

“Our minds are made up!”

Mustien abolitionistien kolonisaation vastustamisen diskurssit Yhdysvalloissa 1840–
1857

Ropponen Aapo Oskari (149622)
Yhteiskuntapolitiikan pro gradu -tutkielma
Itä-Suomen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden laitos
30.4.2014

Tiivistelmä:

Pro gradu -tutkielma analysoi Yhdysvaltojen mustien orjuudenvastustajien kantoja kolonisaatiokysymykseen vuosien 1840 ja 1857 välisenä ajanjaksona. Tutkimuksessa tutkitaan sitä, millaisten diskurssien kautta mustat orjuudenvastustajat eli abolitionistit vastustivat muuttoa ennen kaikkea heitä varten Afrikan länsirannikolle Liberiaan perustettuihin siirtokuntiin sekä muihin mahdollisiin kolonisaatiokohteisiin kuten Karibianmeren saarilla. Kriittisen diskurssianalyysin pohjalta muodostettua sovellettua temaattista sisällönanalyysia käyttävän tutkimuksen tarkastelun kohteena ovat mustien abolitionistien mielipiteet kolmen keskeisen diskurssin kautta tarkasteltuna. Nämä mustien abolitionistien puhe- ja ajattelutapoja ilmentävät luokat on nimetty Yhdysvallat kotimaana -diskurssiksi, kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssiksi ja tasa-arvodiskurssiksi. Tutkimuksessa peilataan mustien abolitionistien mielipiteitä myös kolonisaatiota eli tummaihoisten siirtämistä pois Yhdysvalloista kannattaneiden näkemyksiin sekä valkoisten orjuudenvastustajien ajattelutapoihin.

Tutkimuksen keskeisin lähdeaineisto muodostuu mustien abolitionistien kirjeistä, puheista, esseistä, pamfleteista, adresseista ja lehtikirjoituksista, jotka on arkistoitu mikrofilmeille sekä useisiin toimitettuihin teoksiin. Lähdemateriaali on säilynyt täydellisesti alkuperäisessä muodossaan. Toimitettujen teosten osalta lähdemateriaalin jättämiä epäselvyyksiä paikataan teosten toimittajien kommentaarien avulla. Muutenkin lähteiden jättämiä aukkoja on paikattu käyttämällä laajaa tutkimuskirjallisuutta monipuolisesti.

Tutkimustulosten mukaan 1840- ja 1850-lukujen Yhdysvaltojen mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota kolmesta eri syystä. Näistä ensimmäinen oli se, että Amerikassa syntyneet mustat tunsivat Yhdysvallat kotimaakseen eivätkä siksi halunneet muuttaa kolonisaatiokohteisiin kuten kaukaiseen Liberiaan. Toinen syy kolonisaation vastustamiselle oli kolonisaatiokohteiden huonot olosuhteet ja niiden seurauksena levinneet lukuisat taudit. Mustat siis näkivät yleensä Liberian ja muut kolonisaation kohteet ”omana hautausmaanaan”. Kolmannen kolonisaatiovastaisen syyn mukaan mustat tunsivat 1840- ja 1850-luvuilla olevansa valkoisten kanssa tasavertaisia Yhdysvaltain kansalaisia. Siksi heidän pakonomainen lähettämisensä pois Yhdysvalloista olisi ollut väärin. Mustien näkemyksiä tukivat muun muassa Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistus ja Raamatun sanoma.

Sisällysluettelo

Lyhenteet ja taulukot

1. Johdanto	1
1.1. Kolonisaatiokysymyksen synty ja 1830-luvun mustat abolitionistit	1
1.2. Abolitionistinen liike ja kolonisaatiokysymys 1840- ja 1850-luvuilla	4
2. Tutkimusasetelma	8
2.1. Tutkimusongelma	8
2.2. Tutkimusmetodi	10
2.3. Lähteet	16
2.4. Tutkimusperinne	19
3. Yhdysvallat kotimaana -diskurssi	26
3.1. Amerikkalaisuuden vahvistuminen	26
3.2. ”Here we were born, here we will live and here we will die”	31
3.3. Elinolojen olematon koheneminen	34
3.4. Lehdistön merkitys kotimaapuolustusten esiintuojana	39
4. Kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssi	45
4.1. Liberian kolonioiden olot eivät parannu	45
4.2. Karibianmeren saaret houkuttelevana vaihtoehtona	54
4.3. Maanalaista rautatietä pitkin kohti pohjoista	58
4.4. Poliittiset puolueet mustien uusina äänitorvina	62
4.5. Mustien järjestöt kolonisaation vastustajina	69
5. Tasa-arvodiskurssi	74
5.1. Mihin vaateet tasa-arvosta pohjautuivat?	74
5.2. Kolonisaation vastustuksen jyrkkeneminen	83
5.3. Kolonisaation kannattajat ja vastustajat törmäyskurssilla	87
5.4. Kirkko tasa-arvon puolestapuhujana	94
6. Johtopäätökset	99

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

Liitteet

Lyhenteet

AAS	American Abolition Society
AA-SS	American Anti-Slavery Society
ABC	American Board of Commissioners
ACS	American Colonization Society
AFASS	American and Foreign Anti-Slavery Society
AMA	American Missionary Association
AME	Bethel Methodists
AMEZ	Zion Methodists
AMRS	American Moral Reform Society
ASCAW	Anti-Slavery Convention of American Women
BAP	The Black Abolitionist Papers
FDP	Frederick Douglass' Papers
FSP	Free Soil Party
NCCP	National Council of Colored People
NEC	The National Emigration Convention
PFASS	Philadelphia Female Anti-Slavery Society
SOF	Society of Friends (kveekarit)

Taulukot

Taulukko 1.	Orjien tuonti Yhdysvaltoihin vuosina 1781–1870.....	27
Taulukko 2.	Mustan väestön määrä Yhdysvalloissa vuosina 1790–1860.....	27
Taulukko 3.	Vapaiden mustien ja orjien määrä absoluuttisina lukuina sekä prosentuaalisena kasvuna.....	27
Taulukko 4.	Vapaiden mustien määrä Yhdysvalloissa absoluuttisina lukuina ja prosentteina (suhteessa mustien kokonaismäärään) vuosina 1790–1860....	28
Taulukko 5.	Yhdysvaltojen mustan ja valkoisen väestön määrä vuosina 1810–1860 absoluuttisina lukuina.....	37
Taulukko 6.	Liberiaan vuosina 1822–1867 muuttaneet mustat taustansa mukaan jaoteltuina.....	52

1. Johdanto

1.1. Kolonisaatiokysymyksen synty ja 1830-luvun mustat abolitionistit

“He says he does not wish to coerce us, but thinks we had better to go! What right has he to tell us to go? We have as much right to stay here as he has... I want to say to any colonization friends here, that they may give their minds no further uneasiness on our account, for our minds are made up.”¹

Frederick Douglassin adressista keväältä 1848 lainatusta tekstinpätkästä käy selkeästi ilmi se yleinen kolonisaatiota² koskeva mielipide, jonka takana lähes kaikki mustat³ abolitionistit seisoivat. Lainauksessa Douglass vastustaa kolonisaatiota kannattaneen poliitikko Henry Clayn näkemystä, jonka mukaan Yhdysvaltain tummaihoisen väestön olisi järkevintä muuttaa Liberiaan. Douglass kuitenkin jyrkästi tuomitsee Clayn oikeuden määrällä mustia ja toteaa, ettei heidän mieltään kannata yrittää muuttaa, sillä he ovat jo kantansa valinneet.

Tähän 1840-luvun mustien abolitionistien yleiseen näkemykseen kolonisaatiosta oltiin päädytty pitkän ja vaikean tien kautta. Kolonisaatiokysymys nousi Yhdysvalloissa ajankohtaiseksi ensimmäisen kerran jo 1700-luvun loppupuolella, kun vuonna 1773 Anthony Benezet ehdotti mustien siirtämistä omalle alueelleen Alleghany-vuorten ja Mississippi-joen välimaastoon. Samana vuonna myös kveekarit ehdottivat ”mustien osavaltioiden” tai territorioiden luomista Pohjois-Amerikkaan. Muista ehdotuksista huolimatta Afrikan katsottiin olevan paras kolonisaation kohde, koska kolonioiden luominen Afrikkaan olisi halvempaa, helpompi toteuttaa ja lisäksi englantilaiset olivat jo aiemmin tehneet ennakkopäätöksen siirtokunnan luomisesta Länsi-Afrikan rannikolle⁴. Konkreettisia toimia kolonisaation puolesta tehtiin kuitenkin vasta 1810-luvulla, jolloin massachusettsilainen vapaa musta⁵ kveekari Paul Cuffe suoritti etsintöjä Sierra Leonen rannikolla

1 The Triumphs and Challenges of the Abolitionist Crusade: An Address delivered in New York, New York, 9.5.1848, 124-125, FDP, Ser. 1, Vol. 2.

2 Kolonisaatiolla tarkoitettiin 1800-luvun alkupuolen Yhdysvalloissa mustien mahdollista siirtämistä omaan valtioonsa Yhdysvaltojen ulkopuolelle, erityisesti Afrikan länsirannikolle Liberiaan mustia varten perustettuihin kolonioihin. Kolonisaation käsitettä ei tule sotkea kolonialismin käsitteeseen. Jotkut tutkijat ovat kritisoineet termiä, sillä se antaa varsin positiivisen sävyn pakonomaisesta yrityksestä siirtää mustat pois Yhdysvalloista. Kazanjian 2003, 93-94.

3 Työssäni olen käyttänyt tummaihoisista pääsääntöisesti joko nimitystä musta, sillä se on aiemmissa tutkimuksissa käytettyjen termien ('Black', 'African American', 'People of Colour', 'Colored American' ja 'negro') suomenkielisistä vastineista neutraalein ja 1800-luvun alkupuolen kontekstista katsottuna parhaiten tummaihoisiin suhtautumista kuvaava, tai nimitystä tummaihoisen, sillä se on parhaiten nykypäivän kielenkäyttöön soveltuva.

4 Foster 1953, 41.

5 Vaikka Paul Cuffesta usein kirjallisuudessa puhutaan tummaihoisena, hän oli itse asiassa puoliksi musta ja puoliksi intiaani. Duignan & Gann 1984, 82.

tavoitteenaan löytää mustille uusi koti.⁶

Samoihin aikoihin, joulukuussa 1816, etsintöjen taustaorganisaatioksi luotiin *American Colonization Society* eli ACS, jota tukivat muun muassa Republikaanisen puolueen johtaja Henry Clay sekä presidentti James Madison. Samalla myös keskustelut mustien tulevaisuudesta kiihtyivät aina kongressitasoa myöten. Lukuisten etsintöjen jälkeen mustille löydettiin ”uusi koti” Afrikan länsirannikolta, Pippurirannikkona⁷ tunnetulta alueelta, jonne perustettiin useita siirtokuntia vuodesta 1822 alkaen. Ensimmäistä siirtokuntaa alettiin virallisesti kutsua Liberiaksi⁸ vasta vuonna 1844. Kolme vuotta myöhemmin siirtokunnat yhdistettiin itsenäiseksi tasavallaksi.⁹

Orjuuskiista synnytti orjuutta puolustavan liikkeen ja orjuutta vastustavan liikkeen. Orjuudenvastainen liike, johon kuului sekä valkoisia että mustia, tunnetaan nimellä abolitionistinen liike¹⁰. Abolitionistisen liikkeen ensisijaisena tavoitteena oli orjuuden välitön lakkauttaminen. Tehtävä oli vaikea, sillä vielä vuonna 1840 yli 86 prosenttia maan mustista eli orjuudessa, kun taas vapaita mustia oli koko maassa alle 400 000¹¹. Orjuuden välittömästä lopettamisesta oltiin yksimielisiä kaikkien abolitionistien – sekä mustien että valkoisten – keskuudessa. Abolitionistiseen liikkeeseen liittyi myös muita tavoitteita, kuten rotujen välinen täydellinen tasa-arvo ja paremman moraalien luominen. Kuitenkin kysymys kolonisaatiosta jakoi mielipiteiltään varsin yhtenäistä abolitionistista liikettä kahtia.¹²

Mustien abolitionistinen liike oli 1830-luvulla valkoisiin abolitionisteihin verrattuna todella yhtenäinen sekä taustoiltaan, ajatusmaailmaltaan että mielipiteiltään. Mustien abolitionistien taustojen yhtenäisyydestä kertoo se, että mustista abolitionisteista suurin osa vaikutti Pohjoisen kaupungeissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä maaseudulla orjuudessa elävillä ei olisi oikeastaan edes ollut mahdollisuutta saada mielipiteitään julki. Kolonisaatiota vastustaneista mustista abolitionisteista lähes kaikki olivat myös Yhdysvalloissa syntyneitä ja jo syntymästään saakka

6 Clegg 2004, 22-30; Jordan 1968, 546-551; Lapsansky-Werner & Bacon 2005, 7-10; Liebenow 1987, 12; Ripley 1991a, 71.

7 Englanninkielessä Pippurirannikkoa kutsutaan nimellä Grain Coast. Nimensä rannikko on saanut malagueta-pippurin jyvien mukaan. Liebenow 1987, 15.

8 Työssäni käytän silti Länsi-Afrikkaan luoduista kolonioista yhteisnimeä Liberia johtuen siitä, että myös 1840-luvun mustat abolitionistit puhuivat Liberiasta tässä merkityksessä.

9 Abasiattai 1992, 114-115; Clegg 2004, 51-52; Kari 1992, 175; Liebenow 1987, 15-17; Lovejoy 2012, 286 ja 288; Quarles 1969, 14 ja 23; Ripley 1991a, 3-15.

10 Sana abolitionistinen tulee englanninkielen verbistä *abolish*, joka tarkoittaa lakkauttaa. Ripley 1991a, 3-18. Työssäni tarkoitan abolitionistilla nimenomaan järjestäytyntä orjuudenvastustajaa.

11 Kolchin 1993, 241.

12 Ripley 1991a, 3-18.

vapaita.¹³ Ajatusmaailman yhtenäisyys puolestaan näkyy parhaiten uskonnon merkitystä tarkasteltaessa. Uskonto oli lähes poikkeuksetta tärkeässä asemassa mustien elämässä ja useisiin asioihin selitykseksi nähtiin Jumala. Ehkä uskonto ei kuitenkaan ollut heille enää ”kaikki kaikessa”, sillä aivan kaikkeen he eivät tarjonneet selitykseksi Jumalaa. Syynä tähän voi olla se, että mustat abolitionistit elivät yleensä Pohjoisen kaupungeissa, joissa ihmiset olivat maallistuneempia kuin maaseudun pienillä paikkakunnilla tai orjayhteisöissä. Uskonnon suuri merkitys näkyy silti abolitionistien kirjoituksissa, sillä lähes kaikissa niistä mainitaan Jumala.¹⁴ Myös mustien orjuudenvastustajien suhde valkoisiin orjuudenvastustajiin tavallaan yhdisti mustien abolitionistien kolonisaatiovastaista liikettä. Mustat kolonisaation vastustajat etsivät usein valkoisista abolitionisteista vaikutusvaltaisia henkilöitä¹⁵, joiden kautta mustat voisivat saada näkyvyyttä ja siten paremmin levittää omaa sanomaansa. Pääsääntöisesti valkoiset katsoivat kuitenkin mustien olevan alempiarvoista rotua.¹⁶

Selvimmän mustia abolitionisteja 1830-luvulla yhdistänyt tekijä oli kolonisaation vastustaminen. Mustien abolitionistien kolonisaatiovastaisista perusteluista kolme nousi ylitse muiden. Nämä olivat Yhdysvaltojen pitäminen kotimaana, vetoaminen Liberian kaukaiseen sijaintiin ja huonoihin oloihin sekä vetoaminen tasa-arvoon. Hieman yleistäen voidaan todeta, että Liberian huonot olo -diskurssi jää 1830-luvun mustien abolitionistien kirjoituksissa huomattavasti pienempään rooliin kuin Yhdysvallat kotimaana -diskurssi ja tasa-arvodiskurssi. Vähäinen tietous Liberian oloista ei varmasti ollut tähän ainoa syy, vaan selkeästi suurempi syy oli se, että uskovaisille, Amerikassa syntyneille mustille oli huomattavasti helpompaa ja luonnollisempaa hakea kolonisaatiovastaisia perusteluja Raamattuun pohjautuvasta tasa-arvosta ja siteestä omaan synnyinmaahansa.¹⁷ Vaikka yhtenäisyyttä ei voida mitata millään konkreettisella muuttujalla, voidaan täysin oikeutetusti yhtyä C. Peter Rippleyn mielipiteeseen siitä, että mustien abolitionistinen liike oli 1830-luvulla

13 Ripley 1991a, 3-10.

14 Litwack 1961, 187-191; Stewart 1997, 35-50.

15 Tärkein mustien puolella ollut valkoinen abolitionisti oli ehdottomasti Newburyportissa Massachusettsissa vuonna 1805 syntynyt, paikallisen baptistidiakonin kasvattama William Lloyd Garrison, jonka ura lehdistössä alkoi jo 13-vuotiaana, kun hän alkoi toimia Benjamin Lundyn apulaisena paikallisessa orjuutta vastustavassa lehdessä. Vuonna 1831 Garrison lopulta perusti oman Bostonista käsin toimineen lehtensä, *The Liberatorin*. Garrison adoptoi täysin mustien poliittisen agendan eli kolonisaation vastustamisen, orjuuden välittömän lopettamisen ja rotujen välisen tasa-arvon. Kuuluisin Garrisonin kirjoitus aiheesta on *Thoughts on African Colonization*, joka ilmestyi vuonna 1832. Mustat pitivätkin Garrisonia omien toiveidensa symbolina ja mustien yhteys Garrisoniin oli todella vahva ja monien kohdalla myös hyvin henkilökohtainen. Garrisonin ja mustien välinen suhde toimi myös toisinpäin, sillä Garrison rohkaisi mustia vastustamaan kolonisaatiota. Garrisonin suuresta merkityksestä kertoo myös se, että usein Garrisonin johtamaa abolitionistista ryhmittymää kutsuttiin nimellä Garrisonians. James Forten to William Lloyd Garrison 6.5.1832, 86-87. BAP, Vol. 3; Speech by Charles W. Gardner 9.5.1837, 206-212. BAP, Vol. 3; Emery 1962, 269-272; Harrold 1995, 6; Ripley 1991a, 9-10, 85 ja 87-88.

16 Fredrickson 1972, 1-6.

17 Ropponen 2007, 77-78.

yhtenäisempi kuin koskaan¹⁸.

1.2. Abolitionistinen liike ja kolonisaatiokysymys 1840- ja 1850-luvuilla

Orjuus ja kolonisaation ongelma Yhdysvalloissa olivat saaneet kehittyä 1800-luvun alkupuolen poliittisessa ilmapiirissä, jota muokkasi vahvasti muun muassa asukasluvun kasvusta ja yhteiskunnan nykyaikaistumisesta seurauksena ollut taloudellinen kasvu. Asukasluvun ja talouden kasvusta johtuneet nopeat ja mittavat aluelaajennukset kuten Louisianan osto Ranskalta 1803, Floridan ostaminen Espanjalta 1819 ja Kalifornian liittäminen unioniin 1850¹⁹ kiihdyttivät myös orjuuskeskustelua. Uusissa osavaltioissa jouduttiin aina pohtimaan, sallittaisiinko vai kiellettäisiinkö orjuus. Näin orjuudesta muodostui osavaltioiden mielipiteitä jakava asia ja Yhdysvallat jakautui orjuutta kannattaneeseen Etelään²⁰ ja sitä vastustaneeseen Pohjoiseen²¹. Voidaan sanoa, että kiista orjuudesta oli suurin syy, joka lopulta johti vuosina 1860–1865 käytyyn Yhdysvaltain sisällissotaan.²²

Kysymykset orjuudesta ja mahdollisesta kolonisaatiosta olivat 1800-luvun alkupuolen melko sekavassa²³ poliittisessa tilanteessa varsin olennaisia ja niiden merkitys kasvoi koko ajan. Silti on oikeutettua väittää, että kysymykset orjuudesta ja kolonisaatiosta eivät vielä 1830-luvulla olleet politiikassa kaikkein keskeisimmässä roolissa, eikä ylin valtiolta joutunut tekemään suuria

18 Ripley 1991a, 14.

19 Varsinkin Kaliforniasta, jonka Yhdysvallat oli saanut haltuunsa vuoden 1848 Guadalupe Hidalgon rauhan jälkeen, tuli merkittävä alue, sillä sen asukasmäärä kasvoi voimakkaasti vuoden 1848 kultalöydösten jälkeen. Osavaltioksi Kalifornia liitettiin vuonna 1850. Ks. liitteet 2 ja 3. Out of Many 2012, 381-385; Wilentz 2005, 634 ja 664.

20 Työssäni Etelällä ja Pohjoisella tarkoitetaan Etelävaltioita ja Pohjoisvaltioita. Sanat on tietoisesti kirjoitettu isolla, sillä näin on tehty useissa muissakin kyseistä aikakautta käsittelevissä tutkimuksissa.

21 Kuuluisaksi maata jakaneeksi rajalinjaksi muodostui niin kutsuttu Mason-Dixon -linja, joka oli orjuuden ja orjattomuuden raja. Linja kulki Marylandin ja Pennsylvanian rajalla. Sitä ei pidä sekoittaa sisällissodan Etelän ja Pohjoisen rajaan, joka puolestaan kulki Potomac-jokea pitkin Virginian ja Marylandin välillä. Henriksson 1990, 144.

22 Cole 1993, 3-10; Henriksson 1990, 116-120 ja 140-145; Jenkins 1997, 124-128; Ripley 1991b, 23.

23 Poliitiikan sekavasta tilasta kertoo se, että politiikassa vallasta olivat vielä 1700- ja 1800-lukujen taitteessa kamppailleet vapauteen, yhdenvertaisuuteen ja patriotismiin uskonut, lähinnä Etelän plantaasinomistajien sekä siirtolaisten muodostamien eurooppalaisten vähemmistöjen kannattama demokraattis-republikaaninen puolue sekä voimakasta, keskitettyä valtiojohtoa kannattanut, erityisesti Pohjoisen varakkaiden farmarien tukema federalistinen puolue. Federalistien suosio alkoi kuitenkin hiipua ja voidaan sanoa, että federalistinen puolue käytännössä kuoli 1810-luvun aikana. Demokraattis-republikaanisen puolueen suosio näkyi myös presidenteissä, sillä kaikki 1800-luvun kuusi ensimmäistä presidenttiä tulivat demokraattis-republikaanisesta puolueesta [Thomas Jefferson (1801–09), James Madison (1809–17), James Monroe (1817–1825), John Adamsin poika John Quincy Adams (1825–29), Andrew Jackson (1829–37) ja Martin Van Buren (1837–41)]. Toinen politiikan sekavasta tilasta kertova asia on se, että puolueista käytetyt nimitykset olivat moninaisia vielä 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa, eikä puolueilla vielä ollut selkeitä nimiä. Esimerkiksi demokraattis-republikaanisesta puolueesta käytettiin nimiä ”Jacksonians”, ”Republicans” ja Democratic Republicans”. Federalisteista sen sijaan käytettiin yleisimmin ”Federalists” -nimityksen lisäksi myös nimeä ”National Republicans”. Cole 1993, 13-21 ja 137-138; Henriksson 1990, 105-116.

päätöksiä näiden kysymysten osalta²⁴. Seuraavalla vuosikymmenellä orjuuskysymys oli yhä varsin pienessä roolissa maan sisäpolitiikassa. Asia oli kuitenkin todella ajankohtainen, sillä James K. Polkin presidenttikaudella (1845–49) Meksikoa vastaan käydyn sodan seurauksena²⁵ Yhdysvaltojen alue laajeni melkoisesti. Laajeneminen aiheutti sen, että orjuuden vastustajat halusivat määrätietoisesti estää orjuuden leviämisen uusille alueille. Muutenkin muuttoliike länteen oli voimakasta, ja 1850-luvulla liittovaltio kasvoi, kun uusia osavaltioita²⁶ ja territorioita²⁷ liitettiin liittovaltioon.²⁸

Sen sijaan kysymys kolonisaatiosta jäi 1840- ja 1850-luvuilla taka-alalle varsinkin politiikan ylemmällä tasolla, jossa enemmän keskustelua herättivät presidentin valtaoikeudet, maan yhtenäisyyden säilyttäminen, aluelajennukset, kysymys intiaanien kohtalosta, Meksikon sota, rautateiden rakentaminen ja teollistuminen²⁹. Esimerkiksi 1840-luvun presidenttien William Harrisonin (1841), John Tylerin (1841–1845) ja James K. Polkin (1845–49) presidenttikausia käsittelevissä teoksissa kolonisaation mahdollisuutta orjuuskysymyksen ratkaisuvaihtoehtona ei mainita ollenkaan³⁰. Korkeimmassa päätöksenteossa kolonisaatiokysymys ei noussut sen ajankohtaisemmaksi edes Zachary Taylorin (1849–50), Millard Fillmoren (1850–53) ja Franklin Piercen (1853–57) kausilla³¹. Syynä kolonisaatiokysymyksen vähäiseen rooliin valtakunnantason päätöksenteossa vaikutti osaltaan maan sisäpolitiikassa esiin nousseiden uusien ongelmien tärkeys sekä abolitionistisen liikkeen jakautuminen kahtia. Aihetta haluttiin 1850-luvulla myös tietoisesti vältellä, sillä orjuuteen liittyvien kysymysten esiin nostamisen pelättiin kiristävän Pohjoisen ja Etelän välejä. Suurinta osaa valkoihoisista Pohjoisen asukkaista kysymys ei myöskään kiinnostanut ollenkaan.³²

24 Tämä ilmenee parhaiten tarkastelemalla Andrew Jacksonin ja Martin Van Burenin presidenttikausista kirjoitettuja teoksia, joissa käsitellään kyseisen ajan keskeisimpiä poliittisia kysymyksiä. Nimittäin Jacksonin presidenttikausien teoksessa esimerkiksi kolonisaatiokysymys mainitaan vain lyhyesti ja abolitionismistakin mainitaan ainoastaan se, että demokraatit olivat haluttomia tukemaan orjuudenvastustamista. Myöskään Van Burenin presidenttikaudesta kertovassa teoksessa ei ole annettu juuri palstatilaa orjuus- ja kolonisaatiokysymyksille. Sen sijaan *Blackwell Companion to 19th-century America* tarjoaa orjuuskysymykselle oman lukunsa, jossa todistetaan, että orjuuskysymys oli jatkuvasti ajankohtainen, vaikka se ei juuri 1830-luvulla ollutkaan suurin kiistakysymys Yhdysvaltojen politiikassa. Cole 1993, 225-227; Wilson 1984; Wright 2001, 195-207.

25 USA:n ja Meksikon välinen sota 1840-luvulla päättyi pitkien rauhansopimusneuvottelujen jälkeen Guadalupe Hidalgon rauhaan helmikuussa 1848. Kyseisessä rauhansopimuksessa Yhdysvaltoihin liitettiin kokonaisuudessaan nykyisten Kalifornian, Nevadan ja Utahin alueet sekä isot osat nykyisistä New Mexicon, Arizonan ja Wyomingin osavaltioista. Bergeron 1987, 95-106; Out of Many 2012, 376-381.

26 Muun muassa Kalifornia vuonna 1850 ja Oregon vuonna 1859. Out of Many 2012, 376. Ks. liite 3.

27 Muun muassa New Mexico ja Utah vuonna 1850 sekä Washington vuonna 1853. Out of Many 2012, 376. Ks. liite 3.

28 Bergeron 1987, 7; Out of Many 2012, 368-380.

29 Bergeron 1987; Gara 1991; Peterson 1989; Smith 1988.

30 Bergeron 1987; Peterson 1989.

31 Smith 1988; Gara 1991.

32 Smith 1988, 9-11.

Abolitionistisen liikkeen jakautuminen kahtia tapahtui lopullisesti American Anti-Slavery Societyn vuosikokouksessa toukokuussa 1840, kun jo pitkään abolitionistien näkemyksiä jakaneet kiistat mahdollisesta väkivaltaisesta yhteenotosta ja osallisuudesta poliittiseen päätöksentekoon kärjistyivät. Näkemyksiä jakoi myös kysymys naisten ja mustien roolista liikkeen sisällä.³³ Liikkeen kahdesta leiristä toinen oli William Lloyd Garrisonin johtama ryhmittymä, joka kannatti muun muassa puoluepolitiikasta erossa pysymistä sekä naisoikeusasian sisällyttämistä orjuuskysymyksen ratkaisemiseksi. Garrisonin kannattajat uskoivat myös vanhojen toimintatapojen olevan riittäviä orjuuskysymyksen ratkaisemiseksi. Siksi he kannattivat myös suoraa toimintaa. Garrisonin vastustajat puolestaan katsoivat, ettei vanhoilla toimintamalleilla saavutettaisi mitään. He halusivat mennä voimakkaasti mukaan politiikkaan ja heidän mielestään kysymys naisten epätasa-arvosta olisi pitänyt erottaa orjuuskysymyksestä.³⁴

Myös mustat abolitionistit jakoutuivat mielipiteissään kahteen ryhmittymään siinä missä valkoisetkin. Garrisonin puolelle jääneet mustat asuivat suurimmaksi osaksi Garrisonin kotiseudulla Massachusettsissa. He hyväksyivät Garrisonin ajaman linjan pienin poikkeuksin, sillä edes he eivät kannattaneet Garrisonin uskonnollisia näkemyksiä³⁵. Suurin osa mustista abolitionisteista kuitenkin vastusti Garrisonia, sillä he olivat kyllästyneet Garrisonin yrityksiin muuttaa ihmisten moraalikäsitteitä. Lisäksi he eivät halunneet enää jatkaa yhteistyötä valkoisten abolitionistien kanssa. He halusivat ajaa entistä radikaalimpaa linjaa, joka vaatisi orjuuden lopettamista vaikka voimakeinoin. Tähän he eivät uskoneet pääsevänsä valkoisten avulla.³⁶ Abolitionistien Garrisonia vastustanut liike organisoitui *the Liberty Party* -puolueeksi, jota johtivat valkoihoiset veljekset Lewis ja Arthur Tappan sekä James Birney.³⁷

Kahtiajakautuneessa mustien abolitionistisessa liikkeessä yksi henkilö kohosi tunnettavuudeltaan ylitse muiden. Hän oli Marylandissa helmikuussa 1818 orjaksi syntynyt Frederick Douglass³⁸. Douglass eli orjuudessa vuoteen 1838 asti, kunnes hän onnistuneesti karkasi omistajiltaan ja asettui asumaan Massachusettsin osavaltioon. Aktiivisen toimintansa ansiosta hän nousi varsin nopeasti

33 Bergeron 1987, 7; Quarles 1969, 44.

34 Quarles 1969, 42-45; The American People 1990, 435-437.

35 Uskonnollisissa kysymyksissä Garrison oli monin paikoin eri mieltä kuin Raamattu. Hän esimerkiksi vastusti sunnuntain määrittämistä pyhäpäiväksi. Mustille Raamattu sen sijaan oli sama asia kuin Jumalan sana. Quarles 1969, 42-43.

36 Ripley 1991a, 20-21.

37 The American People 1990, 435-437; Wilentz 2005, 548-549.

38 Douglassin syntymänimi oli Frederick Augustus Washington Bailey, mutta orjuudesta vapautumisensa jälkeen hän ryhtyi käyttämään nimeä Frederick Douglass. Karkumatkallaan kohti Pohjoista hänet oli lyhyen aikaa tunnettu myös nimillä ”Stanley” ja Frederick Johnson. Blassingame 1979, xi; Douglass 1845, 109-110; Wilentz 2005, 553.

yhdeksi tärkeimmäksi mustaksi abolitionistiksi. Orjuudenvastaisen työnsä hän aloitti Massachusetts Anti-Slavery Societyn palkkaamana vuonna 1841. Vuonna 1847 Douglass siirtyi sanomalehtialalle, kun hän ryhtyi toimittamaan *the North Star* -nimistä lehteä. Lehdestä, jonka nimen Douglass muutti vuonna 1851 muotoon *Frederick Douglass' Paper*, tuli nopeasta tunnetuin orjuudenvastainen lehti koko Yhdysvalloissa. Kaiken kaikkiaan Douglass oli Garrisonia vastustaneen uuden mustien abolitionistien sukupolven johtohahmo, jonka kautta merkittävä osa mustien abolitionistien tunnetuimmista kirjoituksista kulki. Lisäksi hän toi ensimmäisenä laajempaan julkisuuteen orjien surkean kohtelun julkaisemalle vuonna 1845 orjuusaikaansa muistelevan teoksen *Narrative of the Life of Frederick Douglass*.³⁹

Abolitionistisen liikkeen jakauduttua kahtia myös mustien toiminta politisoitui entistä selkeämmin, sillä Garrisonin vastustajat menivät määrätietoisesti mukaan päivänpolitiikkaan. Koska kysymys kolonisaatiosta ei 1840-luvulla ollut juurikaan puheenaiheena valtakunnantason politiikassa, sen merkitys jäi myös mustien abolitionistisessa liikkeessä entistä pienempään rooliin. Kolonisaatiokysymyksen vähäiseen painoarvoon vaikutti tietenkin myös mustien abolitionistisen liikkeen jakautuminen kahtia, sillä 1840-luvulla liike ei enää onnistunut ajamaan etujaan yhtä voimakkaasti kuin vielä edellisellä vuosikymmenellä.⁴⁰ Tämän vuoksi orjuudenvastaisen taistelun sivukysymykset jäivät taka-alalle.

Vaikka kaikkia orjuuteen liittyviä kysymyksiä yritettiin Yhdysvaltojen virallisessa politiikassa vältellä 1850-luvulla, saivat kysymykset orjuudesta ja kolonisaatiosta muutoin runsaasti uutta huomiota. Orjuudenvastustajien joukko oli 1850-luvun alussa kasvanut helposti identifioitavaksi ryhmäksi. Väkilukuun suhteutettuna ryhmä oli edelleen pieni, mutta se puhui kovin sanoin ja monet Etelävaltioiden ylpeistä orjanomistajista pitivät sitä loukkauksena ihmisoikeuksiaan kohtaan. Useat orjuudenvastustajat pitivät 1850-luvun alussa koko liittovaltiota orjuutta suosivana. Esimerkiksi vuoden 1852 presidentinvaaleissa, joissa presidentiksi valittiin Franklin Pierce, kielsi William Lloyd Garrison kannattajiaan äänestämästä protestina orjuutta vastaan.⁴¹ Kolonisaatiokysymys puolestaan nousi jälleen ajankohtaiseksi, kun toimintansa vähäisiin saavutuksiin pettyneet mustat abolitionistit alkoivat uudelleen harkita kolonisaatiota. Tällä kertaa ei kuitenkaan yritetty järjestää samanlaista laajamittaista muuttoliikettä kuin 1820- ja 1830-luvuilla oli yritetty Afrikan länsirannikolle Liberiaan. Kyse oli enemmän kasvaneesta tyytymättömyydestä rasistisena pidettyä liittovaltiota

39 Blassingame 1979, xi-xii; Quarles 1969, 63-67; Wilentz 2005, 553-554.

40 Quarles 1969, 51-56; Wilentz 2005, 549-559.

41 Gara 1991, 18-19; Smith 1988, 8-10.

kohtaan. Tämä johti lukuisien mustien muuttamiseen maasta pois. Ylivoimaisesti suosituin kohde oli Kanada, jonne muutettiin ”maanalaisista rautatietä”⁴² pitkin. Mainittavia määriä mustia muutti myös Haitille, Jamaikaan ja Trinidadiin sekä yhä vuonna 1847 itsenäiseksi julistautuneeseen Liberiaan.⁴³

Mustien abolitionistien tärkeimmäksi saavutukseksi 1840- ja 1850-luvuilla nousi itsenäisen, ilman valkoisten orjuudenvastustajien apua tapahtuneen toiminnan syntyminen. Vähitellen mustien toiminta jälleen myös yhdistyi, kun yhä useampi tummaihoisen havaitsi, ettei valkoisten kanssa yhdessä toimiminen tuottanut toivottuja tuloksia. Kaiken kaikkiaan mustien abolitionistinen liike laajeni ja syveni 1840- ja 1850-lukujen aikana. Vaikka täydellistä riippumattomuutta valkoisista abolitionisteista ei saavutettu, tuli liikkeestä entistä itsenäisempi. Tämä tehosti mustien mahdollisuuksia tuoda laajempaan tietoisuuteen omia orjuudenvastaisia argumenttejaan.⁴⁴ Kysymys kolonisaatiosta vaipui kuitenkin taka-alalle niin mustien abolitionistien keskuudessa kuin valtakunnantason politiikassa.

2. Tutkimusasetelma

2.1. Tutkimusongelma

Tutkimuskysymykseni yksinkertaisuudessaan on: *millaisilla diskursseilla mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota?* Vastatakseni tutkimuskysymykseeni kattavasti olen nähnyt tarpeelliseksi liittää tutkimukseeni myös aiheen yhteiskunnallisuuden tärkeyden takia olennaisen kysymyksen siitä, miten kolonisaation vastustaminen ilmeni. Tutkimukseni aihe sijoittuu Yhdysvaltojen historiaan ja ajallisesti kyseessä on niin kutsuttu *Antebellum America*⁴⁵ eli Yhdysvallat ennen vuosina 1860–1865 käytyä sisällissotaa. Olen tutkinut abolitionisteista nimenomaan mustia ja heistä käsittelyn pääpaino on kolonisaatiota vastustaneissa. Tietenkään kolonisaatiota vastustaneiden mustien abolitionistien käsittely ei ole onnistunut käsittelemättä samalla myös kolonisaatiota puolustaneita mustia sekä valkoisia abolitionisteja. Olen rajannut käsittelyn koskemaan pääasiassa

42 Maanalaisella rautatiellä (Underground Railroad) tarkoitetaan vuosien 1810 ja 1850 välistä verkostomaista yhteistyötä tehneiden orjuudenvastustajien systeemiä, jonka avulla mustat orjat pakenivat pääasiassa Kanadaan. Davis 2006, 258; Quarles 1969, 145-162.

43 Ripley 1991a, 54-57; Ripley 1991b, 121.

44 Ripley 1991a, 22-32.

45 Termiä *Antebellum America* ovat käyttäneet useat Yhdysvaltain historian tutkijat. Heistä tunnetuin lienee Kenneth M. Stampp, jonka urauurtava teos *The Peculiar Institution. Slavery in the Ante-Bellum South* ilmestyi vuonna 1956.

niitä syitä, joiden takia mustat abolitionistit kolonisaatiota vastustivat. Tämä on edellyttänyt myös tärkeimpien kolonisaatiota vastustaneiden mustien abolitionistien henkilöhistorioiden tiivistetyn esittelyn, sillä ilman sitä on mahdotonta päästä ”syiden taakse” eli ymmärtää, miksi kolonisaatiota vastustaneet mustat abolitionistit ajattelivat niin kuin ajattelivat. Tietenkin on mahdotonta edes yrittää tavoittaa 1800-luvun Yhdysvaltojen valtavasta aatevirrasta kaikkien mustien abolitionistien ”lähteitä”⁴⁶, joiden perusteella he mielipiteitään orjuudesta ja kolonisaatiosta muodostivat. Yhtä mahdotonta on täysin varmasti sanoa, että se mitä mustat kirjoittivat tai julkisesti puhuivat, oli sama kuin mitä he oikeasti ajattelivat. Myöskään mitään kvantitatiivista tutkimusta siitä, kuinka moni musta abolitionisti vastusti kolonisaatiota ja kuinka moni kannatti sitä, ei ole ollut järkevää edes yrittää tehdä, sillä se olisi ollut mahdotonta. Se olisi ollut merkityksetöntä myös tutkimuskysymyksen kannalta. Joidenkin mustien abolitionistien henkilöhistorian tiivistetystä esittelystä huolimatta mustat abolitionistit tulee ymmärtää ensisijaisesti ryhmänä, ei erillisesti toimineina henkilöinä.

Koska mustia abolitionisteja oli paljon, olen joutunut rajaamaan työssä käsiteltävien mustien abolitionistien määrää. Rajaamiskriteerinäni on ollut pääsääntöisesti julkisuus ja merkittävyys. Julkisuutta ja merkittävyyttä olen mitannut suurpiirteisesti käyttäen työssä apunani sitä jaottelua, jonka tutkimukseni merkittävimmän lähteen, The Black Abolitionist Papers -sarjan, toimitetun version editori C. Peter Ripley on tehnyt mikrofilmatun materiaalin toimittaneiden Roy E. Finkenbinen, Michael F. Hembreen ja Donald Yacovonen jaottelun pohjalta. Tämän jaottelun lisäksi olen itse kartoittanut merkittävyyden näkökulmaa käymällä läpi mustia abolitionisteja käsittelevää kirjallisuutta ja vertaamalla kirjallisuudessa esiin tulleita nimiä lähdemateriaalini sisältämiin nimiin. Myös henkilön poliittinen tai järjestöllinen asema vaikuttaa tietenkin hänen merkittävyyteensä. Merkittävyyden määrittäminen on vaikeaa, sillä sitä ei voi mitata minkäänlaisten yksittäisten muuttujien avulla. Jokainen kyseistä työtä tehnyt henkilö olisi varmasti päätenyt hieman erilaiseen jaotteluun. Uskon rajaukseni silti olevan onnistunut, sillä sen pohjalta olen saanut muodostettua selkeän kuvan siitä, millaisten diskurssien kautta mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota.

Tutkimukseni olen rajannut ajallisesti koskemaan vuosia 1840–1857. Tämä on mielekäs aikarajaus, koska mustien abolitionistinen liike jakautui kahtia keväällä 1840, mikä huomattavasti muutti mustien abolitionistien toimintamahdollisuuksia ja -keinoja sekä teki liikkeestä entistä poliittisemmän. Lisäksi kahtiajakautuminen sai aikaan lukuisia muutoksia mielipiteissä ja

46 Lähteillä tässä yhteydessä tarkoitan ideologioita ja aatteita, joista mielipiteet ovat saaneet alkunsa. Ks. Hyrkkänen 2002, 157.

taustaorganisaatioissa.⁴⁷ Hyvä lopettamisajankohta sijoittuu vuoteen 1857, koska tuohon asti abolitionistinen liike oli toimintatavoissaan melko maltillinen. Joskus vuosien 1840 ja 1857 välistä aikaa on kuitenkin kutsuttu mustien abolitionistisen liikkeen historiassa radikalisoitumisen ajaksi osoituksena siitä, että liike oli toimintatavoissaan mielipiteiltään kärkkäämpi kuin edellisinä vuosikymmeninä⁴⁸. Varsinkin vuonna 1857 sattunut niin kutsuttu Dred Scottin tapaus sai mustat abolitionistit raivon partaalle. Siinä Yhdysvaltain korkein oikeus päätti, ettei Dred Scott -nimistä orjaa ollut koskaan – huolimatta siitä, että Scott oli jo pitkään elänyt vapaana Pohjoisvaltioissa – vapautettu orjuudesta, eikä hän voinut saada maan kansalaisuutta. Samalla päätös oli ennakkotapaus, jota voitiin tulkita siten, etteivät mustat olleet – tai voineet koskaan olla – Yhdysvaltain kansalaisia riippumatta siitä, olivatko he vapaita vai orjia. Tapauksen jälkeen abolitionistien toimintatavat muuttuivat entistä rajummiksi, eivätkä he karttaneet aseisiin tarttumista tarpeen vaatiessa.⁴⁹ Ainoastaan muutamissa kohdin työtäni, kuten Karibianmeren kolonisaatiokohteiden kohdalla, olen joutunut hieman poikkeamaan aikarajastani, sillä osa toisiinsa nivoutuneista asioista olisi jäänyt käsittelemättä ilman näitä pieniä poikkeuksia.

Olen kirjoittanut tämän tutkimuksen aihepiiristä yhden pro gradu -tutkielman jo aiemmin⁵⁰. Nyt olen kuitenkin kehittänyt edelleen metodiani sekä lähestynyt aihetta aiemmasta poikkeavalla ajanjaksolla. Tämän vuoksi lähdeaineistoni on hieman aiemmasta poikkeava. Myös näkökulma on erilainen, sillä nyt olen pyrkinyt ottamaan mukaan paljon enemmän yhteiskunnallista katsantokantaa. Tähän liittyen olen pohtinut runsaasti myös sitä, miten kansalaisuus Yhdysvalloissa määriteltiin tutkimukseni ajanjaksolla. Lisäksi olen pyrkinyt nostamaan aiempaa selkeämmin esille mustien abolitionistisen liikkeen yhteiskunnallisen merkittävyyden.

2.2. Tutkimusmetodi

Työni tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt sovellettua kriittistä diskurssianalyysia. Diskurssianalyysin historialliset juuret pohjautuvat tiukasti hermeneuttis-fenomenologiseen perinteeseen sekä sosiaalisen konstruktionismin traditioon. Emme siis koskaan voi kohdata todellisuutta puhtaasti objektiivisesti, vaan ilmiöt näyttävät aina jollain tavoin subjektiivisesti merkityksellistettyinä. Tähän pohjaten diskurssianalyttisessä tutkimuksessa tutkimuskohteeksi

47 Dumond 1968, 194; Quarles 1969, 42-46.

48 Douglass, Garnet, and the Radicalization of the Black Abolitionists, 1840-1857.

49 Ripley 1991a, 53-54.

50 Ropponen 2007.

valitaan ne kielelliset prosessit tuotoksineen, joiden kautta kanssakäymisemme ja sosiaalinen todellisuutemme rakentuvat. Yleensä yhteiskuntatieteissä nämä tuotokset ovat puhutun tai kirjoitetun kielen ilmauksia. Diskurssianalyysin voidaan nähdä metodisesti olevan hyvin lähellä keskusteluanalyysia, sisällönanalyysia, semiotiikkaa, etnografiaa ja retoriikkaa. Näiden metodien välillä ei olekaan selviä rajoja, vaan erot pohjautuvat vain tekemiimme konstruktioihin siitä, mitä kutsumme esimerkiksi diskurssianalyysiksi.⁵¹

Diskurssianalyysi yleisellä tasolla ei ole mikään tiukasti rajattu metodi, vaan pikemminkin väljästi sovellettu tutkimuskehys. Sen avulla eritellään puheen tai tekstin kautta luotavia näkemyksiä ihmisistä, asioista ja tapahtumista. Diskurssianalyysin materiaalia voivat siis olla kaikki symbolisen ilmaisun tuotteet. Diskurssianalyysissa kieli on väline, jonka avulla luodaan vaihtelevia tulkintoja todellisuudesta. Kielenkäytön ympärille rakentuvat myös diskurssianalyysin kolme keskeisintä kiinnostuksen kohdetta: merkitykset, kommunikatiivisuus ja kulttuurisuus. Näiden pohjalta voidaan hahmottaa sekä merkitysten syntymistä käyttöyhteyksiensä kautta että diskurssien kautta syntyviä kulttuurisia jatkumia. Diskursseilla voidaan nähdä olevan valtakamppailun luonne ja diskursseissa usein painottuukin tiedon ja vallan kietoutuminen yhteen. Myös mielen sisäisten tapahtumien irrottaminen yhteisöllisistä diskursseista on lähes mahdotonta, sillä ihminen elää kielen ja puheen määrittämässä ympäristössä.⁵²

Diskurssianalyysi ei ole ainoastaan informaation välittämistä, vaan myös erilaisten asiantilojen, asemien ja identiteettien tuottamista. Siten diskurssianalyysin avulla tarkastellaan erilaisilla ilmaisutavoilla tuotettuja sosiaalisia konstruktioita, joilla voidaan yleensä katsoa olevan joku yhteiskunnallinen funktio. Toisin sanoen diskursseilla voidaan tarkoittaa melko eheää merkityssuhteiden kokonaisuutta, joka rakentaa todellisuutta tietyllä tavalla.⁵³ Diskurssianalyysissa kiinnostus kohdistuu myös siihen, miten valtasuhteet tuotetaan sosiaalisissa käytännöissä. Käytännössä halutaan siis saada selville se, miten jotkut tiedot saavat totuuden aseman ja millaisia subjektipositioita niiden kautta syntyy⁵⁴. Diskurssien valtasuhteita voidaan tarkastella sekä eri diskurssien välisten valtasuhteiden kautta että diskurssien sisäisten valtasuhteiden kautta. Lisäksi on mahdollista yrittää analysoida niitä prosesseja, joissa itsestäänselvyydet rakentuvat. Tätä kautta pyritään saamaan selville se, miten jotkut tietyt diskurssit saavuttavat hegemonia-aseman.⁵⁵

51 Fairclough 1992, 62; Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 37-51.

52 Helkama, Myllyniemi & Liebkind 2001, 76 ja 225-227; Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 54-58.

53 Alasuutari 1993, 140-142; Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 21.

54 Fairclough 1992, 12 ja 36.

55 Fairclough 1989, 85 ja 91-93; Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 76-91; Wetherell & Potter 1992, 64-67.

Työssäni olen jakanut mustien abolitionistien kolonisaatiovastaiset syyt kolmeen hallitsevaan diskurssiin: Yhdysvaltoihin kotimaana, kolonisaatiokohteiden huonoihin oloihin ja tasa-arvoon. Näiden diskurssien selvittämisessä olen soveltanut kriittistä diskurssianalyysia. Käyttämäni metodin pohjana on Norman Faircloughin esiintuoma kriittinen diskurssianalyysi. Sen rinnalla olen käyttänyt myös Ian Parkerin kehittämää realistista diskurssianalyysia sekä Margaret Wetherellin ja Jonathan Potterin yhdessä kehittämää ”monien mahdollisuuksien diskurssianalyysia”. Kaikki edellä mainitut diskurssianalyysin suuntauksat voidaan laskea kriittisen diskurssianalyysin eri muodoiksi⁵⁶.

Norman Fairclough on tuonut esiin pitkään kehittämänsä⁵⁷ kriittisen diskurssianalyysin, jolla hän tarkoittaa ensisijaisesti pyrkimystä ottaa huomioon sosiaalisten käytäntöjen ja kielenkäyttötapojen sidonnaisuus sellaisiin syy- ja seuraussuhteisiin, joita ei ”normaaliooloissa” juuri huomata. Fairclough siis käyttää termiä diskurssi huomattavasti suppeammin kuin yhteiskuntiteijät yleensä. Faircloughin mukaan kieli on ”vallankäyttöä”, joka on aina sidoksissa sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kieli tulee nähdä ajan ja kulttuuri ympäristön mukaan vaihdelleena toiminnan muotona. Kielenkäytöllä uudistetaan ja ylläpidetään sosiaalisia käytänteitä.⁵⁸

Varsinkin teoksessaan *Discourse and Social Change* Fairclough tarkastelee diskurssien merkitystä sosiaalisissa suhteissa ja niiden uusintamisessa. Diskurssit rakentavat sosiaalisia suhteita ja konstruoivat sosiaalista todellisuutta. Diskurssin kautta sosiaalista todellisuuttaan rakentava ihminen ei kuitenkaan pysty asettumaan objektiiviseen tilaan diskurssiin nähden. Tästä johtuen diskurssi muokkaa jatkuvasti myös ihmistä itseään ja hänen ajatteluaan. Tutkijan päämääränä on kuitenkin mahdollisimman hyvin erottaa itsensä tutkittavan ilmiön kautta syntyneistä diskursseista.⁵⁹ Fairclough kiinnittää huomiota myös kielellisten ilmausten valta-asemaan. Hän haluaa korostaa keskustelun tulkintaa, jossa lingvistikkojen tekemän yksittäisten sanojen sijaan tulisi tehdä tulkintoja tarkastellen kokonaisuutta ja kontekstia⁶⁰.

Uudemmissa teoksissaan Fairclough on hieman tarkentanut diskurssianalyysin teoriaa⁶¹.

56 Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 279.

57 Ensimmäinen version kriittisestä diskurssianalyysistaan Fairclough julkaisi jo vuonna 1989 teoksessaan *Language and Power* ja viimeisin teoriaa tarkentanut teos *Discourse and Contemporary Social Change* ilmestyi vuonna 2007. Choulieraki & Fairclough 1999, 59; Fairclough 1989; Fairclough 1992; Fairclough 2001; Fairclough 2006; Fairclough, Cortese & Ardizzone 2007.

58 Fairclough 1992, 62; Fairclough 1997, 75-77.

59 Fairclough 2001, 138-139; Fairclough 1992, 137-138 ja 167-168.

60 Fairclough 2001, 5-10.

61 Eräs merkittävimmistä tarkennuksista on alunperin vuonna 1989 ilmestyneeseen *Language and Power* -teoksen toiseen versioon (2001) lisätty luku, jossa Fairclough korostaa muun muassa kielen valta-aseman kasvua

Faircloughin kriittiseen diskurssianalyysiinsa tekemistä tarkennuksista kolme ovat työni kannalta merkittäviä. Ensinnäkin kriittinen diskurssianalyysi ei ole pelkästään metodi, vaan se on samalla myös teoria. Työni tarkoitus ei ole kuitenkaan ollut viedä kriittistä diskurssianalyysia eteenpäin teoriana, vaan olen käyttänyt sitä ainoastaan metodin ominaisuudessa. Toiseksi kriittinen diskurssianalyysi edellyttää myös itsekriittisyyttä ja jatkuvaa itsereflektiota. Niihin olen pyrkinyt mustien teksteistä esiin nostettuja suoria lainauksia analysoidessani. Kolmanneksi työni diskurssit tulee ymmärtää mustien yhteistoiminnan tuloksena, keskusteluna ja tulkintoina kolonisaation vastustamisen syistä.⁶²

Oman mielenkiintoisen lisänsä kriittiseen diskurssianalyysiin tarjoaa Ian Parker, joka soveltaa ansiokkaasti psykologisia lähtökohtia yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen metodologiaan. Parker näkee realistisessa diskurssianalyysissään diskurssien olevan erilaisten puhetapojen järjestelmä, joka alati konstruoi eli rakentaa kohdettaan. Näin ollen tietyistä aiheista rakentuneet diskurssit rakentuvat muodostaen erilaisia puhe- ja ajattelutapoja.⁶³ Parker osoittaa myös, miten moninaisia diskurssianalyysin avulla tehdyt tulkinnat voivat olla. Esimerkiksi sama lause voi saada useita eri merkityksiä riippuen siitä kontekstista, jossa se kulloinkin esitetään. Hienoista mahdollisuuksistaan huolimatta tässä piilevät myös kriittisen diskurssianalyysin suurimmat vaarat. Näitä sudenkuoppia välttääkseen tutkijan tulee yrittää suhtautua aiheeseensa tietyn kriittisen etäisyyden päästä ja jättää aina tilaa myös ihmisten henkilökohtaisista eroavuuksista juontuvalle ymmärtämiselle.⁶⁴

Diskurssit muodostavat Parkerin mukaan myös keskenään monimutkaisen verkoston, jossa jokainen diskurssi viittaa toisiin diskursseihin sekä reflektoi aina omaa ilmaisutapaansa. Tällä Parker viittaa kielen dilemmaattiseen luonteeseen ja siihen, miten vaikea tutkijan voi olla päästä selville kunkin tekstin tarkoitusperistä. Varsinkin kauas historiaan menevässä työssä on suuri haaste löytää diskurssin historiallinen lokaatio. Parker toteaa diskurssien aina myös tukevan tiettyjä instituutioita, uudentavan valtasuhteita ja saavan aikaan ideologisia vaikutuksia.⁶⁵ Näistä haasteista huolimatta olen nähnyt Parkerin realistiskriittisen diskurssianalyysin mahdollisuutena päästä selkeisiin tutkimustuloksiin. Tämä on vaatinut kuitenkin tarkkuutta sekä loogista, perusteltua ja systemaattista argumentointia.

Jonathan Potterin ja Margaret Wetherellin yhdessä kehittämä versio diskurssianalyysista poikkeaa

globalisaation myötä muuttuneessa maailmassa. Fairclough 2001, 203-207.

62 Choulieraki & Fairclough 1999, 9-16, 40-41 ja 53-59.

63 Parker 1992, 5 ja 28.

64 Parker 1992, 9-10, 80-82 ja 113-117.

65 Parker 1992, 10-20.

Parkerin ja Faircloughin malleista siten, että Potter ja Wetherell pohjaavat ajatteluaan erityisesti sosiaaliseen konstruktionismiin ja kielitieteelliseen ajattelutapaan⁶⁶. Työssäni käyttämään metodiin olen halunnut heidän ajattelustaan nostaa vain pari seikkaa. Ensinnäkin olen yrittänyt ymmärtää diskurssianalyysin aineistoa ”monien resurssien mahdollisuutena”, missä erilaisia selontekoja ja versioita tapahtumista käytetään toisten selontekojen ja versioiden ymmärtämiseen. Tätä kautta tutkimukselle muodostuu aina tulkinta, jonka täytyy olla kontekstisidonnainen.⁶⁷ Ratkaisumahdollisuuksien moninaisuus on pakottanut minut tutkijana perustelemaan ratkaisuni ja tulkintani. Tässä minulla on onneksi ollut apunani myös aikaisempi aiheeseen liittyvä tutkimukseni.

Toinen merkittävä seikka, jota olen halunnut Wetherellin ja Potterin ajattelusta nostaa esille, on kielen suuri merkitys diskurssianalyysissa. Wetherell ja Potter korostavat, että jokainen kielellinen ilmaus voidaan käsittää kohdettaan konstruoivana. Tällä he tarkoittavat sitä, että kielellisen ilmauksen muoto ja yksittäiset sanavalinnat vaikuttavat voimakkaasti siihen, miten tekstiä tulee tulkita. Tekstit ovat heidän mukaansa aina myös tietyn historian kautta syntyneitä ja ne pyrkivät antamaan realistisen kuvan kohteestaan. Wetherellia ja Potteria tulkiten tutkijan tulee ottaa huomioon kaikki pienimmätkin teksteissä esiintyvät ilmaukset, sillä niillä voi olla suurikin merkitys tekstin tulkintakokonaisuuden kannalta.⁶⁸

Tutkimusmenetelmänäni käyttämälläni sovelletulla kriittisellä diskurssianalyysilla tarkoitan Faircloughin diskurssianalyysiin pohjautuvaa metodia, jossa on piirteitä Parkerin sekä Wetherellin ja Potterin diskurssianalyyseista. Työssäni kriittisyys tarkoittaa bourdieulaisittain pyrkimystä ottaa huomioon sosiaalisten käytäntöjen ja kielenkäyttötapojen sidonnaisuus sellaisiin syy- ja seuraussuhteisiin, joita emme normaalioloissa juuri huomaa⁶⁹. Jokisen, Juhilan ja Suonisen määritelmän mukaan diskurssianalyysissa pyritään useimmiten ”sanomaan vähästä paljon”. Tällä he tarkoittavat sitä, että diskurssianalyysisessä tutkimuksessa käytetyt lähdeaineistot ovat usein suppeita.⁷⁰ Vaikka työssäni materiaali on todella laaja, olen pyrkinyt sanomaan ”vähästä paljon”, sillä laajasta materiaalistani olen etsinyt ainoastaan tekstejä, joissa otetaan kantaa kolonisaatiokysymykseen.

Kriittinen diskurssianalyysi, jossa perusideana on suhtautua kriittisen analyttisesti lähteenä käytettyihin teksteihin, sopii hyvin tutkimukseeni, sillä historiallisessa tutkimuksessa lähteiden

66 Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 35-36.

67 Wetherell & Potter 1992, 104-111.

68 Wetherell & Potter 1992, 93-98.

69 Bourdieu 1977.

70 Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 43.

synnyn taustatekijät on pakko ottaa huomioon. Erityisesti kielellisten ilmausten merkitykset, sosiaalisten valtasuhteiden rakentuminen ja tekstien tarkoituksien ymmärtäminen ovat niitä seikkoja, joita olen halunnut kriittisen diskurssianalyttisen metodini avulla selvittää.

Konkreettisesti olen toteuttanut metodiani siten, että olen käynyt läpi valtavan määrän 1800-luvun mustien abolitionistien alkuperäistekstejä. Näiden pohjalta olen muodostanut erilaisia diskursseja, joiden kautta mustat abolitionistit toivat kolonisaatiovastaisia mielipiteitään esiin. Diskurssien muodostamisessa en ole tehnyt mitään kvantitatiivista analyysia siitä, kuinka moni musta vastusti kolonisaatiota mistäkin syystä tai millaisia argumenteja hän perusteli kolonisaatiovastaisuuttaan. Joidenkin tekstien osalta jaottelu selkeästi yhteen diskurssiin on ollut mahdotonta, sillä joissakin teksteissä on esiintynyt rinnakkain useisiin eri diskursseihin kuuluvia mielipiteitä. Tämän vuoksi samaa tekstiä on voitu käyttää kolonisaatiovastaisena esimerkkinä monen eri diskurssin käsittelyn yhteydessä. Teksteistä hahmottuu selkeästi kolme muiden yli kohoavaa kolonisaatiovastaista diskurssia. Näiden pohjalta olen rakentanut vastauksen tutkimuskysymykseeni.

Jokainen työni lähteenä käyttämäni teksti tulee ymmärtää siten, että teksteistä jokainen rakentaa yhtäaikaaisesti sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä. Parkeria ja Faircloughia soveltaen työni lähtökohdaksi on muotoutunut näkemys, jonka mukaan tutkimistani teksteistä heijastuvat aikaan kulttuurisesti sidonnaiset arvot. Toisaalta tekstit pyrkivät myös muuttamaan näitä aikansa kulttuurisidonnaisia arvoja. Olen siis pyrkinyt tulkitsemaan tekstejä niin sanotusti rivien välistä ja tämän analysoinnin avulla kategorisoimaan. Käsitän diskurssit Parkerin tavoin tietyistä aiheista muodostuneiksi puhe- ja ajattelutavoiksi. Näistä erilaisista puhe- ja ajattelutavoista ovat kumpunneet myös työni diskurssit. Olen halunnut ottaa huomioon myös Wetherellin ja Potterin argumentit kielellisten ilmausten pienienkin vivahte-erojen merkityksistä. Silti en ole halunnut sortua ylitulkintaan, joten tietoisesti en ole halunnut lähteä esimerkiksi Ludwig Wittgensteinin filosofisten kielipeliä tulkinnan tasolle. Olen pyrkinyt tarkastelemaan mustien abolitionistien tekstejä faircloughilaisittain yksittäisiä ilmauksia laajemmassa kontekstissa.

Mustien kolonisaatiovastaiset mielipiteet voidaan jakaa kolmeen diskurssiin. Diskursseista ensimmäisellä (Yhdysvallat kotimaana) viitataan amerikkalaiseen yhteiskuntaan, johon mustat tunsivat kuuluvansa. Toinen diskurssi (kolonisaatiokohteiden huonot olot) kattaa perustelut, joiden mukaan Liberian ja muiden kolonisaatiokohteiden olot olivat kurjat. Kolmannessa diskurssissa (tasa-arvo) puolestaan vedotaan erityisesti uskontoon ja Yhdysvaltain itsenäisyysjulistukseen, joiden mukaan kaikki ihmiset sukupuoleen tai ihonväriin katsomatta ovat tasa-arvoisia.

Käytännössä olen etsinyt tutkimuskysymykseeni ”*millaisilla diskursseilla mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota?*” vastausta soveltaen Norman Faircloughin, Ian Parkerin sekä Jonathan Potterin ja Margaret Wetherellin versioita kriittisestä diskurssianalyysistä. Käyttämäni kvalitatiiviseen tutkimusperinteeseen nojaava metodi soveltaa näitä runsaasti. Siksi voidaan sanoa, että kyseessä on siis enemmän kausaalisten syy-seuraussuhteiden muodostamiseen pyrkinyt kriittinen temaattinen sisällönanalyysi kuin perinteinen diskurssianalyysi.

Koska aiheeni on hyvin moniulotteinen, sen taustoittaminen on vaatinut runsasta työtä. Siksi olen käyttänyt apunani runsaasti tutkimuskirjallisuutta. Tätä materiaalia en siis ole vienyt läpi ”temaattisen sisällönanalyttisen seulani”. On kuitenkin syytä muistaa, että täydelliseen totuuteen on menneisyyden tutkimuksessa mahdoton päästä⁷¹. Näin ollen myös työni rakenneratkaisu, kolonisaatiovastaisten perustelujen jakaminen diskursseihin, on ainoastaan valitsemani keino tai jäsentely, jonka avulla olen tuonut esille vastausta tutkimuskysymykseeni. Kyseessä on siis vain kirjoittajan itsensä argumentoima tulkinta asiasta.

2.3. Lähteet

Työssä käyttämäni lähteet koostuvat kolmesta kokonaisuudesta. Näistä ensimmäinen eli *The Black Abolitionist Papers* -projekti alkoi vuonna 1976. Tuolloin tavoitteena oli kerätä ja julkaista kaiken kattava kokoelma mustien amerikkalaisten kirjoituksia ja puheita orjuudenvastaisen liikkeen puolesta vuosien 1830 ja 1865 välillä. Ongelmaksi kuitenkin muodostui se, että paljon materiaalia oli yksinkertaisesti kadonnut tai tuhoutunut⁷². Materiaalin kerääminen jakautui kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisen vaiheen aikana kerättiin kasaan kaikki mahdollinen materiaali, jota kertyikin yhteensä noin 14 000 kirjeen, puheen, esseen, pamfletin ja lehtikirjoituksen verran. Projektin toisen vaiheen aikana lähes kaikki edellä mainittu materiaali tallennettiin mikrofilmille. Kolmannen vaiheen aikana materiaali käytiin vielä kerran läpi ja tämän pohjalta tärkeimmäksi katsotusta materiaalista luotiin viisiosainen toimitettu *The Black Abolitionist Papers* -sarja. Sarjan ensimmäinen osa kattaa Isolle-Britannialle kuuluneiden saarten mustien abolitionistien kirjoituksia, toinen osa Kanadan mustien abolitionistien tekstejä ja osat 3-5 Yhdysvaltojen mustien abolitionistien kirjoituksia.⁷³

Tutkimukseni pääasiallisina lähteinä olen käyttänyt *The Black Abolitionist Papers* -sarjan vuonna

71 Kalela 2000, 140-147.

72 Esimerkiksi James Fortenin teksteistä todella harva on säilynyt nykypäiviin saakka. Winch 2007, 129.

73 Ripley 1991a, xxv-xxx.

1991 ilmestyneiden kolmannen⁷⁴ ja neljännen toimitetun osan sisältämiä mustien abolitionistien kirjoituksia sekä vuonna 1995 julkaistun The Black Abolitionist Papers -mikrotallenteen sisältämiä mustien abolitionistien kirjoituksia. Vaikka toimitettu materiaali kattaa ainoastaan vajaat kymmenen prosenttia The Black Abolitionist Papers -mikrotallenteen kokonaisuudesta, niin silti toimitettu teos sisältää kaikkien tärkeimpien mustien abolitionistien kirjoituksia ja pelkästään näistä teksteistä käy selville kunkin henkilön mielipiteet kolonisaatiosta. Mikrotallenteesta lainattujen tekstien avulla olen pyrkinyt lähinnä saamaan lisävarmistusta tulkinnoilleni.

Työssäni olen esitellyt ainoastaan tunnetuimpien orjuutta vastustaneiden mustien abolitionistien taustoja. Taustojen tunteminen on tärkeää, jotta voisi ymmärtää niitä lähtökohtia, joiden pohjalta itse kukin mielipiteensä rakensi. Uskon päässeeni suhteellisen hyvään kattavuuteen, vaikkakin on otettava huomioon, että paljon materiaalia on aikojen kuluessa kadonnut. Myös tutkimuksen validiteetti on uskoakseni hyvää tasoa, sillä kyseisen aineiston pohjalta on ollut mahdollista päästä selkeään kokonaiskuvaan. Ainoastaan joitain yksityiskohtia on saattanut jäädä materiaalin häviämisen myötä hämärän peittoon.

The Black Abolitionist Papers sisältää mustien abolitionistien omia kirjoituksia ja puheita, joita kukaan ei ole muokannut. Edes yksittäisiä, kirjoitusasultaan epäselviksi jääneitä sanoja ei ole muokattu. Toimitetun materiaalin kolmannen ja neljännen osan on toimittanut C. Peter Ripley. Lähdeaineistoni sisältää tyyliltään hieman toisistaan poikkeavia kirjoituksia, sillä mukana on paitsi kirjeitä, niin myös adresseja, puheita, lehtikirjoituksia, pamfletteja ja pääkirjoituksia. Materiaalin tekstit ovat kaikki varsin lyhyitä. Niiden pituus vaihtelee noin yhdestä sivusta vajaaseen kymmeneen sivuun. Teksteissä käytetty kieli on ymmärrettävää ja suurin osa sanoista on helposti luettavissa. Erityyppiset tekstit ovat kukin tyyliltään omalle tekstityypilleen normaaleja. Puheiden ja lehtikirjoitusten kohdalla saattaa olla tapahtunut jonkinasteista muutosta, sillä puheet ovat aina jonkun puhetta kuunnelleen nopeasti ylös kirjoittamia ja lehtikirjoitukset ovat lähes poikkeuksetta kulkeneet lehden toimituksen kautta, jossa niitä on saatettu hieman muokata⁷⁵.

Toinen keskeinen lähdeaineistoni koostuu 1840- ja 1850-lukujen kuuluisimman mustan abolitionistin Frederick Douglassin kirjoituksista. Projekti Douglassin tekstien kokoamiseksi yhteen alkoi keväällä 1970, kun Yhdysvalloissa merkittävä *the National Historical Publications and Records Commission* aloitti keskustelut asian tiimoilta. Pitkä projekti, jonka tarkoituksena oli koota

74 Toimitettu kolmas osa kattaa vuodet 1830–1846, joten tutkimusongelmani selvittämiseen olen tarvinnut ainoastaan teoksen loppuosaa.

75 Ripley 1991a, xxix-xxx.

Douglassin tekstit kolmeen eri sarjaan, alkoi varsin pian. Ensimmäisen sarjan ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 1979.⁷⁶ Työn valtavuudesta kertoo se, että ensimmäisen sarjan viimeinen osa ilmestyi vasta vuonna 1992, toisen sarjan osat ilmestyivät vuosina 1999 sekä 2003 ja kolmannen sarjan ensimmäinen osa ilmestyi syksyllä 2009. Yhtään osaa ei ole myöskään ilmestynyt sarjaan myöhemmin tehtäväksi päätetyn neljännen sarjan teoksista.⁷⁷

Douglassin tekstien jaottelu on tehty tekstien luonteen mukaisesti. Sarjoista ensimmäinen käsittää kaiken kaikkiaan viisi osaa Douglassin alkuperäisiä puheita, keskusteluja ja haastatteluja. Osat toimittanut John W. Blassingame ei ole millään tavoin muokannut alkuperäisiä tekstejä, vaan hän on ainoastaan alaviitteissä selittänyt muutamia tekstinkohtia, jotka eivät muuten lukijalle avautuisi. Lisäksi hän on kirjoittanut jokaisen osan alkuun tiiviin esityksen Douglassin elämästä kyseisen osan käsittämänä ajanjaksona. Toinen The Frederick Douglass Papersin sarja koostuu Douglassin henkilökohtaisista, hänen omaan elämäänsä liittyvistä kirjoituksista. Tämä sarja käsittää kaksi John W. Blassingamen, John R. McKiviganin ja Peter P. Hinksin yhteistyöllä toimittamaa teosta. Näidenkään osien alkuperäiskirjoituksia ei ole muokattu muutoin kuin lisäämällä tekstiin selittäviä alaviitteitä sekä kirjoittamalla kyseisiin teoksiin liittyvät johdanto-osiot. Kolmas sarja koostuu puolestaan Douglassin henkilökohtaisesta kirjeenvaihdosta ja vasta suunnitteluasteella olevan neljännen osan on tarkoitus kattaa Douglassin oman the North Star -lehtensä pääkirjoitukset.⁷⁸

Douglassin puheisiin, keskusteluihin ja haastatteluihin kohdistuvat samat ongelmat kuin The Black Abolitionist Papers -sarjan vastaaviin teksteihin. Monet Douglassin teksteistä ovat nimittäin saattaneet hieman muuttaa muotoaan joko puhtaaksikirjoitusvaiheessa tai niitä julkaisseiden sanomalehtien toimituksissa. Myös Douglassin tekstit ovat pääsääntöisesti alle kymmenen sivun mittaisia.⁷⁹ Työni kannalta olen tarvinnut vain tutkimukseni aikarajauksen mukaisia osia eli ensimmäisen sarjan kolmea ensimmäistä osaa ja toisen sarjan molempia osia. Näistä toisen osan osalta olen käyttänyt samasta tekstistä suomennettua versiota *Amerikkalaisen orjan elämäkerta*.

Lähdemateriaalini kolmas osa koostuu sekalaisista, kolonisaatiokohteiden olosuhteita käsitelleistä teksteistä. Näistä suurin osa on julkaistu Jeremiah Mosesin toimittamissa *Liberian Dreams* (1998) ja *Black Nationalism* (1996) -teoksissa. Tekstit ovat Liberiaan tai muihin kolonisaatiokohteisiin muuttaneiden ja siellä pitkään asuneiden mustien alkuperäisessä asussaan olevia kirjoituksia 1850-

76 Blassingame 1979, xii-xiii.

77 Blassingame 1979, xii-xiii; Frederick Douglass Papers Edition.

78 Frederick Douglass Papers Edition.

79 Blassingame 1979, xii-xiv.

luvulta. Näistä teksteistä lähdeaineistoksi listaan ainoastaan muokkaamattomat tekstit. Sen sijaan esimerkiksi Mosesin kommentaarit aiheeseen liittyen toimivat lähinnä apumateriaalina Liberian olosuhteiden selvittämisen kannalta, eivätkä ne tarjoa suoria vastauksia tutkimuskysymykseeni.

Lähteistäni tärkeimmät eli The Black Abolitionist Papers -sarja sekä The Frederick Douglass Papers -sarja kertovat kuitenkin lähinnä vain vapaiden mustien mielipiteistä. Luultavasti tämä johtuu siitä yksinkertaisesta tosiasiasta, että mustat abolitionistit olivat pääasiassa vapaita, sillä orjuudessa elävien oli lähes mahdotonta saada mielipidettään ilmaistuksi julkisesti. Vapaista mustista orjuudenvastustajista tosin löytyi henkilöitä, jotka olivat saavuttaneet vapautensa itse omana elinaikanaan⁸⁰. Rippleyn mukaan entiset orjat olivat erityisen kovia taistelemaan orjuutta ja kolonisaatiota vastaan⁸¹. Voidaan siksi kysyä, olisiko mielipide ollut erilainen kaikista huono-osaisimpien kohdalla. Luultavasti ainakin jotain poikkeamaa olisi ollut. Voidaan myös spekuloida ajatuksella siitä, että orjuudessa elävien mustien vaihtoehtoina olisivat olleet orjuuden jatkuminen ja johonkin kolonisaatiokohteeseen muuttaminen. Uskon, että orjat olisivat tässä tapauksessa valinneet kolonisaation. Edellä mainittuihin, ehkä hypoteettisiin, kysymyksiin ei kummankaan lähdemateriaalina käyttämäni sarjan pohjalta vastausta löydy. Pohdiskelu kuitenkin osoittaa lähdemateriaalini puutteet siinä, ettei se kerro oikeastaan mitään orjuudessa elävien mustien suhtautumisesta Afrikkaan tapahtuvaan kolonisaatioon. Puutteistaan huolimatta sekä The Black Abolitionist Papers että The Frederick Douglass Papers ovat merkittävimpiä tummaihoisten historiaa Pohjois-Amerikassa käsitteleviä julkaisuja. Osaltaan sarjojen julkaiseminen kertoo myös siitä, että mustien merkitys Yhdysvaltain historiassa on alettu tunnustaa entistä laajemmin.⁸²

2.4. Tutkimusperinne

Orjuutta Yhdysvalloissa on tutkittu paljon ja varsinkin 2000-luvulla aiheesta on ilmestynyt uusia tutkimuksia, joista monet ovat esitelleet asiaa nimenomaan mustien näkökulmasta⁸³. Läpimurtotutkimuksena aiheesta voidaan pitää ensimmäisen kerran jo vuonna 1956 ilmestynyttä *Kenneth M. Stamppin* teosta *Peculiar Institution*. Teoksessaan Stampp esittelee Etelävaltioiden orjuutta ja sen syitä ja seurauksia ansiokkaan monipuolisesti. Kuitenkaan Stampp ei käsittele abolitionistien mielipiteitä kuin muutamalla sanalla, eikä hän kerro mitään abolitionistien

80 Tästä hyvän esimerkin tarjoaa James R. Bradley, joka oli ostanut itsensä vapaaksi. James R. Bradley to Lydia Maria Child 3.6.1834, 136-140. BAP, Vol. 3; Ripley 1991a, 136.

81 Ripley 1991a, 136.

82 Newman & Finkenbine 2007, 83-84.

83 Newman & Finkenbine 2007, 83-85.

suhtautumisesta kolonisaatioon. Myös kuuluisinta mustaa abolitionistia, Frederick Douglassia, on käsitelty ainoastaan muutamassa kohdin. Stamppp kuitenkin toteaa, että monet orjienomistajat suosittelivat vapautetuille orjille muuttamista Liberiaan. Ainakin Virginian osavaltiossa oli voimassa laki, jonka mukaan kaikki vapaat mustat, jotka kieltäytyivät muuttamasta Liberiaan, karkotettaisiin osavaltiosta viiden vuoden kuluessa. Kokonaisuudessaan Stampppin teos on vakuuttava kuvaus orjuuden asemasta taloudellisena, sosiaalisena ja laillisena instituutiona, eivätkä teoksessa esitetyt tulkinnat osoittaudu vääriksi uudemmankaan tutkimusaineiston valossa.⁸⁴

Yhdysvaltojen 1800-luvun orjuuskysymyksiä ansiokkaasti käsittelevät myös *John Ashworthin* tutkimukset *Slavery, Capitalism and Politics in the Antebellum Republic, Vol. 1: Commerce and compromise, 1820–1850* vuodelta 1995 sekä sen vuonna 2007 ilmestynyt jatko-osa *The Coming of the Civil War 1850–1861*. Ashworth antaa Stampppia enemmän palstatilaa abolitionisteille. Silti syystä tai toisesta Ashworth jättää mustien abolitionistien suhtautumisen kolonisaatioon kokonaan ilman tarkastelua. Tämä tuntuu oudolta, sillä teoksissa esitellään myös mustia abolitionisteja. Ashworthin teosten näkökulma on kuitenkin talouspoliittinen, joten mustien abolitionistien mielipiteen puuttumisen voi jotenkin ymmärtää. Muita orjuuskysymyksiä ansiokkaasti käsitelleitä tutkijoita ovat muun muassa *Winthrop D. Jordan* (1968), *Peter Kolchin* (1993) ja *Ira Berlin*, joka erityisesti teoksessaan *Many thousands gone: the first two centuries of slavery in North America* (1998) käsittelee orjuutta monipuolisesti jakaen orjuuden historian Yhdysvalloissa osuvasti charter-, plantaasi- ja vallankumoussukupolveen.⁸⁵

Myös Yhdysvaltojen historian yleisteokset ovat esitelleet orjuutta, abolitionismia ja orjuusongelman ratkaisua koskevia kysymyksiä. *Markku Henrikssonin Siirtokunnista kansakunnaksi* (1990) -teoksessa kerrotaan lyhyesti orjuuden historian tärkeimmistä tapahtumista muutamia orjakapinoita mainiten sekä esitellään tärkeimmät syyt orjuusinstituution olemassaololle. Lisäksi Henriksson puuttuu lyhyesti orjuusongelman ratkaisun kysymyksiin, kuten Yhdysvaltain Siirtomaaseuran (ACS) luomiseen. Abolitionistista liikettä Henriksson ei juuri käsittele, eikä hän mainitse sanallakaan mustista abolitionisteista. Ainoastaan presidentti Abraham Lincolnin hän mainitsee olleen valkoisten abolitionistien kannalla siinä, että mustat eivät ole älyllisesti valkoisten veroisia ja tästä johtuen olisi parempi, että mustille luotaisiin oma siirtokunta joko Keski-Amerikkaan tai Länsi-Afrikan Liberiaan.⁸⁶ Henrikssonin kanssa jokseenkin samanlaisentapaisen orjuuskysymysten

84 Stamppp 1956, 94 ja 216.

85 Ashworth 1995, 126-144; Berlin 1998; Jordan 1968; Kolchin 1993.

86 Henriksson 1990, 137-154.

käsittelyn tarjoaa *Philip Jenkins* teoksessaan *A History of The United States* (1997). Jenkins ei kuitenkaan jätä mustia abolitionisteja täysin vaille huomiota, sillä hän mainitsee mustien orjuudenvastustajien vaikutusvallan lisääntyneen 1830- ja 1840-luvuilla. Varsinaiseen tutkimuskysymykseeni Jenkins ei kuitenkaan ota kantaa.⁸⁷ Yleisteoksista hieman kattavammin abolitionisteja ja kolonisaatiota käsittelee useiden tutkijoiden toimittama *Out of Many. A History of the American people*, jossa aiheen käsittelylle on annettu tilaa lähes kolme sivua. Kolonisaation osalta teos mainitsee kuitenkin vain lähinnä ACS:n toimimattomuuden.⁸⁸

Abolitionisteja ovat tutkineet sekä valkoihoiset että tummaihoiset historioitsijat. Esimerkiksi Leon F. Litwack oli ihonvärittään valkoinen ja Benjamin Quarles sekä John Hope Franklin puolestaan mustia. Pelkästään abolitionisteja – erityisesti mustia – käsittelevää tutkimusta on tehty huomattavasti vähemmän kuin orjuutta yleisellä tasolla käsittelevää tutkimusta. Uranuurtajateoksia mustista abolitionisteista olivat *Leon F. Litwackin North of Slavery* vuodelta 1961⁸⁹ ja *Benjamin Quarlesin Black Abolitionists* vuodelta 1969. Litwackin vastaus mustien abolitionistien suhtautumiseen koskien kolonisaatiota Afrikkaan oli yksinkertainen: kolonisaatiota oli vastustettava kynsin hampain⁹⁰. Litwack toteaa, että huolimatta kolonisaation uudesta noususta pinnalle 1850-luvun loppupuolella, ei mustien suhtautuminen asiaan muuttunut missään vaiheessa – ei ainakaan myönteisempään suuntaan.⁹¹ Litwackia ei voi kritisoida lähteiden käytöstä, sillä hän käyttää lähes poikkeuksetta mustien abolitionistien alkuperäisiä tekstejä.

Myös Benjamin Quarles näkee mustien suhtautumisen kyseiseen asiaan varsin samantapaisesti kuin Litwack. Quarles kirjoittaa, että vaikka mustat abolitionistit olivat vastustaneet kolonisaatiota jo aikaisemmin, kritiikki koveni vasta 1830-luvulta alkaen. Keskustelua kiihdytti ennen muuta *The Liberator* -lehden päätoimittaja William Lloyd Garrison⁹². Myös Quarles käyttää lähteitään moitteettomasti.⁹³ Sekä Litwack että Quarles jättävät kuitenkin lähes täysin vastaamatta kysymykseen siitä, miksi mustat vastustivat kolonisaatiota. He eivät myöskään juuri käsittele kolonisaatiokysymystä 1840- ja 1850-luvuilla. Samoin ovat ansioituneista aiheeni tutkijoista menetelleet muun muassa *St. Clair Drake* (1966), *Albert Bushnell Hart* (1968), *Richard J.M.*

87 Jenkins 1997, 122-129.

88 *Out of Many* 2012, 354-357.

89 Litwack on myöhemmin useaan otteeseen täydentänyt näkökantojaan Yhdysvaltojen orjuudesta ja suhteestaan siihen. Tästä hyvä esimerkki on vuonna 1996 ilmestynyt artikkeli: *The Making of a Historian*. Litwack 1996, 15-32.

90 Litwack 1961, 24-27.

91 Litwack 1961, 235-279.

92 Vaikka Garrison oli mielipiteitään vankasti mustien puolella, hän oli valkoihoinen. Newman 2002, 104.

93 Quarles 1969, 12-22.

Blackett (1983 ja 1986) ja David Brion Davis⁹⁴.

Yleisellä tasolla mustien kantoja kolonisaatioon ovat tutkineet myös *Louis Filler* ja *James Brewer Stewart*. Filler käsittelee teoksessaan *The Crusade Against Slavery* (1960) vuosien 1830 ja 1860 välistä aikaa lähes puhtaasti kronologisessa järjestyksessä. Kolonisaatiota hän mainitsee mustien vastustaneen siitä syystä, että he tunsivat olevansa vapaita⁹⁵. James Brewer Stewartin alun perin vuonna 1976 julkaistu teos *Holy Warriors: The Abolitionists and American Slavery* on eräs parhaista abolitionisteja käsittelevistä esityksistä. Stewart käsittelee kuitenkin lähinnä vain abolitionistien tärkeintä tavoitetta eli orjuuden välitöntä lopettamista. Muutenkin tutkimuksen pääpaino on valkoisissa abolitionisteissa ja tutkimuksen aikaväli huomattavasti oman tutkimukseni aikaväliä laajempi. Siksi mustien kolonisaationäkemykset on jätetty lähes täysin huomioimatta.⁹⁶

Puhtaasti Yhdysvalloista Afrikkaan suuntautuneeseen kolonisaatioon keskittyy *Philip J. Staudenraus*in *The African Colonization Movement, 1816–1865* -tutkimus vuodelta 1961. Staudenrausin tarkasteluväli ylittää 1810-luvun alun ensimmäisistä kolonisaatiokeskusteluista aina sisällissotaan saakka ja tutkimuksen pääpaino on selkeästi 1810- ja 1820-lukujen kolonisaation taustoissa sekä 1830-luvussa, jolloin kolonisaatiokeskustelu oli voimakkaimmillaan. Vaikka Staudenraus on käsitellyt aihetta useista eri näkökulmista, mustien abolitionistien näkemyksiä kolonisaatiosta on käsitelty vain niukasti. Staudenraus tyytyy usein vain esittelemään valkoisten roolia kolonisaatioprosessissa ilman asian pohtimista mustien näkökannalta. Omituisinta on se, ettei edes teoksen viimeisen luvun johtopäätöksissä ole mainittu mustien ponnekasta vastustusta yhtenä syynä järjestäytyneen kolonisaatioprosessin epäonnistumiseen.⁹⁷ Staudenrausia tuoreempaa ja vielä lähempänä tutkimuskysymystäni olevaa tutkimusta on verrattain vähän. Lähimmäksi aiheittani onkin päässyt Ousmane Kirumu Greene, jonka tutkimus *Against wind and tide: African Americans'*

94 Draken, Hartin ja Blackettin tutkimuksia ei kuitenkaan kannata täysin sivuuttaa. *St. Clair Drake* (1966) näkee mustien abolitionistien kannan kolonisaatiokysymyksessä kielteiseksi, vaikkakaan ei yksimieliseksi. Hän kertoo valkoisten abolitionistien halunneen lähettää vapaat mustat ”takaisin Afrikkaan” sillä perusteella, että mustat tunsivat identiteetiltään olevansa enemmän afrikkalaisia kuin amerikkalaisia. Draken tutkimukseen on suhtauduttava kriittisesti, sillä hän on käyttänyt varsin vähän alkuperäislähteitä ja lisäksi tutkimus sisältää ainakin yhden selkeän vuosilukuvirheen, sillä Drake mainitsee *The American Colonization Society*n (ACS) perustamisvuodeksi 1812, vaikka kaikki muu tutkimuskirjallisuus kertoo perustamisen tapahtuneen joulukuussa 1816 (ks. esim. Clegg 2004, 30-32; Goodman 1998, 10). Tästä johtuen voi olettaa, että Drake on yksinkertaisesti tehnyt virheen. *Albert Bushnell Hart* puolestaan on teoksessaan *Slavery and Abolition* (1968) käsitellyt 1830-luvun abolitionismia monipuolisesti. Silti hän jättää kolonisaatiokysymyksen täysin taka-alalle tyytyen lähinnä mainitsemaan kolonisaation olleen epätoivoinen yritys lähettää mustat mahdollisimman kauas Amerikasta. *Richard J.M. Blackett* (1983, 1986) käsittelee mustia abolitionisteja osana suurempaa ”yleisatlanttista orjuudenvastaista liikettä” todeten kolonisaation olleen kuin ”pumppu vuotavaan astiaan”. Blackett 1983, 162-163 ja 195-198; Blackett 1986, 387-401; Davis 2006; Drake 1966, 662-668; Hart 1968, 314-315.

95 Filler 1960, 21.

96 Stewart 1997.

97 Staudenraus 1961.

response to the colonization movement and emigration, 1770–1865 ilmestyi vuonna 2007⁹⁸.

Abolitionistitutkimuksen uudempaa sukupolvea edustavat abolitionismin radikaaleimpia muotoja tutkinut *Lewis Perry*⁹⁹ sekä *Paul Goodman* ja *Richard S. Newman*, jonka näkemys on aiempien tutkimusten kaltainen. Hän toteaa William Lloyd Garrisonin, Frederick Douglassin ja muiden abolitionistisen liikkeen johtajien olleen selkeästi kolonisaatiota vastaan¹⁰⁰. Newman osoittaa onnistuneesti, että kolonisaatiokysymyksestä tuli 1830-luvulla kolonisaatiokeskustelun suurin kiistakysymys, jossa mustat aktivistit jäivät mielipiteessään marginaaliryhmäksi, mikä pakotti heidät etsimään liittolaisia valkoisista abolitionisteista. Tämä on Newmanin mukaan osoitus siitä, kuinka vahvasti mustat abolitionistit seisoivat oman mielipiteensä takana. Asia voidaan kuitenkin tulkita myös päinvastaisesti: mustat eivät seisoneet sataprosenttisesti oman mielipiteensä takana, vaan olivat valmiita myös sovitteluratkaisuun.¹⁰¹ Paul Goodman puolestaan käsittelee vuonna 1998 ilmestyneessä teoksessaan *Of One Blood. Abolitionism and the Origins of Racial Equality* ennen kaikkea abolitionistisen liikkeen syntyä. Mustien hän toteaa olleen alusta asti kolonisaatiota vastaan, vaikka valkoiset eivät heitä kuunnelleet. Goodmanin tutkimusta voidaan pitää eräänlaisena läpimurtona, sillä Goodman on ensimmäinen, joka vastaa kysymykseen siitä, miksi abolitionisteissa oli niin vähän uskovaisia.¹⁰²

Yksittäisistä mustista abolitionisteista ylivoimaisesti tutkituin on Frederick Douglass. Häneen kohdistunut tutkimus kuitenkin sai alkunsa vasta 1950-luvun alussa, jolloin Philip S. Foner julkaisi myöhemmin useaan otteeseen täydennetyn teoksensa *The Life and Writings of Frederick Douglass*. Sen jälkeen Douglassin elämästä ja teoista sekä hänen kirjoituksistaan onkin ilmestynyt hyllymetreittäin tekstiä ja jopa hänen puheissaan käyttämiään retorisia keinoja on tutkittu. Yksi parhaista Douglassin elämän varhaisia vaiheita käsittelevistä teoksista on Gregory Lampen *Frederick Douglass. Freedom's Voice, 1818–1845*.¹⁰³

Erilaista näkökulmaa tutkimuskysymykseeni tuo *Claude A. Clegg* *The Price of Liberty: African Americans and the making of Liberia* (2004). Tutkimuksessaan Clegg käsittelee mustien amerikkalaisten osuutta Liberian valtion luomisessa ja sen varhaiskehityksessä. Clegg onnistuu todistamaan, että mustien rooli Liberian siirtokunnan luomisessa oli vahva. Tämän pohjalta on

98 Aiheesta on ilmestymässä myös jatkotutkimus vuonna 2014. Greene 2007.

99 Perry 1995.

100 Newman 2002, 7-8.

101 Newman 2002, 96-104.

102 Goodman 1998.

103 Fishkin & Peterson 1990, 189-204; Lampe 1998; Taylor 1999, xi-xvi.

helppo päätellä, etteivät kaikki mustat abolitionistit taistelleet yksimielisesti kolonisaatiota vastaan. Toisaalta mustien suhtautuminen asiaan oli erilainen vuoden 1820 vaiheilla, 1830-luvun aikana tai 1840- ja 1850-luvuilla.¹⁰⁴ Syynä mielipiteiden muutoksiin olivat orjuudenloppamiskeskustelussa tapahtuneet muutokset. Myös Clegg toteaa mustien abolitionistien ajattelussa tapahtuneen muutosta, jonka seurauksena Liberiaan lähtöön suhtauduttiin jatkuvasti entistä kielteisemmin. Cleggin teos on kuitenkin pitkälti näkökulmaltaan Liberian kannalta asioita katsova.¹⁰⁵ Liberian kannalta kolonisaatiota tarkastellaan myös *J. Gus Liebenow*'n vuonna 1987 ilmestyneessä teoksessa *Liberia: The Quest for Democracy*. Teos käsittelee Liberian historiaa aina nykypäivään saakka. Tutkimuskysymykseeni Liebenow vastaa vain lyhyesti toteamalla, että monet mustat vastustivat kolonisaatiota, koska katsoivat sen olevan ”kehämäinen reitti takaisin orjuuteen ja villeihin olosuhteisiin”¹⁰⁶. Liberian näkökulmasta aihetta ovat pohtineet ansiokkaasti myös *J. H. T. McPherson* tiiviissä teoksessaan *History of Liberia*, *Catherine Reef* teoksessaan *This Our Dark Country. The American Settlers of Liberia* ja *Wilson Jeremiah Moses* toimittamassaan teoksessa *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*¹⁰⁷.

Liebenow'n ja Cleggin lisäksi myös *Shirley Jo-Ann Yee* on tarjonnut erilaista näkökulmaa tutkimuskysymykseeni vuonna 1987 ilmestyneessä tutkimuksessaan naispuolisista mustista abolitionisteista. Vaikka Yeen tutkimus on ansiokas esitys naisabolitionistien suuresta roolista mustien orjuudenvastaisessa liikkeessä, niin silti myös Yee jättää kolonisaatiokysymyksen tutkimuksessaan sivurooliin. Yee tyytyy lähinnä mainitsemaan, että vielä 1820-luvulla mustat eivät olleet suuremmin vastustaneet kolonisaatiota Afrikkaan. Tuolloin he tunsivat olevansa afroamerikkalaisia, kun taas 1830-luvulle tultaessa – ja varsinkin kahden seuraavan vuosikymmenen aikana – afrikkalaisuus oli kadonnut mustien identiteetistä. Kysymykseen kolonisaatiosta kukin abolitionisti saattoi hänen mukaansa vastata omantuntonsa mukaan.¹⁰⁸

Lähes puhdasta yhteiskuntateoreettista näkökulmaa tutkimukseeni ovat tarjonneet lukuisat tutkijat. Kysymykset kansalaisuudesta, ihmisoikeuksista ja identiteetin muotoutumisesta ovat tietysti runsaasti tutkittuja. Tällaisista tutkimuksista tutkimukseni kannalta tärkeimpiä ovat kansalaisuuden ongelmaa problematisoineet Gerard Delanty ja Richard Bellamy. Teoksessaan *Citizenship in a global age* (2000) Delanty esittelee muun muassa erilaisia kansalaisuuden muotoja ja kansalaisuuskäsitteen historiallista kehitystä. Bellamy puolestaan käy tiiviissä teoksessaan

104 Clegg 2004, 22-25, 66-70 ja 129-135.

105 Clegg 2004, 66-70 ja 129-135.

106 Liebenow 1987, 11-23.

107 Moses 1998.

108 Yee 1987, 43-44.

Citizenship. A Very Short Introduction (2008) läpi kansalaisuuden ongelmaa varsin filosofisesta näkökulmasta. Teorian liittäminen tutkimuskysymykseen on aina tärkeää. Tässä minulla on ollut suuresti apunani kattavasti orjuutta koko Amerikan mantereella käsittelevä *Robin Blackburnin The American Crucible* vuodelta 2011. Suoria vastauksia tutkimuskysymykseeni teos ei tietenkään tarjoa. Toinen teoreettista puolta tutkimuskysymykseeni soveltava teos on Wilson Jeremiah Mosesin vuonna 1996 toimittama *Classical Black Nationalism. From the American Revolution to Marcus Garvey*, jossa lukuisat kirjoittajat ovat tuoneet esille mustien oman nationalismin nousua 1800-luvun Yhdysvalloissa.¹⁰⁹

Teoreettisella ja varsin filosofisella lähestymistavalla kolonisaatiota käsittelee myös *David Kazanjianin The Colonizing Trick. National Culture and Imperial Citizenship in Early America* vuodelta 2003. Perusteellisuudestaan huolimatta Kazanjian käsittelee kolonisaatiota paljon tutkimuskysymystäni yleisemmällä tasolla ja pidemmällä aikavälillä. Teoksen näkökulma pohjautuu rotujen väliseen tasa-arvoon, eivätkä käsittelyssä eivät ole pelkästään Yhdysvaltojen tummaihoiset, vaan myös esimerkiksi meksikolaisten oikeuksia vuoden 1848 Guadalupe Hidalgon rauhan jälkeen on problematisoitu laajasti. Kazanjianin tutkimuksessa valkoisten sanotaan kannattaneen kolonisaatiota erityisesti rotujen välisiin luonteenpiirteisiin ja historiaan vedoten, mustien puolestaan sanotaan vastustaneen kolonisaatiota ennen kaikkea tasa-arvosyihin nojaten.¹¹⁰

Aiemmissä tutkimuksissa mustien abolitionistien suhtautumisen kolonisaatioon on nähty olevan lähes yksiselitteisen kielteinen. Tätä käsitystä ei tutkimukseni perusteella ole tarpeen kumota. Vaikka abolitionismia ja orjuutta on tutkittu runsaasti, tutkimusta mustien abolitionistien suhtautumisesta kolonisaatioon on tehty todella vähän. Varsinkin asian käsittely 1840- ja 1850-lukujen osalta on jäänyt lähes kokonaan huomiotta. Sen sijaan 1830-luvun osalta muutama tutkimus on käsitellyt asiaa hieman tarkemmin, mutta mikään niistä ei ole eritellyt kolonisaation vastustamisen syitä¹¹¹. Kukaan ei ainakaan ole keskittynyt yksinomaan niihin syihin, joiden takia mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota. Ehkä parhaiten tutkimuskysymyksiini vastauksia antavatkin *Black Abolitionist Papersin* ja *Frederick Douglass Papersin* toimitettujen versioiden kommentaarien laatijat *Peter Ripley* ja *John Blassingame*. Leon F. Litwackin vuonna 1961 esittämä väite siitä, että ACS:n toiminnasta ei ole tehty riittävän laajaa tutkimusta, on siis yhä

109 Bellamy 2008; Blackburn 2011; Delanty 2000; Moses 1996.

110 Kazanjian 2003, 1-34 ja 89-138.

111 Eräitä tarkemmin mustien kolonisaatiota vastustaneita tutkimuksia ovat Charles I. Fosterin jo vuonna 1953 *Journal of Negro History* -aikakauskirjassa julkaissut artikkeli *The Colonization of Free Negroes in Liberia, 1816-1835*. Kuitenkin myös Foster tyytyy vain lyhyesti toteamaan, että mustat vastustivat kolonisaatiota, ilman että hän mitenkään erittelisi kolonisaation vastustamisen syitä. Foster 1953.

paikkansapitävä¹¹².

Vastauksia tutkimuskysymykseeni esiintyy tutkimuskirjallisuudessa varsin vähän. Tämän takia en ole pystynyt hakemaan aiemmasta kirjallisuudesta laajoja tutkimustuloksiani tukevia argumentteja, vaan maininnat mustien kolonisaation vastustamisen syistä ovat vain lyhyitä mainintoja tai reunahuomautuksia yleisemmän tason abolitionismia käsittelevissä tutkimuksissa. Kaikesta huolimatta olen pyrkinyt käyttämään apunani aiempia tutkimuksia mahdollisimman monipuolisesti. Myös tilastoista olen hakenut tukea, sillä se on tutkimustulosteni ymmärtämisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Tähän suurta tukea ovat antaneet Peter Kolchinin kokoamat tilastotiedot sekä Yhdysvaltojen väestölaskentatoimiston erittäin kattava historiallinen aineisto. Tutkimukseni aiheesta ei ole myöskään tehty yhtään suomenkielistä tutkimusta. Tutkimuksessani olen pyrkinyt valottamaan erityisesti mustien abolitionistien suhtautumista kolonisaatioon ja niitä syitä, joiden takia kolonisaatiota joko vastustettiin tai puolustettiin. Tutkimuskysymykseni merkittävydestä kertoo se, että mustat abolitionistit edustivat mielipiteiltään varsin suurta osaa kansasta.

3. Yhdysvallat kotimaana -diskurssi

3.1. Amerikkalaisuuden vahvistuminen

Orjuusinstituution kasvun rajoittaminen oli alkanut jo 1800-luvun alussa. Konkreettisin osoitus tästä on orjien maahantuonnin kieltänyt laki vuodelta 1808. Laki toimi varsin tehokkaasti, vaikka täysin se ei, kuten taulukosta 1 (s. 27) näkyy, orjien tuontia Yhdysvaltoihin lopettanut. Etelävaltioissa orjuudesta oli nimittäin ehtinyt muodostua taloudellisesti todella tuottoisaa toimintaa. Tämän vuoksi mustien salakuljetusta Etelään tapahtui edelleen. Joskus myös Pohjoisvaltioiden vapaita mustia kaapattiin ja myytiin orjiksi Etelään¹¹³. Vaikka Pohjoisvaltioissa tiedettiin asia, siihen ei haluttu suuremmin puuttua. Yhdysvaltojen itsenäistymisen jälkeen oli alettu uskoa, että orjuus kävisi ennen pitkään automaattisesti taloudellisesti kannattamattomaksi. Tämän vuoksi orjuutta ei nähty edes tarpeellisena mainita perustuslaissa.¹¹⁴

112 Litwack 1961, 302.

113 Kenties tunnetuin tällainen tapaus oli Solomon Northupin kaappaus. Northup oli Washingtonissa elänyt perheellinen musta, joka kaapattiin vuonna 1841 ja myytiin orjaksi Etelään. Kaiken kaikkiaan Northup vietti orjuudessa 12 vuotta, kunnes hänen oikea henkilöllisyytensä tuli julki. Northupin kaappaajat eivät saaneet koskaan tuomiota. Northup kirjoitti tarinastaan kirjan, jonka pohjalta ilmestyi maailmanmaineeseen noussut elokuva vuonna 2013. Northup 1855.

114 Berlin 1998, 38-40; Blackburn 2011, 344; Franklin 1966, 1-8 ja 17-21; Henriksson 1990, 137; Stamp 1956, 12-17.

Taulukko 1. Orjien tuonti Yhdysvaltoihin vuosina 1781–1870.

1781– 1790	1791– 1800	1801– 1810	1811– 1820	1821– 1830	1831– 1840	1841– 1850	1851– 1860	1861– 1870
55 800	79 000	156 300	10 000	2 000	0	0	300	0

Lähteet: Eltis 1987, 249.

Kohtalaisesta tarkkuudestaan huolimatta taulukon 1 luvut ovat vain arvioita, sillä tarkkoja lukuja siitä, kuinka paljon mustia vietiin orjiksi Yhdysvaltoihin, on mahdotonta tietää koskaan¹¹⁵. Varmaa on kuitenkin se, että orjien maahantuonti kasvoi tasaisesti 1700-luvun loppupuolella saavuttaen huippunsa 1800-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Taulukosta on havaittavissa myös se, että orjien maahantuonnin kieltänyt laki vaikutti selvästi orjakaupan volyyymiin, sillä 1810-luvulla Yhdysvaltoihin tuotujen orjien määrä oli laskenut alle viidestoistaosaan edellisen vuosikymmenen lukemista. Taulukosta käy ilmi myös orjien maahantuonnin täydellinen hiipuminen 1820- ja 1830-lukujen aikana. Näin ollen käytännössä kaikki tutkimukseni tarkasteluajankohtana Yhdysvalloissa eläneistä mustista olivat Amerikassa syntyneitä tai pikkulapsina Amerikkaan tuotuja.

Taulukko 2. Mustan väestön määrä Yhdysvalloissa vuosina 1790–1860.

	1790	1810	1840	1860
Pohjoinen	67 435	105 650	171 931	226 152
Etelä	688 447	1 273 705	2 694 687	4 224 484
Koko maa	752 734	1 381 081	2 882 858	4 437 000

Lähteet: Kolchin 1993, 241.

Taulukko 3. Vapaiden mustien ja orjien määrä absoluuttisina lukuina sekä prosentuaalisena kasvuna.

Vuosi	Vapaita mustia	Prosentuaalinen kasvu	Orjia	Prosentuaalinen kasvu	Vapaita mustia ja orjia yhteensä	Prosentuaalinen kasvu
1790	59 466	-----	607 897	-----	757 363	-----
1800	108 305	82,28	893 041	27,97	1 001 436	32,23
1810	186 446	72,00	1 101 364	33,40	1 377 810	37,58
1820	233 524	25,23	1 538 038	28,79	1 771 502	28,58
1830	319 599	36,87	2 009 043	30,51	2 328 612	31,44
1840	386 303	20,87	2 487 455	23,81	2 873 758	23,41
1850	434 449	12,46	3 204 313	28,82	3 638 762	26,63
1860	487 970	12,03	3 953 760	23,39	4 441 730	22,07

Lähde: Kennedy 1864, ix.

115 Kolchin 1993, 96.

Mustan väestön määrä ei ollut riippuvainen ainoastaan orjien tuonnista, sillä mustien määrä kasvoi myös luonnollisella tavalla syntyvyyden kautta. Suuren syntyvyyden ja kolonisaation välisestä suhteesta mittakaavaa tarjoaa se, että ACS:n myötävaikutuksella Liberiaan mutti yhteensä noin 1400 mustaa, minkä on arvioitu vastaavan noin viikon aikana Yhdysvalloissa syntyneiden määrää.¹¹⁶ Kuten taulukosta 1 (s. 27) voidaan havaita, vuosien 1810 ja 1840 välillä maahan tuotiin noin 12 000 orjaa. Kuitenkin orjien määrä vastaavana aikana kasvoi lähes 1,5 miljoonalla. Näiden 30 vuoden aikana nimenomaan Yhdysvalloissa syntyneiden mustien määrä lisääntyi 1,5 miljoonalla. Vastaavasti vuosien 1840 ja 1860 välisenä aikana mustan väestön määrä kasvoi lähes 1,6 miljoonalla. Tästä huolimatta vuonna 1860 Pohjoisvaltioissa eläneiden mustien määrä oli yhä vain vähän yli 220 000, mikä oli alle yksi prosentti koko Yhdysvaltojen väestöstä¹¹⁷.

Kaiken kaikkiaan sisällissodan aattona vapaita mustia oli vain vajaat puoli miljoonaa. Orjuudessa eläneitä mustia oli puolestaan lähes neljä miljoonaa. Yhteensä mustia oli vuonna 1860 noin 14 prosenttia väestöstä.¹¹⁸ Taulukoista 2 (s. 27), 3 (s. 27) ja 4 (s. 28) havaitaan myös, että vapaiden mustien määrä lisääntyi sekä absoluuttisina lukuina että prosentuaalisesti laskettuna huomattavasti hitaammin kuin orjuudessa eläneiden mustien määrä. Tämä Pohjoisvaltioiden vapaiden mustien määrän hidas kasvu oli osaltaan haaste mustien abolitionistien toiminnalle. Oman haasteensa mustien abolitionistien toiminnalle toi myös se, että mustien suhteellinen osuus väestöstä pieneni koko ajan, kun alueelle muutti pääasiassa Euroopasta yhä kasvavaan tahtiin valkoihoisia siirtolaisia¹¹⁹. Toisaalta orjuudessa eläneiden mustien määrän kasvu loi paineita koko järjestelmän lopettamiseksi.

Taulukko 4. Vapaiden mustien määrä Yhdysvalloissa absoluuttisina lukuina ja prosentteina (suhteessa mustien kokonaismäärään) vuosina 1790–1860.

	1790	1810	1840	1860
Pohjoinen	27 109 (40,2 %)	78 181 (74,0 %)	170 728 (99,3 %)	226 152 (100 %)
Etelä	32 357 (4,7 %)	108 265 (8,5 %)	215 575 (8,0 %)	261 918 (6,2 %)
Koko maa	59 466 (7,9 %)	186 446 (13,5 %)	386 303 (13,4 %)	488 070 (11,0 %)

Lähteet: Kolchin 1993, 241.

Orjien tuonnin loppumisen ohella orjuudenvastaisten mielipiteiden lisääntyminen näkyy vapaiden mustien määrän selkeänä kasvuna. Kuten taulukosta 4 voidaan havaita, varsinkin Pohjoisvaltioissa

¹¹⁶ Tämä on varsin pieni osa kaiken kaikkiaan Liberiaan muuttaneista mustista. Out of Many 2012, 354; Staudenraus 1961, 251.

¹¹⁷ Gibson & Jung 2002.

¹¹⁸ Gibson & Jung 2002; Reef 2002, 76.

¹¹⁹ Blackburn 2011, 384-386.

mustien vapauttaminen oli nopeaa. Jo vuosien 1770 ja 1810 välisenä aikana Pohjoisessa vapautettiin lähes 50 000 mustaa¹²⁰. Tutkimukseni ajankohtana 1840- ja 1850-luvuilla Pohjoisessa eläneistä mustista likipitään kaikki olivat vapaita, kun sen sijaan Etelässä vapaiden mustien prosentuaalinen määrä vaihteli kuuden ja kahdeksan prosentin välillä. Tässä suhteessa Yhdysvallat oli siis voimakkaasti jakautunut kahtia: Pohjoisessa elettiin vahvasti orjuudenvastaisessa ilmapiirissä, kun sen sijaan Etelässä orjien emansipaatio ei edennyt ollenkaan. Mustien vapauttamisen puolesta Pohjoisessa taistelivat mustien ohella myös valkoiset ja naiset^{121, 122}.

Myös Etelässä valkoiset naiset olivat innokkaita orjuudenvastustajia. Heistä merkittävimpiä olivat Grimkén sisarukset Sarah ja Angelina. He olivat syntyneet perheeseen, jolla oli mustia orjia. Nähtyään orjuutta näin lähellä omaa elämäänsä kotikaupungissaan Etelä-Carolinan Charlestonissa sisarukset ryhtyivät tomerasti vastustamaan sitä nimenomaan tasa-arvosyihin vedoten. Angelina Grimkén mentyä naimisiin tunnetun mustan abolitionistin Theodore Dwight Weldin kanssa keväällä 1838 Grimkéjen saama huomio abolitionistisessa liikkeessä kasvoi. Vuoden 1840 välirikon jälkeen radikaaleja parannuksia mustien asemaan vaatineet Grimkén siskokset liittyivät Garrisonin kannattajiin. Tämä järkytti monia konservatiivisempia abolitionisteja kuten Tappanin veljeksiä.¹²³

Etelässä ei kuitenkaan millään haluttu luopua taloudellisesti kannattavasta orjuusinstituutiosta. Tietenkin myös Etelässä esiintyi jonkin verran välittömään mustien emansipaatioon tähtäävää abolitionismia. Orjanomistajat kuitenkin onnistuivat tukahduttamaan tämän toiminnan tehokkaasti rajoittamalla aiheeseen liittyvää julkista keskustelua¹²⁴. Merkittävin Etelän abolitionistien saavutus oli hyvin organisoidun mustien Pohjoiseen johtavan pakoreitin, ”maanalaisen rautatien”, luominen¹²⁵.

Orjuudenvastaisuuden lisääntyminen oli jo 1830-luvun aikana johtanut mustien vahvaan amerikkalaistumiseen. Kehitys voimistui entisestään seuraavien vuosikymmenten aikana. Amerikkalaistuneet mustat muuttuivat jatkuvasti entistä vaativimmiksi mielipiteiltään. Vaikka valkoiset orjanomistajat, varsinkin Etelässä, olivat jatkuvasti yrittäneet estää mustien aseman

120 Berlin 1998, 228.

121 Tunnetuin osoitus Pohjoisvaltioiden naisten osallistumisesta orjuudenvastaiseen toimintaan oli Harriet Beecher Stowen romaani *Setä-Tuomon tupa* (*Uncle Tom's Cabin*), joka ilmestyi vuonna 1852. Teoksen suuresta suosiosta kertoo se, että teosta myytiin yli miljoona kappaletta vuoteen 1861 mennessä. Blackburn 2011, 347; Filler 1960, 18; Perry 2001, xiii; Ripley 1991b, 124; Stewart 1997, 164-165; The American People 1990, 409.

122 Berlin 1998, 228-234.

123 Perry 2001, 1-8 ja 169-181.

124 Filler 1960, 18-19; Harrold 1995, 10.

125 Harrold 1995, 9.

paranemista, oli mustien taloudellinen tilanne selkeästi kohentunut 1850-luvun loppupuolelle tultaessa. Tämä sai mustat mielipiteiltään entistä vaativimmiksi. He halusivat samoja oikeuksia kuin valkoisetkin.¹²⁶ Kuten Ira Berlin asian tiivistää: ”*Orjat vaativat vapautta, vapaat ihmiset vaativat tasa-arvoa*”¹²⁷.

Pohdittaessa mustien amerikkalaisuutta on muistettava, että identiteetti ja tunne kansalaisuudesta on aina monen tekijän summa. Mustat eivät eläneet erillään aikakauden yleisistä aatesuuntauksista ja siksi heidän amerikkalaisuuttaan, ja siten myös vaateita tasa-arvosta, vahvisti myös 1800-luvun aatteista ehkä merkittävin eli nationalismi¹²⁸. Vaikka vain harvat mustat olivat 1800-luvun puolivälin tienoilla aidosti mustien oman nationalismin kannattajia, tunsivat he aiheita tutkineen Wilson Mosesin mukaan usein yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka oli peräisin yhteisistä kokemuksista ja yhteisistä ponnisteluista oman tulevaisuuden parantamiseksi¹²⁹. Aihetta pohtinut Robin Blackburn huomauttaa kuitenkin, etteivät edes Pohjoisvaltioiden vapaat mustat voineet sisällissodan aattona tuntea olevansa amerikkalaisia samassa mittakaavassa kuin valkoiset. Mustilla ei nimittäin itsenäisyysjulistuksen lupauksesta huolimatta ollut samoja kansalaisoikeuksia kuin valkoisilla. Blackburnin mukaan mustilla oli kaksi mahdollisuutta: joko olla aidosti valkoisten kanssa tasavertainen osa kansakuntaa tai olla olematta yhtään mitään.¹³⁰ Täysin perustellusti voidaan todeta kolonisaation olleen poikkeuksellisen suuri loukkaus mustien identiteettikäsitystä kohtaan¹³¹.

Kuten taulukkoja 1 (s. 27), 2 (s. 27), 3 (s. 27) ja 4 (s. 28) vertailemalla voidaan havaita, Yhdysvalloissa syntyneiden mustien määrä kohosi todella runsaasti. Näin ollen voidaan sanoa, että 1830-luvulta lähtien mustat olivat lähes poikkeuksetta Amerikassa syntyneitä. Samalla myös vapaiden mustien määrä kasvoi merkittävästi, kuten erityisesti taulukoista 3 ja 4 huomataan. On perusteltua todeta, että 1840- ja 1850-luvuilla enää harva musta oli syntynyt Afrikassa. Kuten olen jo aiemmin osoittanut, mustat olivat jo 1830-luvun kuluessa siirtyneet afrikkalaisuudesta amerikkalaisuuteen¹³². Kahden seuraavan vuosikymmenen aikana mustien amerikkalaisuus vain vahvistui entisestään.

126 Berlin 1974, 343-347.

127 ”*Slaves demanded freedom; free people demanded equality*”. Suomennos Oskari Ropponen. Berlin 1998, 219.

128 Koska nationalismi (musta nationalismi erityisesti) näkyi ennen kaikkea tasa-arvodiskurssin mukaisissa vaateissa, käsittelem sitä tarkemmin vasta luvussa 5.1.

129 Moses 1996, 1-2.

130 ”*Either I’m nobody, or I’m a nation*”. Suomennos Oskari Ropponen. Blackburn 2011, 364-368.

131 Kirk & Okazawa-Rey 2006, 13-15.

132 Ropponen 2007, 20-23.

3.2. ”Here we were born, here we will live and here we will die”

”We are American citizens by birth, by habit, by habitation, and by language. Why, then, wish to be considered Africans. [...] Common sense would seem to dictate that if we are American citizens, then we are in our own country of right; but, on the other hand, if we be Africans, then surely our country is Africa. For my part, I claim to be an American citizen, and I also claim to be a man.”¹³³”

Kuten mustan lehdistön paikallisena voimahahmona kotikaupungissaan Bostonissa tunnetuksi tullut Uriah Boston kirjoittaa, tunsivat mustat 1850-luvulla itsensä täysin amerikkalaisiksi. Boston koki, että mustien määrittelemine afrikkalaisiksi oli ainoastaan valkoisten orjuuden kannattajien keino perustella orjuuden oikeudenmukaisuutta ja mustien lähettämistä esi-isiensä maille Afrikkaan. Totuus oli kuitenkin se, että mustat olivat amerikkalaisia syntymäpaikaltaan, tavoiltaan, käyttäytymiseltään ja kieleltään.¹³⁴ Mustien amerikkalainen identiteetti oli siis entisestään vahvistunut esimerkiksi 1830-luvun alkupuoleen verrattuna. Boston tiivistääkin Frederick Douglassille osoittamansa kirjeen lopussa ytimekkäästi mustien yhteisen mielipiteen: *””Colored Americans” will do in the United States, but ”Africans” never¹³⁵”*. Bostonin kanssa täysin samoilla linjoilla oli moni muukin, kuten Charles L. Remond, joka vastusti kolonisaatiota Haitille seuraavin sanoin: *”Because I am an American, because I desire to see my country free, I utter these sentiments.”¹³⁶”*

Kolonisaatiokysymys oli kuitenkin 1840- ja 1850-luvuilla jäänyt orjuudenvastaisessa keskustelussa taka-alalle verrattuna kahteen aiempaan vuosikymmeneen. Tämän vuoksi mustat abolitionistit joutuivat enää harvoin viittaamaan amerikkalaisuuteensa perusteluna kolonisaation vastustamiselle. Tämä kertoo myös siitä, että mustien jo 1830-luvun aikana vahvasti esiin tuoma kanta siitä, etteivät he suostuisi kolonisaatioon, oli uponnut syvälle orjuuden puolestapuhujien mieliin. Valkoiset olivat käsittäneet mustien olevan amerikkalaisia, eikä alkuperään viittaaminen ollut enää pätevä argumentti. Myös mustat abolitionistit puhuivat teksteissään itsestään usein termillä *Colored American* ilman minkäänlaisia viittauksia afrikkalaisiin sukujuuriinsa. He viittasivat itseensä myös termillä *kansalainen* ja puhuivat olevansa osa kansakuntaa. Usein he kirjoittivat myös nimimerkillä, jossa esiintyi joko sana *amerikkalainen* tai viittaus kirjoittajan amerikkalaiseen kotikaupunkiin.

133 Uriah Boston to Frederick Douglass huhtikuu 1855, 279. BAP, Vol. 4.

134 Ripley 1991b, 279-280; Uriah Boston to Frederick Douglass huhtikuu 1855, 278-279. BAP, Vol. 4.

135 Uriah Boston to Frederick Douglass huhtikuu 1855, 278-279. BAP, Vol. 4.

136 Speech of Charles L. Remond. Emigrant Convention at Syracuse, 13.10.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 134.

Esimerkit ovat selkeitä osoituksia 1840- ja 1850-lukujen mustien amerikkalaisuudesta.

Vaikka mustien abolitionistien teksteistä huokuu usein kirjoittajien amerikkalaisuus ja kiinnostus valtakunnantason poliittisia asioita kohtaan, esiintyy suoraan Yhdysvallat kotimaana -diskurssiin sopivia perusteluita 1830-lukua harvemmin. Esimerkiksi *Liberator*-lehdessä asia ilmaistiin kuitenkin selkeästi: *”here we were born, here we will live, by the help of Almighty, and here we will die, and let our bones lie by our fathers.”*¹³⁷. Lainauksesta käy hyvin ilmi myös se, että 1850-luvulla jo mustien vanhemmat olivat yleensä syntyneet Amerikassa. Myös William J. Watkins kannusti *Frederick Douglass' Paper* -lehden pääkirjoituksessa vuonna 1854 mustia olemaan esillä orjuudenvastaisessa taistelussa sillä verukkeella, että Yhdysvallat oli mustien synnyinmaa¹³⁸. Liberia puolestaan samaistettiin ennemmin esi-isien maaksi kuin ihanteelliseksi paikaksi elää¹³⁹. Nämä olivat kuitenkin vain lähinnä orjuuden kannattajille osoitettuja muistutuksia asioiden todellisesta luonteesta.

Myös Frederick Douglass ilmaisi toistuvasti mustien olevan amerikkalaisia: *”Sir, these foreigners who come to this country (I use the term foreigner not individually) ought to know that the black people of this country are in fact the rightful owners of the soil of this country – at least in one half the States of the Union.”*¹⁴⁰. Samalla hän halusi siteerata myös toisen mustan abolitionistin James Fortenin sanoja vastustaessaan Liberiaan kohdistuvaa kolonisaatiota:

*”We have watered the soil of America with our tears, we have enriched it with our blood, we have tilled it with our hands; we only ask to be treated as well as you treat ordinary paupers. We are American born citizens; we only ask to be treated as well as you treat your aliens.”*¹⁴¹

Mustat abolitionistit olivat selkeästi tietoisia Yhdysvaltojen mustien määrän huomattavasta kasvusta eivätkä peitelleet sitä kirjoituksissaan¹⁴². Mustien määrä tuotiin kirjoituksissa esille siksi, että näin pystyttiin kohottamaan mustien taistelutahtoa ja uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Samalla muistutettiin myös orjuuden kannattajia siitä, että niin ison väkimäärän mielipiteitä ei voinut jättää

137 Resolutions by a Meeting of New Bedford Blacks 16.2.1852, 113-114. BAP, Vol. 4.

138 Editorial by William J. Watkins 10.2.1854, 200-203. BAP, Vol. 4.

139 James McCune Smith to Frederick Douglass 4.5.1854, 220-223. BAP, Vol. 4.

140 Colonizationist Measures, New York, N. Y., 24.4.1849, 165. FDP, Ser. 1, Vol. 2.

141 Colonizationist Measures, New York, N. Y., 24.4.1849, 165-166. FDP, Ser. 1, Vol. 2.

142 Esimerkkejä tällaisista kirjoituksista on lukuisia. Monesti mustien suuri määrä tuotiin esille jopa lehtien pääkirjoituksissa, kuten William J. Watkins teki *Frederick Douglass Papers*issa joulukuussa 1854, Hän vetosi muiden valtioiden orjuudenvastaiseen mielipiteeseen yli 3,5 miljoonan orjan vapauttamisen puolesta. Editorial by William J. Watkins 22.12.1854, 256-257. BAP, Vol. 4.

huomiotta. Kuten suuri joukko naisabolitionisteja vetosi lehtensä säilyttämisen puolesta: ”[...]*but of the three millions of slaves, and the six hundred thousand nominally free colored citizens [...] are earnestly entreated to give us their countenance and encouragement on the occasion.*”¹⁴³”.

Tutkimuskirjallisuudessa on varsin vähän mainintoja 1840- ja 1850-lukujen mustien abolitionistien amerikkalaisuudesta. Syy tähän on se, että mustien amerikkalaisuus oli tuolloin jo niin itsestään selvä asia, ettei sitä tarvinnut erikseen juuri korostaa. Silti mustien amerikkalaisuus ilmenee heidän kirjoituksissaan kotimaatansa osoittaman kiinnostuksen kautta. Mustat halusivat nimittäin osallistua valtakunnalliseen päätöksentekoon siinä missä valkoisetkin. Kirjoituksissaan he ottivat kantaa orjuuden ohella myös muihin heitä koskettaviin tärkeisiin kysymyksiin. Mustat vaativat painokkaasti myös omien oikeuksiensa kuten äänioikeuden parantamista.

Tutkimuskirjallisuutta, joka kyseenalaistaisi 1840- ja 1850-luvun mustien amerikkalaisuuden, ei ole. Tutkimuskirjallisuudessa siis korostuu selkeästi mustien amerikkalaisuus. Lewis Perry on ansiokkaasti laskenut, että 1840- ja 1850-luvuilla vaikuttaneet abolitionistit, joista monet olivat mustia, olivat syntyneet pääsääntöisesti vuosien 1795 ja 1805 välisenä aikana. Tämä Yhdysvalloissa syntynyt sukupolvi oli saavuttanut aikuisiän 1820-luvulla ja oli siten ehtinyt imeä vaikutteita amerikkalaisesta yhteiskunnasta jo pitkään.¹⁴⁴ Myös John B. Boles on osoittanut, että jopa Etelässä orjuudessa eläneiden mustien tavat ja identiteetti olivat amerikkalaistuneet voimakkaasti 1840- ja 1850-luvuille tultaessa. Ainoana edelleen afrikkalaisena tapana hän pitää musiikin suurta roolia mustien elämässä.¹⁴⁵ Silti mustien omalle nationalistiselle ajattelulle¹⁴⁶ oli tarve, ja nationalismin keskeisen idean omaksuminen näkyy mustien abolitionistien kirjoituksissa.

Tuoreessa tutkimuksessaan Salamishah Tillet on osoittanut, että mustilla oli perusteltu oikeutus tuntea itsensä amerikkalaisiksi ja siten myös Yhdysvaltojen kansalaisiksi. Amerikkalaisuus kuitenkin merkitsi mustille hieman eri asioita kuin valkoiselle väestönosalle. Mustille amerikkalaisuus tarkoitti ennen kaikkea tasavertaisia oikeuksia ja hyväksytyksi tulemistä. Tillet nostaa osuvasti esiin Frederick Douglassin puheen heinäkuulta 1852. Tuossa puheessa, joka oli osuvasti otsikoitu ”*Itsenäisyyspäivän merkitys tummaihoiselle*”¹⁴⁷”, Douglass totesi valkoihaisen yleisön edessä, että itsenäisyyspäivä merkitsi tummaihoisille lähinnä surun päivää ja että amerikkalainen tasa-arvo oli lähinnä suurta huijausta. Tummaihoisten amerikkalaisuus kuitenkin oli

143 Circular by the Provisional Committee of the Impartial Citizen elokuu 1849, 38-39. BAP, Vol. 4.

144 Perry 1995, 33.

145 Boles 1984, 144-154.

146 Mustasta nationalismista lisää luvussa 5.1.

147 ”*The Meaning of July Fourth for the Negro*”. Suomenos Oskari Ropponen. Tillet 2012, 11.

olemassa. Sen ilmenemismuotoina toimivat suullisen kerrontaperinteen ohella erilaiset taiteelliset ilmaisutavat kuten laulut ja kaunokirjalliset teokset. Tillet toteaa mustien siirtyneen sisällissotaa edeltäneiden kahden vuosikymmenen aikana kohti kriittistä patriotismia, jossa tavoitteena oli tasa-arvo ja siten aito mahdollisuus olla amerikkalainen.¹⁴⁸

Jälkeenpäin on helppo todeta abolitionistien olleen oikeassa amerikkalaisuutensa suhteen. Ovathan kaikki mustien abolitionistien kirjoituksetkin laadittu selkeällä englanninkielellä, josta huokuu se, että mustien abolitionistien äidinkieli oli todella englanti. Orjuuden puolustajien perusteluja tulee kuitenkin ymmärtää historiallisessa kontekstissaan siten, että heidän näkemyksellään oli oma funktionsa. Se oli tietenkin heidän kannaltaan kannattavan orjuusinstituution säilyttämisen oikeuttaminen. Tiivistettynä voidaan todeta, että mustat tunsivat Yhdysvallat kotimaakseen, mutta eivät silti halunneet olla kritisoidutta sen poliittisia käytäntöjä ja niiden epäoikeudenmukaisuutta.

3.3. Elinolojen olematon koheneminen

Mustien elämä Yhdysvalloissa, varsinkin Etelävaltioissa, oli vielä 1830-luvulla ollut kovaa. Esimerkiksi puuvillapelloille orjat joutuivat jo 12-vuotiaina. Töitä tehtiin lähes tauoitta aamunkoitosta pimeään tuloon saakka. Orjuuden raakuutta lisäsivät orjanomistajien ankarat rangaistuskäytännöt ja lukuisat taudit kuten malaria, kolera ja erilaiset sukupuolitaudit. Myös Pohjoisvaltioissa esiintyi jonkin verran orjuutta. Orjat olivat silti jo tuolloin etäänntyneet afrikkalaisista juuristaan ja unelmoivat kasvavassa määrin vapaudesta. Kuitenkin orjia omistaneen viljelijäluokan yhtenäisyys piti orjuusinstituutiota kasassa, eikä suurin osa orjuudessa eläneistä mustista osannut kuvitella saavuttavansa vapautta koko elinaikanaan.¹⁴⁹

Euroopassa tietyt tahot olivat havainneet Amerikan elinolojen ja tasa-arvon kehityksen – toki hitaan sellaisen. Amerikan elinolojen ja yhteiskuntajärjestyksen kenties kuuluisin puolestapuhuja oli 1830-luvulla Yhdysvaltoihin matkustanut ja Pohjois-Amerikassa aina Kanadaa myöten kierrellyt ranskalainen Alexis de Tocqueville, jonka amerikkalaista yhteiskuntaa puolustava teos *Demokratia Amerikassa* ilmestyi ranskankielisenä ensipainoksena jo vuonna 1835.¹⁵⁰ Kokonaisuutena Tocqueville kiinnittää varsin vähän huomiota mustien elinoloihin. Hän kuitenkin kertoo Etelän

148 Tillet 2012, 10-18.

149 Berlin 1998, 219-295; Kolchin 1993, 133-134; Out of Many 2012, 262; Ropponen 2007, 28-30; Stamp 1956, 34-90, 141-191 ja 279-321.

150 Käytän Tocquevillen teoksesta Sami Janssonin vuonna 2006 ilmestynyttä suomennosta. Jansson 2006, 19-21; Pierson 1969; Saastamoinen 2006, 23-42; Tocqueville 2006, 100-102, 203 ja 359-360.

orjuudesta ja mustien epätasa-arvoisesta asemasta valkoisiin nähden. Mustien asemaan Tocqueville ei näe parannusta, sillä hänen mukaansa mustia syrjivät asenteet näyttävät vain voimistuvan orjatyövoiman käytön vähentyessä.¹⁵¹ Tocqueville kirjoittaa 1830-luvun mustien tilanteesta lohduttomasti: ”*Mustien pitäisi muuttua, jotta valkoiset luopuisivat siitä käsityksestään, että heidän entiset orjansa ovat heitä älyllisesti ja moraalisesti alempana. Mustat eivät kuitenkaan voi muuttua, ellei tuosta käsityksestä luovuta.*”¹⁵²

Tocqueville havaintojen mukaan edes Pohjoisvaltioissa ei ollut 1830-luvulla päästy lähellekään rotujen välistä tasa-arvoa, eivätkä mustat ja valkoiset voisi siksi koskaan elää samalla mantereella tasa-arvoisina. Hänen mukaansa tilanne ainoastaan pahenee mustien kannalta, sillä mustien väestö kasvaa orjien tuontikiellon takia vain luonnollista kautta, kun sen sijaan valkoinen väestö kasvaa jatkuvasti siirtolaisuuden kautta. Kolonisaatiota Tocqueville piti hyvänä ideana, mutta käytännössä mahdottomana toteuttaa siitä syystä, että Yhdysvalloissa oli niin paljon täysin amerikkalaistuneita mustia.¹⁵³ Hän ilmaisee asian selkeästi: ”*Liberian perustaminen oli loistava ajatus, mutta niin hedelmällinen kuin tämä ajatus voikin olla Vanhassa maailmassa, Uudessa maailmassa se on hyödytön*”¹⁵⁴.

Mustien elinolot eivät juuri parantuneet 1840- ja 1850-luvuilla. Elinolojen surkeudesta huolimatta mustat abolitionistit arvostelivat niitä varsin maltillisesti. Toki Pohjoisen ja Etelän elinolojen suuri eroavaisuus oli havaittu ja Etelän orjuuden väitettiin aiheuttavan rotujen välistä eriarvoisuutta myös Pohjoisessa¹⁵⁵. Maltilliseen arvosteluun oli neljä syytä. Ensinnäkin mustat pelkäsivät kolonisaatiomyönteisyyden kasvua, jos Amerikan oloja olisi liiaksi arvosteltu. Toiseksi mustien kirjoitukset olivat lähes poikkeuksetta vapaiden mustien kirjoittamia. Heillä ei ollut orjuudessa eläneitä mustia parempien elinolojen takia yhtä suurta tarvetta arvostella vallitsevia rakenteita ja käytäntöjä. Kolmanneksi iso osa kolonisaatiomyönteisistä mustista oli jo 1830-luvulla muuttanut Afrikan kolonoihin. He eivät joko pystyneet tai tahtoneet Afrikasta käsin enää arvostella Yhdysvaltojen elinolosuhteita. Neljänneksi mustat pelkäsivät omasta puolestaan. Siksi he joutuivat usein arvostelemaan orjuutta salanimien taakse verhottujen tekstien kautta.¹⁵⁶ Arvostelu elinoloja

151 Saastamoinen 2006, 24; Tocqueville 2006, 352-371.

152 Tocqueville 2006, 355. Suomennos Sami Jansson.

153 Tocqueville 2006, 352-371.

154 Tocqueville 2006, 368. Suomennos Sami Jansson.

155 Essay by Joseph C. Holly 17.4.1848, 18-23. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 18.

156 Salanimet olivat usein kirjoittajaa paljastamattomia, mutta kirjoittajan taustan kertovia, kuten Africanus tai mustien omien kirkkojen perustamista kannattanut Episcopalian. Hyvän esimerkin asiasta tarjoaa Harriet A. Jacobs, jonka kirjoitus orjuudessa eläneiden naisten kurjasta kohtalosta julkaistiin New York Tribunessa salanimellä A Fugitive Slave. Harriet A. Jacobs to Horace Greeley 19.6.1853, 164-167. BAP, Vol. 4; Episcopalian to Samuel Ringold Ward 21.11.1849. BAP, Microfilmed Edition, kela 6; Ripley 1991b, 164; Ropponen 2007, 31-32.

kohtaan kuitenkin lisääntyi 1850-luvulla, mikä johti Pohjoisen ja Etelän välien kiristymiseen. Mustien abolitionistien kirjoituksissa lisääntynyt arvostelu näkyy selkeästi¹⁵⁷.

Pohjoisvaltioissa myös mustien elinolot olivat paremmat kuin Etelässä. Pohjoisessa heille myönnettiin – Leon F. Litwackin sanoin – ”laillinen suojelus”, mikä tarkoitti kuitenkin vain teoreettista oikeutta elämään, vapauteen ja omaisuuteen. Myös poliittinen ja sosiaalinen tasa-arvo jäi usein käytännössä toteutumatta. Käytännön esimerkkejä mustien syrjimisestä Pohjoisessa löytyy runsaasti. Eräs suurimmista epäkohdista oli mustien lasten oikeus koulutukseen. Pohjoisvaltioiden valkoiset eivät nimittäin halunneet mustia lapsia samoihin kouluihin valkoisten lasten kanssa. Vaikka laki määräsi kaikille vapaille kansalaisille yhtäläiset oikeudet koulutukseen, mustia ei vallitsevan käytännön mukaan kuitenkaan otettu ”valkoisten kouluihin”, vaan heidät joko jätettiin kokonaan ilman koulutusmahdollisuuksia tai heille perustettiin omia kouluja.¹⁵⁸

Myöskään Etelävaltioissa eläneiden vapaiden mustien asema ei ollut juuri kohentunut 1830-luvun jälkeen. Vapaina Etelässä eläneiden mustien määrä oli kasvanut hitaasti ja vuonna 1860, kuten taulukot 4 (s. 28) ja 5 (s. 37) osoittavat, Etelässä eli vain vähän yli 260 000 mustaa. Monet heistä olivat saavuttaneet vapautensa vielä ennen vuotta 1800. Etelän vapaista mustista suurin osa asui maaseudulla, jossa he työskentelivät pienviljelijöinä tai palkollisina. Miespuolisten vapaiden mustien tilanne oli naiseen verrattuna siedettävä, sillä he saattoivat ansaita kohtalaisen hyvin esimerkiksi sepän tai puusepän töistä. Heidät oli tosin suljettu pois ammattikuntiansa sosiaalisesta toiminnasta ja yleisestä etujen ajamisesta. Naispuoliset vapaat mustat sen sijaan eivät saaneet muita kuin vähiten arvostettuja töitä kuten pyykinpesua. Siksi heidän taloudelliset ansionsa jäivät olemattomiksi. Etelän vapaiden mustien tilanne huononi entisestään 1840-luvulle tultaessa, sillä edellisen vuosikymmenen aikana oli säädetty joukko uusia lakeja, jotka kielsivät mustilta muun muassa aseiden ja orjien hallussapidon sekä oikeuden todistaa oikeudessa valkoisia vastaan. Käytännössä nämä uudet lait veivät Etelän vapailta mustilta kansalaisoikeudet.¹⁵⁹

Tilanne oli näin siitä huolimatta, että 1850-luvulla elettiin taloudellista nousukautta. Kuitenkin ainoastaan harvat vapaana eläneet tummaihoiset pääsivät nousukaudesta osallisiksi. Siksi vain harvat heistä omistivat menestyviä yrityksiä tai saattoivat palkata valkoihoisia töihin.¹⁶⁰ Mustien abolitionistien teksteistä ei elinolojen kohenemisesta merkkejä näy, vaan luultavasti jokainen

157 Esimerkiksi Uriah Boston hyökkäsi usein todella jyrkkäsanaisesti mustien elinolosuhteita kritisoiden. Mm. Uriah Boston to Frederick Douglass joulukuun 1855, 323-324. BAP, Vol. 4.

158 Litwack 1961, 15 ja 114-115.

159 Out of Many 2012, 265.

160 Berlin 1974, 343-345.

tummaihoine amerikkalainen piti edelleen elinolojaan huonoina. Asian kiteytti osuvasti newyorkilainen James McCune Smith¹⁶¹, joka korosti mustien kokemien sortotapojen runsausta: ”*The fact that there are various grades of oppression inflicted on our people; reduced to numerical exactness, I may safely assert that there may be counted two thousand distinct forms of oppression scattered among the hundred and seventy-six thousand free colored people in the free states.*”¹⁶²

Taulukko 5. Yhdysvaltojen mustan ja valkoisen väestön määrä vuosina 1810–1860 absoluuttisina lukuina.

	1810		1840		1850		1860	
	mustia	valkoisia	mustia	valkoisia	mustia	valkoisia	mustia	valkoisia
Pohjoinen	105 650	4 970 371	171 931	9 563 165	434 449	13 330 696	226 152	18 860 008
Etelä	1 273 705	2 891 560	2 694 687	4 632 530	3 204 313	6 222 418	4 224 484	8 097 463
Koko maa	1 379 355	7 861 931	2 882 858	14 195 695	3 638 762	19 553 114	4 450 636	26 957 471

Lähteet: Berlin 1974, 396-399; Kennedy 1864, ix; Kolchin 1993, 241.

Mustien prosentuaalinen osuus väestöstä ei ollut 1800-luvun alkupuolen aikana lisääntynyt, sillä vaikka maahan tuotiin uusia tummaihoisia orjia, myös Euroopasta tuli jatkuvasti lisää valkoihoista siirtolaisväestöä varsinkin 1840-luvun lopulta lähtien.¹⁶³ Tämä näkyy selkeästi väestötilastoissa. Vuodesta 1840 alkaen mustan väestön määrä alkoi suhteellisesti vähentyä valkoisten määrään verrattuna. Vuonna 1840 Yhdysvaltojen väestöstä mustia oli 2 882 858, mikä siis on noin 16,9 prosenttia 17 078 553 asukkaan väestöstä. Vuonna 1850 mustien osuus 23 191 876 asukkaan väestöstä oli puolestaan enää noin 15,7 prosenttia ja vuoden 1860 osuus 31 408 107 asukkaan väestöstä vain noin 14,2 prosenttia. Numeroiden valossa ei siis voida todeta mustien tasavovaatimusten edellytysten kohentuneen, eikä muutoksen ainakaan olleen väistämätön (ks. taulukko 2, s. 27).

Varsin usein syntyy virheellinen kuva siitä, että Pohjoinen olisi ollut yksimielisesti orjuutta vastaan ja Etelä olisi yksissä tuumin kannattanut orjuutta. Asia on kuitenkin ollut näin yksiselitteinen. Varsinkin Etelän valkoihoisten suhtautumisessa mustiin oli suuria eroja niin sanottujen ”ylemmän Etelän¹⁶⁴” ja ”syvän Etelän¹⁶⁵” välillä¹⁶⁶. Runsaasti arvostusta saaneessa teoksessaan *Slaves without*

161 James McCune Smith oli kenties New Yorkin tunnetuin musta intellektuelli 1850-luvulla. Useaan otteeseen hän oli huolestunut mustien vaikutusmahdollisuuksien puutteesta. Ripley 1991b, 220.

162 James McCune Smith to Frederick Douglass 4.5.1854, 221. BAP, Vol. 4.

163 Blackburn 2011, 384-386; Kennedy 1864, xxiii-xxxii.

164 Englannin kielessä tätä kuvaa termi Upper South.

165 Englannin kielessä tätä kuvaa termi Lower South.

166 Berlin 1974, 182-184; Berlin 1998, 256-324.

Masters vuodelta 1974 Ira Berlin huomauttaa osuvasti, että vapaiden mustien määrän kasvusta huolimatta eivät mustat olleet vielä 1800-luvun puolivälissä aidosti vapaita. Myös vapaiden mustien mahdollisuuksia esimerkiksi työntekoon ja itsenäiseen elämään rajoitettiin. Tällainen ennakkoluuloihin perustuva syrjintä oli yleistä sekä Pohjoisessa että Etelässä¹⁶⁷. Yleisesti ottaen Pohjoisvaltioissa kuitenkin oltiin huomattavasti enemmän orjuutta vastaan kuin Etelävaltioissa, joissa orjuutta kannatettiin laajalti.

Koska mustien elinolot Yhdysvalloissa eivät juuri kohentuneet 1800-luvun kolmen ensimmäisen vuosikymmenen aikana, voidaan niiden sanoa olleen yleisesti ottaen todella heikot 1840- ja 1850-luvuilla. Leon F. Litwack on todentanut, että 1800-luvun alkupuolen aikana Yhdysvaltojen saavuttamat materiaaliset ja poliittiset edistysaskeleet olivat kohdentuneet lähes täysin valkoiselle väestölle, ja vapaidenkin mustien osaksi oli jäänyt vain huonoja töitä ja jatkuvaa syrjintää. Heillä oli hyvin vähän aihetta optimismiin Abraham Lincolnin presidentiksi valinnan aikoihin maaliskuussa 1861.¹⁶⁸

Osaltaan mustien asemaa heikensi vuonna 1850 säädetty uusi laki¹⁶⁹, jonka keskeisimpänä tavoitteena oli estää Pohjoisen abolitionisteja auttamasta Etelävaltioiden orjia karkaamaan. Uusi laki, jota oli edeltänyt lukuisia Pohjoisen ja Etelän välisiä pienempiä kiistoja, lisäsi huomattavasti orjanomistajien valtaa, sillä se salli orjanomistajien ottaa kiinni karanneet orjat. Lisäksi lain mukaan karanneiden orjien auttamisesta alettiin määrätä tuntevia sakkoja. Pohjoisvaltioiden mustat protestoivat lakia kohtaan ankarasti järjestämällä lukuisia julkisia mielenilmauksia Pohjoisen kaupungeissa, erityisesti Bostonissa.¹⁷⁰

Huolimatta asteittaisesti olojen kohentumisesta, olivat olot kaikkialla Yhdysvalloissa mustien kannalta heikot. Tästä osoituksena voidaan mainita, että jopa Pohjoisvaltioissa pitkään vapaudessa eläneitä mustia saatettiin kaapata ja myydä orjuuteen vielä 1850-luvulla¹⁷¹. Etelän orjuudessa eläneet mustat voitiin puolestaan luokitella pikemmin omistajiensa henkilökohtaiseksi omaisuudeksi kuin oikeudellisesti valkoisten kanssa tasa-arvoisiksi kansalaisiksi. Lisäksi useat

167 Berlin 1974, 381-38.

168 Litwack 1961, 247-249.

169 Englanniksi laista, joka säädettiin vuoden 1850 kompromissin yhteydessä, käytetään nimeä ”Fugitive Slave Law” tai ”Fugitive Bill”. Ks. liite 2. Moses 1996, 101; Out of Many 2012, 401-403; Ripley 1991b, 68.

170 Moses 1998, xxxiii; Out of Many 2012, 401-403; Ripley 1991b, 68.

171 Tällaisista tapauksista mustia abolitionisteja kuohutti erityisesti Henry Tiffney'n tapaus. Tiffney oli Philadelphiassa jo kuuden vuoden ajan vapaana elänyt musta, joka vangittiin näpistykseen vedoten ja myytiin orjuuteen. Seuranneessa oikeudenkäynnissä Tiffney määrättiin palautettavaksi ”omistajaperheelleen” useiden Philadelphian vapaiden mustien todistajanlausunnoista huolimatta. Essay by William Still 17.1.1857, 358-360. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 358.

uudet osavaltiot, kuten Indiana, Illinois, Iowa ja Kalifornia, yrittivät lainsäädännöllä estää mustia muuttamasta alueelleen.¹⁷²

Elinolojen olemattomasta kohentumisesta huolimatta mustien rakkaus kotimaataan Yhdysvaltoja kohtaan voitti karun todellisuuden. Siksi mustat kokivat kolonisaation epäoikeudenmukaiseksi. Myös tutkimuskirjallisuuden perusteella on helppo yhtyä mustien velvollisuuksia Yhdysvaltoja kohtaan kyseenalaistaneen tummaihoisen William H. Newbyn näkemykseen siitä, että mustien asema oli yhä joulukuussa 1856 heikko:

”A country, whose prosperity and wealth has been built upon our sweat and blood, to say this to America – to the world – is to volunteer the acknowledgement of a degree of servility, that would make us undeserving of the sympathy and respect of just men. [...] The same institutions that bless the white man, are made to curse the colored man.”¹⁷³

3.4. Lehdistön merkitys kotimaapuolustusten esiintuojana

Mustien abolitionistien tärkeimmät vaikutuskanavat mielipiteiden esiintuonnin kannalta olivat 1830-luvulla olleet lehdistö, kirkko ja erilaiset orjuudenvastaiset järjestöt¹⁷⁴. Myös muunlaista epävirallista mielipidevaikuttamista, kuten adressien ja pamflettien laadintaa käytettiin edelleen 1840- ja 1850-luvuilla. Lisäksi niiden rinnalle kohosivat ensimmäiset mustien omat poliittiset puolueet. Merkittäviin poliittisiin virkoihin mustia ei vielä tuolloin kuitenkaan valittu. On selvää, että kaikkia kolonisaatiovastaisia perusteluja tuotiin esille kaikkien näiden neljän tärkeimmän vaikutuskanavan kautta. Silti voidaan hieman yleistäen todeta, että tasa-arvopuolustusten kannalta merkittävin vaikutuskanava oli kirkko. Kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssin ja Yhdysvallat kotimaana -diskurssin kannalta tärkeimmät vaikutuskanavat vaihtelivat enemmän. Kotimaapuolustusten esiintuonnin kannalta ehkä tärkein vaikutuskanava oli kuitenkin lehdistö, jonka merkityksen taistelussa kolonisaatiota vastaan mustat abolitionistit olivat omaksuneet jo 1800-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä¹⁷⁵.

Lehdistön historian Pohjois-Amerikassa voidaan katsoa alkaneen jo 1600-luvulla, vaikka tuolloin säännöllisesti sanomalehtiä ei vielä ilmestynyt¹⁷⁶. Englantilaiset sanomalehdet nimittäin levisivät

172 Berlin 1998, 219-295; Ripley 1991b, 102 ja 358.

173 Remarks by William H. Newby 10.12.1856, 356-357. BAP, Vol. 4.

174 Ropponen 2007, 32-75.

175 Ropponen 2007, 32-39.

176 Säännöllisesti ilmestyvien sanomalehtien laskemisessa olen käyttänyt Edwin Emeryn luokittelua, jonka mukaan

myös Pohjois-Amerikkaan jo tuolloin ja niiden myötä syntyi jonkin verran amerikkalaisten omia painotuotteita. Pohjois-Amerikan ensimmäinen painotalo perustettiin vuonna 1638 Harvard Collegien¹⁷⁷ yhteyteen. Pohjois-Amerikan ensimmäinen nykyaikainen sanomalehti puolestaan syntyi keväällä 1704, jolloin Bartholomew Greenin toimittama Boston News-Letter aloitti säännöllisen ilmestymisensä¹⁷⁸. Kaiken kaikkiaan sanomalehtien synty Pohjois-Amerikassa tapahtui varsin nopeasti, ja Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen aikoihin vuonna 1775 maassa toimi yhteensä 37 sanomalehteä¹⁷⁹. Sanomalehtien toimittajat olivat myös yhteiskunnallisesti arvostettuja. Lehdille tyypillistä oli jo tuolloin poliittinen sitoutuminen – joko federalistien tai republikaanien lehdiksi.¹⁸⁰

Sen sijaan mustien suhtautumisesta sanomalehtiin ja muihin kirjallisiin julkaisuihin tiedettiin vielä 1700-luvulla varsin vähän. Muutenkin mustia nousi tuolloin julkisuuteen harvoin. Michael Warnerin mukaan tämä johtui siitä, että julkaisutoiminta nähtiin valkoisten ”omaisuutena” ja siten se oli sopimatonta mustille ja intiaaneille¹⁸¹. Vaikka 1700-luvun lopulla muutamat mustat olivat yrittäneet aloittaa omaa julkaisutoimintaansa, ei vielä 1820-luvulle tultaessa mitään vakiintuneita mustien toimittamia julkaisuja ollut¹⁸². Kun valkoisten sanomalehtien synnyn taustalla olivat olleet ajatukset kansan sivistämisestä, mustat sanomalehdet puolestaan syntyivät aivan toisenlaisista lähtökohdista. Mustien sanomalehtien synnyn taustalla nimittäin oli 1800-luvun alkupuolella vallinnut räikeä epätasa-arvo mustien ja valkoisten välillä. Alusta lähtien mustien tavoitteena oli tuoda omia orjuudenvastaisia mielipiteitään esille sanomalehtien kautta.¹⁸³

Ensimmäinen mustien perustama sanomalehti oli *Freedom's Journal*, jonka ensimmäinen numero ilmestyi New Yorkissa maaliskuussa 1827¹⁸⁴. Lehteä toimittivat jamaikalaisnyttynyt John B. Russwurm ja newyorkilainen presbyteeri Samuel Eli Cornish. Vaikka lehdelle oli asetettu suuria tavoitteita erityisesti kolonisaatiokysymyksen ratkaisemiseksi, asia ei ratkennut. Osittain tähän vaikutti varmasti se, että Russwurm oli kolonisaatiomyönteinen. Hän muuttikin Liberiaan jo 1820-

sanomalehden täytyy muun muassa ilmestyä vähintään kerran viikossa, se ei saa olla kirjoitettu käsin ja sen tulee olla kaikkien saatavilla. Emery 1962, 5.

177 Harvardin yliopisto perustettiin vuonna 1636. Sen tavoitteena oli siirtokuntien lasten korkea sivistystaso. Oman painotalon katsottiin auttavan huomattavasti tavoitteen saavuttamisessa. Emery 1962, 29.

178 Aiemmin lehti oli ilmestynyt John Campbellin toimittamana epäsäännöllisesti. Joissakin tilastoissa ensimmäiseksi sanomalehdeksi tosin lasketaan Benjamin Harrisin toimittama *Publick Occurences, Both Foreign and Domestic* vuodelta 1690. Lehden ilmestyminen kuitenkin jäi epäsäännölliseksi. Brown 2009; Emery 1962, 28 ja 42; Weisberger 1961, 1-5 ja 204.

179 Weisberger 1961, 204.

180 Emery 1962, 125-147; Weisberger 1961, 6-34.

181 Warner 1990, 11-13.

182 Brooks 2005, 67; Warner 1990 11-13.

183 Berlin 1998, 251-255; Brooks 2005, 72-75.

184 Tästä usein myös aloitetaan mustien sanomalehtien historia Amerikassa. *Freedom's Journal*; Levine 2001, 22; Ropponen 2007, 33-34; Thompson 2005, 332; Vogel 2001a, 1.

luvun lopussa. Koska kolonisaatiokysymyksen ratkaiseminen oli vaikeaa, lehti keskittyi kirjoittamaan kolonisaatiosta rasistisena ilmiönä sekä kasvattamaan suosiotaan ja siten yhdistämään Itärannikon mustia aina Washingtonista Maineeseen.¹⁸⁵ Tässä suhteessa lehden saavutukset voidaan kyseenalaistaa, sillä aktiivisesti toimivia mustia abolitionisteja oli vielä 1820-luvun lopussa varsin vähän. Vuonna 1829 lakkautetun Freedom's Journalin perintöä jatkoi myöhemmin kuitenkin *The Rights of All*¹⁸⁶.

Freedom's Journal sai rinnalleen toisen mustien toimittaman sanomalehden varsin pian, kun David Walkerin toimittaman *Appeal* alkoi ilmestyä syyskuussa 1829. Appealin päätoimittaja Walker edusti mielipiteiltään abolitionistien ”kovempaa linjaa”, jonka mukaan mustien olisi noustava tarvittaessa vaikka aseelliseen kapinaan valkoisia vastaan.¹⁸⁷ Vaikka Appeal teki yhteistyötä valkoisten abolitionistien kanssa, edusti myös itse lehti tiukkaa linjaa orjuuskysymyksessä. Walkerin ehkä suurimpana tavoitteena oli kasvattaa mustien omaa identiteettiä omana, valkoisten kanssa tasavertaisena kansanryhmänä. Täysin perustellusti voidaankin yhtyä Sterling Stuckeyn näkemykseen, jonka mukaan Walkeria voidaan pitää ”mustan kansallisuusteorian isänä”¹⁸⁸. Itse asiassa Walker halusi laajentaa mustien kansallisuusteoriaa jopa yli Yhdysvaltojen rajojen.¹⁸⁹

Mustan lehdistön asema muuttui merkittävästi 1830-luvun kuluessa. Lehdistön kautta orjuutta vastustaneet mustat loivat vuosikymmenen kuluessa oman ”julkisuuden kehänsä”¹⁹⁰, jonka keskipisteessä olivat toiset mustat. Ensimmäistä kertaa lehtien pääasiallinen lukijakunta koostui mustista. Toiseksi mustien välille syntyi mustien yhteisestä taustasta amerikkalaisina ja 1800-luvun alkupuolella vaikuttaneista ideologioista, kuten valistusajattelusta, kummunnut eräänlainen kollektiivinen tietoisuus. Kolmas mustien julkisuuden kehän ominaispiirre oli se, että mustien liikkeet olivat lähes poikkeuksetta jonkinasteisia valkoisten ajatuksiin kohdistuneita vastaliikkeitä tai protesteja.¹⁹¹ Myös muiden 1830-luvun mustien merkittävimpien sanomalehtien, kuten *The*

185 Freedom's Journal; Levine 2001, 22; Ripley 1991a, 7-8; Thompson 2005, 332.

186 Ks. alaviite nro 149. Comprehensive Timeline; Freedom's Journal; Quarles 1969, 85; Ripley 1991a, 80 ja 95.

187 Ripley 1991a, 6-7; Levine 2001, 17-21; Stuckey 1987, 116-120.

188 Stuckey 1987, 120.

189 Levine 2001, 17-18.

190 Julkisuuden kehä on oma suomennokseni runsaasti tieteellistä keskustelua herättäneestä käsitteestä ”Public Sphere”. Käsite sai alkunsa Jürgen Habermasin filosofiasta, jossa se tarkoitti ennen kaikkea julkisuuden erottamista yksityisestä sekä julkisuuden jakamista aikaan, sosiaaliseen tilaan ja etuoikeutettuun sisältöön (Habermas 1989). Myöhemmät teoreetikot ovat kiistelleet julkisuuden kehän sisällöistä ja rajoista. Tästä hyvän esimerkin tarjoaa muun muassa John L. Brooken, Joanna Brooks, Ruth H. Blockin ja David Waldstreicherin William & Mary Quarterlyssa tammikuussa 2005 käymä keskustelu, jonka perusteella itse ainakin olen samaa mieltä Brooks, Blockin ja Waldstreicherin kanssa siitä, että mustat loivat 1800-luvun alkupuolella oman julkisuuden kehänsä, jonka keskipisteessä olivat mustat itse. Ks. Block 2005, 99-106; Brooke 2005, 93-98; Brooks 2005, 67-92; Waldstreicher 2005, 107-112.

191 Brooks 2005, 73-92; Levine 2001, 29-30.

*Colored Americanin*¹⁹² tai *Mirror of Liberty*¹⁹³ tarkasteleminen antaa aihetta yhtyä Brooksien mielipiteeseen mustien omasta julkisesta kehästään¹⁹⁴.

Tultaessa 1840-luvulle oli edellisen vuosikymmenen lopun merkittävin mustien sanomalehti *The Colored American* vielä voimissaan. Tämä Samuel Eli Cornishin vuonna 1837 perustama lehti nousi nopeasti tärkeäksi mustien abolitionistien vaikutuskanavaksi vaikutusvaltaisen mustan James McCune Smithin¹⁹⁵ tuen ansiosta. Lehti keskittyi edelleen 1840-luvun alussa orjuudenvastustamisen ohella erityisesti parantamaan mustien asemaa amerikkalaisessa yhteiskunnassa muun muassa ottamalla voimakkaasti kantaa mustien koulutuksen kehittämisen puolesta. Kolonisaatioon lehdellä oli selkeän kielteinen kanta. Tilaajien liian vähäinen määrä – joka johtui pitkälti siitä, etteivät mustia varakkaammat valkoiset abolitionistit halunneet mielellään tilata mustien sanomalehtiä, vaan luottivat enemmän valkoisten omiin – johti lehden lakkauttamiseen vuoden 1841 lopussa.¹⁹⁶

Huolimatta mustien omien sanomalehtien tärkeydestä orjuus- ja kolonisaatiovastaisten mielipiteiden esiintuonnin kannalta, voidaan perustellusti sanoa, että tärkein mustien ajatusten julkaisukanava oli valkoisen abolitionistin, William Lloyd Garrisonin toimittama *The Liberator*. Kyseinen lehti syntyi vuoden 1831 ensimmäisenä päivänä, kun aikaisemmin kveekari Benjamin Lundyn apulaisena paikallisessa orjuudenvastaisessa lehdessä työskennellyt Garrison päätti pitkän harkinnan jälkeen perustaa oman lehden¹⁹⁷. Bostonista käsin toimineesta lehdestä tuli pienoisista alkuvaikeuksista huolimatta varsin pian tunnetuin ja luetuin orjuudenvastainen lehti, jonka sivuilla julkaistiin paljon myös mustien abolitionistien kirjoituksia. Emeryn mukaan tärkeimpänä syynä *The Liberatorin* suosioon voidaan pitää Garrison rohkeaa ja määrätietoista asennetta, ei niinkään hänen henkilökohtaisia suhteitaan.¹⁹⁸ Tarkasteltaessa syitä Garrisonin ja muiden valkoisten abolitionistien sanomalehtien suosioon, voidaan yhtyä Robert Fanuzzin näkemykseen siitä, että Garrison oli

192 *The Colored American* syntyi, kun *Freedom's Journal* lopetti toimintansa vuonna 1829 lehden toisen päätoimittajan John B. Russwurmin muutettua Liberiaan. Siellä Russwurm alkoi toimittaa omaa *Liberian Herald* -sanomalehteään ja näin hänestä tuli Liberian kolonian eräs vaikutusvaltaisimmista henkilöistä. *Freedom's Journalin* toinen päätoimittaja Samuel Eli Cornish päätti tämän jälkeen jatkaa lehden toimittamista nimellä *The Rights of All*. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi 9. lokakuuta 1829. *Comprehensive Timeline*; Ripley 1991a, 80 ja 95.

193 *Mirror of Liberty* oli Samuel Cornishia *The Colored Americanin* teossa avustaneen newyorkilaisen David Rugglesin makasiinityyppinen sanomalehti, jonka menestys jäi lyhytaikaiseksi erilaisten henkilöiden välisten kiistojen takia. Davis & Krekorian 2006; Ripley 1991a, 175-179.

194 *Comprehensive Timeline*; Ripley 1991a, 95-96 ja 216.

195 James McCune Smith oli orjuudessa eläneen mustan miehen ja orjuudesta itse vapautuneen tummaihoisen naisen poika, joka oli kunnianhimoisesti kouluttautunut lääkäriksi Glasgowssa Skotlannissa siksi, että useat yhdysvaltalaiset lääketieteellistä koulutusta antaneet koulut olivat kieltäytyneet ottamasta lahjakasta nuorta mustaa opiskelijakseen. Smith palasi Yhdysvaltoihin vuonna 1837 liittyi Cornishin lehden toimintaan välittömästi. Myöhemmin myös Frederick Douglass on tunnustanut ihailleensa suuresti Smithiä. Vogel 2001b, 40.

196 Quarles 1969 84-89; Thompson 2005, 332; Vogel 2001b, 40-45.

197 Emery 1962, 269.

198 Emery 1962, 268-273.

tietoinen mustien omien sanomalehtien näkökannoista ja toi niitä esille myös The Liberatorissa¹⁹⁹.

Tutkimukseni ajanjaksona luultavasti merkittävin mustien sanomalehdistä oli Frederick Douglassin toimittama *the North Star*, joka aloitti ilmestymisensä joulukuussa 1847. Lehti, joka ilmestyi säännöllisesti vuoteen 1860 saakka, tuli kuuluisaksi välittömästi ja siitä muodostui mustien abolitionistien tärkein äänenkannattaja. Lehti tosin vaihtoi nimensä muotoon *Frederick Douglass' Paper* vuonna 1851.²⁰⁰ Frederick Douglass' Paperin ja the North Starin kautta Douglass pyrki tietoisesti tuomaan esille ennen kaikkea mustien tasa-arvoon pohjautuvia vaateita sekä sitä, miten mustat todellakin olivat amerikkalaisia²⁰¹. Frederick Douglassin lehtien toiminta ei olisi onnistunut ilman valkoisten abolitionistien ja erityisesti Gerrit Smithin tukea, jonka avulla Douglass saattoi kehittää lehtiään sekä kasvattaa niiden näkyvyyttä²⁰².

Yhdysvaltojen 1800-luvun mustassa lehdistössä naisten rooli oli poikkeuksellisen merkittävä. Useissa mustien abolitionistien tärkeimmissä lehdissä toimituskunnassa oli mukana naisia. Lisäksi lehdissä julkaistiin runsaasti naisten kirjoituksia. Erityisesti *The Liberator* ja *Pennsylvania Freeman* olivat 1830-luvulla julkaisseet paljon muun muassa Sarah M. Douglassin²⁰³, Sarah L. Fortenin ja Elizabeth Hussey Whittierin kirjoituksia.²⁰⁴ Yleisesti ottaen mustien naisabolitionistien, kuten runsaasti the North Stariin kirjoittaneiden Sarah M. Douglassin ja Mary Ann Shaddin²⁰⁵, tekstejä esiintyy paljon 1840- ja 1850-lukujen mustissa sanomalehdissä. Shadd jopa rohkaisi toisia mustia naisia kirjoittamaan lehtiin: ”*To colored women, we have a work – we have 'broken the Editorial ice' [...] for your class in America; so go on editing, as you are ready.*”²⁰⁶

Toisaalta monet mustat abolitionistit kyseenalaistivat naisten oikeuden osallistua julkiseen keskusteluun. Tämä jakoi mustien mielipiteitä vielä 1850-luvulla, jolloin naisten rooli mustien abolitionistisessa liikkeessä kuitenkin oli aiempaa yleisemmin hyväksytty.²⁰⁷ Monet mustat miesabolitionistit tunnustivatkin naisten tärkeyden asiansa ajamisessa. Asiasta North Stariin kirjoitti esimerkiksi Martin R. Delany seuraavasti: ”*Without the fastening care of woman's hand the*

199 Fanuzzi 2001, 64.

200 Fanuzzi 2001, 55-69; McKivigan 1990, 208; Thompson 2005, 332-333.

201 Fanuzzi 2001, 59-63.

202 McKivigan 1990, 209-224.

203 Sarah M. Douglass ei nimestään huolimatta ole sukua Frederick Douglassille, vaikka hänellä oli Sarah-niminen isosisko. Ripley 1991a, 117-118.

204 Ripley 1991a, 117-118, 140 ja 143-145; Ripley 1991b, 38; Ropponen 2007, 38-39.

205 Mary Ann Shadd meni vuonna 1856 naimisiin torontolaisen Thomas Caryn kanssa ja lisäsi nimeensä sukunimen Cary. Avioliitto ei ollut este hänen poliittiselle toiminnalleen. Yee 1987, 78-79.

206 Mary Ann Shadd (Cary). *Provincial Freeman* 30.6.1855. BAP, Microfilmed Edition, kela 9.

207 Yee 1997, 263-276 ja 354-364.

*Asylum*²⁰⁸ cannot succeed. Woman is the proper guardian angel of all such institutions²⁰⁹”.

Kuten *The Liberator* -lehden tärkeis mustien kannalta osoittaa, mustat abolitionistit onnistuivat vakuuttamaan sanomalehdissä julkaistujen ajatustensa avulla paitsi toisia mustia, myös suuren määrän valkoisia orjuudenvastustajia²¹⁰. Monet mustat kirjoittajat pyrkivät kirjoituksillaan tietoisesti vetoamaan tunteisiin. Tämän vuoksi he pyrkivät retoriseen kieliasuun korostaakseen mustien tasavertaisuutta ihmisinä sekä sitä, miten myös jo orjuudesta vapautuneiden mustien eteneminen heidän urallaan estettiin tietoisesti. Kaiken kaikkiaan tällaisia sekä mustille että valkoisille suunnattuja lehtiä on arvioitu vuosien 1827 ja 1855 välillä ilmestyneen lähes sata kappaletta.²¹¹ Valkoisten orjuudenvastustajien vakuuttaminen oli orjuuden- ja kolonisaationvastaisessa taistelussa ensiarvoisen tärkeää, sillä tummaihoisia oli edelleen alle 20 prosenttia Yhdysvaltain väestöstä. Lisäksi suurin osa mustista eli yhä orjuudessa, eivätkä heidän olleet vaikutusvallan tai taloudellisen aseman suhteen kilpailukykyisiä valkoisten kanssa.²¹²

Mustat tunnistivat myös itse sanomalehtien tärkeyden toimintansa kannalta. Tämän vuoksi he pyrkivät lisäämään sanomalehtien määrää. Lokakuussa 1847 mustat abolitionistit järjestivät New Yorkissa kokouksen, jossa he laativat julistuksen mustien oman lehdistön tärkeyden puolesta. Samassa raportissa julkaistiin myös kattava lista yhteisiä sääntöjä mustien omille sanomalehdille.²¹³ Koska mustat abolitionistit olivat sisällissotaa edeltäneinä vuosikymmeninä täysin amerikkalaistuneita, heidän ei enää tarvinnut korostaa amerikkalaisuutta yhtä usein kuin vielä 1830-luvulla²¹⁴. Teksteistä on kuitenkin selkeästi tulkittavista mustien amerikkalaiset puhuvat ja kulttuuriset piirteet. Toki ajoittain mustat tunsivat myös sanomalehdissä tarvetta korostaa erikseen yleensä heidän itsestäänselvyytenä pitämäänsä amerikkalaisuutta²¹⁵.

Mustien sanomalehdet – joita koskevien tutkimusten määrä ja näkökulmat ovat huomattavasti lisääntyneet 2000-luvulla – edustivat 1840- ja 1850-luvuilla abolitionistisen taistelun eturintamaa²¹⁶. Lehtikirjoitusten kautta mustat pyrkivät paitsi tuomaan esille orjuuden vääryyttä tasa-arvon kannalta

208 Termi *Asylum* voidaan suomentaa turvapaikaksi (tai jopa mielisairaalaksi tai parantolaksi). Mustat käyttivät termiä kuvaamaan amerikkalaista ihanneyhteiskuntaa, jossa mustat voisivat elää vapaasti. Varsinkin mustaa nationalismia ruokkineissa kirjoituksissa termiä käytettiin usein.

209 Martin R. Delany. *The North Star*, 22.6.1849. BAP, Microfilmed Edition, kela 6.

210 Goodman 1998, 3.

211 Vogel 2001b, 37-45.

212 Berlin 1998, 228-235; Brooks 2005, 72; Taeuber & Taeuber 1966, 103.

213 Report by the Committee on a National Press of the National Convention of Colored People and Their Friends 6.10.1847, 7-10. BAP, Vol. 4.

214 Ropponen 2007, 37-39.

215 Kuten olen työni luvussa 3.2 osoittanut.

216 Thompson 2005, 333 ja 343-344.

niin ennen muuta sitä, miten he aidosti tunsivat Yhdysvallat kotimaakseen. Tähän Yhdysvallat kotimaana -diskurssin ylläpitämiseen sanomalehdet olivat erinomainen vaikutuskanava, koska niiden kautta tavoitettiin runsaasti myös sellaisia amerikkalaisia, jotka eivät olleet mukana jokapäiväisessä politiikassa eivätkä olleet koskaan juuri pohtineet mustien amerikkalaisuutta. Mustat itse tajusivat lehdistön merkityksen hyvin. Tästä osoituksena on se, että mustien kirjallisten julkaisujen määrä oli huomattavasti suurempi kuin ACS:n julkaisujen määrä, joka jäi yhteen kuukausittaiseen julkaisuun ja satunnaisiin pamfletteihin. ACS:n julkaisujen määrä pieneni entisestään 1840-luvulla, jolloin järjestön toiminta yleisesti ottaen heikentyi.²¹⁷ Mustien julkaisujen valtava määrä kertoo painetun sanan tärkeyden lisäksi siitä, miten henkilökohtaisesti tärkeäksi asiaksi mustat tunsivat kolonisaation vastustamisen.

Yleisesti ottaen mustien sanomalehtien toiminta oli 1840- ja 1850-luvuilla haasteellista. Rahoituksen löytäminen oli jatkuva ongelma, ja siksi monet sanomalehdet jäivät lyhytikäisiksi. Silti voidaan tiivistetysti sanoa, ettei sanomalehtien roolia mustien abolitionistien taistelussa orjuutta ja kolonisaatiota vastaan voida missään tapauksessa yliarvioida. Mustat toivat näkemyksiään esille sekä omien että valkoisten abolitionistien lehtien kautta paljon kärkeämmmin kuin esimerkiksi kirkkojen kautta. Lehtikirjoitukset sisälsivät monen kaltaista abolitionistista materiaalia aina orjuuskertomuksista ja kannanotoista adresseihin ja jopa runolliseen ilmaisuun. Mustat osasivat käyttää hienovaraisesti myös itseironiaa lehtikirjoituksissaan. Huolimatta siitä, että mustien omien sanomalehtien pyörittäminen oli aina taloudellisesti riskialtista toimintaa, mustat kokivat sanomalehtien toimittamisen abolitionismin kannalta ensisijaisen tärkeäksi asiaksi. Kaikilla mustien sanomalehdille sisällissotaa edeltäneinä vuosikymmeninä olikin yhteistä vapauden ja tasa-arvon tavoittelu sekä mustien amerikkalaisuuden korostaminen.²¹⁸

4. Kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssi

4.1. Liberian kolonioiden olot eivät parannu

Suurin osa Yhdysvaltojen mustista piti Liberiaa olosuhteiltaan surkeana paikkana. Varsinkin 1830-luvulla, jolloin Liberian kolonoihin oli muuttanut melko paljon mustia yhdysvaltalaisia (ks. taulukko 6, s. 52), Amerikkaan virtasi lukuisia kirjeitä, joissa Liberian todettiin olevan onneton

217 Greene 2007, 460; Staudenraus 1961, 214-216.

218 Quarles 1969, 84-89; Ripley 1991b, 7 ja 38.

paikka elää. Liberiaa kutsuttiin esimerkiksi nimellä tappava Golgata, jossa riehuivat lukuisat kuumetaudit, eikä sairaanhoito toiminut alkuunkaan. Liberiaa oli kuvailtu myös köyhäksi ja väärinhallinnoiduksi syrjäiseksi kolkaksi. Toisaalta 1830-luvulla osa mustista oli puolustanut Liberian oloja. Maan oloja puolustaneet olivat havainneet maaperän hedelmällisyyden ja ilmaston lauhkeuden. Kaikkia Liberian ongelmia he olivat pitäneet ratkaistavina. Vaikka osa mustista olikin kertonut Liberiasta ihannoivaan sävyyn, voidaan kuitenkin sanoa, että kaiken kaikkiaan Liberian olot 1830-luvulla olivat olleet varsin kehnot.²¹⁹

Seuraavan vuosikymmenen aikana Liberian elinolot eivät juuri kohentuneet. Lukuisat Liberiasta Yhdysvaltoihin saapuneet kirjeet kertovat karua kieltään maan kovista olosuhteista. Esimerkiksi 1853 Liberiaan muuttanut William Nesbit kirjoittaa Liberiassa riehuneista taudeista seuraavasti: *”The unhealthfulness of that climate is proverbial, superinduced by the low, swampy situation of the country; the extreme constant heat of the sun, and the continual decay of vegetable matter. The disease which might naturally be expected to arise from exposure to these influences, present themselves to all new comers to an alarming extent. Every colonist must get the fever.”*²²⁰ Tappavan kuumeen lisäksi maassa esiintyi Nesbitin mukaan yhä myös runsaasti koleraa, keltakuumetta ja ruttoa. Nesbit kertoo, että maahan 1820-luvulla muuttaneista yli 27 000 mustasta elossa oli, heidän jälkeläisensä mukaan laskettuna, vain alle viisi tuhatta. Nesbit sanoo ACS:n suosittelman Liberian sopivan vain tarpeeksi tyhmille mustille.²²¹

Useat tilastot tukevat Nesbitin näkemyksiä tautien yleisyydestä. Esimerkiksi Pohjois-Carolinasta Liberiaan muuttaneiden selviytymistä Afrikassa tutkineen Claude A. Cleggin tilastoissa kuume – varsinkin malaria – on selkeästi yleisin kuolemaan johtanut tekijä kattaen peräti yli kolmasosan kuolemantapauksista²²². Samoin Tom W. Shickin laatima, laajin Liberian kolonoihin muuttaneista mustista koskaan laadittu tilasto, osoittaa erilaisten kuumetautien olleen selkeästi yleisin kuolinsyy Liberiassa. Myös huonosta hygieniasta, kuumasta ilmastosta ja rankoista työolosuhteista johtuneet keuhkosairaudet olivat varsin yleinen kuolinsyy. Shickin tilasto ei valitettavasti ulotu vuotta 1843 pidemmälle.²²³ Koska Liberian oloissa ei tapahtunut merkittävää kohenemista, voidaan olettaa, että tilaston lukemat eivät olisi merkittävästi muuttuneet seuraavan kahden vuosikymmenen aikana.

Tautien ohella myös olosuhteet ylipäättänsä olivat Liberiassa yhä 1850-luvulla alkeelliset verrattuna

219 Ripley 1991a, 71; Ropponen 2007, 40-51.

220 Nesbit 1855, 96.

221 Nesbit 1855, 96-97.

222 Clegg 2004, 230-237.

223 Shick 1971.

Yhdysvaltoihin. Liberian olosuhteina surkeina pitänyt William Nesbit kertoo maan olleen tänä myrkyllisiä eläimiä ja tauteja levittäviä hyönteisiä. Nesbit tiivistää Liberian luonnonolot toteamukseen ”*nature seems to have placed there the most loathsome of her productions*”²²⁴. Myös Catherine Reef ja Claude A. Clegg ovat päätyneet tutkimuksissaan samaan lopputulokseen. He kertovat Liberiassa ja varsinkin pääkaupunki Monroviassa²²⁵ vallinneen äärimmäistä puutetta lähes kaikesta. Yhtenä merkittävänä syynä tähän oli Cleggin mukaan se, ettei Monroviassa ollut tarpeeksi työpaikkoja vielä 1850-luvun loppupuolella. Silti kaupungista ei haluttu juuri muuttaa Liberian muihin osiin, joissa työvoimaa olisi tarvittu.²²⁶ Tämä kertoo paljon maan olojen heikosta tilasta.

Myös maanviljelys ja karjankasvatus olivat edelleen alkeellisella tasolla, vaikka joissakin Amerikkaan saapuneissa kirjeissä oli toisin väitetty. Tämä näkyy Liberiassa käyneiden mustien kirjoituksissa. Ainakin William Nesbitin näkemys Liberian maanviljelyksen olosuhteista ja tulevaisuudesta on synkkä: ”*There positively is not, nor never has been a plow, a horse, or a yoke of oxen, used in all the country. No man has now or never had, five acres of land cleared and in cultivation, and I am one of those who believe that is impossible to clear the land, owing to the dense and rapid growth of the bush*”²²⁷. Vaikka Nesbit ei ollut ainoa asiaa yhtä synkeästi kuvaillut, myös vastakkaisia näkemyksiä esiintyi. Esimerkiksi Samuel Williams vähätteli Liberian tappavaa kuumetautia malariaa todeten Liberian kuumeen olleen satunnaisemmin ilmaantuvaa kuin kuumeen Amerikassa. Hän jatkoi kuumeesta selvinneiden olleen poikkeuksellisen hyväkuntoisia²²⁸.

Aina 1840-luvun loppupuolelle saakka Liberiaan muuttota vierastettiin myös siksi, että kolonioiden katsottiin edelleen olevan Yhdysvaltojen valkoisten orjuudenkannattajien määräysvallan alla. Tämän vuoksi maasta haluttiin tehdä itsenäinen. Lopulta siinä onnistuttiin vuonna 1847, kun Liberiaan perustetut koloniat²²⁹ julistautuivat yhdeksi itsenäiseksi valtioksi.²³⁰ Liberialle laadittiin Yhdysvaltojen mallia mukaillut itsenäisyysjulistus, jossa todettiin muun muassa ihmisten olevan vapaita ja Yhdysvalloista riippumattomia. Lisäksi julistuksessa todettiin, että Liberian kansalaiset olivat entisiä amerikkalaisia, jotka olivat ACS:n tuella vapaaehtoisesti muuttaneet Liberiaan.

224 Nesbit 1855, 101.

225 Vaikka suurin osa mustista kuvaili Monroviaa mahdottomaksi paikaksi elää, esiintyi Monroviaan oloista myös toisenlaisia näkemyksiä. Ainakin Daniel H. Peterson ja Samuel Williams pitivät Monroviaan oloja erinomaisina. Peterson 1854, 62; Williams 1857, 133.

226 Clegg 2004, 207 ja 219–223; Nesbit 1855, 79–125; Reef 2002, 45.

227 Nesbit 1855, 95.

228 Williams 1857, 137.

229 Nämä kolme koloniaa olivat nimiltään Montserrado, Grand Bassa ja Sinoe. Ks. liitteet 1 ja 4, Liberian kartta. The Declaration of Independence (of Liberia, 1847) 2004; The Liberian Constitutions 2004.

230 Delany 1852, 114; The Declaration of Independence (of Liberia, 1847) 2004; McPherson 2009, 24; Moses 1998, xxii; Ripley 1991b, 121.

Itsenäisyysjulistuksen pohjalta laadittiin myös uusi perustuslaki, joka korvasi aiemman jo vuonna 1839 alueen kolonioita varten laaditun perustuslain²³¹. Kansalaisten oikeuksiin uusi perustuslaki ei tuonut merkittäviä muutoksia, sillä jo aiemmat perustuslait olivat taanneet kansalaisten itsemääräämisoikeuden ja vapauden. Merkittävimpänä muutoksena oli kuitenkin Liberian valtion itsenäisyyden määrittäminen. Liberia oli nyt vuoden 1847 perustuslain sanoin: “*vapaa, suvereeni ja itsenäinen valtio nimeltään ja tasavaltaiselta hallintomuodoltaan*”^{232, 233}.

Uuden valtion alku ei ollut helppo, sillä lukuisat hallinnon järjestämiseen liittyvät kysymykset tuottivat suuresti kiistoja. Itsenäisen Liberian hallinto muodostettiin pitkälti Yhdysvaltojen malliin pohjautuneen perustuslain mukaisesti ja se perustui klassiseen Montesquieun oppiin, jossa valta jaettiin lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaan. Koska Liberiasta oli päätetty tehdä demokraattinen valtio, yritettiin maassa turvata kansalaisten oikeudet suhteessa mielivaltaa vastaan²³⁴. Liberiassa alettiin soveltaa Yhdysvaltain hallintomallia ja Montesquieun oppia siten, että maan senaattiin valittiin kaksi edustajaa neljäksi vuodeksi kerrallaan kustakin maakunnasta. Edustajainhuoneeseen valittiin puolestaan neljä edustajaa Montserradon maakunnasta, kolme Bassasta ja yksi kustakin 10 000 asukkaan maakunnasta^{235, 236}.

Maan poliittinen järjestelmä toimi kuitenkin varsin heikosti verrattuna maan ulkopoliittisiin suhteisiin. Maalla oli nimittäin suuria ongelmia saada itsenäisyysjulistukselleen tunnustusta muilta valtioilta. Lopulta pitkällisten neuvottelujen jälkeen 1850- ja 1860-luvuilla muun muassa Iso-Britannia, Ranska, Preussi, Brasilia, Hollanti, Ruotsi, Tanska ja Itävalta tunnustivat maan itsenäisyyden. Huomattavaa on, että myös Yhdysvallat viivytteli itsenäisyydentunnustuksen kanssa aina vuoteen 1862 saakka²³⁷. Tämä johtui tietenkin orjuuskysymyksestä ja Yhdysvaltain

231 Itse asiassa ensimmäinen Liberian kolonioita varten laadittu perustuslaki oli peräisin vuodelta 1820. The Liberian Constitutions 2004.

232 “*free, sovereign and independent state by the name and style of the Republic of Liberia*”. Suomennos Oskari Ropponen. Liberian Constitution of 1847 (as amended through May, 1855) 2004.

233 1820 Constitution (of Liberia) 2003; Constitution of 1839 (of Liberia) 2003; The Declaration of Independence (of Liberia, 1847) 2004; Liberian Constitution of 1847 (as amended through May, 1855) 2004; The Liberian Constitutions 2004; McPherson 2009, 30.

234 Tämä tapahtui pitkälti 1700-luvun ranskalaisen valistusfilosofi Montesquieun oppien mukaisesti. Esimerkiksi kansalaisten oikeuksia demokraattisessa valtiossa Montesquieu oli puolustanut seuraavasti: “*Considered as inhabitants of a planet so large that different people are necessary, they have laws bearing on the relation that these peoples have with one another, and this is the RIGHT OF THE NATIONS. Considered as living in a society that must be maintained, they have laws concerning the relation between those who govern and those who are governed, and this is the POLITICAL RIGHT. Further, they have laws concerning the relation that all citizens have with one another, and this is the CIVIL RIGHT.* Montesquieu 1989, 7.

235 Ks. Liitteet 1 ja 4, Liberian kartat.

236 McPherson 2009, 30.

237 Myös Haitin itsenäisyyden Yhdysvallat tunnusti vasta samana vuonna, vaikka siitä oli keskusteltu tiiviisti aina maan itsenäistymisvuodesta 1804 lähtien. Ripley 1991b, 30; Wilentz 2005, 663 ja 829.

sisällissodasta. Mustat abolitionistit pitivät viivytystä osoituksena siitä, että Yhdysvallat ei uskonut mustien kykyyn hallita omaa demokraattisesti toimivaa valtiotaan.²³⁸

Vaikka elinolot Liberiassa eivät olleet 1850-luvulla juuri paremmat kuin muutama vuosikymmen aiemmin, näki osa uusista tulokkaita kolonioiden tarjoaman vapauden Afrikkaan muuttamisen arvoiseksi: *"I would rather, if need be, bury them on these free, sunny shores, myself alone at midnight, or trust them in the forest to the tender mercies of the African hyena... than to leave them as drudges in America..."*²³⁹. Myös sellaiset mustat, jotka eivät itse Liberiaan muuttaneet, vaan ainoastaan kävivät tutustumassa maan oloihin, antoivat maasta vähemmän kielteisen kuvan kuin maahan pysyvästi muuttaneet. Tästä esimerkin tarjoaa Samuel Williams, joka vuonna 1857 kertoi Liberian hedelmä- ja lihatarjonnasta jopa lähes ihailevaan sävyyn:

*"The fruits of this country are not so numerous nor so delightful as those of our own country. They have the orange, lemon, lime, soursop, guava, pawpaw, mango, plum, pine apple, and many others of less importance. The fresh meats are nearly the same we get in our own market, with the exception of goat meat. They have beef, pork, mutton and venison of a very good quality. Chickens, ducks, and sometimes turkeys are brought to market. Fresh fish are to be had in great abundance. Mackerel are caught at Monrovia, and they are very good indeed."*²⁴⁰

Objektiivista kuvaa maan todellisista elinoloista on vaikea hahmottaa, sillä näkemykset ovat keskenään hyvin erilaisia. Kuitenkin ainakin maanviljelys oli mennyt selkeästi eteenpäin parissa vuosikymmenessä. Maan itsenäistymisen jälkeinen vuosikymmen oli kasvun ja varallisuuden aikaa. Tähän vaikutti ACS:n hyvä taloudellinen tuki, jonka avulla maahan saapui uusia tulokkaita Yhdysvalloista sekä Englannista. Lisäksi maan luonnonvarat edistivät maanviljelyn kehitystä. Varsinkin kahvi, puuvilla, riisi, inkivääri, peruna sekä lampaat, siat ja kalkkunat pitivät huolen siitä, että ruoasta ei ollut pulaa. Näiden lisäksi maan sanottiin tuottavan ensiluokkaisia vaatteita ja sukkia sekä saippuaa, kynttilöitä, suklaata ja erilaisia raudasta valmistettuja työvälineitä.²⁴¹

Maanviljelyksen kehittyminen oli tärkeää Liberian kolonioiden elinkelpoisuuden kannalta, sillä Yhdysvalloista saapuneista mustista suurin osa oli "ammatiltaan" maanviljelijöitä. Esimerkiksi

238 Fighting the Rebels with one hand: An Address delivered in Philadelphia, Pennsylvania, 14.1.1862, 481. FDP, Ser. 1, Vol. 3; McPherson 2009, 30-31.

239 Reef 2002, 9.

240 Williams 1857, 138.

241 McPherson 2009, 32-33.

Pohjois-Carolinasta muuttaneista 336 mustasta peräti 223 sai Liberiassa elantonsa suoraan maanviljelyksestä. Maanviljelijöitä tarvittiin jatkuvasti lisää. Koska Yhdysvalloista ei, varsinkaan enää sisällissodan aikana, halukkaita muuttajia juuri löytynyt, houkuteltiin mustia Liberiaan myös Barbadoselta²⁴². Tiedot maanviljelyksen kehityksestä olivat kuitenkin ristiriitaisia. Oloja tutkinut Claude A. Clegg kertoo, että suurin osa – varsinkin maaseudulla asuneista – liberalaisista eli yksinkertaista elämää pienillä viljelmillä, jotka eivät tuottaneet juuri oman perheen tarpeiden yli. Joskus oli ongelmia tuottaa edes omiksi tarpeiksi, koska taudit ja epävarmat sadot piinasivat alituisesti ja monilla maaseudun paikkakunnilla oli jopa pulaa työvoimasta.²⁴³

Ongelmia aiheutti myös alueen alkuperäisväestön jatkuva kapinointi Amerikasta saapuneita tulokkaita kohtaan. Liberian Cape Palmasiin²⁴⁴ Yhdysvalloista muuttanut James Hall kirjoitti alkuperäisväestön kapinoinnista ja tavoista ylenkatsovaan sävyyn: ”*Tha natives inhabiting the Coast are called Fantees. [...] (Fantees) are, generally speaking, about half civilized, as a majority still practice their heathenish rites and customs*”²⁴⁵. Ongelmaa ei saatu tyydyttävästi ratkaistua, vaikka ensimmäistä presidenttiä Joseph Jenkins Robertsia maan presidentin tehtävissä seurannut Stephen A. Benson teki sen hyväksi kaikkensa. Hän esimerkiksi yritti houkutella maahan uusia, lukutaitoisia maahanmuuttajia Yhdysvalloista sekä lisätä koulujen määrää maassa ja siten saada maanviljelyksestä tuottoisampaa. Tulokset jäivät kuitenkin vaatimattomiksi.²⁴⁶ Catherine Reefin mukaan Yhdysvalloista Liberiaan muuttaneet mustat olivatkin sitä mieltä, että paras keino paikallisen alkuperäisväestön sivistämiseen olivat ruuti ja tykinkuulat²⁴⁷.

Alkuperäisväestön ja Amerikasta muuttaneiden tulokkaiden yhteentörmäys synnytti Liberiaan omalaatuisen sekoituksen paikallisia tapoja ja amerikkalaista kulttuuria. Yhdysvalloista saapuneiden myötä maahan juurtui muun muassa piirteitä amerikkalaisesta arkkitehtuurista, ruokavaliosta, pukeutumisesta, poliittisista käytänteistä, hengellisistä arvoista ja kielestä.²⁴⁸ Jatkuvat yhteenotot johtivat 1850-luvun puoliväliin mennessä tilanteeseen, jossa orjaksi kaappaaminen oli yleistynyt. Tämä aiheutti lisää selkkauksia maan hallinnon ja paikallisten heimojen välille. Edes se, että Liberian hallitus perusti uuden Robertsportin kaupungin olojen vakiinnuttamiseksi, ei tuottanut tyydyttävää ratkaisua ongelmiin. Sen sijaan ongelmat ehkä jopa lisääntyivät, kun Yhdysvalloista

242 Ks. taulukko 6, s. 52. McPherson 2009, 34-35.

243 Clegg 2004, 206-209 ja 220; McPherson 2009, 34-35.

244 Ks. liitteet 1 ja 2, Liberian kartat.

245 James Hall. Maryland Colonization Journal, 18.1.1849. BAP, Microfilmed Edition, kela 6.

246 McPherson 2009, 32-35.

247 Reef 2002, 45.

248 Clegg 2004, 97-98.

Liberiaan muuttaneet mustat jäivät entistä selkeämmäksi vähemmistöksi maassa.²⁴⁹

Myös osaavasta työvoimasta oli pulaa, sillä kapinoiva alkuperäisväestö ei tahtonut opetella samoja taitoja valmistaa laadukkaita tuotteita, joita Amerikasta saapuneilla tulokkailta oli. Tämän takia presidentin virkaan jatkokaudelle valittu Benson yritti kaikin keinoin saada vielä 1850-luvun lopulla Afrikasta Amerikkaan orjiksi kaapattuja ihmisiä Liberiaan, jossa heille luvattiin vapaat olot elää. Kristityt asukkaat onnistuivat varsin hyvin tasa-arvotavoitteessaan, sillä huolimatta Yhdysvaltojen vähäisestä puuttumisesta asiaan orjuutta esiintyi todella vähän²⁵⁰. Myös houkuttelut toimivat, sillä aivan vuosikymmenen lopussa Liberiaan saapui lyhyen ajan sisään yli 4000 tulokasta Yhdysvalloista. Uudet asukkaat otettiin vastaan hyvin ja heidät pyrittiin tehokkaasti integroimaan aiemman väestön joukkoon. Heille annettiin mahdollisuus koulutukseen, jossa heille opetettiin luku- ja kirjoitustaitoa sekä maanviljelystä. Liberia otti vastaan uusia tulokkaita Amerikasta vielä 1860-luvulla, sillä yhä tuolloin maassa oli viljelyskelpoista maata enemmän kuin maanviljelijöitä.²⁵¹

Vaikka elämä Liberiassa olikin kovaa vielä 1850-luvun loppupuolella, monet jaksoivat uskoa maan nousevan kukoistukseen. Joissakin tapauksissa usko Liberian valoisaan tulevaisuuteen haihtui vasta sen jälkeen, kun oli itse käynyt maassa. Näin kävin muun muassa Augustus Washingtonille, joka kaikesta huolimatta jäi Liberiaan pysyvästi.²⁵² Valitettavasti Liberiaan muuttaneen Samuel Williamsin sanat eivät ainakaan tähän päivään mennessä ole vielä toteutuneet: *”Carthage was once smaller than Liberia, and to what greatness did she rise in five centuries. Liberia is on the same continent, and after a lapse of some thousand years, who knows but that another as great as Carthage is to arise, to give laws to the nations in Africa, if not to foreign nations?”*²⁵³.

Vaikka osa Liberiaan muuttaneiden mustien teksteistä kertoo maasta varsin positiiviseen sävyyn, on täysin perusteltua todeta, että Liberian olot eivät 1840- ja 1850-lukujen aikana kohentuneet juuri ollenkaan. Positiiviseen sävyyn maasta kirjoittaneissa teksteissä oli enemmän kyse siitä, että niiden avulla yritettiin houkutella maahan lisää luku- ja kirjoitustaitoisia amerikkalaisia. Kyse oli siis eräänlaisesta idealismista. Tämä on havaittavissa erityisen hyvin Yhdysvalloista 1850-luvulla Liberiaan muuttaneen Daniel H. Petersonin kirjoituksista, joissa hän useaan otteeseen kuvailee Liberiaa kauniiksi paikaksi ja uskoo sen nousevan vielä kukoistukseensa: *”I think that Cape Mount is a rich and beautiful part of Africa, and when cultivated and the inhabitants civilized, will be a*

249 Clegg 2004, 201–203; McPherson 2009, 28.

250 Tämän todistaa Paul E. Lovejoy tuore tutkimus orjuuden historiasta Afrikassa. Lovejoy 2012, 160 ja 247-248.

251 McPherson 2009, 32-35.

252 Moses 1998, 181-183; Reef 2002, 75; Washington 1851, 184-197; Washington 1854, 202-212.

253 Williams 1857, 148.

*very desirable place of residence*²⁵⁴²⁵⁵. Jopa muutamat Liberiaan muuttaneet amerikkalaiset havaitsivat kyseiset idealistiset pyrkimykset. Erityisen hyvin asian tiivistää edellä mainittu, Liberiaan muuttanut Augustus Washington, joka toteaa seuraavasti: ”*Even many new comers will write fine things of this country which they have never seen, and of which they have only read*²⁵⁶”. Huhut maan kohentuneista oloista levisivät siis vääristelyjen tekstien ja huhupuheiden kautta.

Suurin osa Liberiaan muuttaneiden mustien Amerikkaan kantautuneista teksteistä kertoo maan huonoista oloista ja maan kehitystä haitanneesta trooppisen kuumasta ilmastosta. Näille kertomuksille voi löytää tukea myöhemmistä ilmastollisista tutkimuksista. Näissä todetaan Liberian koostuvan neljästä toisistaan poikkeavasta alueesta: suomalaisesta rannikkokaistaleesta, tästä hieman sisämaahan sijoittuvasta kumpuilevasta kukkulaisesta maastosta, 300–600 metrin korkeuteen merenpinnasta sijoittuvasta tasankoalueesta ja vuoristoisista pohjoisista ylämaista.²⁵⁷ YK:n ympäristöohjelman Liberian maantieteellisiä ja poliittisiä oloja koskeva julkaisu vuodelta 2004 kertoo maan ilmaston olevan trooppinen ja sademäärien runsaita. Iso osa maan pinta-alasta on metsien peitossa, mistä johtuen vain pieni osa maan kokonaispinta-alasta on saatu muutettua maanviljelykseen soveltuvaksi. Vaikka Liberialla on nykyisin käytössään merkittäviä jalometallivaroja, kuten rautamalmia, timantteja ja kultaa, näitä ei ollut käytössä vielä 1840- ja 1850-luvuilla.²⁵⁸ Nykytutkimus tukee siis selkeästi 1800-luvun Yhdysvalloista Liberiaan muuttaneiden mustien näkemyksiä maan oloista.

Taulukko 6. Liberiaan vuosina 1822–1867 muuttaneet mustat taustansa mukaan jaoteltuina.

Vapaana syntyneet	4541
Itsensä vapaaksi ostaneet	344
Liberiaan muuton takia vapautetut	5 957
Muista syistä vapautetut	753
Barbadokselta vuonna 1865 saapuneet	346
Marylandin osavaltioon vuosina 1831–1862 muuttaneet, joiden alkuperä ei ole tiedossa	1 227
Orjalaivoista uudelleen kaapatut	
Vuosina 1820–1843	287
Vuosina 1843–1860	5 457
Muista syistä vapautetut	753
Yhteensä	18 912

Lähteet: Liebenow 1987, 19.

254 Ks. liitteet 1 ja 4, Liberian kartat; Peterson 1854, 62.

255 Peterson 1854, 9-78.

256 Washington 1854, 203.

257 UNEP Desk study on the environment in Liberia 2004, 12-13.

258 UNEP Desk study on the environment in Liberia 2004, 8-93.

Oli totuus Liberian olosuhteista mikä hyvänsä, jatkui ainakin osittain ACS:n tukema muuttaminen maahan yhä 1840- ja 1850-luvuilla²⁵⁹. Kuten taulukko 6 (s. 52) osoittaa, Liberiaan muutti kaiken kaikkiaan vuosien 1822 ja 1867 välisenä aikana lähes 19 000 mustaa. Yhdysvalloissa vuonna 1864 laadittu raportti toteaa, että vuoteen 1856 mennessä yhteensä 9502 mustaa, joista 3676 vapaina syntyneitä, muutti Liberiaan. Kun tästä vähennetään orjalaiivoista uudelleenkaapatut mustat, voidaan todeta vuosien 1856 ja 1867 välisenä aikana vielä noin 4000 mustan siirtyneen Liberiaan.²⁶⁰ Myös uudemmat tutkimukset tuovat esiin kuta kuinkin samankaltaisia lukemia. Esimerkiksi Monday B. Abasiattai toteaa yhteensä noin 16 000 mustan muuttaneen Yhdysvalloista Liberiaan²⁶¹. Ainakin osa mustista jaksoi uusista kolonisaation kohteista huolimatta vielä 1850-luvulla uskoa Liberian kukoistukseen ja yhtyä mielipiteissään Daniel H. Petersonin sanoihin: ”*If any of them [Blacks] wish to go to Canada, let them go; if any want to go to Hayti, let them go. They should be at liberty to go where they please; but there is no better place than Liberia for the sons and daughters of Ethiopia.*”²⁶²”

Mustien kirjoituksissa tiedot Liberian oloista olivat 1840- ja 1850-luvuilla lähes yhtä ristiriitaisia kuin 1830-luvulla. Siksi on perusteltua yhtyä Claude A. Cleggin toteamukseen, jonka mukaan Liberiasta saadut raportit olivat kenties ristiriitaisempia kuin koskaan uuden ajan historiassa²⁶³. Joka tapauksessa sekä kolonisaatiota puolustaneet tekstit että sen vastaiset tekstit tulee ymmärtää ryhmien omien tarkoitusperien sävyttäminä. Kolonisaation vastustajat, joita oli selvästi enemmän kuin kolonisaation kannattajia, halusivat pitää kolonisaatiovastaisen rintaman yhtenäisenä ja siksi mustamaalata Liberian oloja. Siten myös abolitionistien tärkein tehtävä eli orjuuden lopettaminen nähtiin realistisempuna saavuttaa. Kanta on ymmärrettävä, sillä mustien laajamittainen muutto Liberiaan tai johonkin toiseen kolonisaatiokohteeseen olisi heikentänyt mustien vaateita tasa-arvosta sekä orjien määrän vähenemisen myötä aiheuttanut kovempia oloja orjuudessa eläneille mustille. Liberian olojen puolustajat puolestaan halusivat antaa maan oloista positiivisen kuvan, sillä näin Liberiaan olisi saatu houkuteltua uusia asukkaita, mikä olisi taannut alueen turvallisuuden ja auttanut yhteiskunnan kehittämisessä. Todellisuus Liberian oloista on ollut jotain kahden keskenään vastakkaisen näkemyksen väliltä. Koska Liberian olojen kehitys oli ollut lähes olematonta, mustat eivät enää pitäneet Liberiaa yhtä varteenotettavana vaihtoehtona mahdolliselle kolonisaatiolle kuin 1830-luvulla.

259 Muuttaminen lisääntyi jälleen 1850-luvulla hieman. Staudenraus 1961, 251.

260 Kennedy 1864, ix.

261 Abasiattai 1992, 107; Staudenraus 1961, 251.

262 Peterson 1854, 34-35.

263 Clegg 2004, 179.

4.2. Karibianmeren saaret houkuttelevana vaihtoehtona

”I have been looking in vain for some home for Afric-Americans more congenial for their feelings and prejudice than Liberia. The Canadas, the West Indies, Mexico, British Guiana, and other parts of South America, have all been brought under review.”²⁶⁴”

Huolimatta Liberian kolonioiden asteittaisesta olosuhteiden kohenemisesta tunsivat Yhdysvalloissa eläneet tummaihoiset pääsääntöisesti edelleen 1840- ja 1850-luvuilla kaukaisen Afrikan vastenmieliseksi paikaksi muuttaa²⁶⁵. Tästä johtuen, kuten yllä olevasta Augustus Washingtonilta lainatusta tekstinpätkästä käy ilmi, osa kolonisaatioon myötemielisesti suhtautuneista mustista amerikkalaisista oli 1850-luvun alkuun mennessä kartoittanut vaihtoehtoja Liberialle kolonisaation kohteena. Myös useat valkoiset olivat samaa mieltä siinä, ettei Liberia ollut surkeista olosuhteistaan johtuen hyvä kohde kolonisaatiolle, vaan että ratkaisu kolonisaatioon löytyi Latinalaisesta Amerikasta ja erityisesti Karibianmeren saarilta.²⁶⁶

Kohteen valinta on helppo ymmärtää, sillä brittiläisen Länsi-Intian saarilla oli aiemmin hyviä kokemuksia siitä, miten vapautunut tummaihoisen väestö oli onnistunut elämään vapaana omassa valtiossaan. Esimerkiksi Jamaikalla, joka tosin kuului vielä Iso-Britannian imperiumiin²⁶⁷, orjakaupasta vuonna 1807 ja orjuudesta kokonaan vuonna 1833 vapautuneet tummaihoiset olivat onnistuneet maan olojen kehittämisessä esimerkillisesti²⁶⁸. Jamaikalla vierailut vapaa tummaihoisen yhdysvaltalainen J. W. C. Pennington ryhtyi Yhdysvaltoihin palattuaan organisoimaan mustien muuttoliikettä Jamaikalle huhtikuussa 1846. Pennington oli vakuuttunut, että Jamaika olisi paikka, jossa mustat olisivat voineet elää vapaina ja onnellisina.²⁶⁹ Vieraillessaan Jamaikan pääkaupunki Kingstonissa hän kirjoitti maasta ja sen tummaihoisista asukkaista ylistävään sävyyn todeten heidän olevan äärimmäisen ahkeria, onnellisia ja rauhaa rakastavia:

”I have made my observations with a view to settle these points in my own mind. I have seen these people on the cane field – men, women, and children; I have seen them on the road going to market; I have seen them working on their own little estates; I have

264 Washington 1851, 185.

265 Monet mustat kuitenkin toivoivat heikoista olosuhteista huolimatta onnea Liberian kolonisaatiohankkeelle. Delany 1852, 112-116.

266 Litwack 1961, 28–259; Ripley 1991a, 474.

267 Lopullisesti Jamaika itsenäistyi vasta vuonna 1962. Kari 1992, 125.

268 Vuonna 1833 Iso-Britannia lakkautti orjuuden ainoastaan siirtomaissaan. Britteinsaarilla lakkauttaminen tapahtui vasta elokuun 1834 alussa. Hofstadter 1948, 145; Kari 1992, 125; Quarles 1969, 116-117; Ripley 1991a, 474.

269 Ripley 1991a, 474.

gone into the cane field, and into the sugar works; and I am quite prepared to say, that they are by no means a lazy people. The women and children do more work than any class on men in America. [...] I have also visited the colored people in their own cottages, in their schools and in their chapels, on Sunday, at even, and on work days. The people are very happy and cheerful, and withal, very peaceable.”²⁷⁰.

Jamaika oli siinä mielessä luonteva vaihtoehto kolonisaatiokohteeksi, että se sijaitsi lähellä Yhdysvaltoja. Jonkin verran mustia abolitionisteja muuttikin Jamaikalle 1850-luvulla. Esimerkiksi vaikutusvaltainen pastori ja sanomalehtimies Samuel Ringgold Ward muutti vuonna 1855 Kanadan ja Englannin kautta Jamaikalle vedoten ennen kaikkea siihen, miten vähän Yhdysvalloissa oli onnistuttu parantamaan mustien oikeuksia.²⁷¹ Toisaalta olot Jamaikalla eivät olleet mitenkään erinomaiset vielä 1850-luvulla. Valkoiset onnistuivat usein suurilla lupauksilla houkuttelemaan tai suoraan kidnappaamaan jamaikalaisia mustia Yhdysvaltoihin²⁷². Kun kolonisaatioon tähtäävät suunnitelmat kasvattivat suosiotaan sisällissodan alla, myös Jamaikaa alettiin harkita entistä vakavammin. Tummaihoisen entinen orja William P. Newman, joka oli aiemmin käynyt tutustumassa myös Haitin oloihin, yritti sodan alettua houkutellessa mustia muuttamaan Jamaikalle vielä kerran. Parin vuoden tuloksettoman työn jälkeen Newman kuitenkin itsekin pettyi Jamaikan oloihin ja palasi Yhdysvaltoihin.²⁷³

Liberiaan kolonisaation kohteena tyytymättömät tummaihoiset pohtivat Jamaikan ohella myös muita kolonisaatiokohdevaihtoehtoja. Mustien oma *The National Emigration Convention* (NEC) oli vuoden 1854 kokouksessaan valtuuttanut toimijoitaan etsimään uutta kolonisaation kohdetta Haitilta, Keski-Amerikasta ja Nigerjoen laaksosta²⁷⁴ Afrikassa. Kaikista näistä kohteista oli löytynyt omia hyviä puoliaan, mikä jakoi myös kolonisaatiota pohtineiden mustien abolitionistien mielipiteitä.²⁷⁵ Osaan näistä kolonisaatiovaihtoehdoista mustat olivat tutustuneet jo aiemmin. Esimerkiksi Haitille oli haitilaishallinnon kutsusta muuttanut jo vuonna 1824 pieni ryhmä mustia hyvin uskovaisia abolitionisteja.²⁷⁶ Moni kolonisaatioon myönteisesti suhtautunut musta abolitionisti

270 J. W. C. Pennington to J. P. Williston 20.2.1846, 474-476. BAP, Vol. 3.

271 Henry Highland Garnet and James W. Duffin to Gerrit Smith 16.9.1858, 398-399. BAP, Vol. 4; Moses 1996, 24; Ripley 1991b, 402.

272 Ripley 1991b, 157.

273 Ripley 1991b, 66-67.

274 Vähälle suosiolle jäänyttä Nigerjoen kolonisaatiohanketta johti vakaasti hankkeeseensa uskonut musta abolitionisti Martin R. Delany, joka matkasi Nigerjoelle keväällä 1859 mukanaan 45 Liberian tuotua tummaihoista. Delany tosin tuki muitakin kolonisaatioon tähtääviä hankkeita. Hän oli valmis kartoittamaan kolonisaatiolle sopivaa kohdetta jopa Afrikan itärannikolta asti. Itse hän oli muuttanut Kanadaan. Delany 1852, 102-124; Moses 1996, 101-102 ja 145; Ripley 1986, 35 ja 437; Ripley 1991b, 66.

275 Litwack 1961, 259-261; Quarles 1969, 215-218.

276 Matkalle lähtöä suositellut mustien uskonnollinen johtaja Richard Allen tosin katui antamaansa suositusta jo

piti Afrikkaa – niin Liberiaa kuin mantereen muitakin osia – huonoina vaihtoehtoina, sillä Afrikassa eurooppalaisten toteuttama imperialismi ei antanut mustille aitoa mahdollisuutta itsemääräämiseen²⁷⁷.

Uusia vaihtoehtoja kolonisaation puolesta esitettiin vielä sisällissodan aikana. Tuolloin itse presidentti Abraham Lincoln pohti kovasti, mitä seuraisi mustien vapauttamisesta. Hänen mielestään siitä olisi seurannut suuria ongelmia. Lisäksi hän ei uskonut mustien olevan valkoisten kanssa yhteiskunnallisesti tai poliittisesti tasa-arvoisia. Silti hän piti orjuutta moraalisesti vääränä. Ratkaisuksi asiaan hän vuonna 1862 julkaistessaan suunnitelmia orjien vapauttamisesta mietti onnistuneena pitämänsä Liberian valtion lisäksi kahta uutta vaihtoehtoa mustien siirtämisestä Yhdysvaltojen rajojen ulkopuolelle. Vaihtoehdoista ensimmäinen oli Chiriquín alue nykyisessä Panamassa Keski-Amerikassa ja toinen Ile á Vache Haitilla Karibianmeren saaristossa. Chiriquín kohdalla mustia haluttiin lähettää alueen hiilikaivoksiin, joissa uskottiin riittävän runsaasti töitä kaikille halukkaille. Vaikka itse presidentti Lincoln kannatti Keski-Amerikan kolonisaatiohanketta, se kariutui mustien ankaran vastustuksen takia.²⁷⁸ Jotkut mustat pitivät edelleen 1860-luvun alussa, mustan nationalismien hengessä, myös Afrikan länsirannikkoa hyvänä kolonisaatiokohteena. Nämä hankkeet eivät kuitenkaan saaneet suurta kannatusta.²⁷⁹

On huomionarvoista, että jotkut näistä hankkeista saivat silti myös mustia puolelleen. Esimerkiksi vuonna 1862 peräti 242 sisällissotaan kyllästynyttä mustaa Kaliforniasta pyytivät kongressia lähettämään heidän kolonisaation mukaisesti ”jonnekin, jossa heidän ihonvärinsä ei merkitsisi alempiarvoisuutta”²⁸⁰. Varsinkin yritys saada mustat muuttamaan Haitille oli monien mielestä varsin kannatettava idea. Vuoden 1850 karanneiden orjien palauttamista tiukemmin vaatinut laki²⁸¹ ja sisällissodan uhka kasvattivat kolonisaatiosuunnitelmia Haitille. Liikettä ryhtyi vetämään brittisyntyinen valkoihoinen James Redpath 1850-luvun lopussa. Hän kuvaili Haitia kauniiksi, hedelmälliseksi ja ilmastoltaan miellyttäväksi paikaksi, jonne oli kaiken lisäksi Haitin vuoden 1859 vallankumouksen jälkeen turvallista muuttaa, sillä maan uusi presidentti Fabre Geffrard oli ilmoittanut kehittävänsä maata kunnianhimoisesti. Geffrard myös tuki Redpathin kolonisaatiosuunnitelmia. Vuonna 1860 Bostonissa avattiinkin ensimmäinen mustien kolonisaatioon

muutamaa vuotta myöhemmin. Raboteau 1988, 15-16.

277 J. W. C. Pennington to Editors, *New York Independent* 23.3.1852, 116-118. BAP, Vol. 4; J. W. C. Pennington to George Whipple elokuu 1853, 119-121. BAP, Vol. 4; Blackett 1986, 22-26 ja 33; Ripley 1991b, 116.

278 George B. Vashon to Abraham Lincoln syyskuu 1862, 152-155. BAP, Vol. 5; Lincoln 1862, 209-214; McPherson 1991, 79-99; Moses 1996, 209; Ripley 1992, 152.

279 Moses 1996, 169.

280 Litwack 1961, 262.

281 Ns. Fugitive Slave Act. Ks. työni luku 3.3.

tähdännyt toimisto. Lisäksi Redpath sai tuekseen lukuisia tunnettuja mustia abolitionisteja²⁸² ja perusti hankkeensa tueksi oman sanomalehden nimeltään *the Pine and Palm*.²⁸³ Haitia kolonisaatiokohteena kannattanut musta abolitionisti James T. Holly perusteli kantaansa seuraavasti:

*”Our brethren of Hayti, who stand in the vanguard of the race. Have already made a name, and a fame for us, that is as imperishable as the world's history. They exercise sovereign authority over an island, that in natural advantages, is the Eden of America, and the garden spot in the world.”*²⁸⁴

Vaikka kuuluisista mustista abolitionisteista osa, kuten William P. Newman, oli jopa käynyt tutustumassa Haitin oloihin 1850-luvun lopulla, suunnitelmat mustien kolonisaatiosta Haitille eivät saaneet suurta suosiota. Tämä johtui yksinkertaisesti siitä, että mustat abolitionistit olivat yleisesti ottaen jyrkästi hanketta vastaan. Perusteluina käytettiin samoja syitä kuin Liberiaan kohdistuneen kolonisaation vastustamisessa. Mustat vetosivat siis rotujen väliseen tasa-arvoon, Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistukseen, omaan amerikkalaisuuteensa sekä Haitin ja Keski-Amerikan kolonisaatiokohteiden olosuhteiden heikkouteen. Vastustuksesta huolimatta esimerkiksi Haitille oli toiveikkaina muuttanut jonkin verran mustia 1860-luvun alussa. He saivat kuitenkin pian huomata Haitin epävakaa olot ja halusivat palata takaisin Yhdysvaltoihin.²⁸⁵

Tarkkoja kuvauksia Haitin olosuhteista ei mustien abolitionistien teksteissä juuri esiinny. Tämän voi tulkita johtuneen siitä, että hyvin harvat mustat lähtivät kolonisaatiomielessä Haitille. Silti tutkimuskirjallisuus antaa varsin yksimielisen kuvan siitä, että Haitilla väkivaltaiset yhteenotot ja erilaiset taudit kuten kuume olivat hyvin yleisiä²⁸⁶. Jonkin verran mainintoja Haitille kohdistuvan kolonisaation vastustamisesta kuitenkin esiintyy. Esimerkiksi Haitille muuttamisesta William P. Newman oli aluksi puhunut Haitin oloista ylistävään sävyyn, mutta kesään 1860 mennessä hän oli jo kääntynyt heikkojen olosuhteiden takia vastustamaan Haitia kolonisaatiokohteena²⁸⁷. Haitin heikoista olosuhteista tietoisten mustien mukaan yritys saada mustat muuttamaan Haitille – tai Latinalaiseen Amerikkaan ylipäätensä – oli osoitus Yhdysvaltojen halusta levittää orjuutta ja omaa valtaansa. Frederick Douglass tiivisti asian keväällä 1856 seuraavasti:

282 Muun muassa Henry Highland Garnet, William Wells Brown, H. Ford Douglass, J. B. Smith ja Kanadaan muuttanut piispa James Theodore Holly liittyivät tukemaan hanketta. Näistä ainakin Holly myös muutti Haitille, jossa kuoli vuonna 1911. Holly 1857, 131-134; Larsen 2011; McPherson 1991, 81.

283 McPherson 1991, 79-81; Ripley 1986, 437.

284 Holly 1857, 132.

285 McPherson 1991, 81-99.

286 McPherson 1991, 90-93.

287 Ripley 1986, 437; Ripley 1991b, 66-67.

”They purpose to plant Slavery in South America, to overthrow the Black government of Hayti; and possess themselves of the West India Islands, and to reduce this whole continent to the rule of Slavery. This I take to be the programme for the future of the slave power of this country. Am I wrong in attributing such purposes to the slave power?”²⁸⁸”.

Monien Karibianmeren saarien mustien todella huonoista elinoloista kertoo myös taulukon 6 (s. 52) tieto sisällissodan jälkeiseen Liberiaan Barbadoselta muuttaneista mustista. Sisällissodan alkaessa uudelleen esiin nousseet suunnitelmat kolonisaatiosta ennen kaikkea Karibianmeren saarille pohjautuivat sekä vapaaehtoisuuteen että pakollisuuteen. Yhteistä kummillekin suunnitelmille oli kuitenkin usko siihen, etteivät mustat ja valkoiset kyenneet elämään rauhanomaisesti Yhdysvalloissa.²⁸⁹ Koska mustien olot olivat parantuneet 1800-luvun alkupuolen aikana hyvin hitaasti, on ymmärrettävää, että mustat olivat sisällissodan aattona innokkaita etsimään kolonisaatiovaihtoehtoja myös Karibianmeren saarilta ja Väli-Amerikasta. Yhtä ymmärrettävää on myös se, että mustat hylkäsivät kolonisaatiosuunnitelmat näiden alueiden heikkojen olosuhteiden vuoksi.

4.3. Maanalaista rautatietä pitkin kohta pohjoista

Monet mustat olivat 1840-luvulle tultaessa havainneet Liberian olosuhteistaan johtuen huonoksi kolonisaation kohteeksi. Tämän myötä lisääntyi myös Kanadaan muuttaminen. Koska Yhdysvallat oli jakautunut selkeästi kahtia, orjuutta kannattaviin Etelävaltioihin ja orjuutta vastustaviin Pohjoisvaltioihin, yrittivät orjuudessa eläneet orjat jatkuvasti löytää pakokeinoja kohti Pohjoista ja Kanadaa. Myös Etelävaltioista löytyi mustien onneksi orjuutta vastustaneita valkoisia, jotka auttoivat mustia heidän pakoyrityksissään. Vähitellen syntyi ”maanalaisena rautatienä” tunnettu järjestelmä, jonka avulla mustat saattoivat paeta kohti Pohjoisvaltioita ja Kanadaa. Maanalaisen rautatien toiminnassa oli kyse siitä, että usein Pohjoisesta Etelään liiketoimintaansa siirtäneet valkoiset orjuudenvastustajat ottivat orjuutta paenneita mustia töihin liikkeisiinsä ja auttoivat sitten heitä pakenemaan. Tämän jälkeen monet Pohjoiseen paenneista tummaihoisista palasivat Etelään auttaakseen sukulaisiaan ja tuttaviaan pakenemaan samaa turvalliseksi havaittua reittiä pitkin.²⁹⁰

288 Aggressions of the Slave Power: An Address delivered in Rochester, New York 22.5.1856, 129. FDP, Ser. 1, Vol. 3.

289 McPherson 1991, 79.

290 Harrold 1995, 9; Quarles 1969, 143-161; Stewart 1997, 139.

Atlantin rannikolla parhaiten toimineesta maanalaisesta rautatiestä oli tullut 1840-luvun alkuun mennessä hyvin organisoitunut, joskin salassa pidetty, keino paeta kohti pohjoista. Reitin salaisuudesta johtuen ei tarkkoja lukuja sen avulla orjuutta paenneista mustista tietenkään ole, mutta arviot vuoden aikana paenneista tummaihoisista liikkuvat tuhansissa.²⁹¹ Tästä kertovat myös tutkielmani taulukot 2 (s. 27), 3 (s. 27) 4 (s. 28), jotka osoittavat, miten mustien määrä Pohjoisvaltioissa kasvoi jatkuvasti huomattavaa vauhtia. Täysin salainen maanalainen rautatie ei kuitenkaan ollut, vaan siitä kirjoiteltiin, varsin epämääräisesti tosin, jopa mustien omissa sanomalehdissä. Esimerkiksi George De Baptiste kirjoitti marraskuussa 1854 Frederick Douglass' Paperissa, maanalaisen rautatien toimivan hyvin²⁹². Samoin reitin toimivuudesta vakuuttunut, Englannin kautta Kanadaan paennut, entinen orja William C. Neill kertoi paenneensa, koska ei saanut korkean hinnan vuoksi ostettua itseään vapaaksi²⁹³.

Kuten olen luvussa 3.3. todentanut, olivat mustien elinolot Pohjoisessa ongelmista huolimatta paremmat kuin Etelävaltioissa. Tämän vuoksi Pohjoisvaltiot houkuttelivat jatkuvasti mustia Etelästä ja 1850-luvulle tultaessa heitä oli Pohjoisessa jo yli 200 000 (ks. taulukko 2, s. 27). Mustien määrän kasvu kuitenkin aiheutti lisää ongelmia, sillä valkoinen väestö suhtautui mustiin yhä epäluuloisesti, eikä kaikille mustille riittänyt kunnollista työtä Pohjoisessa. Tämä nosti jälleen kerran pinnalle kysymyksen kolonisaatiosta. Nyt mustien kanta oli – mikäli suinkin mahdollista – entistäkin jyrkempi, sillä nyt mustien yhteisö oli hajanaisuudestaan huolimatta järjestäytyneempi ja vahvempi kuin ennen. Tämä oli mustien oikeuksien kannalta tärkeää, sillä myös valkoinen orjuutta puolustanut kansanosa muuttui kannoissaan entistä jyrkemmäksi sisällissotaa edeltäneen vuosikymmenen aikana. Kansa siis jakautui kahtia.²⁹⁴

Myös mustien elinolot Kanadassa olivat yleisesti ottaen paremmat kuin Yhdysvalloissa, varsinkin Etelävaltioihin verrattuna. Vaikka Kanadan kolonioista muodostettiin brittiläiseen imperiumiin muodollisesti kuulunut valtio vasta vuonna 1867, olot maassa olivat varsin vapaat jo aiemmin. Kanadalainen yhteiskunta pohjautui 1840- ja 1850-luvuilla vahvasti maatalouteen. Teollistumisen myötä maahan rakennettiin kuitenkin jatkuvasti uusia rautatieyhteyksiä ja tehtaita. Nämä tarjosivat runsaasti töitä ja saivat aikaan merkittävää kaupunkien kasvua ennen kaikkea maan eteläosissa²⁹⁵. Mustien kannalta tärkeintä Kanadassa oli silti se, että maa oli kieltänyt orjuuden lailla jo vuonna

291 Quarles 1969, 144-146; Ripley 1991b, 53 ja 331.

292 Baptiste, George De. Frederick Douglass' Paper, 17.11.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 230.

293 Neill, William C. Liberator, 5.1.1855. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 363.

294 Litwack 1961, 247-249.

295 Varsinkin Montreal, Quebec ja Toronto kasvoivat todella nopeaa tahtia. Maan väestön määrä kaksinkertaistui 1840-luvun kuluessa saavuttaen vuonna 1850 952 000 asukkaan lukeman. Colonies: Canada to 1867. 1992, 318-323.

1793²⁹⁶. On ymmärrettävää, että Etelävaltioiden orjuudessa eläneet mustat unelmoivat pääsystä Kanadaan, sillä maassa elettiin 1840- ja 1850-luvuilla useiden historioitsijoiden mukaan maan kulta-aikaa.²⁹⁷ Kanadan suotuisat elinolot tulevat esiin useissa mustien abolitionistien kirjoituksissa. Esimerkiksi Mary Jan Robinson kirjoitti ystävättärelleen talvella 1855 seuraavasti: ”*O don’t laugh, for it’s a fact – for the ground is so rich it raises everything up in no time*”²⁹⁸.

Kanadaan muuton taustalla oli lukuisia eri syitä, kuten esimerkiksi sekavat olosuhteet, jotka ajoittain helpottivan maanalaisen rautatien toimintaa²⁹⁹. Osaltaan Kanadaan muuttoa lisäsi myös joidenkin kanadalaisten tekemä työ mustien houkuttelemiseksi maahan. Varsinkin 1850-luvun alkupuolella tunnetun Kanadaan muuttaneen mustat abolitionistin Abraham Shaddin tytär Mary Ann Shadd oli aktiivinen mustien Kanadaan houkuttelija. Hän julkaisi vuosien 1854 ja 1858 välisenä aikana *The Provincial Freeman* -nimistä sanomalehteä, jota markkinoitiin myös Pohjoisvaltioiden kaupunkeihin Shaddin sinne tekemien kiertueiden yhteydessä. Kyseessä oli ainakin jossain määrin propagandistinen toiminta, sillä Shadd antoi lehdessään ylioptimistisen kuvan tummaihoisten asemasta Kanadassa.³⁰⁰

On arvioitu, että 1850-luvun aikana Kanadaan muutti Yhdysvalloista noin 20 000 mustaa³⁰¹. Vaikka lukema saattaa olla jopa huomattavasti suurempi, se on silti huomattavasti pienempi kuin Pohjoisvaltioihin jääneiden mustien määrä. Out of Many -teoksen mukaan osaltaan mustien muuttoa Kanadaan kasvatti vuonna 1850 säädetty laki³⁰², joka kiristi karanneiden orjien asemaa sekä näitä auttaneiden Pohjoisen vapaiden mustien oloja. Teoksessa on arvioitu, että ainakin osittain lain seurauksena sisällissotaan mennessä Kanadaan pakeni jopa 30 000-40 000 mustaa.³⁰³ Muuttaminen Kanadaan kuitenkin väheni 1850- ja 1860-lukujen taitteessa, kun mustien määrä Kanadan tietyillä alueilla kuten Suurten järvien ympäristössä oli kasvanut monien valkoisten kanadalaisten mielestä liian suureksi. Tämä lisäsi ennakkoluuloja mustia kohtaan. Siksi Kanadan tummaihoisia yritettiin saada kolonisaation hengessä muuttamaan muun muassa Nigerjoen laaksoon ja Haitille.³⁰⁴

296 Tämä oli tapahtunut vain ns. Upper Canadian alueella. Black History in Canada 2004.

297 Colonies: Canada to 1867. 1992, 309-369.

298 Robinson, Mary Jan to Sarah Ann Harris. Provincial Freeman, 13.1.1855. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 384.

299 Näin oli esimerkiksi 1840-luvulla Meksikon sodan aikaan. Davis 2006, 264.

300 Moses 1996, 24; Quarles 1969, 217-218.

301 Varsinkin tietyille alueille Kanadaan kuten Ontarioon muodostui merkittävän kokoisia mustien yhteisöjä. Litwack 1961, 249; Moses 1996, 101.

302 Ns. Fugitive Slave Law. Tarkemmin laista työni luvussa 3.3. Ks. myös Out of Many 2012, 401-403.

303 Out of Many 2012, 401.

304 Ripley 1986, 2-35.

Mustien abolitionistien kirjoituksissa maanalainen rautatie tulee varsin harvoin esille. Syyt tähän ovat selkeät. Ensinnäkin tekstit ovat lähes poikkeuksetta vapaiden mustien kirjoittamia, eikä heille ollut siksi tarvetta paeta Kanadaan. Toiseksi, jos henkilö suunnitteli pakoa Kanadaan, ei hän halunnut siitä kiinnijäämisen pelon takia julkisesti kertoa. Muutenkin mustat halusivat varmasti vähätellä Kanadaan muuttoa ja maanalaisen rautatien merkitystä, jotta tämä mahdollisuus olisi säilynyt yhä orjuudessa eläneiden mustien hätävaihtoehtona.

Silti mustien abolitionistien teksteistä käy ilmi, että he tunsivat maanalaisen rautatien. Esimerkiksi mustista abolitionisteista maanalaista rautatietä kehittänyt William Still kävi aiheesta kirjeenvaihtoa, joskin varoi paljastamasta yksityiskohtia järjestelmän toiminnasta³⁰⁵. Myös Frederick Douglass kuvaili maanalaisen rautatien toimintaa yleisellä tasolla. Hän ei kuitenkaan pitänyt maanalaista rautatietä ratkaisuna mustien ongelmiin ja siksi osittain tunsii sääliä sen avulla Kanadaan paenneita mustia kohtaan.³⁰⁶ Koska mustat abolitionistit tiedostivat Kanadaan pakenemisen mahdollisuutena paeta samalla myös orjuutta, aihetta ei voitu kokonaan sivuuttaa heidän teksteissään. Frederick Douglass kirjoitti vuonna 1845 Pohjoisvaltioiden ja Kanadan suopeudesta vapaita mustia kohtaan seuraavasti: *"They are always glad to receive emancipated slaves in New England, and even if the Northern States were not disposed to take them, thank God, the British Lion asserts dominion in the Western hemisphere. Canada is open to them"*³⁰⁷.

Douglass ei muuttanut mielipidettään orjuuden vääryydestä tai kanadalaisen yhteiskunnan hyväksyvistä asenteista mustia kohtaan. Hänen kirjoituksistaan on silti havaittavissa suurta pettymystä Yhdysvaltoja – myös Pohjoisvaltioita – kohtaan. Vuonna 1857 hän oli havainnut lisääntyneen Kanadaan muuttamisen ja totesi edelleen alakuloiseen sävyyn seuraavasti: *"Our people fled in darkening trains from this country, to Canada. There seemed no place for the free black man, in this Republic. It appeared that we were to be driven out of the country by a system of cruelty and violence as murderous and as hellish as that which snatched us from our homes in our fatherland, and planted us here, as the white man's slaves"*³⁰⁸. Varsinkin vertaaminen mustien orjuuttamiseen Afrikasta kertoo paljon Douglassin mielipiteestä ja tilanteen kurjuudesta mustien kannalta.

305 Joseph C. Bustill to William Still 24.3.1856, 331-333. BAP, Vol. 4; William Still to Elijah F. Pennypacker 2.11.1857. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 53.

306 Narrative, 28.4.1845, 71, 103 ja 110. FDP, Ser. 2, Vol. 1.

307 Baptists, Congregationalists, The Free Church, and Slavery: An Address delivered in Belfast, Ireland, 23.12.1845, 108. FDP, Ser. 1, Vol. 1.

308 The Significance of Emancipation in the West Indies: An Address delivered in Canandaigua, New York, 3.8.1857, 185. FDP, Ser. 1, Vol. 3.

Vaikka maanalainen rautatie kuljetti mustia orjuudesta kohti Pohjoisvaltioita ja Kanadaa, ei silti ole oikeutettua sanoa, että se olisi uhannut Etelän orjuutta ja orjuusjärjestelmän taloudellista kannattavuutta³⁰⁹. Kanadaan tai Pohjoisvaltioihin muuton kohdalla kyseessä ei myöskään ollut varsinainen kolonisaatio, sillä näihin kohteisiin pyrittiin pakenemaan lähinnä vapauden ja parempien elinolojen toivossa. Liberia pysyi kuitenkin useimpien mielestä suosituimpana kolonisaatiokohteena, sillä kolonisaation edellyttämää organisoitua mustien oman yhteiskunnan luomista ei missään vaiheessa tapahtunut – ei Kanadassa, Pohjoisvaltioissa, Länsi-Intian saaristossa eikä Keski-Amerikassa. On siis helppo yhtyä mustan abolitionistin Granville B. Blanksin sanoihin:

”Other regions, I know, have been mentioned, as Canada, the West India Islands and Central America, but a glance at the present condition of Africa and the prospect of her future civilization and christianization, together with the instrumentalities to be employed in an enterprise so noble and Godlike, will serve to show the paramount motives to our people which lie in that direction.”³¹⁰

4.4. Poliittiset puolueet mustien uusina äänitorvina

Yhdysvaltojen poliittinen järjestelmä oli kokenut vuonna 1829 presidentiksi valitun Andrew Jacksonin kahden presidenttikauden aikana 1830-luvulla suuria mullistuksia³¹¹. Vaikka liittovaltio oli alkanut entistä selvemmin jakautua orjuutta puolustaneisiin Etelävaltioihin ja sitä vastustaneisiin Pohjoisvaltioihin, olivat presidentti Jackson sekä hänen seuraajansa Martin Van Buren onnistuneet maltillisella politiikallaan pitämään liittovaltion kasassa. Järjestelmän uusiutuminen lisäsi huomattavasti yleistä poliittista aktiivisuutta, mikä näkyi myös mustien kohdalla³¹².

Uusi 1830-luvulla syntynyt puoluejärjestelmä ei kuitenkaan juuri ollut parantanut mustien mahdollisuuksia tuoda omia mielipiteitään julki. Koska myös kirkko oli selkeästi osoittanut haluttomuutensa vaikuttaa mustien asemaan poliittisin keinoin³¹³, tarvitsivat mustat uusia ja entistä

309 Davis 2006, 264-265.

310 Granville B. Blanks, Syracuse Daily Journal 12.8.1852, 132. BAP, Vol. 4.

311 Mullistuksista suurin oli Whig-puolueen synty vuoden 1832 vaalien alla. Syntyneestä järjestelmästä käytetään nykyisin nimitystä ”*The second party system*”. Ashworth 1995, 369-381; Ashworth 2001, 33-46; Ropponen 2007, 51-52.

312 Cole 1993, 137-143 ja 201-215; Hofstadter 1948, 68-92; Wilson 1984, 91.

313 Ks. työni luku 5.4.

tehokkaampia vaikutuskanavia kolonisaatiovastaisten argumenttinsa esiintuomiseksi. Tämän vuoksi mustien abolitionistien vaikutuskanavat muuttuivat siten, että kirkon, lehdistön ja järjestöjen rinnalle tulivat mustien omat puolueet. AA-SS:n vuoden 1840 kahtiajakautumisen jälkeen mustien abolitionistinen liike nimittäin selkeästi politisoitui.³¹⁴

Historioitsijat ovat perinteisesti jakaneet 1840- ja 1850-lukujen mustat abolitionistit kahteen ryhmään: valkoihoisen William Lloyd Garrisonin johtamiin anarkisteihin, jotka vastustivat mustien oikeuksien poliittisia parantamisyrityksiä niiden toimimattomuuden ja hitauden takia³¹⁵, sekä poliittisesti orientoituneisiin, jotka pyrkivät puolue toiminnan kautta parantamaan mustien asemaa. Garrisonin johtama ryhmä myös kannatti naisten oikeuksien liittämistä orjuuskysymykseen sekä puoluepolitiikasta erosta pysymistä. Garrisonin vastustajien mielestä näillä menetelmillä ei mustien asema paranisi, vaan erityisesti puoluepolitiikkaan piti mennä vahvasti mukaan. Mustien abolitionistien eripuraisuuden kausi huipentui 1850-luvun alkuun, jolloin Frederick Douglass ilmoitti kannattavansa poliittista abolitionismia³¹⁶. Tämä puolestaan ärsytti monia vanhoja Douglassin kannattajia ja sai heidät siirtymään Garrisonin kannattajiksi. Samalla oli selvää myös se, että Douglassista ja Garrisonista oli tullut poliittisia vastustajia toisilleen.³¹⁷

Jakaantuminen kahteen ryhmään oli yllättävä käänne mustien abolitionistisessa liikkeessä. Lewis Perry kuitenkin toteaa, että jaottelu on ontuva, sillä mitään jyrkkää linjanvetoa näiden ryhmien välille on mahdoton tehdä. Garrisonilainen anarkismi nimittäin keskittyi myös abolitionistien poliittisten vaikutusmahdollisuuksien parantamiseen ja politiikan roolia abolitionistien toiminnassa painottaneiden joukossa oli samaten runsaasti ”epäpoliittisen anarkistisen toiminnan” oikeuttamisen kannattajia.³¹⁸ Perryn näkemys todennäköisesti tasoittaa ryhmien välistä kuilua liian paljon. Ainakin C. Peter Rippleyn mukaan Frederick Douglassin kannattama abolitionismi useimmiten järkytti suuresti Garrisonin linjaa kannattaneita mustia, kuten Robert Purvisia ja William C. Nelliä³¹⁹.

Selkeimmin mustien abolitionistisen jakautuminen ja abolitionistisen liikkeen politisoituminen näkyi *the Liberty Party* -nimisen puolueen perustamisena vuonna 1840. Kyseinen puolue sai

314 Davis 2006, 264; Perry 1995, 158; Quarles 1969, 10.

315 Jotkut historioitsijat ovat nostaneet yhdeksi garrisonilaisen anarkismin tärkeäksi syntyssyyksi myös Garrisonin oman persoonallisuuden. Perry 1995, 167.

316 Douglass oli vakuuttanut vielä vuonna 1849 kannattavansa garrisonilaista abolitionismia. Käytännössä pesäero oli kuitenkin syntynyt jo aiemmin 1840-luvun aikana. Litwack 1961, 241.

317 The Douglass-Garrison Controversy and the Black Community: William C. Nell to Frederick Douglass 13.8.1853, William C. Nell to Amy Post 20.12.1853, Resolutions by a Meeting of Chicago Blacks 26.12.1853, 176-180. BAP, Vol. 4; Quarles 1969, 42-45; Ripley 1991b, 174; The American People 1990, 435-437.

318 Perry 1995, 158 ja 167; Stewart 1997, 151-152 ja 175-180.

319 Ripley 1991b, 89.

alkunsa, kun monien historioitsijoiden anarkistiseksi luokittelemien garrisonilaisten toimintatapoja vastustaneet abolitionistit halusivat tuoda entistä tehokkaammin omat kantansa esiin politiikan kautta. Puolue vaati erityisesti äänioikeuden saamista mustille. Puolueen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin valkoihoinen entinen orjanomistaja James G. Birney, jonka johdolla the Liberty Party keskittyi ajamaan ennen kaikkea orjuuden lopettamista. Vaikka kyseessä oli puolue, myös sen kannattajissa oli paljon ”toisen ryhmän” anarkistisempia toimintatapoja kannattaneita orjuudenvastustajia.³²⁰

Valtakunnantason politiikassa puolueen kannatus jäi varsin vaatimattomaksi. Silti kannatus oli merkittävää. Tästä osoituksena toimii vuoden 1844 presidentinvaalit, joissa puolueen ehdokas James Birney keräsi 62 000 ääntä – nämä kaikki Pohjoisvaltioista. The Liberty Partyn on sanottu saaneen kannattajia erityisesti orjuutta vastustaneista Whig-puolueen kannattajista, jotka halusivat olla antamatta ääntään Etelän orjanomistajille³²¹. Äännet olivat kuitenkin pois Whigien ehdokkaalta Henry Claylta, minkä takia Clay hävisi vaaleissa John Tylerin seuraajaksi valitulle demokraattien James K. Polkille. Puolue otti orjuuskysymyksessä jopa niin tiukan kannan, että se ryhtyi ajamaan orjuuden sallivien Etelän osavaltioiden erottamista liittovaltiosta. Tämä oli liian radikaalia monille puolueen kannattajille. Tämän kannan vuoksi he päättivät perustaa vuonna 1848 uuden *Free Soil Party*³²² -nimisen puolueen. Vuoden 1848 presidentin vaaleissa Free Soil Partyn ehdokas entinen demokraattipresidentti Martin Van Buren keräsikin varsin muhkean kymmenen prosentin äänisaaliin, mikä puolestaan edesauttoi Whigien ehdokkaan Zachary Taylorin valintaa presidentiksi. Vähitellen myös FSP:n kannatus heikkeni ja puolue lakkautettiin vuonna 1854³²³, minkä seurauksena samana vuonna perustettiin monia mustia kannattajikseen³²⁴ saanut, nykyisinkin toimiva Republikaaninen puolue. Joka tapauksessa the Liberty Partysta ja Free Soil Partysta oli muodostunut 1840- ja 1850-lukujen merkittävimpiä radikaalin abolitionismin poliittisia äänitorvia, jotka onnistuivat horjuttamaan koko maan poliittista järjestelmää.³²⁵

Tutkimukseni ajanjaksolla Yhdysvaltojen politiikassa tapahtui merkittävä murros myös vuonna

320 Perry 1995, 158–159 ja 167–187; Quarles 1969, 172-173 ja 183-184; Stewart 1997, 95-98; Wilentz 2005, 548-553.

321 Peterson 1989, 235.

322 Puolueesta on joskus käytetty myös nimitystä Free Soilers. Quarles 1969, 185; Wilentz 2005, 664.

323 Free Soil Partyn kannatukselle lopullinen kuolinisku oli vuoden 1854 ns. Kansas-Nebraska Act, jonka nojalla intiaaniterritorioiden pohjoisosat avattiin uudisasutukselle. Tämä levitti orjuuskiistat jälleen uusille alueille. Out of Many 2012, 403–404; Quarles 1969, 187.

324 Mustien kannatuksesta Republikaaneja kohtaan kertoo se, että mustat ottivat Republikaanien vuoden 1860 suuren vaalivoiton ilolla vastaan. Quarles 1969, 190.

325 Out of Many 2012, 386–390, 411-412 ja 420-421; Perry 1995, 167–187; Quarles 1969, 184-190; Wilentz 2005, 551, 601 ja 664-665.

1850³²⁶. Tuolloin kokenut poliitikko John C. Calhoun³²⁷ oli puhunut liittovaltion epätasapainosta orjuutta kannattavien ja sitä vastustavien osavaltioiden välillä. Jotta Yhdysvallat olisi voinut välttyä sisällissodalta, päätettiin vuonna 1850 solmia viiden uuden lain sarja, jonka myötä maa jaettiin viiteentoista orjuuden sallivaan osavaltioon ja kuuteentoista orjuuden kieltävään osavaltioon. Kompromissi oli merkittävä edistysaskel Pohjoisen orjuutta vastustavien Whigien ja Etelän orjuutta kannattavien demokraattien välillä.³²⁸ Vuoden 1850 kompromissin perintö oli merkittävä mustien abolitionistien kannalta, sillä joka kerta kun Etelän orjuudenpuolustajat vetosivat vuoden 1850 jakoon, lisäsivät he abolitionistien syitä vastustaa orjuutta. Tämä herätti kasvavaa kritiikkiä myös vielä orjuudessa elävissä mustissa.³²⁹

Mustien abolitionismi muuttui siis entistä selkeämmin poliittiseksi 1850-luvulla. Tähän vaikutti osaltaan mustien tiiviit yhteydet Iso-Britanniaan, josta otettiin mallia erityisesti tasa-arvodiskurssin mukaisiin perusteluihin³³⁰, sekä Frederick Douglassin toiminta. Douglass oli nimittäin 1840-luvun lopulla kiertänyt luennoimassa orjuuden vääryydestä aina Iso-Britanniaa myöten. Tämä oli ärsyttänyt valkoisia Garrisonin kannattajia. Silti muutamat valkoiset halusivat tukea Douglassin toimintaa. Heistä tärkein oli the Liberty Partyssa suuresti vaikuttanut varakas Gerrit Smith, joka otti itse yhteyttä Douglassiin pian the North Starin perustamisen jälkeen. On huomionarvoista, että Smith itse oli entinen ACS:n jäsen, joka kuitenkin muutti kantaansa kolonisaatiovastaiseksi 1830-luvun puolivälissä³³¹. Läpi 1850-luvun Smith tuki Douglassin sanomalehtien ja mustien abolitionistien toimintaa ylipäätään sekä näin vahvasti huomattavasti mustien abolitionistien politisoitumista.³³²

Smithin ja Douglassin suhde oli vastavuoroinen, sillä myös Douglass tuki Smithin poliittista toimintaa. Keväällä 1856 Douglass kirjoitti Smithille, että tulevien presidentinvaalien³³³ kampanja uhkaa hajottaa hänen sanomalehtensä ja huolimatta siitä, että Smithin tukema radikaali abolitionismi on aikaansa edellä, aikoo Douglass kannattaa sitä täysin voimin. Douglass ei voinut

326 Tutkimuskirjallisuudessa murroksesta puhutaan yleensä nimellä The Compromise of 1850. Esim. Ashworth 2007, 13–44; Stewart 1997, 125, 151–154, 166 ja 176.

327 John Caldwell Calhoun oli todella kokenut orjuutta julkisesti puolustanut ja kolonisaatiota kannattanut poliitikko Etelä-Carolinasta. Hän oli urallaan toiminut muun muassa sotaministerinä ja ulkoministerinä sekä varapresidenttinä John Quincy Adamsin ja Andrew Jacksonin presidenttikausina vuosina 1825–1832. Vuonna 1850 Calhoun toimi senaattorina. Out of Many 2012, 236, 243, 269, 273, 283, 286–288, 380, 388–389 ja 400.

328 Ashworth 2007, 13–17; Out of Many 2012, 395–401. Ks. liite 2 (Yhdysvaltojen kartta ja vuoden 1850 kompromissi).

329 Ashworth 2007, 44–45; Out of Many 2012, 395–401.

330 Greene 2007, 224–279.

331 Blassingame 1985, 272.

332 McKivigan 1990, 205–224; Ripley 1991b, 42.

333 Douglass tarkoittaa vuoden 1856 vaaleja, jotka nostivat presidentiksi Demokraattisen puolueen James Buchananin. Out of Many 2012, 409–410.

hyväksyä myöskään republikaanien ja Abraham Lincolnin ajatuksia, sillä ne olivat Douglassin mielestä liikaa orjuutta ja kolonisaatiota tukevia. Smithin ja Douglassin yhteistyö herätti ristiriitaisia tunteita abolitionistien keskuudessa. Varsinkin Garrisonia tukeneet abolitionistit olivat sitä mieltä, että varakkaan Smithin tuen myötä Douglass oli liikaa ohjailnut mustien itsenäistä ajattelua ja siinä samassa tullut itse Smithin ajatusten ohjailemaksi.³³⁴

Yleisesti ottaen suurin osa mustista abolitionisteista uskoi, että tehokkain – tai ainakin hyväksyttävien – tapa parantaa mustien oikeuksia oli aktiivinen poliittinen toiminta. Usein politiikassa oli luontevinta toimia yhteistyössä valkoisten kanssa. Tämä rajasi esimerkiksi mustien naisabolitionistien mahdollisuuksia osallistua politiikkaan, sillä valkoiset olivat mustia useammin perinteisten sukupuoliroolien kannattajia. Siksi mustat naiset eivät omasta halukkuudestaan huolimatta olleet politiikassa yhtä merkittävässä roolissa kuin lehdistössä, järjestöissä ja kirkoissa. Varsinkin äänioikeudesta tuli 1840-luvun alusta lähtien mustille tärkeä tavoite, johon ongelmat usein tiivistyivät. Valkoiset abolitionistit nimittäin yleisesti ottaen vastustivat äänioikeuden myöntämistä mustille, sillä he pelkäsivät poliittisen tasa-arvon johtavan väistämättä sosiaaliseen tasa-arvoon. Ensimmäinen merkkipaalu naisten oikeuksien parantamisyhteyksissä oli vuoden 1848 Seneca Fallsin kokous, josta muodostui naisten oikeuksien kannalta tärkeä vuosittainen tapahtuma. Silti äänioikeuden pelättiin olevan liian suuri muutos, johon naisten ei katsottu vielä 1850-luvun loppupuolella olleen valmiita. Varsinkin mustien naisten äänioikeus olisi ollut monen mielestä liikaa. Vuonna 1860 mustilla olikin äänioikeus ainoastaan Uuden-Englannin alueella, Connecticutia lukuun ottamatta. Tämäkin koski vain miehiä.³³⁵

Politisoitumisen ohella mustien poliittinen toiminta myös radikalisoitui 1840- ja 1850-lukujen aikana. Radikalisoitumista voidaan pitää vähintään yhtä yllättävänä käänteenä kuin liikkeen politisoitumista. Toiminnan muuttuminen entistä radikaalimmaksi tuli kuitenkin valkoisille abolitionisteille suurempana yllätyksenä kuin mustille.³³⁶ Ajoittain mustien poliittisen toiminnan radikalisoituminen aiheutti jopa Pohjoisen kaupungeissa väkivaltaisia yhteenottoja. Varsin usein näiden yhteenottojen taustalla oli valkoisten kasvanut ärsyyntyneisyys mustien aiempaa räväkämpää toimintaa kohtaan. Leon F. Litwack on laskenut, että esimerkiksi vuosien 1832 ja 1849 välisenä aikana Philadelphiassa tapahtui viisi vakavampaa mellakkaa.³³⁷

334 McKivigan 1990, 221-224.

335 Out of Many 2012, 354-358; Quarles 1969, 168-170 ja 178-181; Stewart 1997, 121-128; Yee 1987, 354-364.

336 Stewart 1997, 151-152 ja 175-180.

337 Litwack 1961, 98-105.

Koska mustien abolitionistinen liike muuttui monen mustan mielestä liian radikaaliksi, tarvittiin myös rauhanomaisempia vaikutuskanavia. Siksi mustat menivät voimalla mukaan puolue toimintaan ja perustivat uusia poliittisia puolueita³³⁸. Esimerkiksi vuonna 1848 useat mustien abolitionistien johtajat kääntyivät kannattamaan uutta orjuuden leviämistä³³⁹ uusiin osavaltioihin vastustanutta Free Soil Partyä. Mustien kannalta tällä ei valitettavasti ollut merkittävää vaikutusta. FSP lakkautettiin jo vuonna 1854.³⁴⁰ Toinen esimerkki uusista, aiempaa radikaalimmista puolueista oli aiemmin lakkautetun *American and Foreign Anti-Slavery Society*n (AFASS)³⁴¹ jatkajaksi perustettu *The Radical Abolitionist Party*, jonka kautta muun muassa Frederick Douglass, Lewis Tappan, Gerrit Smith, James McCune Smith sekä abolitionisteista kaikista radikaalein eli valkoihoinen John Brown³⁴² yrittivät tasa-arvotieteen mukaisesti vastustaa orjuutta ja kolonisaatiota. On paljon puhuttavaa, että puolueen perustamiskokouksessa kesäkuussa 1855 kaikki näistä tunnetuista abolitionisteista olivat paikalla.³⁴³

Mustien omien poliittisten puolueiden toiminta ei kuitenkaan saanut suurta huomiota valtakunnan tasolla, vaikka valkoisten radikaalisti orjuutta vastustaneet the Liberty Party ja Liberty League noteerattiin ja mustien mainittiin olleen niiden toiminnassa mukana sekä yleensä äänestäneen Republikaanista puoluetta.³⁴⁴ Mustat nimittäin uskoivat Pohjoisen republikaanien pystyvän orjuuden lakkauttamiseen parhaiten. Siksi Republikaanisen puolueen nopea kannatuksen kasvu oli mustien mielestä merkki yleisesti orjuudenvastaisuuden lisääntymisestä.³⁴⁵ Esimerkiksi William Watkins kirjotti valkoiselle republikaani Gerrit Smithille uskolliseen sävyyn: *”Thus I may follow you again. And I challenge any one who has heard any one of the twenty speeches I have already made during the present Campaign, to quote a single sentence in which I have opposed you, or the views you entertain.”*³⁴⁶

338 Perry 1995, 158.

339 Merkittävin osoitus FSP:n sitoutuneisuudesta orjuuden leviämisen vastustamiseen oli puolueen allekirjoittama, kongressiedustaja David Wilmotin mukaan nimetty, sopimus eli ns. Wilmot Proviso. Sen mukaan orjuus ei saanut missään nimessä levitä vuoden 1848 Guadalupe Hidalgon rauhassa Meksikolta saaduille alueille. Wilentz 2005, 596-601 ja 662-665.

340 Käytännössä puolueen toiminta oli päättynyt jo vuoden 1852 presidentinvaaleihin. Litwack 1961, 89 ja 267; Out of Many 2012, 402–403; Quarles 1969, 187.

341 AFASS:n lyhyestä historiasta lisää työni luvussa 4.5.

342 John Brown ei kaihtanut väkivallan käyttöä vastustaessaan orjuutta. Hän liittyi vapaaehtoisesti ”verisen Kansasin” sotaisiin tapahtumiin, joiden kautta hän tuli valtakunnantasolla tunnetuksi johtaessaan aseellisia joukkoja muun muassa vuoden 1856 Osawatomien taistelussa. Lopulta tämä kiivas abolitionisti ja Frederick Douglassin hyvä ystävä tuli teloitetuksi vuonna 1859, mikä oli suuri järkytys kaikille abolitionisteille. Quarles 1969, 235-245; Stauffer 2002, 8-9.

343 Ripley 1991b, 401; Stauffer 2002, 8-9.

344 Gara 1991, 39, 84 ja 173; Peterson 1989, 27, 235 ja 240; Ripley 1991b, 398.

345 Ripley 1991b, 398.

346 William J. Watkins to Gerrit Smith 27.9.1858, 400. BAP, Vol. 4.

Merkittävimmit Yhdysvaltojen poliittista järjestelmää ja mustia abolitionisteja tutkineet historioitsijat ovat yksimielisiä siitä, että mustat menivät 1840- ja 1850-lukujen aikana räväkästi mukaan Yhdysvaltojen poliittiseen toimintaan. Kattavasti kyseisen ajanjakson Yhdysvaltojen sisäpolitiikkaa tutkinut Sean Wilentz korostaa erityisesti the Liberty Partyn suurta roolia mustien orjuudenvastaisten mielipiteiden esiintuojana. Hän toteaa puolueen kannan olleen asian suhteen ehdoton, eikä puolue sallinut missään tapauksessa edes uusien osavaltioiden liittymistä orjuuden sallivien osavaltioiden joukkoon.³⁴⁷ Benjamin Quarles kuitenkin osuvasti huomauttaa, ettei mustien osallistuminen politiikkaan tuottanut mustien toivomia tuloksia, vaan mustien kannanotot ja adressit jäivät yleensä merkityksettömiksi³⁴⁸. Leon F. Litwack toteaa mustien poliittisen toiminnan vähäisten tulosten johtaneen jopa kolonisaation suosion hienoiseen kasvuun 1850-luvun lopulla. Silti hän toteaa mustien abolitionistisen liikkeen olleen tuolloin voimakkaimmillaan.³⁴⁹

Vaikka mustien tärkein tavoite oli edelleen orjuuden lakkauttaminen, he eivät täysin unohtaneet kolonisaation vastustamista. Kolonisaatiokysymyksen vähäisestä roolista mustien abolitionistien poliittisessa toiminnassa kertoo se, ettei Sean Wilentz mainitse asiaa laajassa tutkimuksessaan 1840- ja 1850-lukujen osalta kuin muutamaan otteeseen. Hän vain toteaa sekä garrisonilaisten että douglassilaisten mustien abolitionistien vastustaneen kolonisaatiota yksiselitteisesti³⁵⁰. Puolueiden kautta mustat kuitenkin saattoivat tuoda myös kolonisaatiovastaisia mielipiteitään entistä tehokkaammin esille. Esimerkiksi the Liberty Party tuomitsi kolonisaation yksimielisesti syyskuun 1851 kokouksessaan³⁵¹. Huolimatta mustien lisääntyneen poliittisen toiminnan tuomista mahdollisuuksista, on muistettava, että mustien todelliset vaikutusmahdollisuudet olivat vielä vähäisiä. Tämä sai jotkut mustat, varsinkin 1850-luvulla, pettymään politiikkaan yleisesti ja jopa kääntymään kolonisaation kannattajiksi³⁵². Kuten James Brewer Stewart kertoo Frederick Douglassin todenneen vuonna 1848: ”*Mikä on moraalisesti oikein, ei aina ole poliittisesti mahdollista*”³⁵³.

347 Wilentz 2005, 479, 547-553, 556-557, 619-627 ja 900-902.

348 Quarles 1969, 191-196.

349 Litwack 1961, 247

350 Wilentz 552, 731-733 ja 746.

351 Muutenkin keskustelu kolonisaatiosta oli vuoden 1851 aikana ollut yllättävän suurta aina kongressia myöten.

Mustien tunteita oli kuumentanut ACS:n kannattaja Henry Clayn kolonisaatiomyönteinen puhe tammikuussa 1851.

Henry Clay and Colonization Cant, Sophistry, and Falsehood: An Address delivered in Rochester, New York 2.2.1851, 311-325. FDP, Ser. 1, Vol. 2; The Free Negro's Place is in America: An Address delivered in Buffalo, New York 18.9.1851, 337-341. FDP, Ser. 1, Vol. 2; Ripley 1991b, 96.

352 Oiva esimerkki kolonisaation vastustajasta kolonisaation kannattajaksi kääntyneestä mustasta abolitionistista on

Henry Highland Garnet, joka menetti täysin uskonsa mustien mahdollisuuksiin saada poliittisia oikeuksia. Siksi Garnet kääntyiikin aivan 1840-luvun lopussa kannattamaan kolonisaatiota Liberiaan. Quarles 1969, 170 ja 216.

353 ”*What is morally right is not always politically possible*”. Suomennos Oskari Ropponen. Stewart 1997, 149.

Kolonisaatio oli mukana mustien poliittisessa toiminnassa vielä sisällissodankin aikana. Monet valkoiset nimittäin pitivät sisällissotaa todisteena siitä, etteivät mustat ja valkoiset voineet elää rauhanomaisesti samassa maassa ja siksi kolonisaatio sai jälleen uutta pontta. Vaikka muutamat mustat kannattivat yhä kolonisaatiota, eivät nämä uudestaan yritykset tuottaneet tulosta. Syy tähän oli yksinkertainen: mustat eivät kannattaneet kolonisaatiota, vaan vetosivat tasa-arvoon, kolonisaatiokohteiden huonoihin oloihin ja amerikkalaisuuteensa sekä uskoivat parempiin mahdollisuuksiinsa menestyä sodan jälkeisessä Amerikassa.³⁵⁴

4.5. Mustien järjestöt kolonisaation vastustajina

Mustien abolitionistien poliittisen toiminnan kanssa tiiviissä yhteydessä ja siten myös tärkeässä roolissa olivat edelleen 1840- ja 1850-luvuilla erilaiset järjestöt. Mustien järjestötoiminta oli toden teolla alkanut aktivoitua jo 1820-luvulla. Tästä kertoo se, että vuonna 1827 orjuudesta vapaissa osavaltioissa, eli lähinnä Pohjoisvaltioissa, oli yhteensä 24 erilaista mustien järjestöä, joissa oli yhteensä noin 1500 jäsentä. Lukemaa on kuitenkin vaikea verrata orjuuden sallineisiin osavaltioihin, joissa oli kaiken kaikkiaan 130 mustien yhteisöä, joissa jäseniä oli yhteensä 6625. Suuri osa edellä mainituista järjestöistä oli nostanut kolonisaatiokysymyksen keskeiseen asemaan toiminnassaan.³⁵⁵ Järjestöjen suurta määrää Yhdysvalloissa on selitetty muun muassa amerikkalaisille yhdistysten perustamisen mallia opettaneella kunnallisdemokratian yleisyydellä³⁵⁶.

Mustien järjestökenttä oli vielä 1830-luvulla ollut melko selkeä ja yhtenäinen. Kolonisaatiota vastustaneista mustien järjestöistä ehdottomasti merkittävin oli joulukuussa 1833 perustettu *American Anti-Slavery Society*, joka perustettiin nimenomaan vastustamaan kolonisaatiota ajanutta siirtomaaseura ACS:aa. AA-SS:n suosion suuruudesta kertoo se, että järjestöllä oli huippuvuonna 1838 peräti kolme tuhatta jäsentä. AA-SS:n perustamisen jälkeen mustat olivat omaksuneet aiempaa radikaalimman linjan. Radikalisoituminen muuttui entistä voimakkaammaksi vuonna 1840, jolloin AA-SS jakaantui kahtia: osa järjestön jäsenistä kannatti entistä radikaalimpaa toimintaa ja William Lloyd Garrisonia, kun taas osa kannatti maltillisempaa toimintaa.³⁵⁷ Voidaan joka tapauksessa perustellusta todeta, että 1840-luvun alkuun mennessä mustien järjestötoiminnalle oli jo luotu varsin laaja pohja. Tämä helpotti myös kolonisaatiovastaisten argumenttien esiintuomista. AA-SS:n

354 McPherson 1991, 79-99.

355 Quarles 1969, 10.

356 Saastamoinen 2006, 32.

357 Dumond 1968, 190-194; Perry 1995, 158; Ripley 1991a, 14; Wilentz 2005, 403-404 ja 551-552.

toiminta oli jakaantumisesta huolimatta aktiivista vielä 1840- ja 1850-luvuilla.

Mustien omat järjestöt eivät kuitenkaan yleensä olleet nimenomaan kolonisaation vastustamiseen keskittyneitä, vaan useimmat järjestöt suuntasivat toiminnassaan amerikkalaisen yhteiskunnan kannalta ajankohtaisempiin ongelmiin. Eräs näistä ongelmista oli runsas alkoholin käyttö, jota vastaan niin valkoiset kuin mustatkin perustivat omia järjestöjään. Mustien suuresta raittiusjärjestöjen suosiosta kertoo arvio, jonka mukaan New Yorkin mustista peräti yli neljäsosa kuului johonkin raittiusjärjestöön 1840-luvun alussa.³⁵⁸ Koska uskonto oli tärkeässä roolissa mustien elämässä, on ymmärrettävää, että myös raittiusaatetta kannatettiin laajalti.

Raittiusliikkeen ohella monet mustien järjestöistä keskittyivät myös mustien auttamiseen ja suoranaiseen köyhänapuun. Nämä järjestöt pyrkivät toimittamaan ruoan ja vaatteiden kaltaisia välttämättömyystarvikkeita sekä parantamaan mustien omia kykyjä kuten lukutaitoa. Järjestöjen keskeisenä tehtävänä olikin saada yhä useampi musta käymään koulua. Osittain toiminta saavutti tavoitteensa, sillä moniin Pohjoisvaltioiden kaupunkeihin perustettiin lähinnä mustille suunnattuja kouluja, joissa opettajina toimivat sekä mustat että valkoiset. Valkoisten omiin kouluihin mustilla ei kuitenkaan ollut asiaa. Mustien abolitionistien mielestä tällainen segregatio soti tasa-arvoa vastaan. Valkoisten tuella mustien asema koulutuksen osalta kuitenkin parani vähitellen. Vuonna 1849 perustettiin³⁵⁹ ensimmäinen college, joka hyväksyi myös mustia opiskelijoikseen. Vaikka tämä New York Central Collegen nimellä tunnettu oppilaitos lakkautettiin taloudellisten ongelmien takia vuonna 1858, se oli ollut mustien aseman parantamisen kannalta todella tärkeä.³⁶⁰ Huolimatta siitä, että mustien abolitionistien teksteissä asia ei yleensä tule esille suoranaisesti, on selvää, että mustien lisääntynyt koulutustaso ja lukutaito voimistivat myös kolonisaatiovastaisia mielipiteitä.

Uusien orjuudenvastaisten järjestöjen muodostaminen jatkui vielä 1850-luvulla. Osuva esimerkki tästä järjestäytymisestä oli syksyllä 1855 perustettu American Abolition Society, jonka perustamisessa myös mustat olivat mukana. Muun muassa Frederick Douglass tuki AAS:n perustamista, sillä Douglassin poliittinen tuki ja hyvä ystävä Gerrit Smith oli järjestössä vahvasti mukana³⁶¹. AAS piti perustuslakia yksiselitteisesti orjuudenvastaisena asiakirjana. Vaikka järjestön toiminta jäi valtakunnantasolla varsin vaatimattomaksi, oli järjestön ja sen yhteyteen perustettujen paikallisjärjestöjen merkitys suuri. Esimerkiksi New Yorkissa 1850-luvun loppupuolella toimineen

358 Quarles 1969, 93-100.

359 Perustamisen taustalla oli American Baptist Free Missionary Societyn nimellä tunnettu uskonnollinen yhteisö.

Quarles 1969, 114.

360 Quarles 1969, 102-115.

361 McKivigan 1990, 220-221.

*The New York City Abolition Society*n kautta mustista abolitioneista vaikutti muun muassa Tappanin veljesten ja William Goodellin tukemana James McCune Smith.³⁶²

Historioitsijoilta on liian usein jäänyt huomaamatta se, että mustien abolitionistien järjestötoiminnalle oli ominaista myös naisten suuri osuus³⁶³. Miesabolionistien kanssa yhteneväisiä arvoja tunnustaneet naisabolionistit aloittivat järjestäytyneen toimintansa helmikuussa 1832 perustamalla Female Anti-Slavery Society of Salem -nimisen paikallisjärjestön³⁶⁴. Valtakunnallinen kokoontuminen alkoi Bostonissa 1837, jolloin järjestettiin *Anti-Slavery Convention of American Women* (ASCAW) -nimellä tunnettu, tästä eteenpäin vuosittain järjestetty, kokous.³⁶⁵ Tämän lisäksi mustat naisabolionistit perustivat lukuisia muitakin järjestöjä ympäri Pohjoisvaltioita sekä liittyivät aktiivisesti mukaan valkoihoisten naisten perustamiin orjuudenvastaisiin järjestöihin. Tästä hyvin esimerkin tarjoaa laajaa kannatusta kerännyt Philadelphia Female Anti-Slavery Society (PFASS), jonka toiminnassa muun muassa Sarah Douglass ja Charlotte Forten toimivat erittäin aktiivisesti. Vaikka mustat naiset toivat järjestöjensä kautta esille ennen kaikkea orjuudenvastaiset kantansa, niin myös kolonisaatiota vastustettiin selkeästi.³⁶⁶

Järjestäytymällä mustat naisabolionistit jatkoivat jo 1820-luvulla alkanutta perinnettä, jonka tavoitteena oli tukea miespuolisia mustia abolitionisteja sekä tämän lisäksi tuoda esiin omia tavoitteitaan kuten vapaaehtoistyön lisäämistä, opettamista sekä lisätä naisten oikeuksien parantamista yhdessä valkoisten naisten kanssa.³⁶⁷ Naisten merkittävän roolin mustien abolitionistisessa liikkeessä on katsottu olevan myös osoitus siitä, että mustien yhteisössä naisten oli valkoisten yhteisöä hyväksytympää osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Toisaalta se, että mustat naiset perustivat kokonaan omia järjestöjään, voidaan nähdä osoituksena siitä, miten mustien ja valkoisten yhteistyö oli vaikeaa sukupuolesta riippumatta. Mustien naisabolionistien osallistuminen järjestötoimintaan siis jakoi mielipiteitä samalla tavoin kuin heidän kirjoittelunsa sanomalehtiin. Naiset saivat kyllä yleensä muodollisen hyväksynnän julkisille esiintymisilleen, mutta monet eivät aidosti naisten toimia hyväksyneet, koska varsinkin valkoiset pelkäsivät esimerkiksi naisten yrittävän saada äänioikeutta.³⁶⁸

362 Ripley 1991b, 276-277.

363 Yee 1987, 206.

364 Yee 1987, 209-210.

365 Gregory 2004, 91-93; Quarles 1969, 26-30; Ripley 1991a, 144-145 ja 201.

366 Yee 1987, 205-262.

367 Quarles 1969, 28; Yee 1987, 206-207.

368 Yee 1987, 259-270, 312-316 ja 354-364.

Vaikka mustilla abolitionisteilla oli jo 1840- ja 1850-luvuilla lukuisia omia järjestöjä, mustat yrittivät edelleen vaikuttaa myös valkoisten järjestöjen kautta. Tämä oli usein haasteellista, sillä monissa tapauksissa mustat ja valkoiset abolitionistit olivat täysin eri linjoilla. Esimerkiksi vaikuttavuuttaan menettäneessä AA-SS:ssa mustat ja valkoiset ajautuivat lähes täydelliseen välirikoon keskenään vuonna 1839. Mustat syyttivät valkoisia Raamatun sanoman vähättelystä ja siitä, ettei suurien puheiden lupauksia koskaan pantu täytäntöön.³⁶⁹ Radikaalimpaa, välitöntä orjuuden lakkauttamista kannattaneet mustat liittyivät kovia otteita kannattaneisiin William Lloyd Garrisonin kannattajiin ja hylkäsivät poliittista abolitionismia kannattaneet Frederick Douglassin tukijat. Tämän myötä AA-SS:n perinteisiä toimintatapoja ja Garrisonia vastustaneet mustat perustivat vuonna 1840 uuden orjuudenvastaisen järjestön, *American and Foreign Anti-Slavery Society*n (AFASS). Vaikka AA-SS:n jakaantumisen voisi kuvitella heikentäneen järjestön vaikuttamismahdollisuuksia, asian ei voida sanoa olleen yksiselitteisesti näin. Esimerkiksi Benjamin Quarles on todennut jaon olleen AA-SS:n etu, sillä se pakotti järjestön etsimään uusia vaikuttamiskanavia ja siten lisäämään julkisuuttaan.³⁷⁰ Jakaantumisen jälkeisistä järjestöistä AA-SS sai taakseen enemmän kannattajia kuin AFASS. Tästä osoituksena toimii se, että AA-SS lakkautettiin tarpeettomana vasta sisällissodan jälkeen, kun taas AFASS lakkautettiin jo 1850-luvun alkupuolella ja sen jatkajaksi perustettiin radikaalimpia toimintatapoja kannattanut, puolueena toiminut The Radical Abolitionist Party.³⁷¹

Monet mustien kannalta merkittävistä järjestöistä olivat kiinteästi yhteydessä uskonnollisiin yhteisöihin. Yksi tärkeimmistä uskonnollisista yhteisöistä, joiden kanssa mustat abolitionistit olivat tiiviissä yhteistyössä, oli Society of Friends (SOF), joka on kveekareista käytetty yleisnimitys. Yhteenliittymisen kveekareiden kanssa oli siinä mielessä luonnollista, että kveekarit olivat kieltäneet orjanomistamisen jäseniltään vuoteen 1800 mennessä. Entistä radikaalimmaksi muuttanut abolitionismi alkoi kuitenkin pelottaa monia kveekareita. Siksi he sanoutuivat irti abolitionistien toiminnasta 1830-luvun aikana ja 1840-luvun alussa. Varsinkin garrisonilainen abolitionismi suorastaan pelotti kveekareita. Silti kveekareiden sympatiat olivat yleisesti ottaen mustien abolitionistien puolella. Society of Friends yrittikin vielä sisällissodan aattona vaikuttaa ACS:n kautta siihen, että orjuus- ja kolonisaatiokysymykseen löytyisi pysyvä ratkaisu.³⁷²

Yleisesti ottaen mustien ja valkoisten välillä, orjuus- ja kolonisaatiotakysymyksiä koskevista

369 Editorial by James McCune Smith 20.1.1855, 259-262. BAP, Vol. 4; Quarles 1969, 42-44; Ripley 1991b, 259.

370 Quarles 1969, 42-46, 54 ja 231; Ripley 1991b, 12; Stewart 1997, 142.

371 AA-SS lakkautettiin vuonna 1870. The Radical Abolitionist Party on käsitellyt tarkemmin luvussa 4.4. Ripley 1991a, 134; Ripley 1991b, 401.

372 Litwack 1961, 204-208.

mielipiteistä riippumatta, vallitsi jatkuva rotujen välisiin ennakkoluuloihin pohjautuva epäluuloisuus toista ryhmää kohtaan³⁷³. Mustien usko valkoisten abolitionistien järjestöihin näkyi myös mustien kirjoituksissa vielä 1850-luvulla. Augustus Washington kirjoitti ACS:n virallisessa lehdessä vuonna 1851, että mustien tulevaisuus lepäisi Afrikassa, jonka olosuhteet olivat runsaiden luonnonvarojen ansiosta kehitykselle suotuisat. Hänen mukaansa kolonisaatio ei onnistuisi yksistään Jumalan suojeluksessa, vaan siihen tarvittaisiin ACS:n voimakasta tukea. Washington katsoi, että varsinkin ACS:n säännöllisesti ilmestyvän lehden kautta kolonisaatiomyönteisyys kasvaisi varmasti.³⁷⁴

Mustien järjestöt olivat pääsääntöisesti hyvin organisoituja. Silti mustien järjestötoiminnalta puuttui jatkuvasti rahaa, ja toiminta oli kokonaisuutena varsin hajanaista. Mustat halusivat olla yhtenäisempiä tehostaakseen mielipiteensä voimaa. Tästä osoituksena oli Frederick Douglassin vuonna 1849 tekemä ehdotus Pohjoisen mustien yhteisen kattojärjestön perustamiseksi. Koska mustien mielipiteet olivat moninaisia, ehdotus ei kuitenkaan saanut aikaan merkittäviä tuloksia. Ainoaksi konkreettiseksi tulokseksi jäi vuonna 1853 perustettu *National Council of Colored People* (NCCP). Suurista tavoitteistaan ja selkeistä säännöistään huolimatta NCCP jäi lyhytikäiseksi ja vähäpätöiseksi. Kattojärjestön toimet jäivät lähinnä kannanottoihin ja mustien sanomalehtikirjoitusten määrän lisäämiseen kannustamiseen.³⁷⁵

Vaikka kolonisaatiokeskustelu ei enää ollut yhtä aktiivista kuin aiemmilla vuosikymmenillä, olivat yhdistysten kautta laaditut kirjalliset adressit ja mielenilmaukset mustien järjestöllisestä hajanaisuudesta huolimatta osoitus siitä, että kolonisaatiokysymys oli yhä esillä mustien järjestötoiminnassa. Mustat eivät kuitenkaan perustaneet puhtaasti kolonisaation vastustamiseen keskittyneitä järjestöjä, vaan kolonisaatiovastaisuus ilmeni enemmän yksittäisten tekstien kautta. Tällöinkään tekstien tärkein tavoite ei ollut kolonisaation vastustaminen. Silti kolonisaatiovastaisuus on teksteistä helposti tulkittavissa. Esimerkiksi orjuuden päättämiseen tähdännyt mustien National Emigration Convention (NEC) etsi elokuussa 1854 uusia jäseniä antamalla jäsenrekrytoinnin kokouksen osallistujien tehtäväksi. Vaikka järjestö katsoi kolonisaatiokysymyksen ratkaistuksi jo aiemmin, päätti se juhlia Haitin itsenäisyyspäivää 1. tammikuuta osoituksena mustien urhoollisuudesta.³⁷⁶

373 Litwack 1961, 223-224.

374 Washington 1851, 184-186; Moses 1998, 184.

375 Constitution of the National Council of Colored People 8.7.1853, 170-172. BAP, Vol. 4; John N. Still to Frederick Douglass 18.4.1854. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 3, 170 ja 214.

376 National Emigration Convention 24.8.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 26.

Huolimatta erityisesti Liberiasta saapuneista kirjeistä, yhdistyksissä toimineilla mustilla oli hyvin vähän tietoa kolonisaatiokohteiden olosuhteista. Yleisesti ottaen yhdistystoiminnassa mukana olleet mustat abolitionistit kuitenkin tuomitsivat kolonisaation ja leimasivat muun muassa ACS:n Liberian hyvistä oloista kertoneet raportit valheellisiksi. Esimerkiksi Amos G. Beman kirjoitti Frederick Douglass' Paperissa lokakuussa 1854 Liberian hyvistä oloista kertoneen New York Colonization Herald -sanomalehdessä ilmestyneen tekstin vastineeksi seuraavaa: ”*We have had sickness on hand for the last four months. Every week or two, more or less of us are down with the fever. [...] It is true, there is everything like freedom here, and plenty of society; but it does not suit me as yet.*”³⁷⁷ Koska Douglass itse uskoi Bemanin sanoihin, hän halusi julkaista tekstin ja siten vastustaa kolonisaatiota. Oli totuus kolonisaatiokohteiden olosuhteista mikä tahansa, on perusteltua sanoa, että mustien puolue- ja järjestötoiminta tehosti kolonisaatiovastaisia argumentteja ja lisäsi tietoa erityisesti Liberian huonoista oloista. Vaikka tämä tieto on epäilemättä ollut kunkin järjestön omien tarkoituksien sävyttämää, ylläpitivät nämä mielenilmaukset ja kannanotot kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssin mukaista puhetapaa.

Saattaa vaikuttaa, että mustien abolitionistien poliittisten puolueiden ja järjestöjen merkitys kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssin puhetapojen ylläpitäjänä on kyseenalaistettavissa. Kolonisaatiokohteiden oloja kritisoivien puhetapojen merkityksen kiistäminen olisi silti väärin, sillä monet 1840- ja 1850-lukujen mustien järjestöistä ottivat voimakkaasti kantaa kolonisaatiokohteiden huonoihin olosuhteisiin. Kolonisaatiokohteiden olojen kriittisellä vastustamisella oli tärkeä asema mustien puolue toiminnassa sekä järjestötoiminnassa, jossa ensisijaisena tavoitteena oli orjuuden pikainen lopettaminen. Puolue- ja järjestötoiminnan kautta esiin nousseissa mustien abolitionistien teksteissä eri kolonisaatiovastaiset diskurssit vain yhdistyvät toisiinsa poikkeuksellisen usein. Tämä kertoo varsinkin tasa-arvodiskurssin voimistumisesta ja kytkeytymisestä muihin diskursseihin.

5. Tasa-arvodiskurssi

5.1. Mihin vaateet tasa-arvosta pohjautuivat?

Ennen 1800-luvun yleismaailmallisia orjuudenpurkamistoimia orjuutta oli ollut maailmanhistoriassa vähintään 5000 vuoden ajan. Iso-Britanniasta alkunsa saanut, orjuutta

³⁷⁷ Beman, Amos G. to Frederick Douglass. Frederick Douglass' Paper 27.10.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 167.

moraalittomana pitänyt orjuudenvastainen taistelu sai brittien esimerkkiä seuraten vuosien 1808 ja 1830 välillä muun muassa Yhdysvallat³⁷⁸, Tanskan, Alankomaat ja Ranskan kieltämään orjakaupan.³⁷⁹ Kolmas diskurssi, jonka varaan musta abolitionistit rakensivat mielipiteitään, perustuikin tasa-arvoon. Kun vielä 1830-luvulla kolonisaation vastustamisessa Liberian huonot olot, tasa-arvoperustelut ja mustien amerikkalaisuuden korostaminen olivat nousseet mustien abolitionistien teksteissä esiin melko tasamääräisesti, painottuivat seuraavien kahden vuosikymmenen aikana tasa-arvodiskurssin mukaiset perustelut huomattavasti aiempaa enemmän. Tämän voidaan sanoa olleen monen eri tekijän summa.

Mustien tasa-arvovaateet juontavat juurensa ennen muuta kolmesta lähteestä: itsenäisyysjulistuksesta sekä sen pohjalta vuonna 1790 uudistetusta perustuslaista, Bill of Rights -asiakirjasta ja Raamatusta. Itsenäisyysjulistuksen runsaasti siteeratussa pykälässä vuodelta 1776 todetaan: ”*Meille nämä totuudet ovat itsestään selviä: että kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi, että heidän Luojansa on heille antanut tiettyjä rikkomattomia oikeuksia, että näihin oikeuksiin kuuluvat Elämä, Vapaus ja Onnellisuuden etsintä*”³⁸⁰. Vaikka itsenäisyysjulistuksesta oli 1840-luvulle tultaessa kulunut paljon aikaa, siihen vetoaminen näkyi yhä mustien kirjoituksissa. Mustat olivat omaksuneet varsinkin itsenäisyysjulistuksen sanat ”*all men are created equal*”³⁸¹. Lisäksi itsenäisyysjulistuksen vapausmääritelmiä täydentänyt ja kansalaisia liittovaltion mielivallalta suojellut, vuonna 1791 julkaistu Bill of Rights -asiakirja, oli antanut mustille mahdollisuuden tulkita heidän olevan valkoisten kanssa tasavertaisia Yhdysvaltain kansalaisia. Asiakirjassa oli nimittäin todettu seuraavaa: ”*All persons born or naturalized in the United States, and subject to the jurisdiction thereof, are citizens of the United States and of the State wherein they reside.*”³⁸² On kuitenkin oikeutettua yhtyä muun muassa Leon F. Litwackin esittämään näkemykseen siitä, etteivät itsenäisyysjulistus tai Yhdysvaltain perustuslaki pelastaneet mustia heidän kärsimyksistään³⁸³.

Vuosisatojen saatossa orjuutta oli perusteltu erityisesti ihmisluonnolle ominaisena luonteenpiirteenä. Näkemykselle oli löydetty perusteluja Raamatusta, jossa orjuutta oli esiintynyt jo muinaisista ajoista saakka. Useissa Raamatun kohdissa annetaan esimerkiksi ohjeita orjien

378 Yhdysvallat kielsi orjien maahantuonnin vuonna 1808. Henriksson 1990, 137.

379 McNeill & McNeill 2005, 372–373.

380 ”*We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness*”. The Declaration of Independence 1776.

381 Jordan 1968, 430-440; Staudenraus 1961, 1-2.

382 Bill of Rights in the United States Constitution 1791, 161-164.

383 Litwack 1961, 84.

kohtelusta³⁸⁴, mikä oli monien orjanomistajien mielestä osoitus orjuuden oikeutuksesta. Itsenäisyysjulistuksen ja Bill of Rights -asiakirjan lisäksi mustat perustelivat tasa-arvoisuuttaan valkoisiin nähden myös Raamattuun vedoten³⁸⁵. Tämä on ymmärrettävää, sillä mustat olivat 1800-luvun puoliväliä lähestyttäessä yleisesti ottaen uskonnollisempia kuin valkoiset. Mustien uskonnollisuuden kehitystä tutkinut E. Franklin Frazier näkee mustien uskonnollisuuden tärkeimpänä syynä ihmiselle luontaisen psykologisen ja sosiaalisen tarpeen lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa. Lisäksi uskonto antoi mustille toivoa paremmasta ja auttoi orjuudessa eläneitä mustia löytämään tekemistä vapaa-ajalleen.³⁸⁶

Varsinkin Pohjoisvaltioissa valkoihoisten maallistuminen oli edennyt pitkälle. Myös mustien maallistuminen oli edennyt huomattavasti verrattuna 1830-luvun varsin uskonnollisävytteiseen ajatusmaailmaan. Silti on syytä huomata, että vielä 1840- ja 1850-luvuilla mustat olivat varsin uskovaisia. Tämä näkyy myös mustien abolitionistien kirjoituksissa. Kuitenkin jo 1820-luvulla alkanut kaupallistuminen, jota James B. Stewart kutsuu markkinavallankumoukseksi, oli näkyvässä myös kolonisaatiokeskustelussa. Hieman kärjistäen voisi sanoa, että uskonnolliset katsantokantansa säilyttäneet ihmiset, ihonväristä riippumatta, vastustivat orjuutta ja kolonisaatiota. Sen sijaan kaupallisemmin ajatelleet valkoiset, varsinkin Etelässä, kannattivat kolonisaatiota, koska he katsoivat vapaan mustan ”liikaväestön” olevan este talouden kehitykselle. Edes Etelää maallistuneemmassa Pohjoisessa eläneistä ihmisistä suurin osa ei voinut hyväksyä oikeutta omistaa toinen ihminen.³⁸⁷

Usein valkoiset pitivät tietoisesti yllä kuvaa itsestään korostuneen uskonnollisina. Tämä ärsytti lukuisia mustia abolitionisteja. Frederick Douglass hyökkäsi ankarasti tällaista toimintaa kohtaan kirjoittamalla: ”vihaan tämän maan turmeltunutta, orjia pitävää, naisia ruoskivaa, kehtoja rosvoavaa, puolueellista ja tekopyhää kristillisyyttä. [...] Arkisin veren tahrinmaa ruoskaa käyttävä mies täyttää sunnuntaina saarnatuolin ja vakuuttaa olevansa nöyrän ja lempeän Jeesuksen palvelija.³⁸⁸”. Douglass jatkoi armotonta kritiikkiään hyökkäämällä valtiovallan tekopyhyyttä vastaan: ”It was a strange contradiction that in human character, that in a country that boasts to be

384 Raamattu 1992, 5. Moos. 15:12-15; Ef. 6:9; Kol. 4:1.

385 Raamatusta löytyy perusteita sille, että Raamattu tuomitsee orjuuden. Esimerkiksi heprealaiset, jotka olivat orjia ”rotunsa”, eivätkä oman valintansa takia, kokivat pelastuksen, kun Jumala lähetti heitä orjuuttaneiden egyptiläisten kiusaukseksi suuren vitsauksen. Raamattu 1992, 2. Moos. 13:14 ja 2. Moos. 7-11.

386 Frazier 1976, 14-25.

387 Ashworth 1995, 181-191; Ropponen 2007, 56-58; Stewart 1997, 35-50.

388 Douglass 1845, 115. Suomennos Pekka Jääskeläinen.

freest in the world, slavery exists in its worst and most aggravated forms...³⁸⁹”.

Ristiriita itsenäisyysjulistuksen, valtion toimien ja mustien todellisen aseman välillä oli ilmeinen. Vaikka tutkijan tehtävänä ei ole tuomita menneisyyden tapahtumia, voidaan pohjoisamerikkalaisen orjuuden sanoa olleen – 1800- ja 1900-lukujen taitteessa Yhdysvaltojen mustien asemaa tutkineen W. E. B. Du Boisin sanoin – sellaisen instituution puolustus, joka oli parhaimmillaan virhe ja huonoimmillaan rikos³⁹⁰. On syytä huomata myös se, että mustien asema ei muuttunut edes orjien vapauttamisen jälkeen, vaan monia mustia syrjittiin erilaisten rotuun perustuvien syrjintälakien avulla³⁹¹. Muuttumatonta tilannetta kuvaa hyvin se, että vielä 1800-luvun lopulla rodullisesta syrjinnästä kärsineet mustat pohtivat uudelleen vapaaehtoista kolonisaatiota Afrikkaan. Tällaiset ehdotukset jäivät kuitenkin yksittäistapauksiksi, eivätkä saaneet laajempaa kannatusta.³⁹²

Osaltaan myös 1800-luvun yleinen aatteellinen henki ja vuosisadan ehkä suurin aate nationalismi vaikuttivat mustien näkemyksiin. Muutamissa yhteyksissä mustat abolitionistit samaistivat itsensä jopa unkarilaisiin, jotka tavoittelivat vuonna 1848 itsenäisyyttä Itävallan alaisuudesta³⁹³. Diskurssianalyttisen lähestymistavan valossa tätä voidaan pitää osoituksena nimenomaan nationalismin aatteen ja yleisen kansakuntatietoisuuden leviämisenä yli Atlantin. Nationalismi oli saanut poliittisen merkityksensä Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen, jolloin jouduttiin ensimmäistä kertaa oikeasti määrittelemään, keitä kansaan laskettiin kuuluvaksi. Mustien abolitionistien kirjoituksissa 1840- ja 1850-luvuilla esiin tuleva nationalismi ei ollut yhtä radikaalia kuin 1800-luvun lopussa esiin noussut entistä voimakkaampi nationalismi, jonka mukaan nationalismiin voi nähdä erityisesti valtioiden suvereniteettia ja poliittisia oikeuksia korostavana aatteena, jonka nojalla saattoi muodostaa uusia valtioita³⁹⁴.

Kuitenkin kaikissa niissä maissa, joissa kansan valtaa lisättiin, jouduttiin jo vuosisadan alkupuolella määrittelemään se, keitä missäkin valtiossa laskettiin mukaan käsitteen kansa alle. Tämän vuoksi

389 Slavery and America's Bastard Republicanism. Limerick, Ireland 10.11.1845, 77. FDP, Ser. 1, Vol. 1.

390 ”*American Slavery – a defence of an institution which was at best a mistake and at worst a crime*”. Suomennos Oskari Ropponen. Du Bois 1995, 196.

391 Lait tunnettiin yleisesti Jim Crow -lakien nimellä. Aihetta on onnistuneesti kuvannut muun muassa Leon F. Litwack teoksessaan *Trouble in Mind: Black Southerners in the Age of Jim Crow*. Litwack 1999.

392 Moses 1996, 28–31.

393 Resolutions by a Meeting of New Bedford Blacks 16.2.1852, 113-114. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 115.

394 Tällaisesta 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun nationalismista on puhuttu mazzinilaisena nationalismina. Se pohjautui ajatukselle siitä, että kaikkien niiden ihmisten, jotka katsoivat kuuluvansa samaan kansakuntaan tuli muodostaa oma valtionsa. Näin ollen keskeiseen asemaan nousivat yhteinen kieli ja ihmisten yhteinen etninen tausta. Mikäli tämä toteutui, tuli valtion saada käyttöönsä myös omat kansalliset tunnukset kuten oma lippu. On siis huomionarvoista, ettei 1840- ja 1850-lukujen mustien abolitionistien kirjoituksissa esiintyvä nationalismi ollut mitään näin radikaalia. Hobsbawm 1990, 101–102; Salmi 2002, 67-69.

nationalismi oli tärkeä aate myös mustien tasa-arvon kannalta Yhdysvalloissa.³⁹⁵ Silti on tärkeä muistaa, että moderni kansakunta – mitä 1800-luvun Yhdysvallat jo edustaa – on aina määriteltävä enemmän tai vähemmän kuvitelluksi yhteisöksi. Kuten Benedict Anderson toteaa, kaikki yhteisöt, jotka ovat kylää suurempia, nojautuvat väistämättä mielikuvitukseen ja oletukseen yhteisyydestä. Heidät sitovat kansakunnaksi lähinnä symboliset tekijät.³⁹⁶

Myös nationalismin historiaan perehtynyt Eric Hobsbawm on samoilla linjoilla todetessaan, että 1800-luvulla ympäri läntistä pallonpuoliskoa oli edessä sama ongelma: miten termi ”kansakunta” määriteltäisiin? Hobsbawm on osoittanut myös, että lukuisten tutkimusten mukaan 1860-luvulle saakka kieli oli lähes ainoa pätevä kansallisuuden indikaattori. Näin oli asian laita myös Yhdysvalloissa, jossa englannin kielen oppimisesta tuli kansalaisuuden ehto. Hobsbawm kuitenkin aiheellisesti muistuttaa, että nationalismi oli 1800-luvun kansakunnille erinomainen aate epämääräisyytensä takia. Siksi se pystyi saavuttamaan laajaa kannatusta omissa yhteisöissään.³⁹⁷

Kansalaisuuden määrittämisen ongelmallisuutta Yhdysvalloissa on tutkittu runsaasti aina nykypäiviin saakka. Usein kansalaisuus on jaettu poliittiseen kansalaisuuteen eli siihen, onko yksilöillä keskenään tasapuoliset oikeudet osallistua poliittiseen päätöksentekoon kuten äänestämiseen vaaleissa, ja lailliseen kansalaisuuteen eli siihen, onko yksilöillä keskenään tasavertaiset oikeudet lain silmissä. Richard Bellamyn mukaan Yhdysvaltojen mustien ei voida sanoa olleen ainakaan poliittisesti täysivaltaisia kansalaisia, sillä heiltä puuttui oikeus äänestää.³⁹⁸ Myöskään lakiin pohjautuvan kansalaisuuden osalta mustat eivät tietenkään olleet tasavertaisessa asemassa valkoisiin nähden. Eräässä onnistuneimmista tuoreista tutkimuksista Salamishah Tillet toteaa Yhdysvaltojen kansalaisuuden olevan moniulotteinen käsite, jossa yhdistyvät ennen kaikkea taloudelliset oikeudet ja perinteiset kansalaisoikeudet kuten oikeus tulla hyväksytyksi aidosti tasavertaiseksi muiden kansalaisten kanssa. Kansalaisuuden merkityksen ymmärtämiseksi on tarkasteltava myös käsitteen kulttuurisia ulottuvuuksia kuten isänmaallisuuden tuntemista. Tillet on nimennyt tutkimuksensa Yhdysvaltojen kansalaisuutta yleisellä tasolla käsittelevän johdantoluvun osuvasti: omituinen kansalaisuus^{399, 400}.

395 Salmi 2002, 64–66.

396 Anderson 2006, 6 ja 39–48.

397 Pitää toki muistaa, ettei ongelma ollut missään nimessä uusi, sillä kysymys kansalaisuuden oikeuden saamisesta oli askarruttanut yhteiskunnan luonnetta pohtineita filosofeja jo antiikin ajoista lähtien. Bellamy 2008, 27-51;

Hobsbawm 1994, 23–40 ja 193; Saastamoinen 2003, 265-268.

398 Bellamy 2008, 1-7, 31-41 ja 50-51.

399 Englanninkielisessä teoksessa *Peculiar Citizenship*. Suomennos Oskari Ropponen.

400 Tillet 2012, 6-10.

Mustat abolitionistit seurasivat myös tarkasti aikansa historiallista kehitystä. Tämän vuoksi tasa-arvovaateille haettiin oikeutusta myös Ranskan suuresta vallankumouksesta sekä orjuusjärjestelmän purkautumisesta eri maissa ja tästä seuranneista vallankumouksista. Myös taustalla jyllännyt 1800-luvun suuri aate, nationalismi, antoi pontta mustien vaateille tasa-arvosta. Yhdysvallat on kansainvälisesti vertailtuna siinä mielessä poikkeuksellinen valtio – Australian ohella – että sen kaikki erityiset kansalliset piirteet ja kansakuntaisuuden kriteerit oli luotu vasta 1700-luvun jälkeen⁴⁰¹. Mustat – kuten abolitionistit ylipäättänsä – halusivat ymmärrettävästi olla mukana tässä kehityksessä alusta pitäen, eivätkä he siksi pitäneet aiheitaan vain Yhdysvaltojen sisäisenä ongelmana. Abolitionistinen keskustelu Atlantin poikki, varsinkin Yhdysvaltojen ja Englannin välillä, oli siksi yleistä 1830-luvulta alkaen. Mustat olivat valkoisia valmiimpia unohtamaan sisällissodan ja vuoden 1812 sodan⁴⁰² kaunat brittejä kohtaan ja keskittyivät ihailemaan Iso-Britannian orjuudenvastaista kehitystä.⁴⁰³

On sanottu, että Yhdysvaltojen musta nationalismi⁴⁰⁴ sai alkunsa juuri 1850-luvun alussa. Samalla alkoi mustan nationalismin kulta-aika, jonka voidaan katsoa Yhdysvalloissa kestäneen vuoteen 1862 saakka. Musta nationalismi voidaan klassisessa muodossaan, jossa se esiintyi 1800-luvun puolivälin Yhdysvalloissa, käsittää ideologiana, jonka päämääränä oli luoda mustille oma kansallisvaltio. Yleisemmin kohdetta haettiin Afrikasta. Vuosisadan alkupuolella varsinaista mustaa nationalismia ei vielä esiintynyt, vaan pikemmin mustien puhetavoista ja teksteistä oli havaittavissa hajanaisia viittauksia aatteeseen. Mustat kyllä korostivat afrikkalaista taustaansa, mutta suurin osa mustista korosti enemmän olevansa amerikkalaisia. Tämän kaltaisia ajatuksia mustat pukivat usein kaunokirjalliseen muotoon.⁴⁰⁵

Musta nationalismi ei suoranaisesti tule esille mustien abolitionistien kirjoituksissa vielä ennen vuotta 1857⁴⁰⁶. Silti sen olemassaolo on helposti tulkittavissa kirjoitusten sävystä. Varsinkin nationalismiin kuulunut oppi rotu-uskollisuudesta tulee esiin usein. Kuten Theodore Allen on

401 Tämä rakentamistyö oli aloitettu merkittävän federalistin Alexander Hamiltonin johdolla 1700-luvun lopulla. Hobsbawm 1994, 39 ja 90.

402 Vuoden 1812 sota oli saanut alkunsa, kun Yhdysvallat presidenttinsä James Madisonin johdolla julisti sodan Iso-Britannialle, joka yhdessä Ranskan kanssa oli häiriköinyt Yhdysvaltojen laivaliikennettä. Madison oli myös syyttänyt brittejä intiaanipäällikkö Tecumsehin avustamisesta. Sodan aikana brittijoukot olivat miehittäneet Washingtonin ja polttaneet Valkoisen talon. Vuoden 1815 alussa päättynyt sota oli ymmärrettävästi jättänyt useisiin amerikkalaisiin brittien vastaisia kaunoja. Out of Many 2012, 236-239.

403 Greene 2007, 224-279; Quarles 1969, 116-118.

404 Musta nationalismi tunnetaan myös nimillä panafrikkalaisuus ja afrosentrismi. Moses 1996, vii-ix ja 1-35; Moses 1998, x.

405 Moses 1996, vii-ix ja 1-35; Moses 1998, x; Ripley 1991b, 403.

406 Tämän jälkeisinä vuosina ennen sisällissodan päättymistä musta nationalismi tulee selkeämmin esille. Ripley 1991b, 403.

tuoreessa tutkimuksessaan osoittanut, käsite mustien yläpuolella olevasta valkoisesta rodusta ei ollut syntynyt vielä 1600-luvulla ensimmäisten tummaihoisten orjien Pohjois-Amerikkaan saapumisen myötä, vaan rodullinen eriarvoisuus mustien ja valkoisten välille syntyi vähitellen 1700-luvun kuluessa tummaihoisen väestön suhteellisen määrän lisääntymisen myötä.⁴⁰⁷ On kuitenkin selvää, että 1840-luvun alussa käsitteet rotujen eriarvoisuudesta olivat myös mustien tiedostamia. John Hope Franklin on osuvasti todentanut, että valkoisten etuoikeutettu asema sisällissotaa edeltäneessä Amerikassa pohjautui lähes puhtaasti rotukäsitteeseen. Franklinin mukaan yleinen ajattelutapa – joka oli tarttunut jopa moniin mustiin – oli se, että valkoinen ihonväri toi automaattisesti mukanaan Jumalan hyväksynnän ja ihmisarvon.⁴⁰⁸ Kaikesta huolimatta en ole halunnut korostaa mustaa nationalismia työssäni, sillä voimakkaimmillaan se ilmeni vasta aivan 1850-luvun viimeisinä vuosina ja sisällissodan alkuvaiheessa⁴⁰⁹.

Kuten 1830-luvulla⁴¹⁰, mustien tasa-arvovaatimukseen vaikutti myös Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen julkaistu ihmisoikeuksien julistus. Julistuksessa Ranska määritteli Yhdysvaltojen esimerkin mukaisesti kansalaisten perusoikeudet. Kaikki miehet, ei pelkästään ranskalaiset, määriteltiin vapaiksi ja siten oikeuksiltaan tasa-arvoisiksi. Kaikille taattiin samat perusoikeudet, kuten vapaus ja turvallisuus sekä lehdistön- ja uskonnonvapaus. Velvollisuuksista julistuksessa mainittiin muun muassa verovelvollisuus. Ranskan ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistuksessa ei silti selkeästi määritelty eri kansanryhmien oikeuksia, vaan kerrottiin ainoastaan joko miehistä tai kaikista kansalaisista.⁴¹¹ Richard Bellamyn mukaan julistuksessa oli kuitenkin yksi suuri ongelma: se ei erottanut toisistaan poliittista ja laillista kansalaisuutta. Tämän takia jäi epäselväksi, koskivatko julistuksessa määritellyt oikeudet kansakuntaa vai kaikkia, jotka saatettiin määritellä kansalaisiksi.⁴¹²

Gerard Delanty on tullut siihen tulokseen, että Ranskan ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistuksessa, Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksessa tai oikeuslaissa (Bill of Rights) ei ollut tehty selkeää erottelua kansalais- ja ihmisoikeuksien välille. Suurimpana syynä erottelun puuttumiseen voidaan nähdä kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen puuttumisen 1800-luvulla, jolloin kansallisuusaate eli vahvana. Siksi valtiot halusivat taata kansalaisilleen vain lakiin perustuvia kansalaisoikeuksia eettisyyteen pohjautuvien ihmisoikeuksien sijaan. Esimerkiksi Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksessa

407 Allen 2012, 177-181. Ks. myös taulukot 2 (s. 27), 3 (s. 27) ja 4 (s. 28).

408 Franklin 1989, 137-138.

409 Moses 1996, 21-35 ja 101-102.

410 Ropponen 2007, 59.

411 Hunt 2007, 126-132.

412 Bellamy 2008, 42-43.

maan hallitus ainoastaan tunnusti yleisellä tasolla perusoikeudet elämään, vapauteen ja onnellisuuden tavoitteluun. Näin itsenäisyysjulistuksen voidaan nähdä olleen lähinnä kansanvaltainen protesti hallituksen ylivaltaa vastaan, ilman että siinä olisi määritelty sitä, kenellä oli oikeus edellä mainittuihin vapauksiin.⁴¹³ Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistus kuitenkin yhdisti Ranskan ihmisoikeuksien julistusta paremmin poliittisen ja laillisen kansalaisuuden⁴¹⁴. Silti Yhdysvalloissa syntyi peruuttamaton ristiriita mustien ja valkoisten välille mustien katsoessa olevansa valkoisten kanssa tasavertaisesti oikeutettuja elämään, vapauteen ja onnellisuuteen. Tämä on ymmärrettävää, sillä Yhdysvalloissa perustuslaista on yleensäkin haettu oikeutusta kansalaisten toiminnalle useammin kuin muualla maailmassa⁴¹⁵.

Mustien vaateet tasa-arvosta saivat lisää pontta, kun Yhdysvallat kielsi Englannin esimerkin⁴¹⁶ mukaisesti orjien tuonnin maahan vuonna 1808⁴¹⁷. Syynä tähän oli pitkälti muiden maiden ideologinen painostus ja orjien tuontikiellot. Englannista orjuudenvastainen keskustelu levisi Yhdysvaltoihin lisäten vaateita orjuuden lopettamisesta. Keskustelun lopputuloksena kolonisaatiosta tuli entistä varteenotettavampi orjuuskysymyksen ratkaisuvaihtoehto.⁴¹⁸ Ranskassa orjuudenvastaisuus oli johtanut merkittäviin toimiin jo aiemmin: mustille oli myönnetty jo vuonna 1792 poliittiset oikeudet ja vuonna 1794 orjuus oli lopetettu kokonaan. Lisäksi Yhdysvallat myönsi yhdenvertaiset oikeudet myös uskonnollisille vähemmistöille ennen 1830-lukua, mikä osaltaan lisäsi mustien toiveikkuutta orjuuden lopettamista kohtaan.⁴¹⁹

Mustien vahvasta halusta nostaa itsensä tasavertaisiksi Yhdysvaltain kansalaisiksi kertovat mustien lukuisat yritykset luoda itselleen oma, arvokas historiallinen tausta. Mustat aloittivat 1800-luvun alussa projektin oman historiankirjoituksensa luomiseksi Jacob Osonin johdolla. Historiassaan mustat korostivat ennen kaikkea yhteyksiään menestyksekkäisiin kulttuureihin, kuten antiikin Kreikkaan ja Roomaan sekä Afrikassa kukoistaneeseen etiopialaiseen kulttuuriin. Mustien historiankirjoituksen luomisen taustalla oli Stephen G. Hallin mukaan halu protestoida valkoista

413 Delanty 2000, 70.

414 Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistus oli ilmestyessään historiallisesti ainutlaatuinen. Vastaavanlaisia koko kansakuntaa koskevia julistuksia ei ollut aiemmin laadittu, vaikka esimerkiksi hollantilainen Hugo Grotius ja sveitsiläinen Jean-Jacques Burlamaqui sekä englantilaiset Thomas Hobbes, Thomas Paine ja John Locke olivat samankaltaisia tasa-arvoisia oikeusajattelun tapoja esittäneet. Yhdysvaltain itsenäisyysjulistusta ei silti pidä ymmärtää yksioikaisesti vain universaalina oikeusajattelun ensiaskeleena. Taustalla nimittäin vaikutti siirtokuntien voimakas halu irtaantua emämaastaan Englannista. Bellamy 2008, 43; Delanty 2000, 70-71; Hobbes 1994; Hunt 2007; Locke 1965; Paine 1776; Ropponen 2007.

415 Bellamy 2008, 79.

416 Englanti oli kieltänyt sekä orjien tuonnin maahan vuonna 1807 ja orjuuden koko imperiumissaan vuonna 1833. Blackburn 2011, 344; Duignan & Gann 1984, 23-28.

417 Henriksson 1990, 137.

418 Duignan & Gann 1984, 23-28

419 Hunt 2007, 160-161.

valtakulttuurista vastaan, pyrkimys vapauteen sekä halu estää kolonisaation toteutuminen.⁴²⁰ Hyvän esimerkin mustien yrityksestä nostaa omaa historiallista taustaansa tarjoava 1800-luvun alkupuolella suuren suosion saavuttanut mustien oma vapaamuurari-liike, jonka avulla mustat pyrkivät lisäämään yhteenkuuluvuuden tunnettaan ja rikastuttamaan identiteettiään⁴²¹.

Mustat abolitionistit tunsivat hyvin myös Haitilla⁴²² tapahtuneen kehityksen. Tällä Ranskalle kuuluneella saarella entinen orja, tummaihoisen Toussaint L'Ouverture oli ryhtynyt organisoimaan orjakapinoita, joiden seurauksena alue irtautui Ranskasta ensimmäisen kerran jo vuonna 1801⁴²³. Koska mustat seurasivat tarkasti Haitin kehitystä ja pitivät Toussaint L'Ouverturea suurena sankarina, on ymmärrettävää, että Haiti kiinnosti tummaihoisia myös tasa-arvomielessä.⁴²⁴ Toki mustat ottivat vaateissaan vähintään yhtä suuresti huomioon yleismaailmallisen orjuudenvastaisen kehityksen, jonka nojalla esimerkiksi Iso-Britanniassa orjuus oli kielletty täysin vuonna 1833⁴²⁵.

Seuraavat mustien abolitionistien teksteistä poimitut lainaukset osoittavat erinomaisesti, miten tummaihoiset orjuudenvastustajat olivat omaksuneet Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksen antaman oikeutuksen kansalaisuuden mukanaan tuomiin etuihin:

*”Resolved, That in contending for our civil and political rights, we plant ourselves firmly upon the principles of the Declaration of Independence and the Preamble and the Constitution of the United States.”*⁴²⁶

*”They wrote of Liberty in the Declaration of Independence with one hand...”*⁴²⁷

Kun tarkastelee Raamatun sanomaa, nationalismin leviämistä, yleismaailmallista orjuudenvastaisuuden kasvua sekä Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistusta ja sitä täydentänyttä Bill of Rights -oikeuslakia on vaivatonta ymmärtää orjuusinstituutiota kohtaan kasvanutta painetta sekä

420 Hall 2007, 139-142; Ropponen 2007, 59-60.

421 Hinks 2007, 105-116.

422 Siirtomaa-aikana saari tunnettiin nimellä Saint Domingue. Blassingame 1979, 26.

423 Napoleonin johdolla ranskalaiset palasivat saarelle vuonna 1803 ja vangitsivat L'Ouverturea. Seuraavana vuonna ranskalaiset kuitenkin kukistettiin uudelleen Jean Jacques Dessalinesin johdolla. Haitia riepottelivat 1800-luvun alkupuolen aikana useat vallankaappaukset ja saari jakautui Haitiksi ja Dominikaaniseksi tasavallaksi vuonna 1844. Tasavallaksi maa julistautui vasta vuonna 1859, ja pian tämän jälkeen Yhdysvallatkin lopulta tunnusti maan itsenäisyyden. Blassingame 1985, 481; Kari 1992, 88.

424 Southern Slavery and Northern Religion: Two Addresses Delivered in Concord, New Hampshire, 11.2.1844, 23-27. FDB, Ser. 1, Vol. 1; The Trials and Triumphs of Self-made Men: An Address delivered in Halifax, England, 4.1.1860, 297. FDB, Ser. 1, Vol. 3; Blassingame 1979, 26; Litwack 1961, 260.

425 Hofstadter 1948, 145; Quarles 1969, 118.

426 Resolutions by a Meeting of Chicago Blacks 26.12.1853, 180-181. BAP, Vol. 4.

427 Is the Constitution Pro-Slavery? Syracuse, N. Y. 17.1.1850, 223 FDP, Ser. 1, Vol. 2.

mustien lisääntyneitä vaateita tasa-arvosta myös Yhdysvalloissa. Itsenäisyysjulistuksen tai oikeuslain nojalla olisi jopa oikeutettua todeta mustien olleen laillisesti tasa-arvoisia muiden kansalaisten kanssa, sillä niissä ei eroteltu mustia mitenkään alempiarvoiseksi kansanryhmäksi. Toisaalta eri osavaltioiden lainsäädännöissä ja vallinneissa käytänteissä oli suuria eroja⁴²⁸. Joka tapauksessa ymmärtämällä mihin mustien vaatteet tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta perustuivat, voidaan ymmärtää myös se ideologinen perusta, jonka pohjalta tasa-arvodiskurssi saavutti suosionsa.

5.2. Kolonisaation vastustuksen jyrkkeneminen

Huolimatta siitä, että vaatteet tasa-arvosta pohjautuivat kutakuinkin samoihin seikkoihin kuin 1830-luvulla⁴²⁹, on tärkeä huomata, että seuraavan kahden vuosikymmenen aikana mustien vaatimukset orjuuden lopettamisesta ja tasa-arvon oikeuttamisesta kiihtyivät entisestään. Vielä 1830-luvulla mustat abolitionistit olivat korostaneet todella usein kolonisaation olleen törkeästi heidän tasa-arvoaan ja ihmisoikeuksiaan loukkaava kysymys. Vaikka mustien kanta asian suhteen ei ollut muuttunut, kysymys kolonisaatiosta jäi taka-alalle ja linkittyi entistä useammin yleiseen orjuudenvastustamiseen. Mustat abolitionistit tunsivat erittäin hyvin itsenäisyysjulistuksen, Raamatun sanoman ja lakien ylipäätään heille tarjoamat oikeudet. Tämä näkyi heidän kirjoituksissaan toistuvasti⁴³⁰.

Aika-ajoin myös kolonisaatioon kuitenkin viitattiin nimenomaan tasa-arvoa loukkaavana tekijänä. Tämä käy ilmi muun muassa siitä, että seuraavaan mustien metodistikirkon piispa Richard Allenin Appeal-lehdessä jo vuonna 1829 ilmestyneeseen kirjoitukseen viitattiin useasti. Lainaus kuvaa osuvasti mustien tunteja myös 1840- ja 1850-luvuilla:

”but is there any comparison between the two? ... We were stolen from our mother country, and brought here. We have tilled the ground and made fortunes for thousands, and still they are not weary of our services. But they who stay to till the ground must be slaves. Is there not land enough in America, or ”corn enough in Egypt?” Why should they send us into a far country to die? See the thousands of foreigners emigrating to

428 Ks. työni luku 3.3.

429 Ropponen 2007, 55-60.

430 Jos asiasta haluaa hyvän esimerkin, kannattaa tutustua esimerkiksi lokakuussa 1850 Philadelphiassa pidettyyn kokoukseen, jossa mustat käsitelivät muun muassa uutta karanneiden orjien kiinniottamista koskevaa lakia (Fugitive Slave Law). Kokouksessa julistettiin käytännössä kaikki tasa-arvodiskurssin mukaiset perustelut orjuuden lopettamisen argumentteina. Resolutions by a Committee of Philadelphia Blacks 14.10.1850, 68-70. BAP, Vol. 4.

*America every year: and if there be ground sufficient for them to cultivate, and bread for them to eat, why would they wish to send the first tillers of the land away?*⁴³¹ ”

Kysymys kolonisaatiosta oli 1840- ja 1850-luvuilla julkisessa keskustelussa esillä selvästi vähemmän kuin edellisellä vuosikymmenellä⁴³². Eräs tähän vaikuttaneista syistä oli kolonisaatiovastaisten kirjoitusten poikkeuksellisen väkevä sävy, joka ei jättänyt tilaa tulkinnoille mustien kannan suhteen. Tämä näkyi ennen kaikkea tasa-arvodiskurssin mukaisissa perusteluissa. Esimerkiksi William P. Newman ilmaisi tyytymättömyytensä Yhdysvaltoja kohtaan seuraavasti: *”It may properly be asked, would not the Devil do well to rent out hell and move to the United States, and rival, if possible, President Fillmore and his political followers?*⁴³³ ”

Radikaalit sanamuodot, joilla mustat abolitionistit arvostelivat itsenäisyysjulistuksen ja uuden kansakunnan toimimattomuutta käyvät selkeästi ilmi myös seuraavasta kahden mustan abolitionistin välisestä kirjeenvaihdosta:

*”The gentlemen may wrap the stars and stripes of his country around him forty times, if possible, and with the Declaration of Independence in one hand, and the Constitution of our common country in the other, may seat himself under the shadow of the frowning monument of Bunker Hill, and if the slaveholder, under the Constitution, and with the ”Fugitive Bill,” doesn’t find you, then there doesn’t exist a Constitution.*⁴³⁴ ”

Osaltaan mustien tasa-arvodiskurssin mukaisia mielipiteitä voimisti vuoden 1850 orjien karkaamisen ehkäisemiseksi säädetty uusi laki, jonka tavoitteena oli – kuten olen luvussa 3.3. osoittanut – estää Pohjoisen abolitionisteja auttamasta Etelävaltioiden orjia karkaamasta. Kirjoituksissaan mustat abolitionistit hyökkäsivät ankarasti tätä lakia kohtaan. Esimerkiksi Philadelphian mustat vetosivat tasa-arvodiskurssia tukevassa kirjoituksessaan itsenäisyysjulistukseen, valistuneisiin kansakuntiin ja Jumalaan: *”Resolved, That in our resistance to this most cruel law, we appeal to our own boasted Declaration of Independence, to the inherent righteousness of our cause, to the moral sense of enlightened nations all over the world, and to the character of God.* ”⁴³⁵

431 Alun perin David Walkerin Appeal-lehdessä jo vuonna 1829 ilmestynyttä lainausta on tosiaan siteerattu paljon. Artikkelin ja Walkerin suosiota tutkimukseni ajanjaksolla kertoo se, että Appealin kolmannesta painoksesta julkaistiin Walkerin elämästä kertovan liitteen kanssa uusi painos vuonna 1848. Moses 1996, 69; Porter 1986, 4-5; Walker’s Appeal, in Four Articles 2001.

432 Ropponen 2007.

433 William P. Newman to Frederick Douglass 1.10.1850, 61-65. BAP, Vol. 4.

434 Exchange between H. Ford Douglas and William Howard Day 16.1.1851, 73-77. BAP, Vol. 4.

435 Resolutions by a Committee of Philadelphia Blacks 14.10.1850, 68-70. BAP, Vol. 4.

Yksittäisistä mustista abolitionisteista tärkeimmäksi tasa-arvodiskurssin mukaisia kantoja ylläpitäneeksi henkilöksi kohosi ehdottomasti Frederick Douglass. Hän korosti lukuisissa kirjoituksissaan tinkimättömän järjestelmällisesti Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksen sanomaa ja sitä, ettei yhdelläkään ihmisellä voi olla oikeutta omistaa toista ihmistä. Douglassin mukaan orjuudessa eläneet mustat olivat ikään kuin moraalisesti kuolleita. Suuri ongelma oli, miten heidän ihmisarvonsa saataisiin palautettua. Douglassin on sanottu tunteneen jo uransa alkuvaiheissa aihetta pohtineiden filosofien, kuten John Locken, ajattelua. Lisäksi Douglass oli tietoinen Euroopassa tapahtuneesta orjuudenvastaisesta kehityksestä ja vallankumouksista^{436 437}.

Mustat abolitionistit olivat varsinkin 1850-luvulla todella pettyneitä valkoisten orjuudenvastaisen liikkeen kykyyn toteuttaa tasa-arvoa käytännössä. Monet valkoiset kyllä puolustivat rotujen välistä tasa-arvoa, mutta eivät olleet valmiita hyväksymään mustia tasavertaisiksi kumppaneikseen esimerkiksi liiketoiminnassa.⁴³⁸ William J. Watkins hyökkäsi tällaista valkoisten lupauksen pettämistä vastaan Frederick Douglass' Paperin pääkirjoituksessa helmikuussa 1854:

”Conventions have assembled and reassembled; they have resolved that last fetter should be broken, and the slave should be a man; but ”horses, slaves and other cattle” are still sold, in the noonday, at public vendue; yes, they have in their resolutions, placed us who are nominally free, upon the broad platform of Equality, and yet, we are still the victims of the relentless ferocity of pro-slavery hate.^{439”}

Myös Raamatun sanomaan vedottiin mustien kirjoituksissa edelleen runsaasti. Esimerkiksi *Lynn Pioneer* -nimimerkillä Frederick Douglassille kirjoittanut musta abolitionisti kertoi perustuslain ja Raamatun sanan olevan mustien taistelun selkäranka ja innoittaja, jonka voimalla mustat tulevat vielä saamaan oikeutuksensa. Lynn Pioneer kirjoitti peruslain ja Raamatun sanoman leviämisestä suurelliseen sävyyn: *”it will run through this nation from house to house, and from heart to heart, as the wild fire, finding wings in every wind which blows, flies across the tall and boundless prairies.*^{440”} .

Vaikka mustat olivat kirjoituksissaan vedonneet selkeästi havaittaviin seikkoihin, joiden avulla he

436 Douglass tunsi esimerkiksi Ranskan vuoden 1848 tapahtumat hyvin tarkasti ja hän tunsi sympatiaa kuningastaan vastaan nousseita ranskalaisia kohtaan. The 1848 Revolution in France: An Address delivered in Rochester, New York 27.4.1848, 115-117. FDP, Ser. 1, Vol. 2.

437 Fishkin & Peterson 1990, 189-192.

438 Ripley 1991b, 200.

439 Editorial by William Watkins 10.2.1854, 200. BAP, Vol. 4.

440 Lynn Pioneer to Frederick Douglass 30.5.1845, 171-172. FDP, Ser. 2, Vol. 1.

saattoivat vastustaa orjuutta ja kolonisaatiota, eräät tutkijat ovat havainneet taustalla myös muita tekijöitä. John Ashworthin mukaan orjuuden ja siten myös kolonisaation vastustaminen oli selvästi yhteydessä myös yleiseen yhteiskunnalliseen muutokseen ja kasvavaan individualismiin. Hänen mukaansa vuosisadan alkupuolen taloudelliset ja yhteiskunnalliset muutokset olivat suurempia kuin kenties koskaan. Entistä maallistuneemmat ja materialismia korostaneet ajattelutavat lisäsivät myös orjuudenvastustamisen kannatusta. Ashworthin mukaan yksityiseen omistukseen suopeasti suhtautuneissa Pohjoisvaltioissa eläneet abolitionistit eivät – ihonväristä riippumatta – voineet kerta kaikkiaan sallia näkemystä, jonka mukaan toinen ihminen voisi omistaa toisen.⁴⁴¹

Mustat abolitionistit olivat siis varsin yksimielisiä siitä, että orjuutta ja sen ohella kolonisaatiota oli vastustettava nimenomaan itsenäisyysjulistukseen, perustuslakiin ja Raamatun sanomaan vedoten. Monet tutkijat ovat tulleet tulokseen, että mustat muuttuivat – mustan abolitionismin hengessä – entistä radikaalimmiksi vastustaessaan orjuutta ylipäättään, eivätkä he tehneet mitään eroa orjuuden ja murhan välillä⁴⁴². Tarvittaessa mustat olivat valmiit myös hyväksymään aiempia vuosikymmeniä radikaalimpia toimintatapoja, kuten William P. Newman tiivisti asian syksyllä 1850: *”resistance to tyrants is obedience to God.”*⁴⁴³

Vielä Newmania ja Philadelphia mustia paremmin mustien lähes yhtenäisen kannan tiivisti Peter Humphries Clark, jonka mukaan ACS:n väitteet siitä, että mustat ja valkoiset eivät voisi koskaan elää sovussa keskenään Yhdysvalloissa, eivät pitäneet paikkaansa. Lisäksi Clark piti kolonisaatiota vääränä ratkaisuna paitsi kolonisaatiokohteiden trooppisen ilmaston, niin myös tasa-arvoseikkojen takia. Clark tiivisti mustien kolonisaatiota vastustaneen kokouksen yhtenäisen näkemyksen lokakuussa 1854:

*”We are born Americans; we owe no allegiance to any other country on earth, and according to our magna charta, the Declaration of Independence and the Constitution of the United States, we are entitled to the electives, franchise and all other rights that are common to American citizens, and we intend to struggle and wait for the ”good time coming” [...] we have concluded for the time coming at least to ”plant our trees on American soil”.*⁴⁴⁴

441 Ashworth 1995, 181-191.

442 Murhaan on tässä yhteydessä usein viitattu englannin kielisellä termillä ”man-killing”. Moses 1996, 21-35; Perry 1995, 309.

443 William P. Newman to Frederick Douglass 1.10.1850, 65. BAP, Vol. 4.

444 Clark, Peter Humphries. Frederick Douglass' Paper 20.10.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 159.

5.3. Kolonisaation kannattajat ja vastustajat törmäyskurssilla

Mustista abolitionisteista juuri kukaan ei enää, edellisistä vuosikymmenistä poiketen, ollut 1840-luvulla kolonisaation puolella. Esimerkiksi The Black Abolitionist Papers -sarjan kyseisiä vuosikymmeniä koskevista toimitetuista osista ei löydy yhtään selkeästi kolonisaatiota kannattanutta kirjoitusta ja mikrofilmien teksteissäkin kolonisaatiota kannattaneita tekstejä ilmenee todella vähän. Silloinkin ne olivat hyvin lyhyitä toteamuksia, kuten John B. Russwurmin lyhyt toteamus Liberian kolonioiden asukkaista: ”*We are doing well. The new emigrants are doing well*”⁴⁴⁵. Harvat kolonisaatiota puoltaneet mustat kannattivat kolonisaatiota enää siitä syystä, että yhteiselo valkoisten kanssa ei sujunut.

Kolonisaation kannatus oli 1840-luvulta lähtien entistä selkeämmin yhteydessä yleiseen orjuuden kannatukseen, eikä siksi ole yllättävää, että kolonisaatiota kannattaneista suurin ryhmä oli nimenomaan valkoihoiset orjanomistajat. Orjuutta kannatettiin erityisesti Etelässä, jossa kannatettiin perinteisen orjuusinstituution säilyttämistä nimenomaan taloudellisiin argumentteihin vedoten. Osa Etelän orjanomistajista oli kuitenkin valmiita hyväksymään kolonisaation, sillä sitä pidettiin parempana vaihtoehtona kuin sitä, että orjista olisi tullut vapaita palkkatyöläisiä.⁴⁴⁶

Olisi virheellistä olettaa, että orjanomistajat olisivat olleet heikoilla puolustautuessaan abolitionistien vaateita vastaan. Orjanomistajat nimittäin vastasivat tasa-arvodiskurssin mukaisiin vaatimuksiin Raamatun, perinteisten kristillisten arvojen ja historian avulla. Heidän mukaansa Raamattu tuki orjuutta, sillä se ei missään kohdin tuominut orjuutta tai vaatinut sen lopettamista. Sen sijaan Raamatusta saattoi löytää useita mainintoja orjuudesta sekä siitä, miten orjanomistajat toivotettiin tervetulleiksi kristinuskoon. Historian avulla puolestaan orjuutta perusteltiin toteamalla, että orjuutta on ollut aina muinaisista kulttuureista saakka ja siksi orjuus tulisi nähdä ihmisille luonnollisena. Näkemyksen voi tiivistää usein käytettyyn perusteluun, jonka mukaan mustien koti oli Afrikassa, valkoisten Amerikassa.⁴⁴⁷ Orjanomistajat vetosivat usein esimerkiksi Kaitsemukseen orjuuden oikeuttajana: oli valkoisille annettu tehtävä hallita mustia, jotka eivät itse olisi olleet oman elämänsä vapaaseen hallintaan kykeneviä.⁴⁴⁸ Jopa jotkut mustat abolitionistit kannattivat kolonisaatiota historiaan vedoten. Esimerkiksi tummaihoisen H. Ford Douglass kysyi puheessaan

445 John B. Russwurm. Maryland Colonization Journal 1849. BAP, Microfilmed Edition, kela 6.

446 Ashworth 1995, 192-200.

447 Ashworth 1995, 210-212; Fredrickson 1972, 13-14; Hart 1968, 136-151; Kazanjian 2003, 89-138; Ropponen 2007, 66.

448 Speech by James McCune Smith, Delivered at the First Colord Presbyterian Church, New York 8.5.1855, 290-294. BAP, Vol. 4.

loppukesällä 1854 paljonpuhuvasti: ”*Is not the history of the world, the history of emigration?*”⁴⁴⁹”

Kolonisaatiomyönteiset näkemykset saivat 1850-luvulla lisää kannatusta. Esimerkiksi monet mustat kääntyivät kolonisaation kannalle Fugitive Slave Act'n, vuoden 1850 kompromissin, Dred Scottin tapauksen, jatkuvien äänioikeusparannusten kariutumisen ja jopa Setä-Tuomon tupa -teoksen kolonisaatiomyönteisen näkemyksen takia⁴⁵⁰. Näiden pettymyksiä tuottaneiden päätösten jälkeen he katsoivat, etteivät mustat ja valkoiset voisi koskaan elää sovussa Yhdysvalloissa. Tämän seurauksena useissa osavaltioissa, kuten Indianassa ja Ohiossa, alettiin jälleen kerätä rahoitusta erityisesti Liberiaan kohdistuvaa kolonisaatiota varten. Tällaiset hankkeet puolestaan ärsyttivät kolonisaatiota vastustaneita mustia abolitionisteja entisestään ja välit muuttuivat 1850-luvun lopulla entistä kireämmiksi. Silti mustat olivat valinneet ennemmin kuolevansa sorrettiina Amerikan maaperällä kuin muuttavansa heille vieraisiin kolonisaation kohteisiin.⁴⁵¹

Kolonisaation kannattajien argumenttien seurauksena abolitionistien piti puolustautua niitä vastaan myös ideologisella tasolla. Tämä saattoi tapahtua esimerkiksi Raamatun kultaiseen sääntöön vedoten⁴⁵². Ashworthin mukaan orjuudenkannattajien oli kuitenkin helppo kumota tämä argumentti, sillä Raamattu hyväksyi orjuuden, eikä kultainen sääntö siksi voinut koskea orjia. Toinen keino puolustautua orjuudenpuolustajien väitteiltä oli todeta, että Raamattu ei viitannut orjiin, vaan palvelijoihin. Tämän argumentin orjuudenpuolustajat kumosivat puolestaan osoittamalla, että Raamatussa palvelijat olivat myytävissä ja ostettavissa aivan kuten orjatkin.⁴⁵³

Varsinkin 1830-luvulla orjanomistajat olivat puolustaneet orjuutta myös näkemyksellä, jonka mukaan mustat olivat älyllisesti valkoisia vajavaisempia, mutta fyysisesti hyvin soveltuvia orjille tarkoitettuihin raskaisiin töihin⁴⁵⁴. Erityisesti tästä orjuutta puolustavasta argumentista johtuneet abolitionistien ja orjuudenpuolustajien väliset näkemuserot olivat johtaneet ideologisella tasolla niin kutsutun rasistisen egalitarismin syntyyn. Sen mukaan valkoiset olivat rodullisesti mustia parempia ja siksi orjuus tulisi sallia lailla. Egalitaristinen oppi perusteli orjuutta myös väittämällä, että

449 Speech of H. Ford Douglass. Emigration Convention at Cleveland, Ohio, 27.8.1854. BAP, Microfilmed Edition, kela 9, s. 47.

450 Setä-Tuomon tupa -teoksen kolonisaatiomyönteinen näkemys ei todellakaan jäänyt mustilta huomaamatta ja teos ärsytti monia mustia abolitionisteja. Kirjoittaja Harriet Beecher Stowea syytettiin jopa virheellisen tiedon antamisesta. Robert Purvis to Oliver Johnson 24.4.1852, 124-125. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 124-125.

451 Resolutions by a Meeting of New Bedford Blacks 16.2.1852, 113-114. BAP, Vol. 4; Blackburn 2011, 347; Greene 2007, 280-340; Kazanjian 2003, 98-99; Litwack 1961, 252-279; Ripley 1991b, 113; Stewart 1997, 124-125 ja 164-165.

452 ”Kaikki, mite te tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille”. Raamattu 1992, Matt. 7:12.

453 Ashworth 1995, 212-214; Greene 2007, 229-274.

454 Kaikista radikaaleimmissa kannanotoissa mustien nähtiin olevan jopa yhdistävä linkki ihmisen ja apinan välillä. Fredrickson 1972, 12-13; Hart 1968, 142-149.

orjuudessa ihmiset olivat keskenään tasa-arvoisempia kuin mustat ja valkoiset voisivat vapaassa yhteiskunnassa koskaan olla. On huomattava, että opin tasa-arvoisuus orjuudessa koski ainoastaan valkoisia. Racistisen egalitarismin oppien mukaan ajattelevat valkoiset ilmaisivat asian esimerkiksi seuraavasti: ”*In South all men are equal... of course, white men... negroes are not men, within the meaning of the Declaration [of Independence]*”.⁴⁵⁵ Racistinen egalitarismi ei siis ainoastaan vastustanut Raamatun oppia tasa-arvosta, vaan se myös hylkäsi mustien Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksesta johtamat tasa-arvodiskurssin mukaiset perustelut. Radikaaleimmillaan racistinen egalitarismi johti 1800-luvulla yleistyneisiin lääketieteeseen pohjautuviin selitysmalleihin, joiden mukaan mustilla oli luonnollinen taipumus orjuuteen⁴⁵⁶.

Orjuutta puolustanut William Harper oli jo vuonna 1837 kirjoittanut tekstin *Slavery in the Light of Social Ethics*. Tekstissään Harper oli todennut racistisen egalitarismin näkemyksen mukaisesti, että mustat olivat luonnostaan taipuvaisia orjuuteen ja fyysisesti soveltuvia ruumiillisesti raskaisiin töihin. Harper oli myös kumonnut sen, että kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia, toteamalla, että on mahdotonta todistaa yhdenkään ihmisen koskaan syntyneen tasa-arvoiseksi. Tasa-arvoisuus ei siis Harperin mukaan ollut synnynnäinen ominaisuus. Itsenäisyysjulistuksen usein siteerattua kohtaa, jossa todetaan kaikilla ihmisillä olevan oikeus elämään, vapauteen ja onnellisuuden tavoitteluun, Harper oli tulkinnut siten, että kaikilla ihmisillä on tasavertainen oikeus näihin Jumalan edessä, mutta ei valtion lakien edessä. Harper oli perustellut tulkintaansa toteamalla, että myös mustat ovat Jumalan luomia. Heitä ei kuitenkaan voinut tehdä lakien edessä oikeudellisesti tasavertaisiksi valkoisten kanssa, sillä he eivät olleet kykeneviä rationaaliseen ajatteluun.⁴⁵⁷ Harperin näkemykset tuntuvat kuvaavan varsin hyvin myös 1840- ja 1850-lukujen orjuudenpuolustajien ajattelutapaa.

Joskus orjuutta ja kolonisaatiota kannattaneet valkoiset saattoivat tuoda kantansa esille erittäin voimaperäisesti. Eräs merkittävimmistä Liberiaan kohdistuneen kolonisaation kannattajista oli Benjamin Coates. Hänen vuosien 1848 ja 1880 välisten kirjeidensä pohjalta toimitetussa teoksessa Coates yrittää moninaisin keinoin vakuutella muun muassa Frederick Douglassia kääntymään kolonisaation kannattajaksi. Hän syyttää Douglassia muun muassa siitä, ettei hän ole tehnyt mitään Liberiaan lähteneiden mustien hyväksi. Muutenkin Coates on sitä mieltä, että mustat tekisivät eniten hyvää omalle ja muiden mustien tulevaisuudelle muuttamalla Liberiaan. Coates kävi tiivistä kirjeenvaihtoa Liberian presidentti Robertsinkin kanssa sekä yritti muun muassa viedä puuvillan viljelystä Liberiaan ja rohkaista mustia amerikkalaisia muuttamaan maahan. Kolonisaation

455 Ashworth 1995, 216-217.

456 Stamp 1956, 88-91.

457 Harper 1968, 111-117.

vaikeuksien edessä myös Coates joutui myöntämään hankkeen olleen ainakin osittainen pettymys.⁴⁵⁸ Mustat abolitionistit tuomitsivat Coatesin näkemykset yksiselitteisen jyrkästi⁴⁵⁹.

Vaikka mustat olivat hyvin tietoisia kansallisuusaatteesta ja oman rotunsa oikeuksista, pystyttiin näitä aatteita käyttämään myös kolonisaation puolustamisen perusteluina. Niille harvoille mustille, jotka edelleen kannattivat kolonisaatiota, oikeus omaan itsenäiseen koloniaan ei nimittäin merkinnyt ainoastaan mahdollisuutta paeta poliittista sortoa, vaan se symboloi myös mustien rodullisen ja kansallisen itsetietoisuuden kasvua. Sen nojalla mustat muodostivat unelmia – joihin he myös aidosti uskoivat – omista valtioistaan.⁴⁶⁰ Tämä on täysin ymmärrettävää, sillä useimpien mustien olot Yhdysvalloissa olivat tasa-arvon toteutumisen kannalta suorastaan surkeat. Tästä huolimatta mustien mielipide oli yleisesti ottaen jyrkästi kolonisaatiiovastainen. Suurin osa kolonisaatiota kannattaneista mustista oli jo tähän mennessä muuttanut kolonoihin, kuten Liberiaan. Nekin mustat, jotka vielä 1850-luvulla edes jollain tasolla kannattivat kolonisaatiota, vaativat kolonisaatioiden olojen kehittämistä ehtona kolonisaation hyväksynnälle. Esimerkiksi J. W. C. Pennington vaati Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian tukea sekä uusien lähetysaarnajien lähettämistä Liberiaan. Koska tätä ei tapahtunut, Penningtonin katse kääntyi Karibianmerelle suuntautuvaan kolonisaatioon.⁴⁶¹

Yleisesti ottaen mustat siis tiedostivat yleismaailmallisen mielipiteen muuttuneen entistä ankarammaksi orjanomistajia kohtaan. Mustien abolitionistisen liikkeen johtohahmo Frederick Douglass kiteytti hyvin mustien abolitionistien ydinsanomana: *”I want the slave holder surrounded... I want him to feel that he has no sympathy in England, Scotland, or Ireland; that he has none in Canada, none in Mexico, none among the poor wild Indians; that the voice of civilized, aye, and savage world, is against him.”*⁴⁶² Kuten Douglassin adressista poimitusta katkelmasta voidaan havaita, oli mustien abolitionistien mielipide orjuutta ja siihen keskeisesti linkittyntä kolonisaatiota kohtaan muuttunut vielä radikaalimmaksi kuin 1830-luvulla.

Mustien tasa-arvodiskurssin mukaiset näkemykset olivat voimakkaasti ristiriitaisia valkoisten orjuudenpuolustajien näkemysten kanssa. Aina abolitionistien ja orjanomistajien suurista näkemyseroista johtuneet kiistat eivät jääneet pelkän kirjallisen ilmaisun tasolle, vaan ajoittain

458 Coates 2005, 57-154; Lapsansky-Werner & Bacon 2005, xi, 1-54 ja 57.

459 Delany 1855, 82-83.

460 Litwack 1961, 260; Moses 1998, xxxiii-xxxiv.

461 J. W. C. Pennington to George Whipple elokuu 1853, 119-121. BAP, Vol. 4; Ripley 1991a, 474.

462 American Slavery, American Religion, and the Free Church of Scotland: An Address delivered in London, England, 22.5.1846, 295. FDP, Ser. 1, Vol. 1.

syntyi varsin laajamittaisia orjakapinoita. Silti ei ole perusteltua väittää, että orjakapinat johtuivat suoranaisesti abolitionistien mielipiteistä. Ei nimittäin ole todisteita siitä, että abolitionistit olisivat osallistuneet laajamittaiseen orjien kapinointiin yllyttämiseen, vaikka tällaisiakin väitteitä esiintyi. Esimerkiksi Georgian osavaltio lupasi 5000 dollarin palkkion kenelle tahansa, joka toisi William Lloyd Garrisonin oikeuden eteen vastaamaan syytöksiin orjien kapinoinnin lietsomisesta⁴⁶³. Vaikka orjista iso osa oli lukutaidottomia, voidaan perustellusti todeta, että orjien kapinahalukkuuden taustalla piilivät abolitionistien näkemykset siitä, että Jumala oli luonut kaikki ihmiset tasa-arvoisiksi keskenään⁴⁶⁴.

Uskontoon pohjautuvat perustelut heijastuivat myös kolonisaation puolustajien näkemyksiin. Jo 1810-luvulla ACS:n perustajajäseniin kuulunut Robert Finley oli todennut vääräuskoisen Afrikan tarvitsevan kristittyjen apuja. Siksi mustien olisi hyvä lähteä sivistämään afrikkalaisia kristillisin opein. Finley oli jopa väittänyt, että Jumala oli antanut mustille esi-isiensä maassa elävien heimoveljiensä sivistämistehtävän.⁴⁶⁵ Mustien oli kuitenkin 1840- ja 1850-luvuilla helppo vastustaa Finleyn argumentteja, koska he olivat tässä vaiheessa jo täysin amerikkalaistuneita eivätkä tunteneet kuin korkeintaan uteliaisuutta esi-isiensä maanosaa kohtaan.

Sekä David Kazanjian että Peter Duignan ja Lewis H. Gann ovat osoittaneet, että mustille annettu afrikkalaisten sivistystehtävä ei ollut Jumalan antama käsky, vaan ennemmin valkoisten kolonisaation kannattajien juoni lähettää uhkaksi koetut vapaat mustat esi-isiensä maanosaan Afrikkaan. Toki valkoiset kristityt halusivat levittää uskoaan Afrikkaan. He eivät kuitenkaan itse olleet valmiita lähtemään kaukaiseen Liberiaan. Kolonisaation kannattajat väittivät rasistisen egalitarismin oppien mukaisesti, että Afrikan rannikko oli ”valkoisen miehen hauta”, jossa vain mustat pystyivät pärjäämään. Kolonisaation puolustajien voidaan katsoa systemaattisen toiston avulla onnistuneen tämän näkemyksen levittämisessä, sillä osa valkoisista kirkonmiehistä aidosti uskoi, että pelkästään mustat voisivat onnistua kristinuskon levittämisessä Afrikkaan. Liberiaan oli lähetetty 1820- ja 1830-luvuilla runsaasti lähetyssaarnaajia. He eivät kuitenkaan selviytyneet ankarissa oloissa, vaan kärsivät lukuisista sairauksista – usein henkensä menettäen. Tautien takia lähetyssaarnaajien toiminnasta vastannut American Board of Commissioners (ABC) päätti 1840-luvun alussa siirtää toimintaansa Liberiasta muualle läntiseen Afrikkaan.⁴⁶⁶

463 Out of Many 2012, 354-359.

464 Stewart 1997, 32-33.

465 Staudenraus 1961, 12-22.

466 Duignan & Gann 1984, 91-96; Kazanjian 2003, 122-123 ja 138.

Jos valkoisten joukossa oli edelleen melkoinen määrä kolonisaation kannattajia, niin kolonisaatiota puolustaneet mustat abolitionistit olivat harvassa. Poikkeuksiin tässä suhteessa lukeutui Michiganissa elänyt vapaa tummaihoisen Granville B. Blanks. Hän kirjoitti, että mustat ja valkoiset eivät yksinkertaisesti voisi elää sosiaalisesti tasa-arvoista elämää Yhdysvalloissa, sillä valkoisten asema mustien yläpuolella oli saanut kehittyä niin pitkän ajan kuluessa. Siksi kolonisaatio ennen kaikkea Liberiaan olisi luonteva ratkaisu ongelmaan. Blanks muodosti kantansa sekä tuhansien tummaihoisten Yhdysvalloista poismuuttaneiden mielipiteiden perusteella että matkusteltuaan eri puolilla Yhdysvaltoja. Matkoillaan hän nimittäin törmäsi jatkuviin ongelmiin ja suoranaiseen rasismiin.⁴⁶⁷ Blanks puolusti kolonisaatiota erityisesti tasa-arvodiskurssin mukaiseen näkemykseen vedoten todeten muun muassa seuraavasti: ”*In the first place it is my deliberate conviction that, with our present Constitution and prejudices, it is impracticable, not to say impossible, for the whites and blacks to live together, and upon terms of social and civil equality, under the same government.*”⁴⁶⁸

Mustien sivistämistehtävään pohjautuvan ajattelun lisäksi kolonisaationpuolustajat yrittivät oikeuttaa kolonisaation väittämällä, että vaikka Jumala oli tehnyt kaikki ihmiset samasta lihasta, se ei silti tarkoittanut, että heidän kaikkien tulisi elää samassa maassa ja sekoittua keskenään. Kolonisaatiota vastustaneet mustat eivät tietenkään hyväksyneet tätäkään uskuntoon pohjautuvaa näkemystä. Heidän mukaansa vapaita mustia ei saisi pakottaa muuttamaan minnekään vastoin tahtoaan, sillä Jumala ja Yhdysvaltain itsenäisyysjulistus takasivat ihmisten välisen tasa-arvon.⁴⁶⁹

Yhdysvaltojen valtion johto jatkoi 1840- ja 1850-luvuilla varovaista kantaansa orjuus- ja kolonisaatiokiistoissa⁴⁷⁰. Varovainen kanta on helposti ymmärrettävissä, sillä abolitionistisen liikkeen radikalisoitumisen ja orjuusinstituution kannatuksen heikentymisen myötä varsinkin 1850-luvulla tilanne oli tulenarka. Vuoden 1850 kompromissi oli jakanut kansakuntaa entistä selkeämmin kahteen leiriin. Presidentit halusivat vältellä aihetta, jotta se ei johtaisi Pohjoisen ja Etelän täydelliseen välirikoon tai aseelliseen yhteenottoon. Tällä ei siis ollut mitään tekemistä sen kanssa, nähtiinkö orjuus moraalisesti oikeana vai vääränä.⁴⁷¹ Silti orjanomistajat olivat aliarvioineet abolitionistien ja orjiensa voiman eivätkä uskoneet orjuusinstituution pikaiseen loppuun. Myöskään kolonisaatiosta vakavasti otettavana laajamittaisena ratkaisuna ei valtakunnan tason politiikassa

467 Granville B. Blanks to Editor, Syracuse Daily Journal 12.8.1852, 131-135. BAP, Vol. 4; Ripley 1991b, 131.

468 Granville B. Blanks to Editor, Syracuse Daily Journal 12.8.1852, 131-132. BAP, Vol. 4.

469 Foster 1953, 65-66; Wilentz 2005, 552.

470 Myös 1830-luvulla hallitus oli ollut kannoissaan hyvin varovainen. Bergeron 1987; Gara 1991; Peterson 1989; Ropponen 2007, 69; Smith 1988; Wilentz 2005, 409-412.

471 Smith 1988, 10-11 ja 18-19. Ks. myös Liite 2, Yhdysvaltojen kartta ja vuoden 1850 kompromissi.

enää 1850-luvulla keskusteltu.⁴⁷²

Koska kysymykset orjuudesta ja kolonisaatiosta olivat muuten esillä varsin usein, on ymmärrettävää, että mustat abolitionistit syyttivät valtion johtoa orjuusinstituution suosimisesta. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii valkoisen pohjoiscarolinalaisen orjuudenpuolustaja Hinton Rowan Helperin vuonna 1857 julkaiseman teoksen *The Impending Crisis of the South: How to Meet It* saama voimakas reaktio. Teoksessaan Helper tekee yksitoistakohtaisen listauksen siitä, miten mustien tulevan vapauttamisen jälkeen tulisi menetellä. Listassa kerrotaan muun muassa vapautettujen mustien lähettämisestä Afrikkaan. Ymmärrettävästi mustat abolitionistit tyrmäsivät Helperin ehdotuksen ehdottomasti.⁴⁷³

Kaiken kaikkiaan tasa-arvodiskurssiin vetoavat mielipiteet olivat 1840-luvulta lähtien mustien abolitionistien yleisin syy vastustaa kolonisaatiota. Tällaiset mielipiteet hieman yleistyivät 1850-luvulla, kun kolonisaatiokysymystä ryhdyttiin jälleen pohtimaan entistä vakavammin⁴⁷⁴. Tasa-arvodiskurssin mukaiset mielipiteet ovat havaittavissa lähes jokaisesta mustien abolitionistien kolonisaatiota sivuavasta kirjoituksesta. Jopa ne harvat mustat abolitionistit, jotka kannattivat kolonisaatiota, oikeuttivat sen lähinnä siksi, että heidän mielestään mustien ja valkoisten tasa-arvoinen yhteiselo Yhdysvalloissa oli epärealistista. Myös edellä olevasta Granville B. Blanksin lainauksesta on havaittavissa, että hänen tosiasiallinen syynsä puolustaa kolonisaatiota ei ollut niinkään tasa-arvon kieltäminen, vaan mustien ja valkoisten rinnakkaiselon silkka mahdottomuus.

Huolimatta siitä, että mustien ja valkoisten kiistat orjuuden lopettamisesta eivät mustien kirjoituksissa tule 1840- ja 1850-luvuilla suoraan ilmi ainakaan kolonisaation vastustamisen syinä, heijastui keskustelu orjuudenpuolustajien ja abolitionistien välisestä Raamatun tulkinnoista myös mustien abolitionistien näkemyksiin kolonisaatiosta. Samalla nämä kiistat osaltaan vahvistivat tasa-arvodiskurssin mukaisia ajattelutapoja. Mustat olivat jo kuitenkin aidosti omaksuneet abolitionisteille tyypillisen näkemyksen Raamattuun ja itsenäisyysjulistukseen pohjautuvasta tasa-arvosta. Tämän vuoksi he olivat kärkkäitä tuomaan esille myös sen, että kolonisaatiota piti vastustaa orjuuden vastaisena hankkeena ja tasa-arvokysymyksenä⁴⁷⁵. Vaikka orjanomistajien vasta-

472 Osoituksena kolonisaatiokysymyksen häipymisestä taka-alalle on se, että orjuutta vuonna 2007 ilmestyneessä kattavassa teoksessaan *Slavery, Capitalism and the Politics in Antebellum Republic* tutkinut John Ashworth ei mainitse kolonisaatiota ollenkaan. Ashworth 2007, 1-12 ja 17-35; Gara 1991; Smith 1988.

473 Wilentz 2005, 552 ja 731-733.

474 Blackett 1986, 22-26; Greene 2007, 280-340; Litwack 1961, 252-279; Ripley 1991b, 116; Stewart 1997, 191-192; Wilentz 2005, 552-553.

475 Litwack 1961, 252-279.

argumentit edelleen herättivät ainoastaan lisää vihaa mustissa abolitionisteissa, he eivät enää ottaneet tähän ongelmaan kantaa yhtä usein kuin 1830-luvulla, jolloin keskustelu kolonisaatiosta oli ollut kaikista voimakkaimmillaan⁴⁷⁶. Osaltaan tähän vaikutti varmasti myös mustien abolitionistisen liikkeen 1840- ja 1850-lukujen sekava tila.

5.4. Kirkko tasa-arvon puolestapuhujana

Lehdistön, mustien omien järjestöjen ja uutena äänitorvena mukaan tulleiden poliittisten puolueiden ohella neljäs ja todella perinteinen mustien oikeuksien esiintuoja oli kirkko. Koska kirkon ensisijainen tehtävä oli julistaa Jumalan sanaa ja Raamattua, oli loogista, että kirkon kautta mustat ylläpitivät ennen kaikkea tasa-arvodiskurssia. Mustien omien kirkkojen synty oli varsin uusi ilmiö, sillä mustat saattoivat perustaa omia seurakuntiaan vasta siinä vaiheessa, kun vapaita mustia oli riittävästi, ja he olivat jollain tavalla jo organisoituneet. Tämä tapahtui 1800-luvun alussa, jolloin havaittiin myös se, miten vähän valkoisten kirkot olivat auttaneet mustia orjuudenvastaisessa taistelussa.⁴⁷⁷ Kirkkojen voidaan nähdä olleen mustille luonnollinen paikka organisoitua, sillä mustat olivat jo orjuudessa eläessään omaksuneet kristinuskon ja siten tehneet selkeän välirikon myös afrikkalaisen taustansa kanssa⁴⁷⁸.

Mustien omien seurakuntien merkittävänä taustavoimana oli vuodesta 1835 lähtien toiminut *American Moral Reform Society* (AMRS). Kyseessä oli järjestö, jonka ensisijaisena tehtävänä oli abolitionistisen ideologian ja tunteisiin vetoavan sanoman levittämisen tehostaminen. Järjestö lähetti myös runsaasti orjuudenvastaisia vetoamuksia kongressille sekä vaali raittiusaatetta, levitti uskontoa ja antoi koulutusta mustille.⁴⁷⁹ AMRS:n toiminta hiipui kuitenkin 1840-luvulle tultaessa mustien abolitionistien Garrisonin ja Douglassin kannattajiin jakaantumisen seurauksena⁴⁸⁰.

Suurin osa mustien omista kirkoista sijoittui 1800-luvun alkupuolella jo olemassa olevien kirkkojen alaisuuteen. Merkittävimmät kirkot, joissa mustat saivat jalansijaa, olivat metodistikirkko ja protestanttinen kirkko. Mustien uskonnollisen liikkeen toimintaa leimasi aina 1840-luvun alkupuolelle saakka voimakas kahtiajako kahden johtohenkilön, mustien metodistikirkon perustaja Richard Allenin ja mustien protestanttisen kirkon perustaja Absalom Jonesin, ja heidän

476 Ropponen 2007, 70 ja 76-79.

477 Berlin 1998, 228-233; Frazier 1976, 26-68; Jordan 1968, 362.

478 Frazier 1976, 9-11; Goodman 1998, 9-10.

479 Ripley 1991a, 10-18 ja 151-152.

480 Litwack 1961, 238-239.

kannattajiensa välillä⁴⁸¹. Kahtiajaosta huolimatta varsinkin Allenin vuonna 1816 perustama *African Methodist Episcopal Church* oli merkittävä mielipidevaikuttaja jopa valtakunnallisesti.⁴⁸² Alusta alkaen tämä mustien metodistikirkko (*Bethel Methodists* eli AME) oli vastustanut Liberian kolonoihin muuttamista. Syynä tähän oli se, että mustat metodistit pitivät kolonisaatiota rassistisena ja uskonnonvastaisena yrityksenä siirtää mustat pois Amerikasta vastoin heidän tahtoaan. Allen perusteli kirkkonsa hyväksymää kantaa myös Jumalalta peräisin olevalla tasa-arvolla ja sillä, että Yhdysvallat oli mustien kotimaa.⁴⁸³ Useisiin itärannikon kaupunkeihin levinneen mustien metodistikirkon ja protestanttisen kirkon lisäksi myös sionistikirkko (*Zion Methodists* eli AMEZ) ja varsinkin baptistikirkko saavuttivat mustien suuren suosion 1800-luvun alussa⁴⁸⁴.

Koska mustien kirkot syntyivät lähes poikkeuksetta valkoisten kirkkojen yhteyteen, on tärkeää pohtia mustien ja valkoisten välisiä suhteita kirkkojen toiminnassa. Mustien kohtelu kirkoissa oli 1800-luvun alkuvuosiin saakka ollut huonoa. Mustien alempi status nousi ongelmaksi, kun metodistit ja baptistit alkoivat hyväksyä mustia kirkkojensa täysivaltaisiksi jäseniksi⁴⁸⁵. Samaan aikaan myös vapaiden mustien määrä alkoi kasvaa selvästi. Tämä antoi lisää pontta rotujen välisen tasa-arvon puolestapuhujille, jotka näkivät orjuuden ja vapaiden mustien huonon kohtelun olevan ristiriidassa Jumalan lakien kanssa. Myös mustat naisabolitionistit olivat tässä kirkkojen kautta tapahtuvassa tasa-arvoon vetoavassa keskustelussa vapaaehtoisesti mukana⁴⁸⁶. On muistettava, että kysymys mustien asemasta kirkkojen toiminnassa koski ainoastaan Pohjoisvaltioita.⁴⁸⁷

Quarlesin mukaan on havaittavissa kaksi merkittävää syytä siihen, miksi mustat alkoivat perustaa omia kirkkojaan erilleen valkoisten kirkoista. Ensinnäkin mustat halusivat näin todistaa sen, että he pystyivät itse päättämään omista asioistaan ja olla juuri sellaisia kuin he itse tunsivat olevansa. Toiseksi mustien ja valkoisten välillä esiintyi erimielisyyksiä joissakin yhteiskunnallisissa kysymyksissä ja toimintatavoissa. Varsinkin 1840-luvulle tultaessa mustat katsoivat valkoisten suosivan liikaa kolonisaatiota Afrikkaan. Lisäksi monissa kirkoissa oli alettu erotella mustia ja valkoisia toisistaan. Muutenkin suhtautuminen mustiin oli muuttunut entistä epäluuloisemmaksi.

481 Aiemmin Allen ja Jones olivat tehneet tiivistä yhteistyötä muun muassa Free African Society -nimisessä yhdistyksessä, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli kerätä rahaa kirkkojen toiminnan hyväksi. Frazier 1976, 32-33; Litwack 1961, 191-195.

482 Frazier 1976, 33; Jordan 1968, 422-423.

483 Frazier 1976, 32-33; Quarles 1969, 3-5 ja 68-69; Raboteau 1988, 1-18.

484 Näiden kirkkojen toimintaa 1800-luvun alusta 1830-luvulle olen käsitellyt tarkemmin aiemmassa pro gradu -tutkielmassani. Lisää tietoa aiheeseen tarjoavat myös muun muassa E. Franklin Frazier ja Benjamin Quarles. Frazier 1976, 28-34; Quarles 1969, 10 ja 68-69; Ropponen 2007, 72-74.

485 Quarles 1969, 10.

486 Yee 1987, 201-204 ja 310-311.

487 Frazier 1976, 28-33; Ropponen 2007, 73.

Yleisesti ottaen varsinkin auttamisenhalua ja sääliä mustia kohtaan tunteneista kveekareista ja naisista⁴⁸⁸ löytyi enemmän myötätuntoa ja ymmärtäväisyyttä.⁴⁸⁹

Mustien abolitionistisen liikkeen hajanaisuus näkyi mustien kirkkojen toiminnassa 1840- ja 1850-luvuilla. Sekavasta tilanteesta huolimatta mustien kirkot jatkoivat sinnikkäästi orjuuden- ja kolonisaationvastaista toimintaansa sekä pyrkivät eroon valkoisten kirkkojen vaikutuspiiristä entistä selkeämmin. Kirkkojen kautta yritettiin jopa kerätä rahaa maanalaisen rautatien toiminnan ylläpitämiseksi⁴⁹⁰. Valkoisten kirkkojen vaikutusvallasta eroon pääseminen ei kuitenkaan ollut aina helppoa. Esimerkiksi mustien kannalta merkityksellisestä metodistikirkosta mustien ero tapahtui lopullisesti vasta sisällissodan jälkeen vuonna 1870.⁴⁹¹

Mustat vaativat 1840-luvulla entistä selkeämmin orjuuden vastustamista mukaan kirkkojen agendaan. Tämän seurauksena vuonna 1846 perustettiin neljän pienemmän organisaation pohjalta *American Missionary Association* (AMA). Sen ohella, että uusi uskonnollinen organisaatio keskittyi lähetyssaarnaamiseen, kuten kristityn gospelin viemiseen Afrikkaan, järjestö oli myös avoimesti orjuudenvastainen. AMA:an ei hyväksytty esimerkiksi orjanomistajia, sen sijaan mustia otettiin mukaan. Muutamat heistä, kuten Samuel E. Cornish, toimivatkin merkittävässä tehtävässä järjestön kotimaan toiminnassa kuten kouluissa.⁴⁹²

Mustien kasvava määrä ja naisten merkittävä rooli valkoisten kirkoissa aiheutti ymmärrettävästi huolta monissa uskovaisissa valkoisissa. Valkoisten kirkkojen mukaan tämä ei kuitenkaan ollut ongelma, koska mustat ja valkoiset oli yleensä kirkoissa eroteltu omiin sektoreihinsa, eikä heidän välistä kanssakäymistään juuri ollut. Tätä segregaatiota valkoiset perustelivat tasa-arvodiskurssin mukaisesti mustien sosiaalisella alempiarvoisuudella. Suurin osa mustista abolitionisteista tietenkin vastusti segregaatiota ja vaati mustien eroa valkoisten kirkoista. Osa puolestaan vetosi siihen, että tasa-arvoisessa Yhdysvalloissa kaikkien ihmisten tulisi kuulua samaan kirkkoon ihonväristä riippumatta.⁴⁹³

Vaikka mustien kirkot halusivat yleensä pysyä erossa entistä tiukemmin voimakeinoja vaatineesta

488 Muun muassa Sarah M. Douglass ja Grimkén siskokset auttoivat mustia suuresti. Heidän myötävaikutuksellaan oli 1830-luvulla perustettu monta mustille köyhänapua toimittanutta järjestöä. Englannin kielessä tästä liikkeestä puhutaan nimellä "Free produce movement". Quarles 1969, 73-76.

489 Litwack 1961, 204-206; Quarles 1969, 69-74; Ropponen 2007, 73.

490 Ripley 1991b, 346.

491 Frazier 1976, 34; Quarles 1969, 68-69; Ripley 1991b, 346.

492 Quarles 1969, 76-80.

493 Litwack 1961, 198-200 ja 208-213; Yee 1987, 263-270.

abolitionismista, radikalisoituminen heijastui osittain myös mustien kirkolliseen toimintaan. Yleisimmin tämä näkyi uskonnollisten, kirkon yhteydessä tiiviisti toimineiden mustien pelkona anarkismia kohtaan sekä siinä, miten kirkot reagoivat lisääntyneeseen radikalismiin. Kirkot eivät yrittäneetkään pistää ”kovaa kovaa vasten”, vaan ainoastaan saada aikaan yhteiskunnallisen järjestyksen. Lewis Perry on todennut, että Yhdysvaltojen erona Eurooppaan oli se, että Yhdysvalloissa ei ollut samanlaista perinnettä voimakkaisiin auktoriteetteihin joita totella. Sen seurauksena syntyi ongelma vapaaehtoisen toiminnan ja sosiaalisen kontrollin yhteensovittamisen välille. Eri evankeliset liikkeet yrittivät luonnollisesti astua tähän tyhjiöön ja edustaa auktoriteettia mustien elämässä. Joskus kirkot saattoivat jopa suositella mustille kolonisaatiota ja joissakin tilanteissa vastustaa sitä.⁴⁹⁴ Vähäisten auktoriteettien ja suurten vapauksien maassa kirkon rooli oli siis ymmärrettävästi suuri.

Yleisesti ottaen mustien kirkot eivät kuitenkaan 1840- ja 1850-luvuilla olleet toiminnassaan kovinkaan radikaaleja, vaikka ne vilpittömästi vastustivatkin orjuutta ja kolonisaatiota. Kovin usein tämä vastustus jäikin muodollisten julistusten tasolle. Jotkut mustat kirkot, kuten Rochesterin AMEZ, sentään toimivat maanalaisen rautatien asemina.⁴⁹⁵ Yleensä mustien kirkot toimivat kuitenkin, ainakin virallisesti, erillään aikakauden tärkeimmistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Litwackin mukaan tämä johtui katkeruudesta siihen, etteivät poliittiset päättäjät saaneet juuri parannettua mustien asemaa.⁴⁹⁶

Huolimatta siitä, että mustat olivat sisällissotaa edeltäneinä vuosikymmeninä syvästi uskonnollisia, uskonnon merkitys vähentyi jatkuvasti 1840- ja 1850-luvuilla. Osaltaan kehitykseen vaikutti vapaiden mustien määrän kasvu. Sen myötä mustien osuus Pohjoisen kaupungeissa, joissa sekularisoituneiden markkinavoimien ohjailemat arvot olivat kasvattaneet suosiotaan muuta maata selkeämmin, oli koko ajan lisääntynyt⁴⁹⁷. Myös mustien yhteiskunnallinen status alkoi vähitellen muuttua, kun yhä useammat valkoisen alkoivat nähdä mustat entistä tasavertaisempina yhteiskunnan jäseninä. Tämä sai mustat hylkäämään heidän perinteisen minäkuvansa uskonnosta tasa-arvoa hakevina ihmisinä.⁴⁹⁸ Silti mustat abolitionistit näkivät uskonnon edelleen voimavarana ja halusivat ruokkia varsinkin orjuudessa eläneiden mustien uskonnollisuutta ja siinä ohessa lisätä

494 Perry 1995, 33-41.

495 Quarles 1969, 81-84.

496 Litwack 1961, 190.

497 Vaikka vapaita mustia muutti Pohjoisen kaupunkiin joka vuosi noin 23 000, ei heidän suhteellinen osuutensa lisääntynyt kovin voimakkaasti, sillä myös valkoisen väestön määrä Pohjoisvaltioissa kasvoi jatkuvasti. Esimerkiksi Uuden-Englannin alueella kaupunkiväestön osuus nousi vuosien 1810 ja 1850 välisenä aikana 10,1 prosentista 28,2 prosenttiin. Ks. taulukko 5 (s. 37). Ashworth 1995, 101; Foster 1953, 58.

498 Frazier 1976, 54-55.

lukutaitoa. Frederick Douglass ilmaisi tämän selkeästi: ”*I wish to make a single remark futher about giving the Bible to slaves*⁴⁹⁹”.

Vaikka kirkkojen rooli mustien elämässä oli suuri, mustat eivät täysin onnistuneet hyödyntämään kirkkojensa suurta potentiaalia. Litwackin mukaan tähän oli syynä erityisesti kirkkojen johtohenkilöiden kanta siitä, että kirkon tärkein tehtävä oli uskonnollisten tarpeiden tyydyttäminen eikä sosiaalisen tai poliittisen roolin ottaminen. Lisäksi mustien kirkollinen toiminta oli 1830-luvun tapaan yhä seuraavien vuosikymmenten aikana varsin kaottista, eikä sillä ollut omaa tehokasta kattojärjestöä. Sekä Litwackin että Rippleyn mukaan AMRS oli satunnaisista vaikuttamisyrityksistään⁵⁰⁰ huolimatta ainakin osittain epäonnistunut tavoitteissaan. Ripley jopa väittää vuonna 1841 lakkautetun AMRS:n olleen eräänlainen käännteentekijä abolitionistisen liikkeen historiassa, sillä AMRS:n tavoitteiden epäonnistumisen myötä mustien orjuudenvastainen liike ajautui entistä pahemmin sisäisiin ristiriitoihin.⁵⁰¹

Mustien abolitionistisen liikkeen hajanaisuuden takia kirkkojen toimintaa syytettiin usein voimattomaksi. Kirkkojen merkitys oli suuri ennen kaikkea mustien suuren uskonnollisuuden vuoksi. Vaikka mustien kirkot eivät pystyneet kovinkaan tehokkaasti tuomaan esille mustien tasa-arvodiskurssin mukaisia näkemyksiä, voidaan oikeutetusti todeta, että kirkko oli vielä vuosien 1840 ja 1857 välisenä ajanjaksona yksi tärkeimmistä kanavista, jonka kautta mustat saattoivat tuoda julki omia mielipiteitään. Kirkko vain toimi varsin maltillisesti eikä lähtenyt mukaan mustien abolitionistien toiminnan radikalisoitumiseen. Kirkkojen kautta esiin nostetut kolonisaatiovastaiset kannanotot edustivat hyvin selkeästi tasa-arvodiskurssia, kuten seuraavasta mustien metodistikirkon kautta esiin tuodusta kannanotosta on tulkittavissa: ”*We have entire confidence in the promises of God to deliver the oppressed nations on earth from the thralldom of sin and slavery, and to establish righteousness and truth, life and liberty, to all the human race.*⁵⁰²”

499 Too much religion, too little humanity: An Address delivered in New York, New York, 9.5.1849, 187. FDP, Ser. 1, Vol. 2.

500 AMRS oli ottanut mustien tasa-arvon puolesta vahvasti kantaa esimerkiksi vuoden 1836 vuosikokouksessaan. Ropponen 2007, 75.

501 Litwack 1961, 190-191 ja 195-196; Ripley 1991a, 151-152; Ripley 1991b, 195; Ropponen 2007, 74.

502 Report by the Committee on Slavery of the New England Conference of the African Methodist Episcopal Church 26.1.1854, 196. BAP, Vol. 4.

6. Johtopäätökset

Mustien abolitionistinen liike oli 1830-luvulla ollut yhtenäisempi kuin koskaan. Seuraavan vajaan kahden vuosikymmenen ajanjaksona liikkeen yhtenäisyys oli kuitenkin enää vain kaukainen muisto, sillä jo vuonna 1840 liike oli jakautunut kahtia. Kahtiajaon syynä eivät olleet ne tekijät, jotka olivat vielä edellisellä vuosikymmenellä parhaiten heijastelleet mustien abolitionistien yhtenäisyyttä. Mustat nimittäin olivat edelleen yhtenäisiä sekä taustoiltaan että uskonnoltaan. Mustien abolitionistien taustojen yhtenäisyys ilmeni erityisesti syntyperän kautta, sillä mustat abolitionistit olivat lähes kaikki Yhdysvalloissa syntyneitä ja vapaita – yleensä vielä syntymästään lähtien. Tämä on luonnollista, sillä orjuudesta oli yhä vaikea nousta esille. ”Isiensä työtä” jatkaneiden mustien oli helppo omaksua myös kolonisaatiovastaiset aatteet. Mustien abolitionistien uskonnon yhtäläisyys puolestaan näkyi toistuvana vetoamisena Jumalaan ja Raamattuun.

Kolmas 1830-luvun yhtenäisyyden kannalta olennainen tekijä eli mustien suhde valkoisiin abolitionisteihin oli kuitenkin muuttunut. Vuoden 1840 välirikko oli johtanut mustien abolitionistisen liikkeen jakaantumiseen. Osa mustista abolitionisteista kannatti edelleen liikkeen perinteisiä toimintatapoja, kuten adressien ja mielipidekirjoitusten sekä kannanottojen kautta tapahtuvaa mielipidevaikuttamista. Tämä valkoihoisen William Lloyd Garrisonin johdolla toiminut ryhmä kannatti myös orjuuden välitöntä lakkauttamista. Suurin osa mustista koki nämä vanhat vaikuttamisen tavat toimimattomiksi ja kannatti mustien näkyvää osallistumista politiikkaan. Tätä ryhmää johti entinen orja Frederick Douglass. Osalle taas nämäkään tavat eivät riittäneet, vaan he kannattivat mustien ryhtymistä radikaalimpaan toimintaan kuten kapinoihin ja tarvittaessa jopa aseellisiin yhteenottoihin. Jakaantuminen muutti myös mustien ja valkoisten abolitionistien välejä, sillä osa kannatti valkoihoisen William Lloyd Garrisonin toimintatapaa eli perinteistä mielipidevaikuttamista ja korkeintaan hieman aiempaa radikaalimpia toimia. Osa mustista sen sijaan halusi tehdä täydellisen välirikon valkoisten kanssa ja ajaa asiaansa itsenäisesti. Yleensä mustat kuitenkin edelleen luottivat valkoisten abolitionistien tukeen.

Mustien abolitionistien tärkeimmät vaikutuskanavat mielipiteiden esiintuonnin ja kolonisaatiovastaisten diskurssien esiintuonnin kannalta olivat yhä lehdistö, kirkko ja erilaiset orjuudenvastaiset järjestöt sekä 1830-lukuun verrattuna uudeksi keskeiseksi kanavaksi nousseet poliittiset puolueet. Musta lehdistö jatkoi aiempien vuosikymmenten tapaan sitä traditiota, jonka kautta mustat olivat tottuneet vastustamaan valkoihoisia orjuuden ja kolonisaation puolustajia. Kirkon merkitys oli luonnollisesti tärkeä mustille abolitionisteille, sillä mustat olivat edelleen varsin

uskonnollisia. Lisäksi vapaat mustat, joiden määrä oli koko ajan lisääntynyt, olivat perustaneet uusia mustien omia kirkkoja. Niiden kautta mustat saattoivat myös 1840- ja 1850-luvuilla helposti puolustaa Raamatun sanomaa tasa-arvosta ja siksi vastustaa myös kolonisaatiota. Toisaalta mustien kirkot sanoutuivat irti poliittisesta abolitionismista ja siksi kirkon merkitys abolitionistien kannalta pieneni hiukan. Mustat olivat yhä aktiivisia myös erilaisissa järjestöissä, jotka keskittyivät usein nimenomaan orjuuden ja siten myös kolonisaation vastustamiseen. Selkeimmin mustien kolonisaation vastustaminen ilmeni, järjestön jakautumisesta huolimatta, American Anti-Slavery Society toiminnassa.

Koska mustien abolitionistinen liike muuttui entistä yhteiskunnallisemmaksi 1840-luvun alusta lähtien, on luonnollista, että poliittisista puolueista tuli uusi mustien abolitionistien kannalta tärkeä vaikutuskanava. Varsinkin the Liberty Party ja Free Soil Party nousivat valtakunnallisesti merkittäviksi puolueiksi. Silti näiden kannatus jäi melko vaatimattomaksi, eikä puolueiden toiminta johtanut mustien kannalta merkittäviin muutoksiin. Osaltaan tähän vaikuttivat varmasti mustien keskenään eriävät mielipiteet toimintatavoista. Tämä johti varsin kirjavaan toimintaan myös puoluepolitiikassa. Vaikka mustat eivät puolueidensa kautta saavuttaneet merkittäviä parannuksia asemaansa, oli puolueiden kasvanut näkyvyys osaltaan mustien itsetuntoa ja uskoa parempaan lisännyt tekijä.

Ominaista mustien kolonisaatiovastaiselle toiminnalle oli yhä, 1830-luvun tapaan, naisten suuri rooli toiminnassa. Naiset kirjoittivat hyvin aktiivisesti orjuudenvastaisiin lehtiin. Lisäksi he perustivat omia abolitionistisia järjestöjään sekä olivat mukana järjestötoiminnassa yleisesti. Naiset pitivät orjuutta ja kolonisaatiota vääränä erityisesti moraalisisista syistä. Tässä suhteessa naiset olivat ehkä mustia miesabolitionistejakin jyrkempiä ja yhtenäisempiä. Tämä näkyy selkeästi mustien naisabolitionistien kirjoituksissa, jotka tosin eivät yleensä johtaneet suuriin muutoksiin.

Huolimatta siitä, että mustien abolitionistinen liike oli vuonna 1840 jakautunut kahtia, oli mustien kolonisaatiota koskenut kanta edelleen varsin yhtenäinen. Mustat abolitionistit vastustivat kolonisaatiota varsin yksimielisesti. Kannan yhtäläisyyttä ei suuremmin heilautellut edes se, että Liberian rinnalle kolonisaation vaihtoehtoisiksi kohteiksi nostettiin uusia alueita muun muassa Karibianmeren saarilta. Kolonisaatiovastaisista perusteluista ylitse muiden nousivat samat kolme syytä kuin 1830-luvulla eli Yhdysvaltojen pitäminen kotimaana, vetoaminen kolonisaatiokohteiden kaukaiseen sijaintiin ja huonoihin oloihin sekä vetoaminen tasa-arvoon.

Mustat näkivät Yhdysvallat ainoana kotimaanaan eivätkä siksi halunneet muuttaa kaukaiseen Liberiaan. Tämä tuntui olevan mustille niin itsestään selvä asia, ettei sitä usein tarvinnut erikseen korostaa. Silti tämä paistaa selvästi läpi mustien kirjoituksista. Perustelu tuntuu hyvin oikeutetulta, sillä lähes poikkeuksetta 1840- ja 1850-lukujen mustat abolitionistit olivat Amerikassa syntyneitä. Lisäksi he puhuivat äidinkielenään englantia, heillä oli amerikkalaiset nimet ja he olivat omaksuneet amerikkalaisen kulttuurin tärkeimmät piirteet. Mustien abolitionistien amerikkalaisuus heijastuu todella selkeästi heidän Yhdysvallat kotimaana -diskurssin mukaisissa kirjoituksissaan.

Kolonisaatiokohteiden huonot olot -diskurssista nousee puolestaan esiin puhetapoja, joissa muuttoa Liberiaan ja muihin kolonisaatiokohteisiin vastustettiin huonojen olosuhteiden takia. Liberia nähtiin 1830-luvun tapaan pakanallisena maana, jossa kristityn ei ollut hyvä elää. Lisäksi Liberiaa vaivasi epäinhimillinen ilmasto ja maan asukkaita jatkuvasti tappaneet taudit. Samankaltaisia ongelmia oli myös vaihtoehtoisissa kolonisaatiokohteissa. Toisaalta kolonisaatiolla oli edelleen, sekä mustissa että valkoisissa, myös omat kannattajansa. Kolonisaatiota puolustaneet mustat abolitionistit antoivat kolonisaation kohteista täysin vastakohtaisen kuvan. Esimerkiksi Liberian he kertoivat olleen maa, jossa maanviljelys kukoisti ja elämä oli muutenkin mallillaan. Näiden toisistaan täysin poikkeavien kantojen välillä on mahdotonta luoda absoluuttista totuutta siitä, miten asiat todellisuudessa olivat. Siksi tärkeintä on ymmärtää, että molempien ryhmien näkemykset olivat vahvasti omien tarkoituksien muokkaamia. Kanadassa ja Pohjoisvaltioissa olot olivat paremmin, mutta niihin muuton kohdalla ei ollut kyse varsinaisesta kolonisaatiosta.

Luultavasti mustien abolitionistien eniten käyttämän kolonisaatiiovastaisen diskurssin eli tasa-arvodiskurssin mukaan rotujen välinen tasa-arvo pohjautuu ennen kaikkea Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistukseen ja Raamatun sanomaan. Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistusta mustat abolitionistit tulkitsivat siten, että sen nähtiin julistavan kaikkien maan kansalaisten olevan keskenään tasa-arvoisia. Raamatun sanomaa he tulkitsivat lähes samoin: sen mukaan Jumala on luonut kaikki ihmiset keskenään tasa-arvoisiksi. Tasa-arvodiskurssin mukaisessa ajattelutavassa kolonisaatio nähtiin, 1830-luvun tapaan, epäoikeudenmukaisena yrityksenä siirtää mustat pois Yhdysvalloista vastoin heidän omaa tahtoaan. Mustien abolitionistien tasa-arvodiskurssin mukaisiin kirjoituksiin sisältyy paljon varsin kärkkäitä tekstejä, joissa mustat ilmaisivat suoranaista vihaa kolonisaatiota ja sen kannattajia kohtaan. Mustien hyvin perustellut tulkinnat ovat 1840- ja 1850-lukujen ideologisesta ja yhteiskunnallisesta kontekstista katsottuna selkeästi ymmärrettäviä: yleismaailmallisesti lisääntynyt orjuudenvastainen ajattelu sai mustat vaatimaan tasa-arvon nimissä orjuuden lopettamista ja kolonisaatiovaihtoehdon täydellistä unohtamista.

Työni diskurssien vertaileminen ja niiden asettaminen tärkeysjärjestykseen esimerkiksi käytön yleisyyden mukaan on hyödytöntä, koska löytämistäni diskursseista kaikki näkyivät varsin yleisesti mustien abolitionistien puhetavoissa 1840- ja 1850-luvuilla. Hieman yleistäen voidaan todeta, että kolonisaatiokohteiden huonot olot diskurssi jää Yhdysvallat kotimaana -diskurssia ja varsinkin tasa-arvodiskurssia pienempään rooliin. Osittain tätä selittää vähäinen tietous Liberian ja muiden kolonisaatiokohteiden oloista. Kuitenkin selkeästi enemmän asiaa selittävänä tekijänä toimii se, että uskovaisten Amerikassa syntyneiden mustien oli huomattavasti luonnollisempaa ja helpompaa löytää kolonisaatiovastaisia perusteluja Raamattuun pohjautuvasta tasa-arvosta sekä siteestä omaan kotimaahansa, jossa he olivat koko elämänsä viettäneet. Usein kaikki työni diskurssit esiintyvät sujuvasti rinnakkain, kuten Frederick Douglass mustien kannan kolonisaation suhteen tiivisti:

"[...]born upon American soil; accustomed to the American climate; speaking the same language as the white Americans; and believing in the same religion. By what method can such a people induced to abandon all that is vernacular; and go to a country, as much foreign to them as [to] any other citizen of the United States?"⁵⁰³

On muistettava, että tutkimuksessani esiintyvät kolme diskurssia ovat ainoastaan kolme tärkeintä ja yleisimmin käytettyä puhetapaa, jotka heijastavat mustien kolonisaation vastustamisen syitä. Mustien abolitionistien teksteistä on mahdollista löytää myös muita diskursseja. Esimerkiksi amerikkalaisen yhteiskunnan muuttuminen entistä maallistuneemmaksi oli varmasti totta ja osaltaan vaikutti mustien abolitionistien kolonisaatiota koskeviin mielipiteisiin. Tämän kaltainen diskurssi on kuitenkin löydettävissä mustien teksteistä ainoastaan ”rivien välistä” tulkitsemalla. Työni diskurssien ulkopuolelle jäävät kolonisaatiovastaiset argumentit ovatkin harvinaisempia ja sisällytettävissä työni diskursseihin. Esimerkiksi jotkut mustat abolitionistit käyttivät perustelua, jonka mukaan kolonisaatio olisi turvannut orjuuden elinvoimaisuuteen. Tämä argumentti vastusti kolonisaatiota siitä syystä, että tällaisessa menettelyssä yritettiin siirtää Yhdysvalloista pois ainoastaan vapaat mustat. Tämän argumentin voi kuitenkin sisällyttää tasa-arvodiskurssiin, sillä tällainen menettely ei pohjautunut mustien vapaaehtoisuuteen eikä siksi ollut tasa-arvon näkökulmasta oikein. Vaikka työni diskurssit ovat melko itsenäisiä, niitä ei tule missään tapauksessa käsittää toisiaan mitätöiviksi. Useiden tekstien kohdalla voidaan sanoa, että siinä esiintyy limittäin useita eri diskursseja ja siksi sama teksti voitaisiin hyvin sijoittaa myös jonkin toisen diskurssin alle.

Vaikka abolitionismi kiihtyi kohti sisällissotaa, on tärkeää huomata, että kolonisaation vastustus jäi

503 Persecution on Account of Faith, Persecution on Account of Color: An Address delivered in Rochester, New York 26.1.1851, 310. FDP, Ser. 1, Vol. 2.

yleisesti ottaen mustien kirjoituksissa taka-alalle. Osittain tätä selittää se, että mustat olivat vastustaneet kolonisaatiota voimakkaasti jo 1830-luvulla ja monet katsoivat asian siltä osin käsitellyksi. Toinen asiaa selittävä tekijä on se, että 1840- ja 1850-lukujen politiikassa esille nousi muita yhteiskunnallisesti tärkeitä kysymyksiä kuten kysymykset intiaanien kohtalosta ja uusien alueiden asuttamisesta. Maan johtavat poliitikot halusivat myös tietoisesti pitää abolitionismin poissa poliittiselta agendalta. Näin he saattoivat ajatella asian unohtuvan ajan myötä tai uskoa ongelmaan löytyvän poliittisen ratkaisun. Kyseessä ei siis ollut moraalinen kannanotto, vaan pikemminkin reaalipoliittinen ratkaisuyritys estää maan lopullinen jakautuminen kahtia.

Vaikka kolonisaatiokysymyksen voidaan sanoa olleen vahvasti yhteiskunnallinen aihe jo 1820- ja 1830-luvuilla, voidaan todeta, että ongelman yhteiskunnallisuus säilyi vuosien 1840 ja 1857 välisenä aikana. Ajan hermolla eläneet mustat abolitionistit tunsivat yleismaailmallisen orjuuskehityksen ja osasivat siksi vaatia orjuuden lakkauttamista myös Yhdysvalloissa. Vaikka kolonisaation puolesta esiintyi yhä sitä puoltavia mielipiteitä, mustat abolitionistit eivät nähneet kolonisaatiota oikeudenmukaisena ratkaisuna mustien tilanteeseen. Aiheen suuresta yhteiskunnallisesta merkityksestä, varsinkin 1850-luvun loppupuolella, kertoo se, että orjuuskysymys – ja osaltaan myös kolonisaation toimimattomuus ratkaisuna siihen – oli yksi keskeisimmistä sisällissotaan johtaneista syistä.

Kaiken kaikkiaan kolonisaatiossa oli pohjimmiltaan kyse Yhdysvaltojen valkoisen väestön pelosta, joka koski maan talouden romahtamista ja erityisesti valkoisten oman aseman heikkenemistä orjuusinstituution ajautuessa entistä ahtaammalle. Kolonisaatiosta haettiin ratkaisua ongelmaan. Tässä ratkaisuyrityksessä suurin ongelma oli kuitenkin se, että mustat vastustivat kolonisaatiota. Uusista kolonisaatiokohteista huolimatta mustien kanta kolonisaatiota kohtaan oli vuosina 1840–1857 lähes täysin samanlainen kuin 1830-luvulla. Mustat toivat edelleen kirjoituksissaan ja puheissaan esiin selkeästi argumentoituja diskursseja, joissa vedottiin tasa-arvoon, kolonisaatiokohteiden huonoihin oloihin ja Yhdysvaltoihin kotimaana. Kuten työni otsikko mustien keväällä 1848 julkaiseman adressin⁵⁰⁴ sanoin kertoo, ei mustien abolitionistien kolonisaatiota vastustava kanta ollut käännettävissä, vaan he olivat kolonisaation suhteen jo päätöksensä tehneet.

504 The Triumphs and Challenges of the Abolitionist Crusade: An Address delivered in New York, New York, 9.5.1848, 124-125, FDP, Ser. 1, Vol. 2.

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

Painetut lähteet

The Black Abolitionist Papers, Vol. 3: The United States, 1830–1846. 1991. C. Peter Ripley (toim.). University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

The Black Abolitionist Papers, Vol. 4: The United States, 1847-1858. 1991. C. Peter Ripley (toim.). University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

The Black Abolitionist Papers, Vol. 5: The United States, 1859-1865. 1992. C. Peter Ripley (toim.). University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

The Black Abolitionist Papers, 1830-1865. 1995. [Microfilmed Edition]. Microfilming Corporation of America. Sanford, N.C.

Coates, Benjamin 2005 (1848-1860). Colonizationist correspondence of Benjamin Coates. Antebellum years, 1848-1860. Teoksessa Emma J. Lapsansky-Werner & Margaret Hope Bacon (toim.): Back to Africa. Benjamin Coates and the Colonization Movement in America 1848-1880. The Pennsylvania State University Press. The University Park, PA, 57-154. On myös digitoituna internetissä: <http://books.google.fi/books?id=9X0rc6E9EGkC&pg=PA88&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>

Delany, Martin R. 1852 (1996). From The Condition, Elevation, Emigration and Destiny of the Colored People of the United States. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): Classical Black Nationalism. From the American Revolution to Marcus Garvey. New York University Press. New York, 101-124.

Delany, Martin R. 1855 (1998). Introduction. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s. Toim. Moses,. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 81-86.

Douglass, Frederick 1845 (2006). Amerikkalaisen orjan omaelämäkerta. Suomentanut Pekka Jääskeläinen. Otava. Keuruu.

The Frederick Douglass Papers, Ser. 1, Vol. 1: Speeches, Debates, and Interviews 1841-1846. 1970. John W. Blassingame (toim.). The Vail-Ballou Press. Binghamton, New York.

The Frederick Douglass Papers, Ser. 1, Vol. 2: Speeches, Debates, and Interviews 1847-1854. 1982. John W. Blassingame (toim.). The Vail-Ballou Press. Binghamton, New York.

The Frederick Douglass Papers, Ser. 1, Vol. 3: Speeches, Debates, and Interviews 1855-1863. 1985. John W. Blassingame (toim.). Yale University Press. New Haven and London.

The Frederick Douglass Papers, Ser. 2, Vol. 1: Autobiographical Writings. Narrative. 1999. John W. Blassingame, John R. McKivigan and Peter P. Hinks (toim.). Yale University Press. New Haven and London.

Holly, James T. 1857 (1996). *From A Vindication of the Capacity of the Negro Race for Self-Government and Civilized Progress*. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *From the American Revolution to Marcus Garvey*. New York University Press. New York, 131-134.

Nesbit, William 1855. *Four Months in Liberia: Or, African Colonization Exposed*. 1998. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 87-125.

Peterson, Daniel H. 1854. *The Looking-Glass: Being a True Report and Narrative of the Life, Travels, and Labors of the Rev. Daniel H. Peterson*. 1998. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 9-78.

Washington, Augustus 1851. *Thoughts on the American Colonization Society*. 1998. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 184-197.

Washington, Augustus 1854. *Liberia as it is*. 1998. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 202-212.

Williams, Samuel 1857. *Four Years in Liberia: A Sketch of the Life of Rev. Samuel Williams, With Remarks on the Mission, Manners and Customs of the Natives of Western Africa. Together with an answer to Nesbit's Book.* 1998. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s.* The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, 127-128.

Tutkimuskirjallisuus

1820 Constitution (of Liberia) 2003. <http://onliberia.org/con_1820.htm>. 19.2.2014.

Abasiattai, Monday B. 1992. The Search for Independence: New World Blacks in Sierra Leone and Liberia, 1787-1847. *Journal of Black Studies*, Vol. 23, No. 1, September 1992, s. 107-116. Löytyy myös digitaalisesti kuvattuna internetosoitteesta: <<http://links.jstor.org/sici?sici=0021-9347%28199209%2923%3A1%3C107%3ATSFINW%3E2.0.CO%3B2-U>>.

Alasuutari, Pertti 1993. *Laadullinen tutkimus. Vastapaino.* Tampere.

Allen, Theodore W. 2012. *The Invention of the White Race. Volume II: The Origin of Racial Oppression in Anglo-America.* Verso. Lontoo.

Anderson, Benedict 2006. *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism.* Uudistettu painos. Verso. Lontoo.

Ashworth, John 1995. *Slavery, Capitalism and Politics in the Antebellum Republic, Vol. 1: Commerce and compromise, 1820-1850.* Cambridge University Press. New York.

Ashworth, John 2001. *The Sectionalization of Politics.* Teoksessa William L. Barney (toim.): *A Companion to 19th-century America. Blackwell Companions to American History.* 2001. Blackwell. Malden, Massachusetts, 33-46.

Ashworth, John 2007. *Slavery, Capitalism and Politics in the Antebellum Republic, Vol. 2: The Coming of the Civil War 1850-1861.* Cambridge University Press. New York.

Bellamy, Richard 2008. *Citizenship. A Very Short Introduction*. Oxford University Press. New York.

Bergeron, Paul H. 1987. *The Presidency of James K. Polk*. University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Berlin, Ira 1974. *Slaves without Masters. The Free Negro in the Antebellum South*. The New Press. New York.

Berlin, Ira 1998. *Many thousands gone: the first two centuries of slavery in North America*. Belknap Press of Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts.

Bill of Rights in the United States Constitution 1791. Teoksessa Richard Hofstadter (toim.): *Ten Major Issues in American Politics*. 1968. Oxford University Press. London, 161-164.

Black History in Canada 2004. Owen Sound's Black History. <<http://www.osblackhistory.com/history.php>>. 9.3.2014.

Blackburn, Robin 2011. *American Crucible. Slavery, Emancipation and Human Rights*. Verso. Lontoo.

Blackett, R. J. M. 1983. *Building an antislavery wall: Black Americans in the Atlantic Abolitionist Movement, 1830-1860*. Louisiana State U.P. Baton Rouge.

Blackett, R. J. M. 1986. *Beating Against the Barriers*. Louisiana State U.P. Baton Rouge.

Blassingame, John W. 1979. Introduction to Series One, Introduction to Volume I, Editorial Method & kommentaarit. Teoksessa John W. Blassingame (toim.): *The Frederick Douglass Papers, Ser. 1, Vol. 1: Speeches, Debates, and Interviews 1841-1846*. The Vail-Ballou Press. Binghamton, New York.

Blassingame, John W. 1985. Introduction to Volume 3, Editorial Method & kommentaarit.

Teoksessa John W. Blassingame (toim.): The Frederick Douglass Papers, Ser. 1, Vol. 3: Speeches, Debates, and Interviews 1855-1863. Yale University Press. New Haven and London.

Block, Ruth H. 2005. Inside and Outside Public Sphere. William and Mary Quarterly. January 2005. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 99-106.

Boles, John B. 1984. Black Southerners 1619-1869. The University Press of Kentucky. Lexington, Kentucky.

Bourdieu, Pierre 1977. Outline of a theory of practise. Cambridge University Press. Cambridge.

Brooke, John L. 2005. On the Edges of the Public Sphere. William and Mary Quarterly. January 2005. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 93-98.

Brooks, Joanna 2005. The Early American Public Sphere and the Emergence of a Black Print Counterpublic. William and Mary Quarterly. January 2005. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 57-92.

Brown, R. J 2009. Producing Newspapers 1692-1792. Digitoitu internetsivustolle: History Buff.com <<http://www.historybuff.com/library/reffirstten.html>>. 24.4.2014.

Choulieraki, Lilie & Fairclough, Norman 1999. Discourse in Late Modernity. Rethinking Critical Discourse Analysis. Edinburgh University Press. Edinburgh.

Clegg, Claude Andrew 2004. The Price of Liberty. African Americans and the making of Liberia. University of North Carolina Press. Chapel Hill.

Cole, Donald B. 1993. The Presidency of Andrew Jackson. University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Colonies: Canada to 1867. 1992. Bercuson, David J. & Abel, Kerry & Akenson, Donald Harman & Baskerville, Peter A. & Bumsted J. M. & Reid, John G. McGraw-Hill Ryerson Ltd. Toronto.

Comprehensive Timeline. <<http://www.pbs.org/blackpress/timeline/timeline.html>>. 24.4.2014.

Constitution of 1839 (of Liberia) 2003. <http://onliberia.org/con_1839.htm>. 19.2.2012.

Davis, David Brion 2006. *Inhuman Bondage. The Rise and Fall of Slavery in the New World.* Oxford University Press. New York.

Davis, Ronald L. F. & Krekorian, B. J. 2006. *The Black Press in Antebellum America.* <http://www.slaveryinamerica.org/history/hs_es_press.htm>. 23.2.2012.

Delanty, Gerard 2000. *Citizenship in a global age. Society, culture, politics.* Open University Press. Buckingham.

Douglass, Garnet, and the Radicalization of the Black Abolitionists, 1840-1857. <<http://www.geocities.com/Athens/Aegean/5653/part1.html>>. 21.2.2014.

Drake, St. Clair 1966. *Negro Americans and the Africa Interest.* Teoksessa John P. Davis (toim.): *The American Negro Reference Book.* Prentice-Hall Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 662-679.

Du Bois, W. E. B. 1995. *A Reader.* David Levering Lewis (toim.). Henry Holt and Company. New York.

Duignan, Peter & Gann, Lewis H. 1984. *The United States and Africa. A History.* Cambridge University Press. New York.

Dumond, Dwight L. 1968. *The Abolition Indictment of Slavery.* Teoksessa Frank Freidel & Norman Pollack (toim.): *Builders of American Institutions.* 1968. Rand McNally & Company. Chicago, 190-194.

Eltis, David 1987. *Economic Growth and the Ending of the Transatlantic Slave Trade.* Oxford University Press. New York.

Emery, Edwin 1962. *The Press and America: an Interpretative History of Journalism.* Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.

Fairclough, Norman 1989. *Language and Power*. Longman. London.

Fairclough, Norman 1992. *Discourse and Social Change*. Polity Press. Cambridge.

Fairclough, Norman 1997. *Miten media puhuu*. Suomentanut Blom, V. Ja Kaarina, H. Vastapaino. Tampere.

Fairclough, Norman 2001. *Language and Power*. Second Edition. Longman. London.

Fairclough, Norman 2006. *Language and Globalization*. Routledge. London.

Fairclough, Norman, Cortese, Giuseppina & Ardizzone, Patrizia 2007. *Discourse and Contemporary Social Change* (toim.). Peter Lang. Bern.

Fanuzzi, Robert 2001. Frederick Douglass' "Colored Newspaper". Teoksessa Todd Vogel (toim.): *The Black Press*. Rutgers University Press. New Jersey, 55-71.

Filler, Louis 1960. *The Crusade Against Slavery*. Harper & Row. New York.

Fishkin, Shelley Fisher & Peterson, Carla L. 1990. "We Hold These Truth to Be Self-Evident". *The Rhetoric of Frederick Douglass's Journalism*. Teoksessa Eric J. Sundquist (toim.): *Frederick Douglass: New Literary and Historical Essays*. Cambridge University Press. Cambridge, 189-204.

Foster, Charles I. 1953. *The Colonization of Free Negroes, in Liberia, 1816-1835*. *The Journal of Negro History*, Vol. 38, January 1953, s. 41-66. Löytyy myös digitoituna internetosoitteesta: [http://links.jstor.org/sici?sici=0022-2992\(195301\)38%3A1%3C41%3ATCOFNI%3E2.0.CO%3B2-N](http://links.jstor.org/sici?sici=0022-2992(195301)38%3A1%3C41%3ATCOFNI%3E2.0.CO%3B2-N).

Franklin, John Hope 1966. *A Brief History of the Negro in United States*. Teoksessa John P. Davis (toim.): *The American Negro Reference Book*. Prentice-Hall Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 1-95.

Franklin, John Hope 1989. *Race and History. Selected Essays 1938-1988*. Louisiana State University Press. Baton Rouge and London.

Frazier, E. Franklin 1976. *The Negro Church in America*. Schocken Books. New York.

Frederick Douglass Papers Edition. <<http://www.iupui.edu/~Douglass/home.html>>. 8.3.2014.

Fredrickson, George M. 1972. *The Black Image in the White Mind. The Debate on Afro-American Character and Destiny, 1817-1914*. Harper & Row. New York.

Freedom's Journal.

<http://www.pbs.org/blackpress/news_bios/newbios/nwsppr/freedom/freedom.html>. 24.4.2014.

Gara, Larry 1991. *The Presidency of Franklin Pierce*. University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Gibson, Campbell & Jung, Kay 2002. *United States - Race and Hispanic Origin: 1790 to 1990*.

<<http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0056/tab01.pdf>>. 21.2.2014.

Goodman, Paul 1998. *Of One Blood. Abolitionism and the Origins of Racial Equality*. University of California Press. Berkeley.

Greene, Ousmane Kirumu 2007. *Against wind and tide: African Americans' response to the colonization movement and emigration, 1770-1865*. University of Massachusetts Amherst.

Gregory, Dr. Chester W., Sr. 2004. *Black Women in the United States from Colonial Times to the 1980's*. Gateway Press, Inc. Baltimore.

Habermas, Jürgen 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Translated by Thomas Burger. Cambridge, Massachusetts.

Hall, Stephen G. 2007. *A Search for Truth: Jacob Oson and the Beginnings of African American Historiography*. *William and Mary Quarterly*. January 2007. Omohundro Institute of Early

American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 139-148.

Harper, William 1968 (1837). Slavery in the Light of Social Ethics. Teoksessa Richard Hofstadter (toim.): Ten Major Issues in American Politics. 1968. Oxford University Press. London, 111-117.

Harrold, Stanley 1995. The Black Abolitionists and the South, 1831-1861. The University Press of Kentucky. Lexington, Kentucky.

Hart, Albert Bushnell 1968. Slavery and Abolition, 1831-1841. Harper & Row. New York.

Helkama, Klaus, Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmela 2001. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Edita. Helsinki.

Henriksson, Markku 1990. Siirtokunnista kansakunnaksi. Johdatus Yhdysvaltain historiaan. Gummerus. Jyväskylä.

Hinks, Peter P. 2007. John Marrant and the Meaning of Early Black Freemasonry. William and Mary Quarterly. January 2007. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 105-116.

Hobbes, Thomas 1994. Leviathan: with selected variants from the Latin edition of 1668. Toim. Curley, Edwin. Hackett. Indianapolis.

Hobsbawm, Eric 1990. Nations and nationalism since 1780. Programme, myth, reality. Cambridge University Press. Cambridge.

Hobsbawm, Eric 1994. Nationalismi. Vastapaino. Jyväskylä.

Hofstadter, Richard 1948. The American Political Tradition. Random House, Inc. New York.

Hunt, Lynn Avery 2007. Inventing Human Rights. A History. W. W. Norton & Company. New York.

Hyrkkänen, Markku 2002. Aatehistorian mieli. Vastapaino. Tampere.

Jansson, Sami 2006. Alexis de Tocquevillen elämä ja toiminta sekä Amerikan matkan reitti. Teoksessa Alexis de Tocqueville: Demokratia Amerikassa. 2006 (1835). Gaudeamus. Helsinki, 15-21.

Jenkins, Philip 1997. A History of The United States. MacMillan Press. London.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993. Diskurssianalyysin aakkoset. Vastapaino. Tampere.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1999. Diskurssianalyysi liikkeessä. Vastapaino. Tampere.

Jordan, Winthrop D. 1968. White over black: American attitudes toward the Negro, 1550-1812. University of North Carolina Press. Chapel Hill.

Kalela, Jorma 2000. Historiantutkimus ja historia. Gaudeamus. Helsinki.

Kari, Risto 1992. Maailman valtiot. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Kazanjian, David 2003. The Colonizing Trick. National Culture and Imperial Citizenship in Early America. University of Minnesota Press. Minneapolis.

Kennedy, Joseph C. G. 1864. Population of the United States in 1860. Compiled from the Original Return of the Eight Census Under the Direction of the Secretary of the Interior. Bureau of the Census Library. Washington. Government of the Printing Office. Digitoitu internetosoitteeseen: <<http://www2.census.gov/prod2/decennial/documents/1860a-01.pdf>>. 23.4.2014.

Kirk, Gwyn & Okazawa-Rey, Margo 2006. Identities and Social Locations: Who Am I? Who Are My People? Teoksessa Lois P. Rudnick & Judith E. Smith & Rachel Lee Rubin (toim.): American Identities. An Introductory Textbook. Blackwell Publishing. Malden, MA, 8-16.

Kolchin, Peter 1993. American Slavery 1619-1877. Hill and Wang. New York.

Lampe, Gregory P. 1998. Frederick Douglass. Freedom's Voice, 1818–1845. Michigan State

University Press. East Lansing.

Lapsansky-Werner, Emma J. & Bacon, Margaret Hope 2005. Introduction. Teoksessa Emma J. Lapsansky-Werner & Margaret Hope Bacon (toim.): Back to Africa. Benjamin Coates and the Colonization Movement in America 1848-1880. The Pennsylvania State University Press. The University Park, PA, vii-54 & kommentaarit.

Larsen, Julia Henning 2011. Holly, James Theodore (1829–1911). <<http://www.blackpast.org/aah/theodore-james-holly-1829-1911>>. 26.4.2014.

Levine, Roberts S. 2001. Circulating the Nation: David Walker, the Missouri Compromise, and the Rise of the Black Press. Teoksessa Todd Vogel (toim.): The Black Press. Rutgers University Press. New Jersey, 17-36.

Liberian Constitution of 1847 (as amended through May, 1855) 2004. <http://onliberia.org/con_1847.htm>. 19.2.2014.

Liebenow, J. Gus. 1987. Liberia. The Quest for Democracy. Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis.

Lincoln, Abraham 1862 (1996). Address on Colonization to a Deputation of Colored Men. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): Classical Black Nationalism. From the American Revolution to Marcus Garvey. New York University Press. New York, 209-214.

Litwack, Leon F. 1961. North of Slavery. The Negro in the Free States, 1790-1860. The University of Chicago Press. Chicago.

Litwack, Leon F. 1996. The Making of a Historian. Teoksessa Paul A. Cimbala & Robert F. Himmelberg (toim.): Historian & Race. Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis, 15-32.

Litwack, Leon F. 1999. Trouble in Mind. Black Southerners in the Age of Jim Crow. Vintage Books. New York.

Locke, John 1965. *Treatise of Civil Government and a Letter Concerning Toleration*. Sterling P. Lamprecht (toim.). Meredith Publishing Company. New York.

Lovejoy, Paul E. 2012. *Transformations in Slavery. A History of Slavery in Africa*. Cambridge University Press. New York.

McKivigan, John R. 1990. The Frederick Douglass-Gerrit Smith Friendship and Political Abolitionism in the 1850s. Teoksessa Eric J. Sundquist (toim.): *Frederick Douglass: New Literary and Historical Essays*. Cambridge University Press. Cambridge, 205-232.

McNeill, J. R. & McNeill, William H. 2005 (2003). *Verkottunut ihmiskunta. Yleiskatsaus maailman historiaan*. Suomentanut Natasha Vilokkinen. Vastapaino. Tampere.

McPherson, James M. 1991. *The Negro's Civil War. How American Blacks Felt and Acted During War for the Union*. Ballantine Books. New York.

McPherson, J. H. T. 2009. *History of Liberia*. Feather Trail Press. USA.

Montesquieu, Charles de Secondat, baron de 1989 (1748). *The Spirit of the Laws*. Cambridge University Press. Cambridge.

Moses, Wilson Jeremiah 1996. Introduction. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Classical Black Nationalism. From the American Revolution to Marcus Garvey*. New York University Press. New York, 1-42 & kommentaarit.

Moses, Wilson Jeremiah 1998. Preface & Introduction. Teoksessa Wilson Jeremiah Moses (toim.): *Liberian Dreams. Back-to-Africa Narratives from the 1850s*. The Pennsylvania State University Press. University Park, Pennsylvania, ix-xxxiv & kommentaarit.

Newman, Richard S. 2002. *The Transformation of American Abolitionism: Fighting slavery in the Early Republic*. University of North Carolina Press. Chapel Hill.

Newman, Richard S. & Finkenbine, Roy E. 2007. *Black Founders in the New Republic: Introduction*. *William and Mary Quarterly*, January 2007. Williamsburg, Virginia, 83-94.

Northup, Solomon 1855. *Twelve Years a Slave. Narrative of Solomon Northup, A Citizen of New York, Kidnapped in Washington City 1841, and Rescued in 1853, from a Cotton Plantation near the Red River, in Louisiana.* Miller, Orton & Mulligan. New York.

Out of Many: a history of the American people 2012. John Mack Faragher & Mari Jo Buhle & Daniel Czitrom & Susan H. Armitage (toim.). Pearson/Prentice Hall. Upper Saddle River, NJ.

Paine, Thomas 1776. *Common Sense.* Teoksessa Richard Hofstadter (toim.): *Ten Major Issues in American Politics.* 1968. Oxford University Press. London, 8-20.

Parker, Ian 1992. *Discourse dynamics: critical analysis for social and individual psychology.* Routledge. London.

Perry, Lewis 1995. *Radical Abolitionism. Anarchy and the Government of God in Antislavery Thought.* The University of Tennessee Press. Knoxville.

Perry, Mark 2001. *Lift Up Thy Voice. The Grimké Family's Journey from Slaveholders to Civil Rights Leaders.* Penguin Books. New York.

Peterson, Norma Lois 1989. *The Presidencies of William Henry Harrison and John Tyler.* University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Pierson, George Wilson 1969. *Tocqueville in America.* Peter Smith. Gloucester, Massachusetts.

Porter, Theodore M. 1986. *The Rise of Statistical Thinking, 1820-1900.* Princeton University Press. Princeton.

Quarles, Benjamin 1969. *Black Abolitionists.* Oxford University Press. Oxford.

Raamattu 1992 (käännös). *Uskon Sanan Kustannus Oy.* Espoo.

Raboteau, Albert J. 1988. *Richard Allen and the African Church Movement.* Teoksessa Leon Litwack and August Meier (toim.): *Black Leaders of the Nineteenth Century.* University of Illinois Press. Urbana and Chicago, 1-18.

Reef, Catherine 2002. *This Our Dark Country. The American Settlers of Liberia.* Clarion Books. New York.

Ripley, C. Peter 1986. Introduction & kommentaarit. Teoksessa C. Peter Ripley (toim.): *The Black Abolitionist Papers, Vol. 2: Canada, 1830-1846.* University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

Ripley, C. Peter 1991a. Introduction to the American Series & kommentaarit. Teoksessa C. Peter Ripley (toim.): *The Black Abolitionist Papers, Vol. 3: The United States, 1830-1846.* University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

Ripley, C. Peter 1991b. Introduction to the American Series & kommentaarit. Teoksessa C. Peter Ripley (toim.): *The Black Abolitionist Papers, Vol. 4: The United States, 1847-1858.* University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

Ripley, C. Peter 1992. Introduction to the American Series & kommentaarit. Teoksessa C. Peter Ripley (toim.): *The Black Abolitionist Papers, Vol. 5: The United States, 1859-1865.* University of North Carolina Press. Chapel Hill, N. C.

Ropponen, Oskari 2007. "Why should we be requested to move to Africa?". Mustien abolitionistien Liberiaan kohdistuvan kolonisaation vastustamisen diskurssit 1830-luvun Yhdysvalloissa. Yleisen historian pro gradu -tutkielma. Historian oppiaineryhmä. Joensuun yliopisto.

Saastamoinen, Kari 2003. Yhteiskuntasopimusteoriat. Teoksessa Petter Korkman & Mikko Yrjönsuuri (toim.): *Filosofian historian kehityslinjoja.* Gaudeamus. Tampere, 265-288.

Saastamoinen, Kari 2006. Johdatus Demokratiaan Amerikassa. Teoksessa Alexis de Tocqueville: *Demokratia Amerikassa. 2006 (1835).* Gaudeamus. Helsinki, 23-43.

Salmi, Hannu 2002. Vuosisadan lapset. 1800-luvun kulttuurihistoria. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Painosalama. Turku.

Shick, Tom W. 1971. *Emigrants to Liberia, 1820-1843: An Alphabetical Listing.* <<http://www.disc.wisc.edu/Liberia/pdfs/emigrantsall.pdf>>. 9.3.2014.

Smith, Elbert B. 1988. *The Presidencies of Zachary Taylor and Millard Fillmore*. University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Stampp, Kenneth M. 1956. *The Peculiar Institution. Slavery in the Ante-Bellum South*. Vintage Books. Toronto.

Staudenraus, Philip J. 1961. *The African Colonization Movement, 1816-1865*. Columbia University Press. New York.

Stauffer, John 2002. *The Black Hearts of Men. Radical Abolitionists and the Transformation of Race*. Harvard University Press. Cambridge.

Stewart, James Brewer 1997. *Holy Warriors. The Abolitionists and American Slavery*. Hill and Wang. New York.

Stuckey, Sterling 1987. *Slave Culture: Nationalist Theory and the Foundations of Black America*. Oxford University Press. New York.

Taeuber, Karl E. ja Taeuber, Alma F. 1966. *The Negro Population in the United States*. Teoksessa John P. Davis (toim.): *The American Negro Reference Book*. Prentice-Hall Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 96-160.

Taylor, Yuval 1999. Introduction. Teoksessa Philip S. Foner (toim.): *Frederick Douglass. Selected Speeches and Writings*. Lawrence Hill Books. Chicago, xi-xvi.

The American People 1990. Gary B. Nash & Julie Roy Jeffrey & John R. Howe & Peter J. Frederick & Allen F. Davis & Allan M. Winkler (toim.). Harper & Row, New York.

The Declaration of Independence 1776. <<http://www.ushistory.org/declaration/document/>>. 12.4.2014.

The Declaration of Independence (of Liberia, 1847) 2004.
<http://onliberia.org/con_declaration.htm>. 23.4.2014.

The Liberian Constitutions 2004. <http://onliberia.org/con_index.htm>. 9.3.2014.

Thompson, Shirley E. 2005. The Black Press. Teoksessa Alton Jr. Hornsby (toim.): A Companion to African American History. Blackwell Publishing. Malden, Massachusetts, 332-345.

Tillet, Salamishah 2012. Sites of Slavery. Citizenship and Radical Democracy in the Post-Civil Rights Imagination. Duke University Press. Durham & London.

Tocqueville, de Alexis 2006 (1835). Demokratia Amerikassa. Suomentanut Sami Jansson. Gaudeamus. Helsinki.

UNEP Desk Study on the Environment in Liberia 2004. Julkaistu sarjassa UNEP, United Nations Environment Programme. Nairobi.

Vogel, Todd 2001a. Introduction. Teoksessa Todd Vogel (toim.): The Black Press. Rutgers University Press. New Jersey, 1-14.

Vogel, Todd 2001b. The New Face of Black Labor. Teoksessa Todd Vogel (toim.): The Black Press. Rutgers University Press. New Jersey, 37-54.

Waldstreicher, David 2005. Two Cheers for the "Public Sphere"... and One for Historians' Skepticism. William and Mary Quarterly. January 2005. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 107-112.

Walker's Appeal, in Four Articles: Together with a Preamble, to the Coloured Citizens of the World,

but in Particular, and Very Expressly, to Those of the United States of America, Written in Boston, State of Massachusetts, September 28, 1829. 2001. Digitoitu internetosoitteeseen: <<http://docsouth.unc.edu/nc/walker/walker.html>>. 23.4.2014.

Warner, Michael 1990. *Letters of the Republic: Publication and the Public Sphere in Eighteenth-Century America*. Cambridge University Press. Massachusetts.

Weisberger, Bernard A. 1961. *The American Newspaperman*. The University of Chicago Press. Chicago.

Wetherell, Margaret & Potter, Jonathan 1992. *Mapping the Language of Racism. Discourse and the legitimation ja exploitation*. Harvester Wheatsheaf. Hertfordshire.

Wilentz, Sean 2005. *The Rise of American Democracy. Jefferson to Lincoln*. W. W. Norton & Company. New York.

Wilson, Major L. 1984. *The Presidency of Martin Van Buren*. University Press of Kansas. Lawrence, Kansas.

Winch, Julie 2007. *The Making and Meaning of James Forten's Letters from a Man of Colour*. *William and Mary Quarterly*. January 2007. Omohundro Institute of Early American History and Culture. Williamsburg, Virginia, 129-138.

Wright, Donald R. 2001. African Americans. Teoksessa William L. Barney (toim.): *A Companion to 19th-century America*. Blackwell Companions to American History. Blackwell. Malden, Massachusetts, 195-208.

Yee, Shirley Jo-Ann 1987. *Black Women Abolitionists: A Study of Gender and Race in the American Antislavery Movement, 1828-1860*. University Microfilms. Ann Arbor, Mich.

Liite 1. Länsi-Afrikan ja Liberian kartta 1830-luvulla.

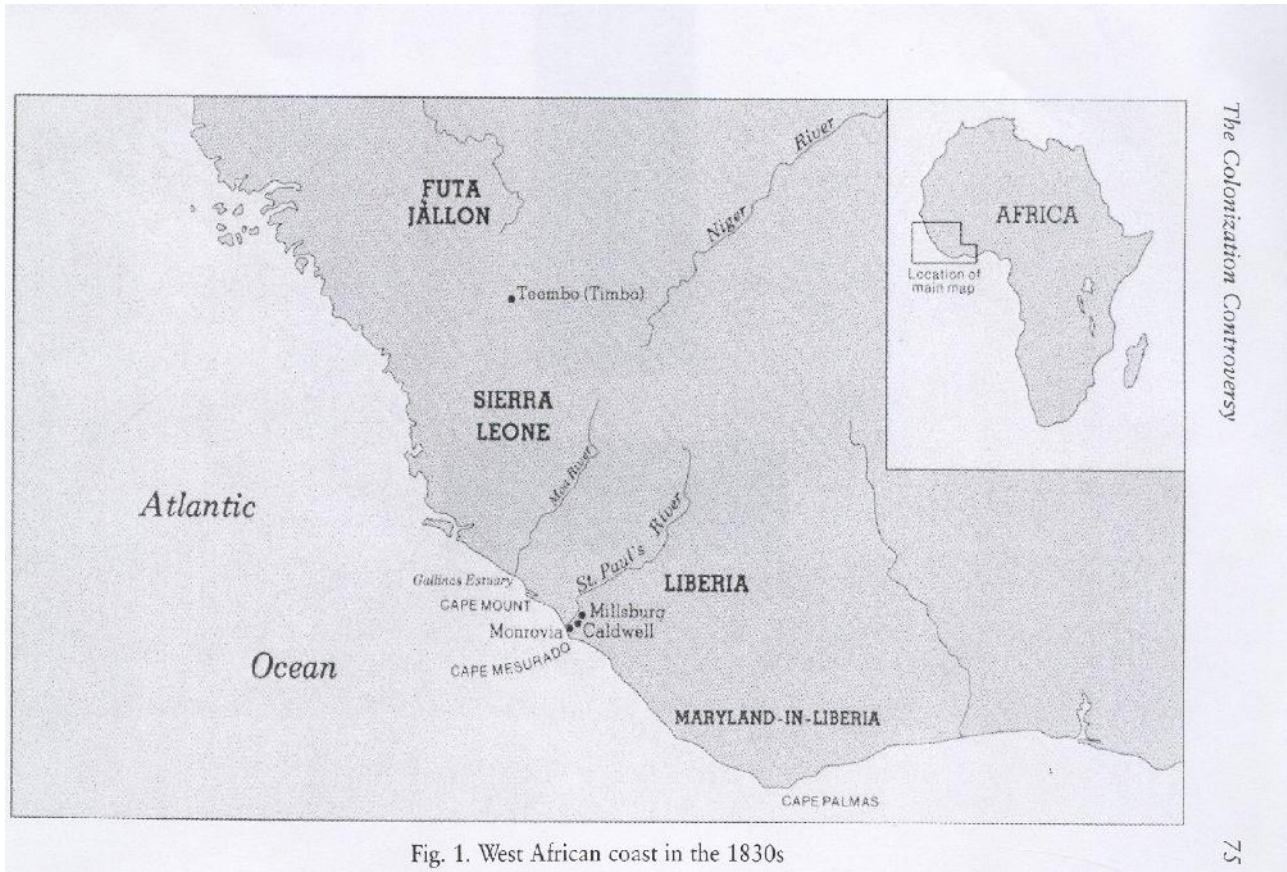

Fig. 1. West African coast in the 1830s

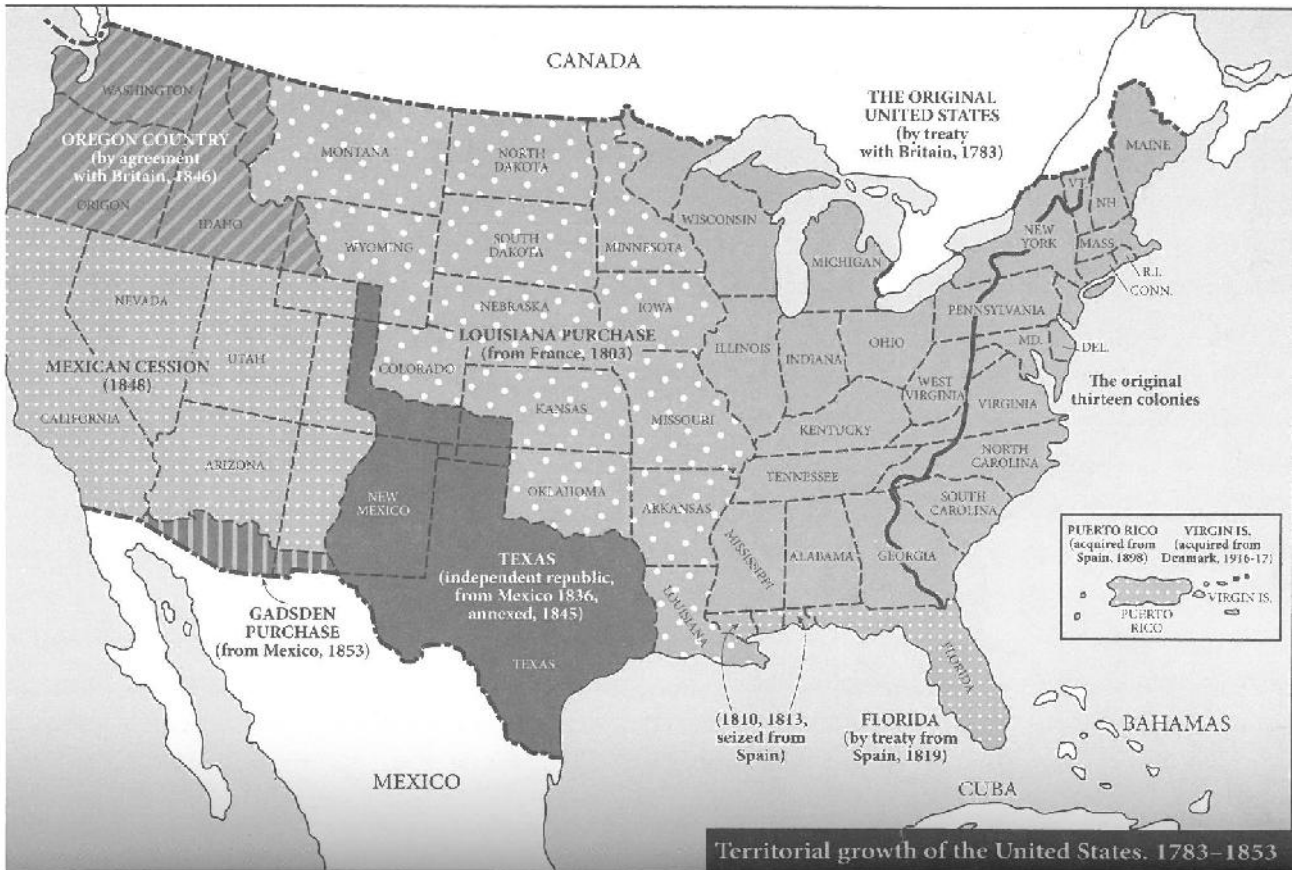
Lähde: Ripley 1991, 75.

Liite 2. Yhdysvaltojen kartta ja vuoden 1850 kompromissi.

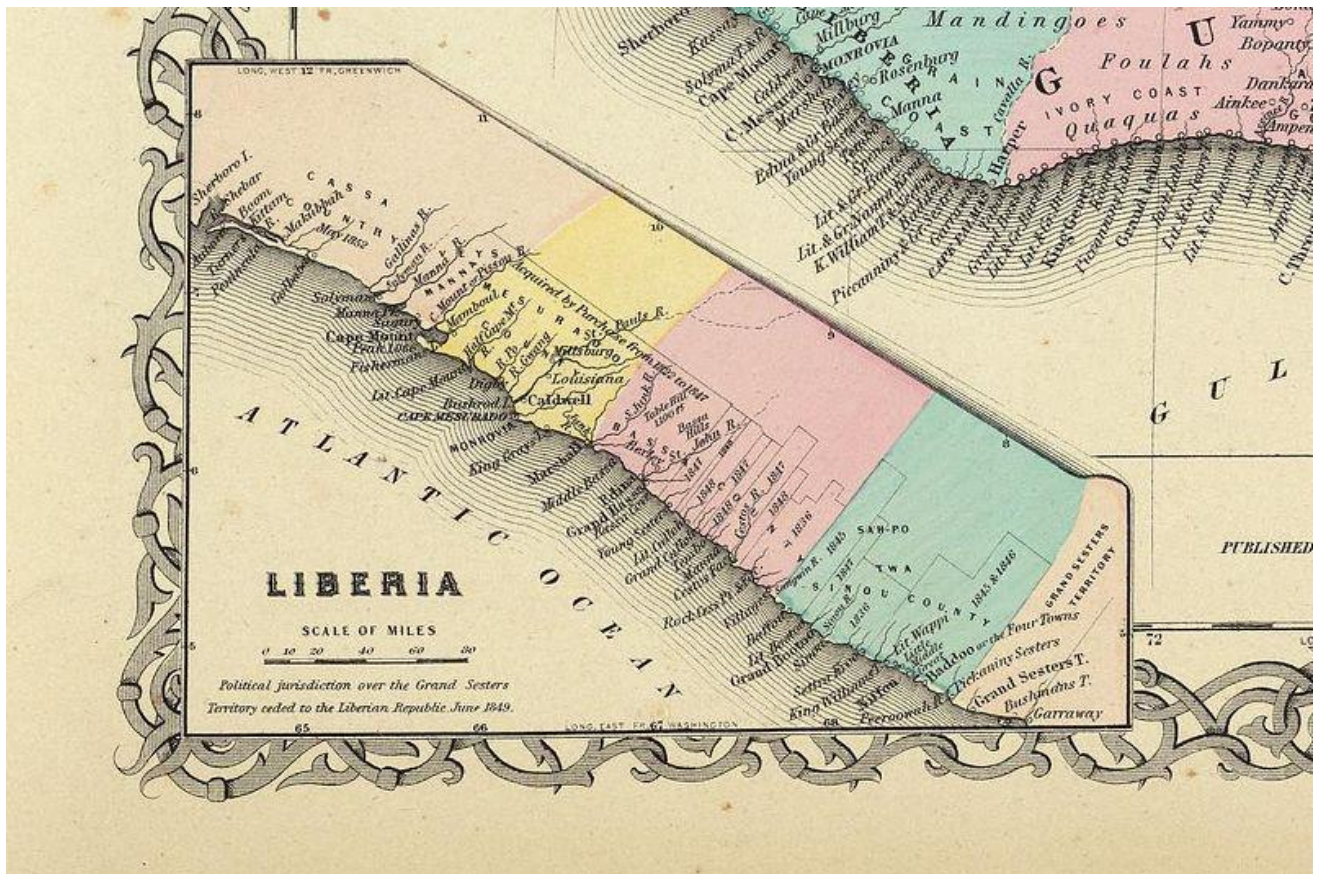
Lähde: Out of Many 2012, 399.

Liite 3. Yhdysvaltojen alueellinen kasvu vuosina 1783–1853.

Lähde: Blackburn 2011, 502.

Liite 4. Liberian kartta vuodelta 1856.

Lähde: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Map_of_Liberian_Republic_1856.jpg .